T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KİSİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN GENEL İLKELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CANAN PINARBAŞI
1700002475

Anabilim Dalı: ÖZEL HUKUK
Bölüm: ÖZEL HUKUK

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Özlem ACAR ÜNAL

NİSAN 2024

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KİSİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN GENEL İLKELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CANAN PINARBAŞI
1700002475

Anabilim Dalı: ÖZEL HUKUK
Bölüm: ÖZEL HUKUK

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Özlem ACAR ÜNAL

Jüri Üyeleri: Doç. Dr. Fatih GÜNDOĞDU

Dr. Öğretim Üyesi Hande DENİZ

NİSAN 2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABAD	: Avrupa Birliği Adalet Divanı
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
APEC	: Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği
BM	: Birleşmiş Milletler
CNIL	: Fransız Veri Koruma Otoritesi
E	: Esas
EHK	: 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
GVKT	: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü
H.D.	: Hukuk Dairesi
İYUK	: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu
İİK	: 2004 sayılı İcra İflas Kanunu
K	: Karar
Kanun	: 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
Kurul	: Kişisel Verileri Koruma Kurulu
Kurum	: Kişisel Verileri Koruma Kurumu
KVKK	: 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	: Madde
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
R.G.	: Resmî Gazete
s.	: Sayfa
T.	: Tarih
TBK	: 4098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı

KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN GENEL İLKELER

ÖZET

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. maddesinde kişisel veriler işlenirken esas alınması gereken genel ilkeler düzenlenmiş olup bu ilkelerin Kanun'un özünü oluşturduğunu söyleyebiliriz. Kişisel Verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler birbirleri ile yakın ilişkide olup bazı ilkeler birbirlerini tamamlamakta iken bazı ilkeler de bir diğerine kaynaklık etmektedir. Bu nedenle bu ilkelerin birbirinden kesin çizgilerle ayrılması zordur. Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin tüm aşamalarda bu ilkelere uyulması zorunludur. Ancak bu ilkeler tek başına kişisel verilerin işlenmesi için hukuka uygunluk sebebi değildir. Kişisel verilerin hukuka uygun bir şekilde işlenmesi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5. ve 6. maddelerinde belirtilen veri işleme şartlarının sağlanmasının yanı sıra, aynı zamanda bu işlemenin genel ilkelere de uygun bir şekilde gerçekleştirilmesini gerektirir.

Çalışmamızda amacımız kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kavramları açıkladıktan sonra 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda yer alan genel ilkeleri, mülga 95/46/EC sayılı Avrupa Birliği Direktifi ve Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde yer alan genel ilkelerle karşılaştırarak açıklamak ve kişisel verilerin bu ilkelere aykırı olarak işlenmesinin hukuki sonuçlarını değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: kişisel veri, kişisel verilerin işlenmesi, genel ilkeler.

THE GENERAL PRINCIPLES REGARDING THE PROCESSING OF PERSONAL DATA

ABSTRACT

The general principles that must be considered when processing personal data are regulated in Article 4 of Law No. 6698 on the Protection of Personal Data, and it can be asserted that these principles constitute the essence of the law. The general principles regarding the processing of personal data are closely interrelated, with some complementing each other, while others serve as a foundation for one another. Therefore, establishing clear-cut distinctions between these principles is challenging. Adherence to these principles is mandatory at all stages of personal data processing. However, these principles alone do not serve as the sole legal basis for the processing of personal data. The lawful processing of personal data requires compliance not only with the general principles outlined in Article 4 but also with the data processing conditions specified in Articles 5 and 6 of the same law. This compliance necessitates ensuring that the processing aligns with both the specific conditions and the general principles set out in the legislation.

Our aim in this study is to explain the concepts related to the processing of personal data, and then to compare the general principles specified in Law No. 6698 on the Protection of Personal Data with the general principles in the repealed Directive 95/46/EC of the European Union and the General Data Protection Regulation of the European Union. Additionally, we aim to evaluate the legal consequences of processing personal data contrary to these principles.

Keywords: personal data, processing of personal data, general principles.

GİRİŞ

Günümüzde küresel dijital ekonomide önemli bir yere sahip olmaları ve sınırları kaldırmaları nedeniyle "*geleceğin para birimi*"[1], "*yeni petrol*"[2] ve "*güç*" gibi çeşitli şekillerde nitelendirilen kişisel veriler, tarih boyunca da insana ait ve insana ilişkin bilgiler olması nedeniyle kişiler ve topluluklar için önemli bir yere sahip olmuştur. Bu bilgiler kişiler, topluluklar ve örgütler tarafından bilinmek istenmiştir. Bunun nedeni en başta insanın merak duygusu olmakla birlikte sosyolojik, ekonomik, siyasal ve hukuksal ihtiyaçlar da bunda etkili olmuştur[3]. Zaman içinde toplumsal hayatı organize etmek, ticari hayatta verimliliği ve karlılığı artırmak, idari süreçte akılcı yönetim ve güvenliği sağlamak gibi birçok nedenle bu bilgiler çeşitli örgütler ve devletler tarafından toplanmış ve bunları elde etmek için çeşitli araçlar geliştirilmiştir. Ancak, özellikle II. Dünya Savaşı sırasında totaliter rejimdeki devletlerin elde ettikleri kişisel verileri toplum aleyhine kullanmaları insanlarda korku ve kaygıya neden olmuştur.

Bilim ve teknolojinin gelişimi ile birlikte bilgileri elde etmek, işlemek, yaymak ve saklamak kolaylaşmıştır. Özellikle bilişim teknolojisindeki gelişmelerin etkisi ile veri işleme faaliyetlerinin daha düşük maliyetlerle yapılması ve elektronik ortamda veriyi saklamanın kolaylığı ile kullanılan kişisel verilerin sayısını artırmıştır. Küreselleşme ve bilgi teknolojilerinin etkisi ile verinin toplanıp saklanması, kişiler, kurumlar ve ülkeler arasında paylaşılmasının kolaylaşması, veriyi elinde bulunduranlar ile veri sahipleri arasındaki dengenin veri sahipleri aleyhine git gide bozulmasına ve veri sahiplerinin maddi ve manevi varlıklarının zarar görmesine neden olmuş ve kişisel verilerin korunması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, kişisel verilerin korunması hukukunun ortaya çıkmasında; kişisel verilere duyulan ihtiyaç, bilim ve

[1] **GÖÇMEN**, İlke, **ŞEKER**, Emriye Özlem, "*Kişisel Verilerin Korunması Tüzüğü'ne İlişkin Avrupa Birliği Adalet Divanının İlk Kararları*", Muhtelif Yönleri ile Kişisel Veriler Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 239.

[2] İlk olarak İngiliz matematikçi, veri bilimci ve girişimci Clive Humby tarafından dile getirilmiştir. **SELSİL**, Nurettin, "*Veri Yeni Petrol Mü*" Linkedin, https://tr.linkedin.com/pulse/veri-yeni-petrol-m%C3%BC-nurettin-selsil, (Erişim tarihi:13.12.2023), PALMER, Micheal, "*Data is the new oil*" Ana Marketing Maestros, https://ana.blogs.com/maestros/2006/11/data_is_the_new.html, (Erişim tarihi:13.12.2023), Bilgi için bkz.The Economist, "*The World's Most Valuable Resource is No Longer Oil, but Data*", https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data, (Erişim tarihi:13.12.2023)

[3] **KÜZECİ**, Elif, Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2021, s. 19.

teknolojideki gelişmeler, gözetim[4] teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda oluşan kaygı belirleyici olmuştur[5].

Kişisel verilerin korunması ile ilgili ilk düzenlemelerin bilgisayarın kullanılmaya başlandığı 1950 ve 1960'lı yıllardan sonra ortaya çıktığı görülmektedir. Kişisel verilerin insan eliyle işlenmesinden otomatik olarak işlemeye geçmesi ile özellikle devletlerin elde ettiği bilgileri birçok şeyle ilişkilendirerek birey karşısında aşırı güçlenmesi, özel hayatın gizliği ve diğer birçok temel hak ve özgürlükler için tehlike olarak görülmesine neden olmuştur. Verilerin korunmasına ilişkin ilk yasal düzenleme 1970 yılında Almanya'da Hessen eyaletinde kabul edilen Veri Koruma Kanunu'dur[6]. 1973 yılında İsveç, 1978 yılında Fransa ve 1980'li yıllara gelindiğinde ise İrlanda, İtalya ve İngiltere haricinde Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun üyelerinin veri koruma yasaları çıkardığı veya hazırlık yaptığı görülmektedir[7]. Uluslararası düzenlemelerde kişisel verilerin korunması ilk olarak özel hayatın gizliliği hakkı kapsamında ele alınarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirisi, Birleşmiş Milletler Uluslararası Bireysel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmıştır. Verilerin korunmasına ilişkin yapılan ulusal düzenlemelerin ardından verilerin sınır ötesine aktarımında problem yaşanmaması için bu düzenlemelerin ulusal yasalarla uyumlu hale getirilmesi ihtiyacı doğmuş ve özellikle 1980 yılından itibaren Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) gibi bazı uluslararası kuruluşlar kişisel verilerin temel ilkeleri ile bu verilerin sınır ötesine aktarımına ilişkin düzenlemeler yapmışlardır[8].

---

[4] Gözetimi, David Lyon; "*hakkında veri toplananları etkileme ve idare etme amacıyla tanımlanmış ya da tanımlanmamış herhangi bir kişisel veri toplanması ve işlenmesi*" olarak tanımlamıştır. Bilgi için bkz. **KÜZECİ**, s. 21-47.

[5] **KÜZECİ**, s. 20.

[6] **TAŞTAN**, s. 11, **DEVELİOĞLU**, Hüseyin Murat, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017 s. 5, **BAKIREL,** Nur Buğçe, Veri Sorumlusu Ve Veri İşleyen Arasındaki Sorumluluk Paylaşımı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 29, **DOĞAN**, Bayram, Karşılaştırmalı Hukukta Bir Anayasal Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 43,

[7] **KÜZECİ**, s. 119, **YILMAZ**, s. 163, **TAŞTAN**, s. 11, **BAKIREL**, s. 29, **DOĞAN**, s. 44-45, **DÜLGER**, İnsan Hakları, s. 70.

[8] **KÜZECİ**, s. 128, **YILMAZ**, s. 165, **BAKIREL**, s. 30, **DOĞAN**, s. 46, **DEVELİOĞLU**, s. 7.

Ülkemizde ise kişisel verileri koruma hakkı ilk kez 12.09.2010 yılında yapılan anayasa değişikliği ile "*Özel Hayatın Gizliliği*" başlıklı 20. maddesine ek fıkra eklenerek temel hak ve özgürlükler arasında kabul edilmiş ve bu kapsamda anayasa ile koruma altına alınmıştır. Bu hükümde kişisel verilerin ancak kişinin açık rızası ya da kanunda öngörülen durumlarda işlenebileceği ve bu hakkın korunmasına ilişkin usul ve esasların kanunla belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel bir kanun ihtiyacı yıllarca hissedilmiş ancak konuya ilişkin yasal düzenleme yapılması yıllar almıştır. Nihayet 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu[9] 24.03.2016 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hazırlanırken 108 sayılı "*Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi*"[10] ve o dönemde yürürlükte bulunan "*95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi*"[11] hükümlerinden yararlanılmıştır. Ancak 25 Mayıs 2018 tarihinde 95/46/EC sayılı Direktif yürürlükten kaldırılarak "*2016/676 Sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü*"[12] yürürlüğe girmiştir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. maddesinde kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler düzenlemiştir. Bu ilkeler Kanunun ruhunu oluşturmaktadır[13]. Kanun'un 4. maddesinin 2. fıkrasında bu ilkeler; "*Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, doğru ve gerektiğinde güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma, ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza*

---

[9] R.G. Tarih:07.04.2016, Sayı:29677.

[10] Bu sözleşmeyi Ülkemiz 28.01.1981 tarihinde imzalamış ancak TBMM tarafından 30.01.2016 tarih ve 6669 sayılı "*Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun*" ile onaylanması uygun bulunmuştur. R.G. Tarih:18.02.2016, Sayı:29628. Sözleşme metninin yayınlandığı Bakanlar Kurulu Kararı için bkz. R.G. Tarih:17.03.2016, Sayı:29656.

[11] Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995L0046&from=DE (Erişim Tarihi:06.02.2024). Bundan sonra "*95/46/EC sayılı Direktif*" olarak anılacaktır.

[12]Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679, (Erişim Tarihi: 06.02.2024). Bundan sonra "*GVKT*" olarak anılacaktır.

[13] **YOSİF**, Umniyahasghar "*Kişisel Verilerin İşlenmesi Şartları ve 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Ruhu Olarak Genel İlkeler"*, Selçuk Üniversitesi Adalet Yüksekokulu Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, s. 3, (Erişim Tarihi: 01.04.2023).

edilme" olarak sayılmıştır. Verilerle yapılan işlemlerin insan onuruna ve değerine uygun olarak yapılması amacıyla belirlenen[14] bu ilkelere uyulması zorunlu olup bu ilkelere aykırı hareket edildiği takdirde kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi söz konusu olur. Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelerle, kişilerin temel haklarını korumak ve özel hayatlarını güvence altına alarak kişisel verilerin güvenli ve etik bir şekilde işlenmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Bu ilkeler, kişilerin bilgiye erişim haklarını korumak ve veri işleme faaliyetlerinin hukuka uygun, şeffaf ve adil bir şekilde gerçekleştirilmesi için önemlidir. Kişisel veri korumasının özünü oluşturan genel ilkeleri derinlemesine inceleyerek değerlendirmek ve Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nda ve Avrupa Birliği düzenlemelerinde de yer alan bu ilkeleri karşılaştırarak analiz eden akademik bir çalışma ortaya koymak amacıyla kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler çalışmamızın konusu olarak seçilmiştir.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızın ilk bölümünde kişisel veri kavramı üzerinde durulacaktır. Kavramın hukuki niteliği incelenecek ve kişisel veri türleri açıklanacaktır. Daha sonra kişisel verilerin işlenmesinin ne anlama geldiği, hangi kavramlardan oluştuğu ve işlemenin şartları üzerinde durulacaktır.

İkinci bölümde ise kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler doktrin ve kişisel verilerin korunması ile ilgili uygulamalara rehberlik eden Kişisel Verileri Koruma Kurulu[15] kararları ile birlikte Kişisel Verileri Koruma Kanunu, mehaz 95/46/EC sayılı Direktif ve onu yürürlükten kaldıran GVKT kapsamında incelenecektir. Üçüncü ve son bölümde ise genel ilkelere aykırı veri işlemenin hukuki sonuçları Kişisel Verileri Koruma Kanunu, TMK, TBK genel hükümler ve diğer ulusal düzenlemeler ile AB hukuku kapsamında değerlendirilecektir.

[14] **KETİZMEN**, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 269, **KORKMAZ**, İbrahim, Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 120, **BOZKURT**, Habip, Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 105.

[15] Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun karar organıdır. Kurul, Kanun ve diğer düzenlemeler tarafından verilen görevleri ve yetkileri, kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır. Ayrıca, görev alanına giren konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişiden emir ve talimat almaz. Kurul, tamamen bağımsız bir şekilde hareket eder ve kararlarını yasalara, etik ilkelere ve kişisel verilerin korunmasıyla ilgili en iyi uygulamalara dayanarak alır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun Görev Yetkilileri, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:20.03.2024).

BİRİNCİ BÖLÜM
KİŞİSEL VERİ VE KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN TEMEL AÇIKLAMALAR

I. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI

A. Tanımı

Türk Dil Kurumu veri kavramını "*olgu, kavram veya komutların, iletişim, yorum ve işlem için elverişli biçimli gösterimi*" şeklinde tanımlarken kişisel sözcüğünü "*kişi ile ilgili, kişiye ilişkin, kişinin kendi malı olan, şahsi, zati*" olarak tanımlanmıştır[16]. Kişisel veri kavramının ulusal ve uluslararası belgelerde benzer şekillerde tanımlandığı görülmektedir.

Kişisel verinin uluslararası alanda ilk tanımı 23 Eylül 1980 tarihli OECD tarafından hazırlanan aynı zamanda kişisel veri ile ilgili ilk uluslararası belge özelliğindeki tavsiye kararı niteliği taşıyan "*Özel Yaşamın Gizliliğinin ve Sınır Ötesi Kişisel Veri Dolaşımının Korunmasına İlişkin Rehber İlkeler*"in[17] "*Genel Tanımlar*" başlıklı 1-b maddesinde yapılmıştır. Bu rehber ilkelerde kişisel veri, "*belirli ya da belirlenebilir olan bir gerçek kişi hakkındaki her türlü bilgi*" olarak tanımlanmıştır[18]. Avrupa Konseyince hazırlanan 28 Ocak 1981 tarihli 108 sayılı Sözleşme'nin 2/a maddesinde ise kişisel veri "*kimliği belirli ve belirlenebilir bir gerçek kişi hakkındaki tüm bilgiler*" olarak tanımlanmıştır[19]. Kişisel veri, 95/46/EC sayılı Direktif'in 2/a maddesinde de "*tespit edilmiş veya tespit edilebilir gerçek kişiye ilişkin herhangi bir*

---

[16] Türk Dil Kurumu, https://sozluk.gov.tr, (Erişim Tarihi:27.03.2022).

[17] OECD Recommendation of the Council concerning Guidelines Governing the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data, https://www.oecd.org/digital/privacy, (Erişim Tarihi:06.02.2024).

[18] **DÜLGER**, Murat Volkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, İstanbul, 2020, s. 86-87, **KÜZECİ**, s. 129-130, **AYÖZGER ÖNGÜN**, Çiğdem, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 67-70, **AYDIN**, Sedat Erdem, AİHM İçtihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, On iki Levha Yayıncılık, 2015, s. 26-27, **AKSOY**, Hüseyin Can, Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, Ankara, 2010, s.4-5, **TEPE**, Esra, Özel Hukuk Açısından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 21, **KORKMAZ**, s. 25.

[19] 108 sayılı Sözleşme m. 2/a, maddenin Türkçe metni için bkz. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf, (Erişim Tarihi: 10.02.2024).

bilgi"[20] olarak tanımlanmış ve GVKT'de ise "*kimliği belirlenmiş veya belirlenebilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*"[21] olarak ifade edilmiştir.

Ülkemizde kişisel veri ile ilgili ilk tanımlama 2004 tarihli "*Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Bilgilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelik*" in[22] 3. maddesinde yapılmış olup bu tanıma göre; "*tanımlanmış ya da doğrudan veya dolaylı olarak, bir kimlik numarası ya da fiziksel, psikolojik, zihinsel, ekonomik, kültürel ya da sosyal kimliğinin, sağlık, genetik, etnik, dini, ailevi ve siyasi bilgilerinin bir ya da birden fazla unsuruna dayanarak tanımlanabilen gerçek ve/veya tüzel kişilere ilişkin herhangi bir bilgi*" kişisel veridir. 2013 tarihli "*Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkındaki Yönetmelik"*in[23] 3. maddesinde ise kişisel veri, "*Belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bütün bilgiler*" olarak tanımlanmıştır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinin (d) bendinde ise kişisel veri "*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" olarak tanımlanmıştır. Bu tanım, ulusal ve uluslararası mevzuatta ve doktrinde genel olarak kabul gören bir şekilde yapılmış ve bu tanımın Kanun'da kullanılması uygun bulunmuştur[24]. Kişisel veri, maddenin gerekçesinde "*Kişisel veri kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade etmektedir. Bu bağlamda sadece bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi onun kesin teşhisini sağlayan bilgiler değil, aynı zamanda kişinin fiziki, ailevi, ekonomik, sosyal ve sair özelliklerine ilişkin bilgiler de kişisel veridir. Bir kişinin belirli veya belirlenebilir olması, mevcut verilerin herhangi bir şekilde bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle, o kişinin tanımlanabilir hale getirilmesini ifade eder. Yani verilerin; kişinin*

---

[20] 95/46/EC sayılı Direktif m. 2/a, Türkçe Çevirisi için bkz. **DÜLGER**, Murat Volkan, Bilişim, Kişisel Verilerin Korunması ve İnternet İletişimi Mevzuatı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 507, (Kısaltma: Mevzuat).

[21] GVKT m. 4/1, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:07.02.2024).

[22] R.G. Tarih:06.02.2004, Sayı:25365.

[23] R.G. Tarih:24.07.2012, Sayı:28363.

[24] **AYÖZGER ÖNGÜN**, s. 5-6, **AKSOY**, s. 11-12, **ANI**, Nevzat Ali, Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s. 8, **MALKOÇ**, Seda, **BUDAK**, Muhammed Alparslan, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na Aykırı Davranılmasında Hukuki Sorumluluk, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 17, **TAŞTAN**, Furkan Güven, Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul,2017, s. 29, **AYDOĞDU**, Yasin, "*Kamu İdaresinde Kişisel verilerin Korunması*", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:29, Sayı:1, 2021, s. 267.

fiziksel, ekonomik, kültürel, sosyal veya psikolojik kimliğini ifade eden somut bir içerik taşıması veya kimlik, vergi, sigorta numarası gibi herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm halleri kapsar. İsim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler gibi veriler dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilme özellikleri nedeniyle kişisel verilerdir." şeklinde ayrıntılı olarak tanımlanmıştır.

Sağlık Bakanlığınca hazırlanan Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmeliğin[25] 4-i maddesinde ise "*Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" olarak tanımlanmıştır.

Kişisel veri kavramı sadece hukuki düzenlemelerde değil yargı kararlarında da açıklanmıştır. Yargıtay kişisel veri kavramını "*yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmadığı, istediğinde başka kişilere açıklayarak ancak sınırlı bir çevre ile paylaştığı nüfus bilgileri (T.C. kimlik numarası, adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı gibi), adli sicil kaydı, yerleşim yeri, eğitim durumu, mesleği, banka hesap bilgileri, telefon numarası, elektronik posta adresi, kan grubu, medeni hali, parmak izi, DNA'sı, saç, tükürük, tırnak gibi biyolojik örnekleri, cinsel ve ahlaki eğilimi, sağlık bilgileri, etnik kökeni, siyasi, felsefi ve dini görüşü, sendikal bağlantıları gibi kişinin kimliğini belirleyen veya belirlenebilir kılan, kişiyi toplumda yer alan diğer bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elverişli, gerçek kişiye ait her türlü bilgi*"[26] olarak tanımlamıştır.

Anayasa Mahkemesi ise "*kişisel verinin belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade ettiğini, bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, öz geçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, IP adresi, e-posta adresi, alışveriş alışkanlıkları, hobiler, tercihler, etkileşimde olduğu kişiler,*

[25] R.G. Tarih:21.06.2019, Sayı:30808.

[26] Yargıtay 8.C.D, E. 2020/5899, K. 2023/5515, T. 20.06.2023, Yargıtay 12.C.D. E. 2023/5125, K. 2023/3979, T. 16.10.2023, Yargıtay 12.C.D., E. 2020/976, K. 2023/460, T. 20.02.2023, Yargıtay 12.C.D., E. 2018/8295, K. 2019/6858, T. 29.5.2019, Lexpera Hukuk Veri Sistemi, Erişim Tarıhi:07.02.2024.

grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm verileri" kişisel veri olarak tanımlanmaktadır[27].

Ulusal ve uluslararası düzenlemelerde ve doktrinde genel kabul edilen kişisel veri tanımına göre belirli ya da belirlenebilir bir kişiye ilişkin her türlü bilgi kişisel veri olarak kabul edilir[28]. Bu tanımlamalardan hareketle kişisel veri, bir kişiyi belli ya da belirlenebilir kılan her türlü bilgiyi içermekte olup, kişisel veri kavramı yalnızca kişinin adı soyadı, doğduğu yer veya doğduğu tarih gibi kişinin kesin olarak belirlendiği bilgiler değil, bireyin ailevi, fiziki, zihinsel, sosyal, kültürel, ekonomik ve buna benzer birçok özelliklerinin yer aldığı bilgileri de kapsamaktadır[29]. Dolayısıyla kişisel veri ile kişinin başkalarından ayırt edilmesi ve belirli özellikleri ile diğerlerinden ayrılması gerekir. Kişilerin kişisel ve nesnel özelliklerine ilişkin bilgiler

[27] Anayasa Mahkemesi, Başvuru No:2017/22646, T. 02.11.2023, Anayasa Mahkemesi, Başvuru No:2020/7518, T. 12.10.2023, Anayasa Mahkemesi, Başvuru No:2020/3851, T. 10.05.2023, Anayasa Mahkemesi, E. 2015/32, K. 2015/102, T. 11.12.2015, Anayasa Mahkemesi, E. 2014/180, K. 2015/30, 19/3/2015, Lexpera Hukuk Veri Sistemi, Erişim Tarihi:07.02.2024.

[28] **KÜZECİ**, s. 10, **DÜLGER**, s. 151, **UNCULAR** Selen, İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara. 2018, s. 33, **ÖZTÜRK,** Bahri, **ALTINOK ÇALIŞKAN,** Elif, **SEYHAN**, Serkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Teorik ve Pratik Çalışma Kitabı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 15, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, Yeliz, "İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunmasına İlişkin Sorunlar ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu" İş Hukukunda Yeni Yaklaşımlar, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 22, **MUTLU** Muhammet Sefa, Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 27, **ERASLAN TÜRKMEN** Sevgi, Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2019, s. 16, **BÜK**, Alaattin, Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 33, **BEYTAR**, Erbil, İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018, s. 48, **SERT** Şeyma, Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 22, **AKGÜL** Aydın, Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 10-16, **ANI**, s. 8, **ÇEKİN,** Mesut Serdar**, BERKTAŞ,** Ahmet Esad**, AKINCI**, M. Furkan, Veri Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 113, **MALKOÇ/BUDAK**, s. 17,**AKSOY**, s. 11, **TEPE**, s. 23, **ÖZER DENİZ**, Miray, Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bundan Doğan Sorumluluk, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 28, **TURAN**, Metin, Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021 s. 57-58, **BASKIN**, Onur, Kişilik hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 21, **BAKIREL**, Nur Buğçe, Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Arasındaki Sorumluluk Paylaşımı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 17, **KAYA**, Afra Ece, "*Kişilik Hakkı Olarak Kişisel Veriler ve Yeni Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*", Terazi Hukuk Dergisi, Cilt:12, Sayı:125, Ankara, 2017, s. 68, **AYDOĞDU**, s. 267, **ÇELİKEL** Serdar, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Veri Sorumlusu ve Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 51, **ERDOĞMUŞ**, Elif, 6698 Sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu Kapsamında Açık Rıza, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 33, **DURSUN**, Yonca, 698 Sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu Kapsamında İşçinin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 21, **KORKMAZ**, s. 27, **SELEK**, Ozan, Kişisel Verilerin Korunması ve Verileri Yok Etme Suçu (TCK m.138), On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021, s. 6, **YÜZBAŞI TOBAZ**, Firdevs, Avrupa ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2023, s. 19.

[29] **DÜLGER**, s. 151, **KORKMAZ**, s. 28, **YILMAZ**, Berrak, Türk Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s.21, **YÜZBAŞI TOBAZ,** s. 19.

kişisel veri olarak kabul edilir[30]. Kişisel veriler çok geniş bir alanı kapsadığından hangi bilgilerin kişisel veri olduğunun kesin olarak ortaya koyulması için sınırlarının çizilmesi gerekmektedir. Bu açıdan bir bilginin kişisel veri sayılabilmesi için belli unsurları taşıması gerekmekte olup bu unsurlar ise; "*bir verinin bulunması, verinin kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması, verinin kişiye ilişkin olması ve bir gerçek kişi olmasıdır*"[31].

B. Unsurları

1. Bir Veri Bulunması

Verinin kapsamı hem uluslararası düzenlemelerde hem de 6698 sayılı KVKK'da "*her türlü bilgi*" olarak ifade edilmiştir. Doktrinde de kabul edildiği üzere, veri ve bilgi eş anlamlı olarak kullanılsa da farklı anlamlara gelmektedir. Üzerinde bilişim sistemleri tarafından işlem yapılabilen, bu işlemlere bağlı olarak çıkarılan sonuçların saklandığı, saklanılan bilgilerin daha sonradan yeniden işlenebildiği ve başka bilişim sistemlerine de gönderilebildiği her türlü bilgi veri olarak ifade edilebilir. Bilgi ise bir kişinin veriye yüklediği anlamdır[32]. DÜLGER bilgiyi, "*bilgi=veri+anlam*" formülü ile ifade etmiştir[33]. Sonuç olarak verinin daha geniş bir anlamı kapsadığını ve anlamlı bir duruma gelen verinin bilgiyi meydana getirdiğini yani verinin sonraki aşamasının bilgi olduğunu söyleyebiliriz.

Diğer bir tanıma göre veri, tek başına anlam ifade etmeyen veya kullanılamayan ham bilgiyi temsil eder. Ancak, bu ham bilgi, ilişkilendirilme, gruplandırılma, yorumlanma, anlamlandırılma ve analiz edilme gibi süreçlerden geçirilerek enformasyona ve bilgiye dönüştürülür[34]. Bu tanımda, verinin işlenmemiş olma durumu dikkat çekmektedir. Burada önemli olan nokta ise verinin işlenmeye hazır durumda

---

[30] **ÖZDEMİR**, Hayrunnisa, Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 125, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 22.
KORKMAZ, s. 30, **TAŞTAN**, s. 41, **DÜLGER**, s. 155, **ÖZER DENİZ**, s. 34.

[31] **DÜLGER**, s. 152, **ŞENOCAK**, Kemal, "*Kişisel Veri Kavramının Kapsamı ve Unsurları",* Muhtelif Yönleri ile Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2022, s. 5-32, **BOZKURT**, s. 10.

[32] BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU, analiz edilip işlenen verinin bilgiyi oluşturduğunu ifade etmiştir. Bkz. **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 21.

[33] **DÜLGER**, s. 153, KÜZECİ ise bilgiyi, "*anlamlı bir biçime sokularak kullanıcısına güncel ve olası kararların alınmasında yardımcı olan veri*" olarak tanımlamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **KÜZECİ**, s. 10-14.

[34]**DOĞAN**, Korcan, **ARSLANTEKİN**, Sacit, "*Büyük Veri: Önemi, Yapısı ve Günümüzdeki Durum*", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**,** Cilt:56, Sayı:1, Ankara, 2016, s. 16.

olması ile bilginin temelini yani hammaddesini oluşturmasıdır[35]. Veri, enformasyon ve bilgi kavramlarının veri koruma hukuku kapsamında birbirlerinin yerine kullanıldığını görülmektedir. Ancak, bu kavramlar farklı anlamlara sahip olsalar da aynı hukuki korumadan yararlanırlar[36].

Diğer taraftan verinin sadece bilgisayar verisi veya dijital veri şeklinde sınıflandırılması da doğru olmaz. Çünkü bu durum bilgisayar veya dijital ortam dışında veri güvenliğinin ihlal edilmesi durumunda kişisel verilerin korunma alanını daraltma tehlikesi ile karşı karşıya kalınma riskini doğurur[37]. Kişisel veri değerlendirmesi yapılırken verinin nerede ve nasıl kaydedildiğinin veya muhafaza edildiğinin de pek bir önemi yoktur. Yani verinin kâğıt üzerinde tutulması ile sanal ortamda tutulması arasında bir fark bulunmamaktadır[38]. Bu bakımdan örneğin kişinin sosyal medya paylaşımları kişisel veri olarak değerlendirilir[39]. Ayrıca, veri ister otomatik isterse otomatik olmayan yollarla işlensin kişisel veri unsurları taşıyorsa kişisel veri olarak değerlendirilir.

Kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında verinin korumadan faydalanabilmesi için kişiye ait gizli ya da doğru veri olması şart değildir. Kişiye ait yanlış bir veri kişiyi belirlenebilir kılıyorsa o da kişisel veridir[40]. Bu veriler, kişinin aile ve özel hayatına ilişkin bilgiler olabileceği gibi iş hayatı, çalışma ilişkileri, sosyal ve ekonomik eylemlerine ilişkin faaliyetleri ile ilgili bilgiler, kişiye ait nesnel bilgiler ya da öznel bilgiler de olabilir[41]. Ayrıca kişiye ait işitsel, fotografik, numerik, grafiksel[42] ve biyometrik veriler[43] de kişisel veridir. Kişisel verinin kişinin kendisi tarafından herkesin ulaşabileceği bir şekilde alenileştirilmesi durumunda bile verinin

[35] **KÜZECİ**, s. 11, **BOZKURT**, s. 10, **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 13.
[36] **KÜZECİ**, s. 11, **ŞENOCAK**, s. 9, **SELEK**, s. 7, **BOZKURT**, s. 11.
[37] **KÜZECİ**, s. 11, **BOZKURT**, s. 11, **ŞENOCAK**, s.9, **ÖZER DENİZ**, s. 35, **YILMAZ**, s. 25.
[38] **DÜLGER**, s. 156, **YILMAZ**, Süleyman, **ÇAVUŞOĞLU**, Gökçe Filiz, Kişisel Verileri Koruma Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 38, **SELEK**, s. 8.
[39] **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 38.
[40] **DÜLGER**, s. 156, **ŞENOCAK**, s. 7, **ÖZER DENİZ**, s.34, **SELEK**, 7, **TAŞTAN**, s.41, **AKSOY**, s. 14, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 37.
[41] **DÜLGER**, s. 155, **KORKMAZ**, s. 30, **TAŞTAN**, s. 41, **DÜLGER**, s. 155, **ÖZER DENİZ**, s. 34.
[42] **AKSOY**, s. 15, **YILMAZ**, s. 25.
[43] "*Biyometrik veri, bir kişiye özgü ve ölçülebilir nitelikteki biyolojik özellikleri, fizyolojik karakteristikleri, yaşamsal iz ve tekrarlanabilir eylemleri ifade eden eylem ve özelliklerdir*." Bkz. **DÜLGER**, s. 157, **ERDİNÇ**, Göksu, Hazar, "*Ölçülülük İlkesi ve Açık Rıza Kapsamında Biyometrik Verilerin İşlenmesi*", Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, 2020, s. 3.

kişisel veri olma niteliği değişmez[44]. Kişiye ilişkin olasılık ifadeleri; örneğin bir kişinin kanser olma olasılığı gibi genetik yatkınlığına ilişkin bilgileri de kişisel veri olarak kabul edilir[45].

2. Verinin Kişiyi Belirli Veya Belirlenebilir Kılması

Verinin kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması, verilerin herhangi bir gerçek kişi ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin kimliğinin tanımlanabilir olması durumudur[46]. Kişinin kimlik numarası, DNA'sı gibi veriler kişinin kimliğini doğrudan belirli kılabilir ya da örneğin yaşı mesleği, adresi, özgeçmişi, IP adresi gibi bazı veriler eldeki başka verilerle ilişkilendirilerek kişinin kimliğini dolaylı olarak belirlenebilir kılabilir. Tüm makul araç ve olanaklar kullanılarak veri sahibine ulaşılıyorsa belirlenebilirlik koşulu gerçekleşmiş demektir. Burada kişinin kimliğinin belirlenmesi için tek bilgiye dayanması zorunlu olmayıp birbirinden bağımsız birçok bilgi birleştirilmesi sonucu kişinin kimliği belirlenebilir kılınabilir[47]. Belirlenebilirliğin mutlaka objektif olması şart olmayıp belirli bir grup ya da kişi tarafından belirlenebilir olması yeterli kabul edilmektedir[48]. Ayrıca verinin belirli veya belirlenebilir olması şartı somut olayın koşullarına göre değerlendirilmelidir[49]. Örnek verecek olursak ülkemizde çok yaygın olan bir soyadı kişinin kimliğini belirli kılmazken çalıştığı işyerinde kişinin kimliğinin belirlenmesinde yeterli kılabilir.

3. Verinin Kişiye İlişkin Olması

Verinin kişiye ilişkin olması verinin kimliği belirli ya da belirlenebilir bir kişiyle ilgili olması anlamına gelmektedir. Kişiyle ilişkili olmayan ve kişiyle ilişki kurulamadığı belirlenen veriler kişisel veri olarak kabul edilmez. Bir verinin kişiye ilişkin olup olmadığı belirlenirken amaç, içerik ve sonuç öğelerinden birinin mutlaka

---

[44] **DÜLGER**, s.155, **ÖZER DENİZ**, s. 35.
[45] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 113, **ŞENOCAK**, s. 8.
[46] **DÜLGER**, s. 157, **ŞENOCAK**, 23, **AKSOY**, s. 21, **KORKMAZ**, s. 35, **YILMAZ**, s. 25, **SELEK**, s. 11.
[47] **ŞENOCAK**, s. 24, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 115, **TEPE**, s. 38-39, **BOZKURT**, s. 14.
[48] **DÜLGER**, s.16, **AKSOY**, s.23
[49] **TAŞTAN**, s. 38, **HAN**, Işık Aslı, "*Kişisel Verilerin İşlenmesi Bağlamında Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak Veri Sahibinin Rızası*", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2019, İstanbul, 2019, s. 426, https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/322898/kisisel-verilerin-islenmesi-baglaminda-hukuka-uygunluk-sebebi-olarak-veri-sahibinin-rizasi, (Erişim Tarihi: 01.03.2023), **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 41.

olması gereklidir[50]. İçerik, bilginin o kişi hakkında olmasını; amaç, bilginin mevcut ya da muhtemel amacının kişiyle ilgili olmasını; sonuç ise verinin işlenmesi durumunda kişinin hak ve menfaatleri üzerinde etkili olması durumunu ifade etmektedir[51]. Sonuç olarak, kişi ile ilgili olmayan verilerin kişisel veri olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

Birçok durumlarda kişi ile veri arasındaki ilişki doğrudan kurulabilir. Örneğin adı, soyadı, telefon numarası, fotoğrafı, video görüntüleri, tıbbi kayıtlar gibi veriler bu kapsamdadır. Bazı durumlarda ise veriler doğrudan kişiye ilişkin olmayıp nesnelerle ilişkili olabilir. Bu durumlarda bu veriler kişilerle ve başka nesnelerle fiziksel ve coğrafi yakınlık sağlayabilirler ve başka verilerin kullanılması ile kişi tanımlanabileceğinden bu veriler kişiye ilişkin olarak kabul edilmektedir[52]. Verinin kişiyle olan ilişkisi hukuka aykırı bir şekilde olağanüstü ve beklenmedik bir yöntem kullanılarak kuruluyorsa bu veri kişisel veri olarak değerlendirilemez[53].

4. Gerçek Kişiye Ait Olması

KVKK'nın 2. maddesinde; "*Bu Kanun hükümleri, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır*" denilmektedir. Buna göre KVKK gereğince sadece gerçek kişilere[54] ait kişisel veriler kişisel verilerin korumasına alınmış olup tüzel kişiler[55] bu koruma kapsamı dışında bırakılmıştır. Ancak, doktrinde tüzel kişilerin bu korumadan

---

[50] **TAŞTAN**, s. 42, **DÜLGER**, s. 170, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 114, **YILMAZ**, s. 29, **AKSOY**, s. 28, **KORKMAZ**, s. 47.

[51] **DÜLGER**, s. 170, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 114, **AKSOY**, s. 28-29, **KORKMAZ**, s. 47.

[52] **DÜLGER**, s. 168, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 114, **BOZKURT**, s. 12, **MALKOÇ/ BUDAK**, s. 22, **AKGÜL**, s. 11.

[53] **KORKMAZ**, s. 47, **BOZKURT**, s. 12-13, **MALKOÇ/BUDAK**, s. 22.

[54] Gerçek kişiler insanlardır. Bütün insanlar gerçek kişi olarak adlandırılmakta olup TMK'nin 8. maddesinde her insanın hak ehliyetinin olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle her insan aynı zamanda bir hukuki kişidir ve hak ehliyetine sahiptir. **HELVACI**, Serap, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2021, s. 25, **AKİPEK**, Jale, **AKINTÜRK**, Turgut, **ATEŞ**, Derya, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Birinci Cilt, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 239 vd., **OĞUZMAN**, M. Kemal, **SELİÇİ**, Özer, **OKTAY-ÖZDEMİR,** Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), Filiz Kitapevi, İstanbul, 2024, s. 11 vd., **SEROZAN** Rona, Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 417 vd.

[55] Tüzel kişi belli bir amacı gerçekleştirmek amacı ile bir araya gelmiş kişi ya da mal topluluğu olarak tanımlanabilir. Tüzel kişilik bağımsız bir varlığa sahiptir. Bu nedenle hak sahibi olabilirler ve borç altına girebilirler. Ayrıntılı bilgi için bkz. **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 299 vd., **SEROZAN**, **s**. 497 vd., **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 501 vd.

yararlanıp yararlanmayacağı hususu tartışma konusu olmuştur. Bir görüşe göre, tüzel kişiler de gerçek kişiler gibi kişilik hakkına sahip olduğundan ve kişisel veriler de kişilik hakkının bir parçasını oluşturduğundan tüzel kişiler de kişisel veri koruma hukukunun koruma kapsamına girmelidir[56]. Bizim de katıldığımız bir başka bir görüş ise bu hakkın bir insan hakkı olarak ele alınması gerektiği ve bu kapsamda tüzel kişilerin kişisel verilerin korunma kapsamına alınmasının kişisel verileri koruma felsefesine aykırı olacağını, ancak tüzel kişi ile ilgili olup bir gerçek kişi ile ilişkilendirilen veriler o kişiyi belirli kılıyorsa bu verilerin koruma kapsamına alınması gerektiğini ifade etmektedir[57]. Çalışanların kurum e-posta adreslerinde ad ve soyadlarının yer alması, tek ortaklı bir limited şirkette şirketin (dolayısıyla tek ortak olan gerçek kişinin) mali durumu hakkında bilgi[58] verilmesi bu duruma örnek olarak verilebilir. Tüzel kişilerin kişisel veri koruması kapsamı dışında tutulması gerektiğini savunan diğer bir görüşe göre; özel hayatın gizliliği gerçek kişilerle ilgili bir kavram olup tüzel kişi ticaret şirketleri için ancak ticaret sırları söz konusu olabilir[59]. Ancak bu görüş ise ticari amacı olan tüzel kişileri esas alması ve ekonomik amacı olmayan tüzel kişileri göz ardı etmesi nedeniyle eleştirilmiş olup dernek, vakıf, siyasi parti gibi ticari amacı olmayan tüzel kişilerin ticari sırları olmadığından Türk Medeni Kanunu'nun[60] 48. maddesi kapsamında kişilik hakkının sağladığı korumadan, ekonomik amacı olan tüzel kişiler ise ticari sırlarının korunması kapsamında TMK ve Türk Borçlar Kanunu[61] genel hükümlerinden ve Türk Ticaret Kanunu'nda[62] yer alan haksız rekabet hükümlerinden yararlanabilecekleri ifade edilmiştir[63]. Ancak tüzel kişilere, KVKK kapsamında korunma sağlanmamış olsa da "*Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelik*"te tüzel kişilerin kişisel verileri koruma kapsamına alınmıştır. Ayrıca, Uzaktan Çalışma Yönetmeliği'nin[64] 11. maddesinde ise işverenin, uzaktan çalışanı, işyerine ve yaptığı işe dair verilerin korunması ve paylaşımına ilişkin işletme kuralları

[56] **AKGÜL**, s. 15, **SELEK**, s. 8-9, **AKSOY**, s. 20-21.
[57] **DÜLGER**, s. 172, **KÜZECİ**, s. 363, **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 18, **BAŞALP**, Nilgün Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 35, **ŞENOCAK**, s. 19.
[58] **ŞENOCAK**, s. 19.
[59] **TEZCAN**, Durmuş, "*Bilgisayar Karşısında Özel Hayatın Korunması"*, Anayasa Yargısı Dergisi, Cilt:8, 1991, s.389, https://ayam.anayasa.gov.tr/media/6398/dtezcan.pdf, (Erişim Tarihi:14.12.2023).
[60] R.G. Tarih: 08.12.2001, Sayı: 24607.
[61] R.G. Tarih: 04.02.2011, Sayı: 27836.
[62] R.G. Tarih: 14.02.2011, Sayı: 27846.
[63] **TAŞTAN**, s. 33.
[64] R.G. Tarih:10.03.2021, Sayı:31419.

ve ilgili mevzuat hakkında bilgilendirmesi gerektiği ve işverenin bu verilerin korunmasına yönelik gerekli tedbirleri alması öngörülmektedir. Buna göre iş sürecinde toplanan ve yapılan işin konusuna ilişkin veriler ile işyerine ilişkin verilerin uzaktan çalışma ile daha kolay erişilebilir hale gelmesi nedeniyle korunması gerektiğinden işyerinin verileri de koruma kapsamına alınmıştır.

95/46/EC sayılı Direktif'te sadece gerçek kişilerin kişisel veri koruma kapsamına alındığı görülmektedir[65]. Ancak 95/46/EC sayılı Direktif döneminde İtalya, Avusturya gibi bazı ülkeler iç hukuklarında yaptıkları çeşitli düzenlemeler ile tüzel kişileri kişisel veri koruma kapsamına almıştır[66]. GVKT'de de sadece gerçek kişiler kişisel veri koruması kapsamına alınmıştır[67]. Kanaatimizce her ne kadar tüzel kişilere ilişkin bilgiler diğer kanunlarda ve düzenlemelerde koruma altına alınsa da tüzel kişilerin türüne uygun olacak şekilde veri koruma yönteminin benimsenmesi daha doğru olacaktır. Tüzel kişilerin doğası ve faaliyet alanları göz önüne alındığında, onların özel ihtiyaçlarına uygun bir veri koruma yöntemi benimsemek daha uygundur. Her bir tüzel kişinin işletme yapısı, sektörü, iş hacmi ve diğer faktörler göz önüne alınarak özelleştirilmiş bir veri koruma stratejisi geliştirmesi önemlidir. Bu strateji, tüzel kişilerin hassas verilerini korumak için gereken önlemleri içermeli ve mevcut yasal düzenlemelere uygun olmalıdır. Bu yaklaşım, tüzel kişilerin veri güvenliğini en üst düzeye çıkarmak ve olası riskleri minimize etmek için daha etkili bir çözüm sunabilir.

Bilindiği üzere, TMK'ya göre kişilik, tam ve sağ doğumla başlar, ölümle sona erer. Tam ve sağ doğmuş olmak şartıyla ceninin ana rahmine düştüğü andan itibaren hak ehliyeti vardır[68]. Kişilik ölümle sona erdiği için ölmüş kişilere ait veriler kişisel

---

[65] 95/46/EC sayılı Direktif, m.1/1'e göre; "*Bu Direktife uygun olarak, üye devletler kişisel verilerin işlenmesine dair başta kişisel mahremiyet hakkı olmak üzere gerçek kişilerin temel haklarını ve özgürlüklerini koruyacaktır*." **DÜLGER**, Mevzuat, s. 535.

[66] **AKSOY**, s. 19, **AYÖZGER ÖNGÜN**, s. 9-10, **BASKIN**, s. 24. 95/46/EC sayılı Direktifi tamamlayıcı nitelikteki "*2002/58/EC sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Özel Alanların Korunması ve Kişisel Bilgilerin İşlenmesi Yönergesi*"nin başlangıç bölümünün 12. maddesinde üye ülkelere, tüzel kişileri koruma kapsamına alması konusunda serbestlik tanımıştır. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/58/oj, (Erişim Tarihi:08.02.2024).

[67] GVKT m.1'e göre; "*1-Bu Tüzük gerçek kişilerin, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak korunmasına ve kişisel verilerin serbest dolaşımına ilişkin kuralları belirler. 2. Bu Tüzük, gerçek kişilerin temel hak ve özgürlükleri ile özellikle, kişisel verilerin korunmasına ilişkin haklarını korur*.". Avrupa Birliği Başkanlığı Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.02.2024).

[68] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY-ÖZDEMİR**, s. 11, **SEROZAN**, s. 424, **HELVACI**, s. 31, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 246.

veri olarak kabul edilmezler ve Kanun korumasından yararlanamazlar[69]. Ancak ölmüş kişiyle ilişkili bir veri yaşayan kişilerle ilgili ise kişisel verilerin korunması kapsamında olacaktır[70]. Örneğin ölen bir kişinin genetik bir hastalığı varsa ve bu hastalığın çocuklarında da bulunma durumu söz konusu ise veri korumasından yararlanacaktır. Ceninin kişisel verilerin korunmasında faydalanıp faydalanmayacağı hususunda ise; ceninin anneden ayrı bağımsız bir kişiliği olmadığından cenine ait verilerin kişisel veri olarak kabul edilmeyeceği[71] görüşünde olanlar olduğu gibi, ceninin tam ve sağ doğmuş olmak koşulu ise anne rahmine düştüğü andan itibaren hak ehliyetine sahip olması nedeniyle anne karnına düştüğü andan itibaren kişisel verilerinin korunması gerektiğini savunanlar vardır[72]. Kişilik, tam ve sağ doğmuş olmak şartıyla başlayacağından kanaatimizce de sağ doğma şartını sağlayan çocuğun kişisel verileri anne karnına düştüğü andan itibaren korunmaya başlanacaktır.

C. Hukuki Niteliği

Kişisel veri "*gerçek kişi ile ilişkilendirilen her tür bilgi*" olarak çok geniş kapsamlı olarak tanımlandığından kişisel verilerin korunması hakkı özel hayatın gizliliği, insan onuru, bilgilerin geleceğini belirleme hakkı, düşünceyi açıklama özgürlüğü, din, vicdan ve inanç özgürlüğü, haberleşmenin gizliliği gibi temel insan hakları ile yakından ilişkilidir[73]. Kişisel veri korumasının dayandığı temel çıkarın belirlenmesi[74] kişisel verinin korunması hakkının hukuki niteliğinin belirlenmesi açısından önemlidir.

Kişisel verinin korunması hakkının hukuki niteliği konusunda farklı yaklaşımlar olsa da genel olarak kişisel verilerin korunmasını bir ekonomik hak olarak gören yaklaşım ile kişisel verilerin korunmasını bir insan hakkı olarak gören yaklaşım olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Amerika ve Kıta Avrupası'nın farklı kültürlere sahip

---

[69] **DÜLGER**, s. 172, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 113, **TAŞTAN**, s. 25, **YÜCEDAĞ**, Nafiye, "*Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri*" İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt:2, Sayı:2, 2017, s. 766, **ŞENOCAK**, s. 20.
[70] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 113, **SELEK**, s. 10, **ŞENOCAK**, s. 21.
[71] **DÜLGER**, s. 172. Ayrıca, doktrinde veri koruma hukukunun ilgili kişiye sunduğu bilgilendirme, aydınlatma, düzeltme ve silme talepleri gibi imkânların işlevselliğinin doğmamışlar açısından söz konusu olamayacağı ifade edilmiştir. Bkz. **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 113.
[72] **TAŞTAN**, s. 36, **ŞENOCAK**, s. 22, **BASKIN**, s. 25, **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 24.
[73] **DÜLGER**, s. 77, **KÜZECİ**, s. 66-67, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 91.
[74] **DÜLGER**, s. 77, **KÜZECİ**, s. 67, **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 51.

olması nedeniyle Amerikan hukuk sisteminde serbest piyasa ekonomisi, kişi özgürlükleri ile kişisel verilerin özerkliğinin kurulması önemli olarak kabul edildiğinde kişisel verilerin korunmasına ekonomik ve teknolojik değer verirken, Kıta Avrupası'nda kişisel verilerin korunmasının bir insan hakkı olarak kabul edilmesi gerektiği genel olarak kabul görmektedir[75]. Yani Kıta Avrupası kişisel verilerin korunmasına "*sosyal değer*" merkezli ve bilgi toplumunu ön plana koyarken, Amerikan hukuk sistemi ise "*ekonomik-teknolojik*" değer merkezli ve bilgi ekonomisini ön plana koymaktadır[76]. Bu ayrım yapay zekâ gibi yenilikçi teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte, kişisel verilerin korunmasına yönelik düzenlemelerde kendisini daha net bir şekilde göstermektedir.

1. Ekonomik Hak Yaklaşımı

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin yaklaşımlardan ilki ekonomik hak yaklaşımıdır. Bu yaklaşım kişisel verileri korunması gereken bir değer olarak değil bir ürün olarak görmekle birlikte temelini serbest piyasa ekonomisi ile özel mülkiyet düşüncesinden almakta ve kişisel verileri ilgili olduğu kişiden tamamen bağımsız kılarak kişisel verileri iktisadi bir değer, meta kabul ederek bireylerin üzerinde özgürce hâkimiyet kurabildiği bir "*şey*" olarak değerlendirmektedir[77]. Bu kapsamda ekonomik hak yaklaşımı mülkiyet hakkı ve fikri mülkiyet hakkı yaklaşımı olarak iki başlıkta incelenecektir.

a) Mülkiyet Hakkı Yaklaşımı

Bu yaklaşım, kişisel verileri bir iktisadi değer olarak kabul etmekte ve kişilerin kişisel veriler üzerinde mülkiyet hakkına sahip oldukları iddiasında bulunmaktadır[78]. Mülkiyet hakkı, bir eşyaya ilişkin malikine kullanma, semerelerinden yararlanma ve

---

[75] **KÜZECİ**, s. 67, **ÖZKAN**, Rabia. "*Kişisel Veri Koruma Hukukunun Kişilik Hakkının Korunması Çerçevesinde Değerlendirilmesi*" ASBU Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:3, Sayı. 2, Ankara, 2021, s.681, www.heinonline.org (Erişim Tarihi:05.02.2023), **UÇAK**, Murat, "*Kişisel Verilerin Ölümden Sonra Korunması"* İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: VI, Sayı:10, İstanbul, 2021, s. 101, **AŞIKOĞLU**, Şehriban İpek, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 26.

[76] **KÜZECİ** s.67, **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 52, **OVALIOĞLU SEYİS**, Senem, Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 51.

[77] **ÖZKAN**, s. 682.

[78] **ÖZKAN**, s. 283, **AKÇAAL**, Mehmet, **YELMEN**, Adem, "*Kişisel Verilerin Kişilik Hakları Bakımından Değerlendirilmesi*", Muhtelif Yönleriyle Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 84, **AKSOY**, s. 57.

tasarrufta bulunma hakkı veren bir haktır[79]. Kişisel verilerin üzerindeki hakkın mülkiyet hakkı olduğunu düşünenler, kişisel verileri sadece kişiliğin bir uzantısı değil, kişiliğin kendisinden doğan bir ürün olarak gördüklerinden kişisel verinin sahibinin herkes olabileceğini ve mülkiyetine sahip oldukları kişisel verileri istediği gibi kullanabileceğini, kişisel verilerin alım satım gibi ilişkilerin konusu olabileceğini savunmaktadır[80]. Daha çok Amerikan hukuk sisteminde kabul edilen bu görüşe göre kişisel veriler ekonomik bir değere sahiptir ve bir eşya gibi alım satıma konu olabileceğinden veri değiş-tokuşuna ilişkin anlaşmalar yapılması veri pazarının düzgün bir şekilde işlemesi sonucunu doğuracaktır[81]. Ayrıca, kişisel verileri satın alanların bu verileri almak için bir bedel ödemeleri gerektiğinden maliyetlerini azaltmak için daha az veri satın alma yoluna gidecekleri ve kişisel veri ihlalleri de azalacağı savunulmaktadır[82]. Ancak, kişisel verilerin mülkiyet hakkının konusunu oluşturamayacağı ve sorumluluğun bireylerde olmasının birçok probleme sebep olabileceği açısından bu görüş eleştirilmiştir[83].

b)Fikri Mülkiyet Hakkı Yaklaşımı

Kişisel verileri iktisadi bir değer olarak kabul eden diğer bir yaklaşım ise fikri mülkiyet hakkı yaklaşımıdır. Bu yaklaşımı savunanlar kişisel verilerin sosyal, bireysel ve işlemsel birçok boyutunun olması nedeniyle mülkiyet hakkı olarak ele alınamayacağını ve başka bir hukuki niteleme yapılması gerektiğini iddia etmektedir[84]. Doktrin fikri hakları "*kişilerin zekâ düşünce ve yaratıcılıklarını kullanarak yarattıkları fikri ürünleri üzerindeki haklar*" olarak ifade etmekte olup fikri haklar sahibine ürünün üzerinde kullanabileceği maddi ve manevi haklar verir[85]. Kişisel verilerin hukuki niteliğinin fikri mülkiyet hakkı olduğunu savunanlar fikri mülkiyet hakkı ve kişisel verilerin korunmasında benzerlikler olduğunu ifade ederek, kişisel verilerin telif hakkına benzer bir yaklaşımla korunması gerektiğini iddia etmekte ve kişinin verileri üzerinde hukuki kontrol sağlamak istemektedir[86]. Bu yaklaşım da mülkiyet hakkı

[79] **OĞUZMAN**, M. Kemal, **SELİÇİ**, Özer, **OKTAY-ÖZDEMİR**, Saibe, Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2023, s. 28, (Kısaltma: Eşya), **AYAN**, Mehmet, Eşya Hukuku II (Mülkiyet), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 27.
[80] **KÜZECİ**, s. 69, **KORKMAZ**, s. 86, **UÇAK**, s. 102.
[81] **KÜZECİ**, s.69-70, **SELEK**, s. 13.
[82] **AKSOY**, s. 56, **UNCULAR**, s. 39.
[83] **DÜLGER**, s. 79, **KÜZECİ**, s. 70, **TAŞTAN**, s. 57.
[84] **ÖZKAN**, s. 686.
[85] **OĞUZMAN**, M. Kemal, **BARLAS**, Nami, Medeni Hukuk, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s.151, **TEPE**, s. 44.
[86] **KÜZECİ**, s. 71, **DÜLGER**, s. 79, **KORKMAZ**, s. 87, **YILMAZ**, s. 56.

görüşüne eleştirilerle aynı yönde eleştirilmekle birlikte, kişisel veriler bir telif hakkına konu olan eserdeki gibi zihinsel yaratım ve karakteristik özellikleri yansıtmadığı için eleştirilmektedir[87].

2. İnsan Hakkı Yaklaşımı

Kişisel verileri ekonomik bir hak olarak kabul eden yaklaşım ile birlikte özellikle Avrupa'da genel kabul gören yaklaşım kişisel verilerin bir insan hakkı olarak değerlendirilmesidir[88]. Bilginin çok önemli bir hale geldiği günümüzde kişisel veriler ekonomik bir değere sahiptir bu nedenle kişilerin ekonomik menfaatleri de diğer menfaatleri ile birlikte korunmalıdır[89]. Ancak bu durum kişisel veriler üzerinde ekonomik bir hak kurulması gerektiği sonucuna bağlanmamalıdır.

Kişisel verilerin korunması hakkı kişisel verilerin kullanılması, ele geçirilmesi, toplanması, depolanması ve aktarılması durumlarında kişinin hukuka aykırı müdahalelerden korumasını amaçlayan, kişiye verilerinin geleceğini belirleme yani kişiye kişisel verileri üzerinde söz sahibi olma yetkisi veren bir haktır[90]. Özellikle II. Dünya savaşı sonrasında kişi özgürlüklerinin artması ile birlikte kişinin hukuki olarak korunması gerektiği anlayışı kişisel verilerin bir insan hakkı olarak korunması gerektiği anlayışının benimsenmesinde etkili olmuştur[91]. Kişisel veriler niteliği gereği birçok insan hakkı ile ilişkili olup insan onuru, özel hayatın gizliliği hakkı, kişinin kendi geleceğini belirleme hakkı, haberleşmenin gizliliği, din ve vicdan özgürlüğü gibi haklar kişilik hakkı kapsamında değerlendirilmiştir[92].

---

[87] **AKSOY**, s. 60, **HAN**, s. 429, **UÇAK**, s.103**, OVALIOĞLU SEYİS**, s. 53.

[88] İnsan hakları, insanların doğuştan sahip olduğu ve devlet hukukundan önce gelen haklardır. Bu haklar, bağımsız ve evrensel olarak tanınır ve herkesin eşit bir şekilde sahip olması gereken temel haklardır. Bilgi için Bkz. **ANAYURT**, Ömer, Anayasa Hukuku, Temel Kavramlar ve Türk Anayasa Hukuku, Temel Hukuk Dizisi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 226 **ÖZTÜRK**, Namık Kemal, Anayasa Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021 s. 107, **TUNÇ**, Hasan, Anayasa Hukuku Genel Esaslar, Gazi Kitapevi, Ankara, 2019, s. 210.

[89] **KÜZECİ**, s. 73, **DÜLGER**, s. 80.

[90] Kişisel verilerin korunması hakkı, bireyin devlete karşı koruyucu olan negatif statü haklarından biridir. Negatif statü hakları, devletin bireyin özel hayatına ve kişisel verilerine müdahale etmesini engelleyen koruyucu haklar olarak kabul edilir. Dolayısıyla, devlet bu haklara saygı göstermeli ve bireylerin özel hayatlarını ve kişisel verilerini korumalıdır. **SULTANLI**, İntizar, "Anayasal Bir Hak Olan Kişisel Verilerin Korunması Hakkı Ve Mahremiyet İle İlişkisi" Selçuk Üniversitesi, Adalet Meslek Yüksekokulu dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, s. 28. **ATAR**, Yavuz, Türk Anayasa Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s.128, **ÖZTÜRK**, s. 126, **ANAYURT**, s. 230.

[91] **ÖZKAN**, s. 689, **YILMAZ**, s. 57.

[92] **ÖZKAN**, s. 689, **AKGÜL**, Aydın, "*Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: "Unutulma Hakkı ve Ab Adalet Divanı'nın "Google Kararı*" TBBD, Sayı:116, 2015, s. 14. (Kısaltma: Unutulma).

Kişilik hakkı kişiliğe bağlı değerlerin hepsinin üzerinde yer alan bir hakkı ifade etmekte olup kişilik hakkı, kişinin maddi (hayatı, sağlığı, beden bütünlüğü vs.) ve manevi (dini inancı, şerefi, resmi, adı, sırrı, duygusal hayatı vs.) varlıklarının tamamı üzerinde hukuki olarak korunmakta olan menfaatidir[93]. Kişilik hakkı TMK'nın genel olarak 23. ve 24. ve özel olarak 26. maddelerinde koruma altına alınmıştır. Kişilik hakkında sınırlı sayı ilkesi söz konusu olmadığından gerekli olduğunda başka değerler kişilik hakkı kapsamında değerlendirilebilir. Bu nedenle genel kişilik hakkına ilave olarak münferit kişilik hakları da söz konusu olabilecektir. Doktrinde kişisel verilerin korumasının münferit kişilik haklarından olan özel hayatın gizliliği ya da bilginin geleceğini belirleme hakkı kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmektedir[94]. Kişisel verilerin korunması hakkının kaynağı, bir kişilik hakkı olan özel hayatın gizliliği hakkıdır[95]. Bu nedenle kişisel verilerin korunması hakkı ilk önce özel hayatın gizliği kapsamında değerlendirilmiştir. Ancak zaman içinde teknolojinin gelişmesi sonucu özel hayatın gizliliği hakkı kişisel verilerin korunmasında yeterli korumayı sağlayamamış ve bu haktan ayrılır hale gelmiştir.

Özel hayat tanımlanması zor bir kavramdır. Bu nedenle doktrinde kişinin özel hayatı iç içe geçmiş çemberlere benzetilerek üç alan teorisi oluşturulmuştur[96]. Buna göre; en dışarda kişinin herkesle paylaşım yaptığı ve kamuya açık yaşam alanını oluşturan "*genel yaşam alanı*" olarak adlandırılan dış çember, ortada ancak sınırlı kişilerle ve sınırlı biçimde paylaşım yaptığı kişinin "*özel yaşam alanı"* olarak adlandırılan orta çember ve son olarak kişinin kendisine ait sırlarını oluşturan "*sır alanı*" olarak adlandırılan iç çember bulunmaktadır. Özel hayatın gizliliği hakkı ortak yaşam alanı içinde gerçekleşen saldırılara karşı koruma sağlamaktadır.

Kişisel verilerin özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilmesi doktrinde tartışılmış ve iki kavram birbirleriyle ilişkili olmasına rağmen tam olarak birbirlerini kapsamadıkları için eleştirilmiştir. Örneğin kişiyle ilgili yanlış bir bilginin paylaşılması kişisel verinin ihlalini oluştururken, ortak yaşam alanında yer alan bilgiler

[93] **BRAUN**, Cihan Avcı, "*Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza*", Yeditepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, 2018, s.14-15, https://www.jurix.com.tr/article/17391, (Erişim Tarihi:02.02.2023).
[94]**AYÖZGER ÖNGÜN**, s. 17-18, **OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY-ÖZDEMİR,** s. 221-224.
[95] **TAŞTAN**, s. 59, **BASKIN**, , s. 53.
[96] **HELVACI**, s.123-124, **KÜZECİ**, s. 79.

açısından kişisel veri korumasından faydalanamayacaktır. Ancak, kişisel verilerin korunmasından sadece kişiye ilişkin gizli bilgiler değil, kişinin genel yaşam alanında yer alan bilgiler bakımından da yararlanılması gerekmektedir[97].

Bu itibarla, kişisel verilerin korunması hakkının tek başına bağımsız bir hak olup olmadığı konusu doktrinde tartışılan bir konu olmuştur. Buna ilişkin bir görüş kişisel verilerin korunması hakkını özel hayatın gizliliği başlığı altında ele almakta ve kişisel verilerin korunmasının özel hayatın gizliliği hakkının kendine özgü niteliklerini taşıması nedeniyle bu hakkın bir çeşidini oluşturduğunu bu nedenle özel hayatın gizliliği hakkı kapsamında ele alınması gerektiğini savunmaktadır[98]. Ülkelerin ulusal düzenlenmeleri incelendiğinde kişisel verilerin özel hayatın gizliliği kapsamında düzenlendiği görülmektedir[99]. Ülkemizde de kişisel verilerle ilgili düzenleme 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20. maddesine eklenerek yapılmıştır.

Kişisel verilerin ayrı ve bağımsız bir hak olarak kabul edilmesi gerektiğini savunan diğer görüş ise kişisel verilerin özel hayatın gizliliği hakkıyla yakın ilişkisini kabul etmekle birlikte bu korumanın artık günümüzde yetersiz kaldığını ve bu nedenle ayrı ve bağımsız bir hak olarak ele alınması gerektiğini ifade etmektedir[100]. Bu görüşe göre; kişisel verilerin zaman içinde gelişimi incelendiğinde kişisel verilerin özel hayatın gizliliği başlığı altında ele alınması durumunun hukuka aykırı eylemlerin artması sonucunda kişisel verilerin korunmasında yetersiz kaldığı ve daha geniş kapsamlı bir korumanın sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır[101]. Özel hayatın gizliliği hakkı, kişinin özel ve gizli alanında yer alan kişinin başkalarınca öğrenilmesini arzu etmediği, kişinin kendisine ilişkin özel bilgilerin yer aldığı yaşam bilgilerine ilişkin koruma sağlamaktadır. DÜLGER, kişisel verilerin korunması hakkının özel hayatın gizliliği hakkının kişisel verileri korumada yetersiz kalması ve kişisel verilerin sır ve gizli olma niteliği taşıması gerekmediğinden diğer temel insan

[97] **AKSOY**, s. 71-72, **TEPE**, s. 49, **UNCULAR**, s. 43.
[98] **ÇELİK**, Yeşim, "Özel Hayatin Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakkı", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi Yıl:8, Sayı: 32, Ankara, 2017, s. 391.
[99] **AKGÜL**, s. 85, **DÜLGER**, s. 81.
[100] **DÜLGER**, Murat Volkan, "*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması*", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, İstanbul, 2016, s.104.(Kısaltma: Ceza), **KÜZECİ**, s. 114.
[101] **DÜLGER**, İnsan Hakları, s. 78, **DÜLGER**, Ceza, s. 104, **KÜZECİ**, s. 80.

hakları ile yakından ilişkili olduğunu kabul etmekle birlikte ayrı ve bağımsız bir hak olarak ele alınması gerektiğini düşüncesindedir[102].

Anayasa Mahkemesi kişisel verilerin korunmasını özel hayata saygı hakkı kapsamında bir hak olarak değerlendirilmiştir[103]. Doktrinde hâkim olan görüş ve kanaatimizce de, kişisel verilerin korunması hakkı özel hayatın gizliliği ve diğer insan haklarıyla yakın ilişkisine rağmen bağımsız bir hak olup ayrı bir başlık altında ele alınması gerektiğidir[104]. Özel hayatın gizliliği hakkı, kişisel verilerin korunması hakkını kapsamında yer alsa da kişisel verilerin korunması hakkı özel hayatın gizliliği hakkı altında ele alınmayacak kadar geniştir. Bu bakımdan ayrı ve bağımsız bir hak olarak ele alınmalıdır.

15 Aralık 1983 tarihli Alman Anayasa Mahkemesinin Census kararı ise ilk olarak yeni bir hak olan "*bilginin geleceğini belirleme hakkını*" ortaya çıkarması açısından önemli bir karardır[105]. 1982 yılında yapılan Nüfus Sayımı Yasası ile sayım sırasında kişinin adı soyadı, adresi, geliri, eğitim durumu gibi birçok verinin gizli tutulacağına ilişkin hükme rağmen bu verilerin uzun süre tutulacak olması ve başka amaçlar için de kullanılacak olması nedenleriyle Mahkeme yasanın uygulanmasının telafi edilemeyecek sakıncalara sebebiyet verebilecek olması nedeniyle insan haysiyetinin dokunulmazlığı ile kişiliğini geliştirme hakkına aykırılık oluşturacağını ifade ederek iptal etmiştir[106]. Bu karar kişisel verilerin korunmasına dikkat çekmesi ve kişisel verilerin bir insan hakkı olarak ele alması açısından önemli bir karardır. Ayrıca bu karar insan onuru ve kişilik hakkını birlikte ele alarak ilk defa bilginin geleceğini belirleme hakkını ortaya çıkarmıştır. Buna göre insanlar kendileri ile ilişkili kişisel veri niteliğindeki bilgilerin geleceğini belirleyebilmeli, insan onurunun koruması ve kişiliklerini geliştirebilmeleri için kişisel verileri üzerinde serbestçe tasarruf

[102] **DÜLGER**, İnsan Hakları, s.79.
[103] Anayasa Mahkemesi, Başvuru No:2019/25776, T. 21.09.2023, Anayasa Mahkemesi, Başvuru No:2019/19102, T. 04.10.2023, Anayasa Mahkemesi, Başvuru No: 2019/4055, T. 11.01.2023, Lexpera Hukuk Bilgi İstemi, Erişim Tarihi:10.02.2024.
[104] **DÜLGER**, s. 82, **TAŞTAN**, s. 52, **BASKIN**, s. 53, **KÜZECİ**, s. 114, **AKSOY**, s. 72, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s.92, **YÜZBAŞIOĞLU TOBAZ**, s. 89.
[105] Kararın Almanca orjinali için https:// openjur.de/u/268440, (Erişim Tarihi:21.03.2024), Alıntılayan **KÜZECİ** Elif, "*İstatistiki Birimler ve Bilgilerin Geleceğini Belirleme Hakkı*" İnsan Hakları Yıllığı, Cilt: 32,Sayı: 1-23, s. 53, (Kısaltma: Geleceği Belirleme Hakkı), **DÜLGER**, İnsan Hakları, s. 81.
[106] **DÜLGER,** İnsan Hakları, 81, **KÜZECİ**, Geleceği Belirleme Hakkı, s. 54-56.

edebilmelidir[107]. Bu şekilde kişisel verilerin niteliğine uygun bir şekilde bir hak oluşturulmak istenmiştir. Bu karar Almanya ile birlikte Avusturya, Norveç, Finlandiya, Hollanda gibi bazı ülkelerin düzenlemelerinde ve 95/46/EC sayılı Direktif'te etkili olmuştur[108]. Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesinde ise veri koruma, temel ve bağımsız bir hak olarak kabul edilmiştir[109]. Sonuç olarak kişisel verilerin korunması hakkı, Avrupa Birliği mevzuatında kişilik hakkına daha yakın bir görüşle değerlendirilirken, AİHM bu hakkı sözleşmenin 8. maddesi kapsamında özel hayatın gizliliği hakkı başlığı altında ele almıştır[110].

D. Kişisel Veri Türleri

1. Genel Nitelikli Kişisel Veriler

Verilerin ihtiyaç duyduğu hukuki koruma kişisel verilerin türlere ayrılması sonucunu doğurmuştur. Böylece veriler özel nitelikli (hassas) kişisel veriler ve genel nitelikli kişiler veriler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kanunda özel nitelikli kişisel verilerin nelerden oluştuğu açıkça belirtilmiş ancak genel nitelikli kişisel veri kavramı tanımlanmamıştır. Bu nedenle, özel nitelikli veri kapsamı dışında kalan diğer tüm kişisel veriler genel nitelikli kişisel veri kapsamında ele alınmaktadır[111]. Özel nitelikli kişisel verilerle karşılaştırıldığında, genel nitelikli kişisel verilerin belirli bir sınırlama içinde tanımlanmadığı görüldüğünden, genel nitelikli kişisel verilerin kapsamı daha geniştir ve bu veriler kanun korumasından yararlanmaktadır. KVKK'da düzenlenen genel hükümler genel nitelikli kişisel veriler için uygulama alanı bulur[112].

---

[107] **DÜLGER**, s. 85, **KÜZECİ**, Geleceği Belirleme Hakkı, s. 57, **AKGÜL**, Unutulma, s. 15, **AKSOY**, s. 71.
[108] **KÜZECİ,** Geleceği Belirleme Hakkı, s. 54.
[109] **DÜLGER**, İnsan Hakları, s. 80, **KÜZECİ**, s. 83, **UNCULAR**, s. 48. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının "*Özel hayata ve aile hayatına saygı*" başlıklı 7.maddesinde; "*Herkes, özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşme özgürlüğüne saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir*." denilmektedir. "*Kişisel verilerin korunması*" başlıklı 8.maddesi ise; "*1. Herkes, kendisini ilgilendiren kişisel verilerin korunması hakkına sahiptir. 2. Bu veriler, adil bir şekilde, belirli amaçlar için ve ilgili kişinin rızasına veya yasa ile öngörülmüş diğer meşru bir temele dayanarak tutulur. Herkes, kendisi hakkında toplanmış verilere erişme ve bunları düzelttirme hakkına sahiptir. 3. Bu kurallara uyulması, bağımsız bir makam tarafından denetlenir.*" olarak ifade edilmiştir. Metnin Türkçe çevirisi için bkz. **KÜZECİ**, s. 83-84.
[110] **HAN**, s. 429.
[111] **TAŞTAN**, s. 45, **MALKOÇ/BUDAK**, s. 57, **SELEK**, s. 26, **BASKIN**, s. 43, **ÇELİKEL**, Serdar, Özel Okullarda Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022 s. 25, (Kısaltma: Özel Okul).
[112] **MALKOÇ/BUDAK**, s. 54, **TAŞTAN**, s. 45.

2. Özel Nitelikli (Hassas) Kişisel Veriler

Kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası düzenlemelerde bir kısım verilerin "*hassas veri*", "*özel nitelikli veri*" ifadeleri kullanılarak daha fazla korunduğu görülmektedir. Bu veriler temel hak ve özgürlükler ile daha yakından ilişkili olduklarından özel nitelikli (hassas) olarak adlandırılmaktadır[113]. Böyle bir ayrıma gidilmesinin nedeni söz konusu bu verilerin ihlal edilmesinin, bireyin gizlilik ve ayrımcılığa uğramama gibi temel haklarının ihlali açısından diğer kişisel verilere kıyasla ciddi sonuçlar doğurabileceği[114] ve kişinin uğrayacağı zarar ve mağduriyetin daha fazla hissedilmesi sebebiyledir[115]. 6698 sayılı KVKK ile özel nitelikli verilerin işlenmesi için daha sıkı şartlar koyulmuştur. Özel nitelikli kişisel veriler KVKK'nın 6. maddesinde "*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik veriler*" olarak belirtilmiştir. Ayrıca, Kanun maddesinde belirtilen bu verilerle birlikte bu verilere ulaşma olanağı veren veriler de özel nitelikli veri kapsamında değerlendirilmelidir[116].

Özel nitelikli (hassas) veri ayrımına 108 sayılı Sözleşme ve 95/46/EC sayılı Direktif'te de gidildiği görülmektedir. Her ikisinde de ortak olarak ırksal ve etnik köken, siyasi düşünce, dini ve diğer inançları, cinsel yaşam ve sağlık bilgileri ile sabıka kayıtlarına ilişkin veriler özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilmiş ve işlenmesi yasaklanmıştır[117]. GVKT'nin 9. maddesinde özel nitelikli kişisel veriler; "*Irk veya etnik köken, siyasi görüşler, dini veya felsefi inançlar ya da sendika üyeliğini açığa çıkaran kişisel verilerin işlenmesi ve bir gerçek kişinin kimliğini benzersiz bir şekilde belirleyen genetik veriler ile biyometrik verilerinin işlenmesi, sağlık verilerinin veya bir gerçek kişinin cinsel yaşamı veya cinsel eğilimine ilişkin verilerin işlenmesi yasaktır*" şeklinde düzenlenmiştir[118]. GVKT ile 95/46/EC sayılı Direktif'te yer alan

[113] **DÜLGER**, s. 177, **ÇELİKEL**, Özel Okul, s. 25, **ŞENOCAK**, s. 33.
[114] **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 23.
[115] **DÜLGER**, s. 177, **ŞENOCAK**, s. 34, **BASKIN**, s. 43.
[116] **KÜZECİ**, s. 279, **DÜLGER**, s. 178, **BAŞALP**, s. 43, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 24.
[117] 108 sayılı Sözleşme m. 6, maddenin Türkçe metni için bkz. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf, (Erişim Tarihi: 10.02.2024), 95/46/EC sayılı Direktif, m. 8, maddenin Türkçe metni için bkz. **DÜLGER**, Mevzuat, s. 539.
[118] GVKT m. 9, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:10.02.2024).

özel nitelikli kişisel veri kategorilerine ek olarak genetik ve biyometrik veriler özel nitelikli kişisel veri kapsamına alınmıştır. Ayrıca kişinin cinsel yaşamına ek olarak cinsel eğiliminin de özel nitelikli veri olarak kabul edildiği görülmektedir.

KVKK ile GVKT'yi özel nitelikli veriler açısından karşılaştırdığımızda, KVKK ve GVKT arasında bazı farklılıklar görülmektedir. Özellikle, GVKT'nin kapsamında olmayan ancak KVKK'da özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilen veri türleri bulunmaktadır. Bu veri türlerine örnek olarak mezhep veya diğer inançlar, kılık, kıyafet, dernek veya vakıf üyeliği gibi bilgiler verilebilir[119]. Öte yandan, cinsel eğilim GVKT'de özel nitelikli veri olarak kabul edilmişken KVKK'da buna yer verilmemiştir. Bu durum, iki mevzuat arasında özel nitelikli verilerin tanımı ve kapsamı konusunda belirli farklılıklar olduğunu göstermektedir.

II. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ

A. Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel Kavramlar

1. İlgili Kişi

KVKK sadece gerçek kişilerin verilerinin korunmasını öngörür. Bu nedenle, kanunda kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi ifade etmek için "*ilgili kişi*" ifadesi kullanılır[120]. İlgili kişi, fiziksel, fizyolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel ve toplumsal kimliğine özgü etkenlerine kişisel veri yoluyla atıf yapılan ve korunmanın konusu olan gerçek kişidir[121]. Doktrinde ve uygulamada bu kavramın yerine "*veri öznesi*", "*veri sahibi*" ve "*veri ilgilisi*" kavramları da kullanılmaktadır[122].

---

[119] **ACAR ÜNAL**, Özlem, "*Veri Sorumlusunun Aydınlatma Yükümlüğü*", Banka ve Finans Hukuku Dergisi, Prof. Dr. Ali Necip Ortan'a Armağan Cilt:1, Sayı:32, 2019, s. 1333, **TAŞTAN**, s. 44, **BASKIN**, s. 44. **ŞENOCAK**, s. 36.

[120] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 6698 Sayılı Kanunda Yer Alan Temel Kavramlar, s. 12, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:15.02.2024).

[121] **DÜLGER**, s. 187, **KÜZECİ**, s. 16. Bu kavram, 95/46/EC sayılı Direktifin 2. maddesinde ve GVKT'nin 4. maddesinde "veri öznesi" olarak ifade edilmektedir. Bkz. **DÜLGER**, s. 535, GVKT AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:15.02.2024).

[122] Bu kavram, 95/46/EC sayılı Direktifin 2. maddesinde ve GVKT'nin 4. maddesinde "veri öznesi" olarak ifade edilmektedir. Bkz. **DÜLGER**, Mevzuat, s. 535, GVKT AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi,

2. Veri Sorumlusu

Kişisel verilerin korunmasının önemli bir kavramı olan veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenme faaliyetinde sistem, ölçüt, sınır ve yöntemleri belirleyerek veri işleme faaliyetinin varlığına sebebiyet vermektedir[123]. KVKK'nın 3. maddesinde "*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi*" olarak tanımlanmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus tüzel kişiler ilgili kişi kapsamına alınmazken, gerçek kişi ile kamu ve özel tüzel kişiliklerin veri sorumlusu olarak kabul edilmesidir[124].

Veri sorumlusu; kişisel verilerin işlenip işlenmeyeceğine, kişisel veri türlerinin hangilerinin işleneceğine, kimlerin kişisel verilerinin işlenmesi gerektiğine, üçüncü kişilere kişisel verilerin aktarılıp aktarılmayacağına, kişisel verilere kimlerin erişebileceğine, kişisel verilerin ne kadar süre ile saklanacağına, saklama süresi sonunda silme, anonimleştirme ya da yok etme yöntemlerinden hangilerinin uygulanacağına karar verme yetkisine sahiptir[125]. Bu bakımdan veri sorumlusunun kişisel veri üzerinde kontrolü bulunmuyorsa verilerin işlenmesinden sorumlu tutulamayacaktır.

Tüzel kişiliklerde dış ilişkilerde veri sorumlusu tüzel kişilik olup, KVKK'nın düzenlediği kişisel verilerin işlenmesi ile ilgili yükümlülükler ve bu yükümlülüklerden doğan hukuki sorumluluklar tüzel kişilere ait olacak ancak bu yükümlülükler tüzel kişilik bünyesindeki gerçek kişilerce gerçekleştirilecektir[126].

3. Veri İşleyen

KVKK'da veri işleyen "v*eri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi*" olarak tanımlanmış olup buna göre; veri

---

https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:15.02.2024), **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 28.

[123] **HALICIOĞLU**, Mesut, Türk Hukukunda Veri Sorumlusu Kavramı, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019, s. 33.

[124] **DÜLGER**, s. 188, **ÇEKİN**, s. 52, **DEVELİOĞLU**, s. 42, **HALICIOĞLU**, s. 37, **GÜRSEL**, İlke, İşçinin Kişisel Verisinin Korunması Hakkı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016 s. 130, **GÖÇMEN UYARER**, Sinem, Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 118.

[125] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen, s. 2-3, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:11.02.2024).

[126] **DÜLGER**, s. 194, **BOZKURT**, s. 19, **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 201.

sorumlusu kişisel verilerin işlenmesine ilişkin karar verme yetkisi ve sorumluluğuna haizken, veri işleyen veri sorumlusunun talimatlarına uyan ve onun adına hareket eden veri sorumlusundan bağımsız ve farklı gerçek ya da tüzel kişidir[127]. Veri sorumlusu veri işleyeni denetleme ve veri işleme faaliyetine müdahalede bulunma yetkisine haizdir[128]. Veri sorumlusu veri işleme faaliyetini veri işleyene devredebilir ancak veri işleyen veri sorumlusunun emir ve talimatlarına uygun olarak veriyi işlemesi gerekir[129]. Yani, veri işleyen veri işleme faaliyetinin teknik kısımları sorumluyken veri işlemeye ilişkin kararları alma yetkisi veri sorumlusundadır[130]. Veri işleyen, veri sorumlusunun bir çalışanı olabileceği gibi veri sorumlusu ile aralarında sözleşme ilişkisi olan gerçek veya tüzel kişi de olabilir[131].

Ayrıca, veri işleyen gerçek veya tüzel kişi aynı zamanda veri sorumlusu da olabilir. KVKK'nın 3. maddesinin gerekçesinde bu duruma örnek olarak bir muhasebe şirketinin kendi çalışanlarına ait tuttuğu veriler açısından veri sorumlusu iken müşterisi olan şirketlerine ait tuttuğu veriler açısından veri işleyen olarak sayılacağı belirtilmiştir. KVKK'nın 12. maddesinin 2. fıkrasında; veri işleyenin veri sorumlusu ile birlikte kanunda belirtilen tedbirlerin alınması bakımından birlikte müştereken sorumlu oldukları; 4. fıkrasında ise veri işleyen ve veri sorumlusunun öğrendikleri kişisel verileri kanuna aykırı olarak başkalarına açıklayamayacakları ve işleme amaçları dışında kullanamayacakları düzenlenmiştir.

4. Veri Kayıt Sistemi

Veri kayıt sistemi, KVKK'nın 3/h maddesinde "*Kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi*" olarak tanımlanmış olup bu tanıma göre gerçek kişilere ilişkin kişisel verilerin veri sahibinin açık rızasına istinaden işlendiği sistem veri kayıt sistemidir[132]. Veri kayıt sistemi elektronik ortamda ya da elektronik olamayan ortamda da tutulabilecek ve her durumda kayıt altına alınan kişisel veriler KVKK kapsamında korumadan yararlanacaktır[133].

---

[127] **DÜLGER**, s. 208, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 137, **BOZKURT**, s. 19.
[128] **GÜRSEL**, s. 131.
[129] **ACAR ÜNAL**, s. 1334, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 137.
[130] Kişisel Verileri Koruma Kurulu Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen, s. 2, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim tarihi:11.02.2024).
[131] **TAŞTAN** s. 69.
[132] **YILMAZ**, **ÇAVUŞOĞLU**, s. 58, **SELEK**, s. 25, **BOZKURT**, s. 14.
[133] **DENİZ**, İlknur, Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Türk Medeni Kanunu ve Kişisel Verileri Koruma Kanunu Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 96, **BOZKURT**, s. 15.

5. Ortak Veri Sorumlusu

Ortak veri sorumlusu hukukumuzda tanımlanmamış ancak mehaz düzenlemelerde yer verilmiştir. Veri sorumlusu, 95/46/EC sayılı Direktif'te "*verilerin işleme araçlarını ve amaçlarını tek başına veya diğerleriyle ortaklaşa belirleyen kişi*"[134] şeklinde tanımlanırken GVKT'de ise ortak veri sorumlusu ayrı bir madde de "*iki ya da daha fazla veri sorumlusunun ortak bir şekilde belirlediği hallerde, bu veri sorumluları birlikte veri sorumlularıdır*"[135] denilerek Direktif'e paralel şekilde ve ondan daha ayrıntılı olarak düzenlenmiştir[136]. Ortak veri sorumlusu, veri işleme faaliyetlerinden birlikte sorumludur. Birlikte veri işleme faaliyetinde bulunmak ortak veri sorumlusu olabilmek için yeterli olmayıp veri işleme faaliyetinin amaç ve araçlarının birlikte ortak olarak belirlenmesi halinde ortak veri sorumlusundan bahsedilebilmektedir[137].

6. Kişisel Verilerin Aktarılması

Kişisel verilerin üçüncü kişilerle paylaşılması durumunda kişisel verilerin aktarımı söz konusu olur. KVKK'nın 8. maddesinde kişisel verilerin yurt içi aktarımı, 9. maddesinde ise kişisel verilerin yurt dışı aktarımı düzenlenmiş olup bu hükümlerle yurt içi ve yurt dışı olmak üzere yer bakımından ikili ayrıma gidildiği görülmektedir. Kişisel veri aktarımının bir çeşit veri işleme faaliyeti olması nedeniyle veri aktarımında kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel hükümlere uyulması gerekmektedir[138]. DÜLGER'e göre veri sorumlusundan veri sorumlusuna yapılan aktarım yurtdışı kapsamında veri aktarımı olarak kabul edilirken, veri sorumlusundan veri işleyene yapılan aktarım yurt içi kapsamında veri aktarımı olarak kabul edilmez[139]. Ancak kanaatimizce veri sorumlusundan veri sorumlusuna veya veri işleyene yapılan aktarım veri aktarımı olarak kabul edilmelidir[140].

---

[134] 95/46/EC sayılı Direktif, m. 2, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 535.
[135] GVKT m. 26, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:11.02.2024).
[136] **DÜLGER**, s. 197, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 127, **BAKIREL**, s. 52, **ÇELİKEL**, s. 139.
[137] **DÜLGER**, s. 196, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 127, **BAKIREL**, s.53, **ÇELİKEL**, s. 139.
[138] **TEPE**, s. 70, **ERARSLAN**, Sevgi. "*Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması Sorunu: Açık Rıza Kapsamında Bir Değerlendirme*", Kırıkkale Hukuk Mecmuası, 2021, Cilt:1, Sayı:1, 2021, s. 89 vd.
[139] **DÜLGER**, s. 244.
[140] Ayni yönde **TEPE**, s. 69.

Kişisel verilerin yurt içine aktarımında ilgili kişinin açık rızası kural olarak aranmakta olup açık rıza aranmaksızın kişisel verilerin aktarılabileceği istisnai durumlara KVKK'nın 5. ve 6. maddelerine atıfta bulunarak belirtilmiştir. Ancak özel nitelikli kişisel verilerin yurt içi aktarımında 6. maddeden farklı olarak "*yeterli önlemlerin*" alınması gerektiği belirtilmiştir. Yeterli önlemlerin ne olduğuna karar verme yetkisi Kişisel Verileri Koruma Kurumu'ndadır[141].

Kişisel verilerin yurt dışına aktarımında da kural olarak açık rıza aranmakta olup açık rıza aranmaksızın kişisel verilerin aktarılabileceği istisnai durumlara ilişkin olarak KVKK'nın 5. ve 6. maddelerine atıfta bulunulmuştur. Aynı zamanda bu düzenlemelere ek olarak aktarım yapılan ülkede yeterli korumanın olması, yeterli koruma yoksa Türkiye ve o ülkede bulunan veri sorumlularının yeterli korumayı taahhüt etmeleri ve Kurul'dan izni alma şartı aranmıştır[142]. Kurul bu kapsamda "*yeterli korumaya sahip ülkelerin belirlenmesinde esas alınacak kriterleri*" 2019 yılında yayınlamıştır[143].

Kişisel verilerin yurt dışına aktarımına ilişkin olarak KVKK'nın 9. maddesinin 5. fıkrasında önemli bir düzenleme söz konusudur. Bu maddeye göre uluslararası sözleşmeler saklı kalmak şartı ile ülkemizin veya kişisel verisi aktarılacak kişinin menfaatinin ciddi zarar görebileceği haller söz konusu olduğunda kişisel verinin yurt dışına aktarımı, kamu kurum veya kuruluşunun görüşünün alınması şartı ve Kurul'un izni ile yapılabilecektir. Doktrinde bu düzenlemenin belirsizlik yarattığı, ülkenin ve kişisel verisi aktarılacak kişinin ciddi şekilde zarar görebileceği hallerin ne olduğunun tespit edilmesini sağlayacak objektif kriterleri belirlemenin zorluğu bakımından eleştirilmiştir[144].

[141] **KÜZECİ**, s. 410, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 221, **DÜLGER**, s. 443.
[142] Ayrıntılı Bilgi için bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 11.02.2024).
[143] Yayınlanmış Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kararları 2018-2021, KVKK Yayınları No:39, Ankara, 2022, Karar no:2019/125, T. 02.05.2019, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5470/Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulu-nun-Yeni-Yayinlanan-Karari, (Erişim tarihi:01.04.2023).
[144] **KÜZECİ**, s. 413, **ERARSLAN**, s. 112, **DÜLGER**, s. 447.

B. Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Kişisel verilerin işlenmesi kavramı, 6698 sayılı KVKK'nın 3. maddesinin (e) fıkrasında; "*Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem*" olarak tanımlanmış olup işleme faaliyetleri sınırlı sayı olarak sayılmadığından çok geniş bir içeriğe sahiptir. Kişisel verilerin işlenmesi kavramından ve Kanun'un gerekçesinden bu verilerin sadece işlenmesi değil elde edilmiş olan bu veriler üzerinde yapılan her türlü işlemi kapsadığı anlaşılmaktadır. Yani bir başka kişinin kişisel verisi üzerinde yapılan her türlü işlem kişisel verilerin işlenmesi olarak kabul edilecektir[145].

Kişisel verilerin otomatik ve otomatik olmayan yolla işlenmesi arasındaki farkın açık bir şekilde ortaya koyulması kişisel verilerin tanımı için önemli bir konudur. Bir kişisel verinin bilişim sistemi kullanılarak işlenmesi durumunda otomatik, manuel olarak yani herhangi bir otomasyon sistemi kullanılmaması durumunda ise otomatik olmayan yolla işlenmesi söz konusu olur. Otomatik olmayan bir yöntemle verinin işlenmesi durumunda işlemin üzerinde gerçekleştiği kişisel veri, veri kayıt sistemine dâhil değilse kişisel verilerin korunması kapsamında olmayacaktır[146].

Anayasanın 20. maddesinin (f) bendi gereğince kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasak olup kişisel veriler ancak kanunda öngörülen durumlarda ve kişinin açık rızasıyla işlenebilir[147]. Kişisel verilerin işlenme şartları 6698 sayılı KVKK'nın 5. ve 6. maddelerinde düzenlenmiş olup kişisel verilerin işlenme şartlarını açık rıza, açık rıza aranmaksızın kişisel verilerin işlenmesi halleri ve özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi şartları olmak üzere üç kısma ayırmak mümkündür. Kanunun 28.

[145] **KÜZECİ**, s. 371, **TAŞTAN**, s. 46, **GÖÇMEN UYARER**, s. 117, **ÖZER DENİZ**, s. 70.
[146] **DÜLGER**, s. 184, **TAŞTAN**, s. 47, **KÜZECİ**, s. 371, **GÖÇMEN UYARER**, s. 117.
[147] **KÜZECİ**, s. 376, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 88, **DOĞAN**, Buse, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, s. 59, (Kısaltma: Açık Rıza).

maddesinde ise istisna halleri düzenlenmiş ve söz konusu madde de sayılan veri işleme faaliyetleri kanun kapsamı dışında tutulmuştur.

KVKK'nın 5. maddesinde genel nitelikli kişisel verilerin ve 6. maddesinde ise özel nitelikli kişisel verilerin hangi durumlarda işlenebileceği düzenlenmiştir. Ancak kişisel veri işlenirken sadece bu maddelerdeki düzenlemelere uymak yeterli olmayacak aynı zamanda KVKK'nın 4. maddesinde belirtilen genel ilkelere de uymak gerekecektir.

1. Açık rıza

Kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasak olup herhangi bir hukuka uygunluk nedeni yoksa kişisel veriler işlenemez. Rıza, bireye kişisel verileri üzerinde kontrol sağlar ve verilerinin nasıl işleneceğine aktif olarak müdahale etme hakkı tanır, böylece kişinin geleceğini belirleme hakkını destekler[148]. KVKK'nın 3. maddesinde açık rıza, belirli bir konuyla ilgili, bilgilendirmeye dayanan, özgür irade beyanı olarak tanımlanmıştır. KVKK'da rızanın şekline ilişkin bir düzenleme bulunmamakta olup sözlü yazılı ve elektronik ortamda rıza verilebilir. Bu nedenle rızanın yazılı olarak verilme zorunluluğu bulunmamakla birlikte ispat kolaylığı bakımından yazılı olması önem taşımaktadır[149]. Kişisel veriler işlenirken ilk olarak açık rıza dışında veri işleme şartlarının olup olmadığına bakılmalı, şartlar yoksa açık rıza alınmalıdır[150]. KVKK'da genel ve özel nitelikli kişisel verilerin işlenebilmesi için açık rıza temel şart olarak düzenlenmiştir. Ayrıca, kişisel verilerin aktarımı ve yurtdışına aktarımında da açık rıza aranmaktadır.

Açık rıza kavramının daha iyi anlaşılması için rızanın türlerinin açıklanması uygun olacaktır. Rıza; susma veya opt-out[151] şeklinde, iradeyi gösteren hareket ile, açık irade beyanı ve varsayılan rıza ile verilebilir[152]. TBK'nın 1. maddesinin 2. fıkrasında rızanın

---

[148] **DÖNMEZ** Zeynep, **TAŞTAN**, Furkan Güven, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunda Rızanın Geri Alınmasının Dürüstlük Kuralı İle İlişkisi*", Muhtelif Yönleriyle Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 203.

[149] **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 55, **GÜRSEL**, s. 194, **OKUR**, Zeki, Okur, Zeki, "Türk İş Hukukunda İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı", İş Dünyası ve Hukuk, Prof. Dr. Tankut Centel'e Armağan, İstanbul, 2011, s. 387.

[150] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, s. 5, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:11.02.2024).

[151] "*Opt-out, bir kişinin kişisel verilerinin işlenmesine son vermek veya işlenmesine engel olmak için harekete geçme zorunluluğudur*." Bkz. **YÜCEDAĞ**, Nafiye, Elektronik Ticarette Kişisel Verilerin İşlenmesine (Açık) Rıza, On İki Levha İstanbul, 2022, s. 13, (Kısaltma: Açık Rıza).

[152] **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 12-26.

"*açık veya örtülü*" olabileceği ifade edilmiştir. Örtülü irade beyanı susma gibi pasif bir davranışla olabileceği gibi iradeyi belli eden aktif bir hareketle olabilir[153]. Örtülü irade beyanında önemli olan husus ilgili kişinin verilerinin işlenmesine açık bir şekilde onay veren bir eylemde bulunması ve bu iradesini açıkça ifade etmesidir. Açık irade beyanı ile verilen rıza genelde sözlü veya yazılı ifadelerle yapılabilir; ancak irade beyanının şekli veya koşulları ne olursa olsun, kullanılan ifade araçlarıyla anlaşılabilir olmalıdır[154]. Başka bir deyişle, açık rıza beyanı söz konusu olduğunda iletişim şekli (sözlü, yazılı, elektronik vs.) önemli olmayıp, önemli olan taraflar arasındaki anlaşmanın açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edilmiş olması gerekir. Yani açık rıza, açık irade beyanı ile verilen rızadır. Bu nedenle, örtülü irade beyanları ile verilen rızalar açık rıza olarak değerlendirilemez[155]. Varsayılı rıza ise ilgili kişinin rızasının ayırt etme gücünün sürekli ya da geçici olarak kaybı sebebiyle alınamadığı hallerde müdahalenin de zorunlu olduğu durumlarda olur. KVKK bakımından varsayılı rıza, üstün nitelikte özel yarar ya da kanunlarda yer alan düzenleme ile mümkündür[156]. KVKK'nın 5/2. maddesinin (b) bendinde "*fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması*" durumunda açık rızanın aranmayacağı ifade edilmiştir.

95/46/EC sayılı Direktif'e göre rıza, kişinin kendisiyle ilgili kişisel verilerinin işlenmesi için kişinin kabulüne dayanan kişiye bilgilendirme yapılarak ve kişinin özgür iradesiyle alınan rıza olarak tanımlanmıştır[157]. Direktif'te rıza, aktif bir davranışla gerçekleşen irade beyanı ile olmalıdır. Susma ya da opt-out şeklinde verilen rızanın şüphe yaratma olasılığı yüksek olduğundan rızanın geçerliliği tartışmalıdır[158]. Ayrıca Direktif'te kişisel verilerin işlenebilmesi için "*rıza*" şartı aranırken, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde bu verilerin önemi göz önünde bulundurularak "*açık rıza*" şartı aranmıştır[159].

[153] **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 187 vd., **SEROZAN**, s. 324.
[154] **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 187, **NOMER**, Haluk N., Borçlar Hukuk Genel Hükümler, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 45.
[155] **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 19, **DOĞAN**, Açık Rıza, s. 64.
[156] **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 21, **SEROZAN**, s. 472.
[157] 95/46/EC sayılı Direktif, m. 2/h, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 536.
[158] **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 14.
[159] 95/46/EC sayılı Direktif, m.7, m. 8, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538-539, **DÜLGER**, s. 220-221, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 18.

GVKT'de ise rıza; kişinin kişisel verilerin işlenmesi için bir beyan ya da açık bir onay eylemiyle verdiği kabule işaret eden özgürce verilmiş, bilinçli, spesifik ve açık gösterge olarak ifade edilmiş olup rızada aranan özellik açık ve anlaşılır olmasıdır[160]. GVKT ile yapılan rıza tanımı 95/46/EC sayılı Direktif'e göre daha kapsamlı ve ayrıntılı olarak ifade edilerek belirsizlik giderilmiş[161] ancak açık rızanın tanımı yapılmamıştır. Bu bakımdan örtülü irade beyanlarından sadece aktif bir hareketle verilen rıza geçerli olacaktır[162]. Ayrıca GVKT ile genel nitelikli kişisel verilerde rıza aranırken, özel nitelikli kişisel veriler, yurtdışına veri transferi ve otomatik karar almaya tabi verilerde açık rıza aranmaktadır[163].

AB düzenlemelerinde yer alan rıza ve açık rıza ayrımına KVKK'da yer verilmemiş ve bütün kişisel veri türlerinin işlenmesinde açık rıza şartı hüküm altına alınmıştır. Ancak, doktrinde rıza bakımından KVKK'nın 95/46/EC sayılı Direktif ile GVKT'den daha nitelikli koruma sağlandığının belirtilmesi[164] Direktif'te yer alan rızanın Kanun'un 3/1-a maddesinde belirtilen rıza ile aynı nitelikte olduğu ve GVKT'de ye alan rızanın KVKK'daki açık rızanın unsurlarını içermesi ve birbirlerine benzemesi nedeniyle eleştirilmiştir[165]. GVKT'de yer alan rızanın KVKK'da yer alan açık rıza ile aynı anlama geldiği ve aralarında kavramsal bir fark olmadığı ifade edilmiştir[166]. Bir başka görüşe göre; KVKK'nın talep ettiği rıza genel nitelikli verilerin işlenmesinde örtülü olabilirken, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde örtülü rıza verilmesi mümkün olamaz[167]. Kanaatimizce KVKK'da yer alan açık rıza kavramı Direktif ve GVKT'de yer alan rıza kavramları ile benzemesine rağmen onlardan daha fazla koruma öngörmektedir.

---

[160] GVKT m. 4/11, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:11.02.2024), **DÜLGER**, s. 221.
[161] **DOĞAN**, Açık Rıza, s. 64, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 14, **SELEK**, s. 20.
[162] **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 14.
[163] **DÜLGER**, s. 243, **ERDOĞMUŞ**, s. 74.
[164] **ÖZTÜRK**, Bahri, **ALTINOK ÇALIŞKAN**, Elif, "*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Genel Değerlendirmeler ve Anayasaya Aykırılık Sorunu*", Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 100, 2018, s. 293, www.jurix.com.tr, (Erişim tarihi:15.12.2023).
[165] **ÇELİKEL**, Serdar, "*Kişisel Verilerin İşlenmesinde, Açık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin, 95/46 Sayılı Direktif e GDPR'la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi"* Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi Sayı: 17, s. 167. https://doi.org/10.18771/mdergi.957894, (Erişim Tarihi:15.11.2023), (Kısaltma: Açık Rıza).
[166] **ÇELİKEL**, Açık Rıza, s. 168
[167] **BRAUN**, s. 31.

KVKK'da kişisel verinin işlenmesine ilişkin verilen rızanın geri alınması ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte kişinin kişilik hakkına müdahale edilmesine rıza verdikten sonra bundan vazgeçmesi kural olarak mümkün olduğundan kişi verdiği rızayı her zaman geri alabilir[168]. GVKT'de ise verilen rızanın her zaman geri alınabileceği düzenlenmiştir[169]. Ayrıca rıza geri alındıktan sonra ileriye yönelik etki eder[170].

a) Açık rızanın hukuki niteliği

Kişisel verinin işlenmesini hukuka uygun bir duruma getiren rıza esasında bir irade beyanıdır. Doktrinde rızanın hukuki niteliği ile ilgili olarak üç farklı görüş vardır. Doktrinde de hâkim olan birinci görüşe göre rıza bir hukuki işlem olup, hukuki işlem ise hukuki sonuç doğurmaya yönelik bir irade beyanıdır[171]. Bu görüşte rıza, tek taraflı bir irade beyanı ile hukuk düzenince sağlanan korumadan vazgeçerek hukuki bir sonuca ulaşmak istemek olup, bu görüşün benimsenmesi durumunda hukuki işlemin geçersizlik halleri uygulanma alanı bulacaktır[172].

İkinci görüşe göre rızanın hukuki niteliği hukuki işlem benzeridir. Hukuki işlem benzerinde iradenin mutlaka hukuki sonuca yönelmesi gerekli olmayıp, bağlanan sonucun irade açıklamasında bulunan tarafından bilinmesi ve istenmesi şart değildir[173]. Hukuki işlemlerle ilgili kurallar hukuki işlem benzeri irade açıklamalarında kıyasen uygulama alanı bulur[174].

Üçüncü görüş ise rızanın maddi fiil olduğunu savunmaktadır. Maddi fiillerde, kişi iradesi ile her şeyden önce fiili sonucu gerçekleştirmek istemekte ancak hukuki

---

[168] **ÖZDEMİR**, s. 169, **DEVELİOĞLU**, s. 53, **ÖZER DENİZ**, s. 101, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 55, **OKUR**, s. 386, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 195, **ÖZER DENİZ**, s. 100, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 175, **DÖNMEZ/TAŞTAN**, s. 206, **TEPE**, s. 55.

[169] GVKT m. 7/3, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim tarihi:11.02.2024).

[170] **ÖZER DENİZ**, s. 101, **BRAUN**, s. 17, **DÖNMEZ/TAŞTAN**, s. 213, **TEPE**, s. 55.

[171] **OĞUZMAN**, M. Kemal, **ÖZ** M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt:1 Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 38, **NOMER**, s. 35, **DOĞAN**, Murat, **ŞAHAN**, Gökhan, **ATAMOLU**, İsmail, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 88, **KILIÇOĞLU**, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Turhan Kitapevi, Ankara, 2023, s. 15, **KAYAR**, İsmail, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler / Özel Borç İlişkileri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 40.

[172] **DOĞAN**, Açık Rıza, s. 66, **ERDOĞMUŞ**, s. 76, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 161.

[173] **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 170, **AYAN**, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 117, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 9.

[174] **AYAN**, s. 117, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 9.

sonuçla ilgilenmemektedir[175]. Bu görüş, rıza ile doğrudan bir hukuki bir sonuç doğması nedeniyle rızanın bir hukuki işlem olarak kabul edilmesi gerektiği açısından eleştirilmiştir[176]. Diğer bir husus ise hukuki işlemle ilgili kurallar maddi fiillerde uygulanmayacaktır[177].

Kişi açık rıza beyanı ile belirli bir konuda, bilgilendirmeye dayalı olarak, özgür iradesiyle kişisel verilerin işlenmesine izin vermektedir. Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde beyanda bulunan kişi, kişisel verilerin işlenmesi sonucunda hangi sonuçla karşılaşacağı konusunda bilgi sahibi olmakta ve hukuki sonucu bilerek ve isteyerek rıza vermektedir. Kanaatimizce de açık rıza, kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmesi sonucunu doğuran bir irade beyanı olup hukuki niteliği ise bu sebeple hukuki işlemdir[178].

b) Açık Rızanın Şartları

KVKK'da açık rıza ile ilgili yapılan tanımdan hareketle açık rızanın, belirli bir konuya ilişkin olma, bilgilendirmeye dayanma ve özgür iradeyle açıklanmış olma olmak üzere üç tane geçerlilik şartı vardır[179]. Ayrıca, Kanunun gerekçesinde belirtildiği üzere açık rızanın "*tereddüde yer vermeyecek açıklıkta olması*" gerekmektedir. Ancak bu konu irade beyanının açıklanması ile ilgili olduğundan "*özgür irade ile açıklanmış olma*" şartı içerisinde ele almak daha doğru olacaktır.

(1) Belirli Bir Konuya İlişkin Olma

Kişisel verilerin işlenmesi için verilen açık rızanın ilk şartı belirli bir konuya ilişkin ve o konuyla sınırlı olmasıdır. Belirli bir konuya ilişkin olma şartı veri işleme ilkelerinden veri işleme amacının belirli, açık ve meşru ayrıca işlendiği amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ilkeleri ile bağlantılıdır[180]. Bu nedenle, hangi konuyu içerdiği belli değilse ve sınırları muğlaksa ya da sınırları çok geniş olarak belirlenmişse

---

[175] **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 171, **ERDOĞMUŞ**, s.77, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 162. **AYAN**, s. 117.
[176] **DOĞAN**, Açık Rıza, s. 68, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s.9, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 162.
[177] **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 171, **AYAN**, s.117, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 9.
[178] Aynı yönde **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 12, **DOĞAN**, Açık Rıza, s. 68, **ERDOĞMUŞ,** s. 77.
[179] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Açık Rıza, s. 3, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:11.02.2024).
[180] **DOĞAN**, s. 104, **ERDOĞMUŞ,** s. 98, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 221.

açık rızanın geçerliği söz konusu olamaz[181]. Veri sorunlusunun talebi sonucu da açık rıza verilebilir ancak bu şekilde verilen açık rızanın hangi konuda verilmesinin istendiği açık bir şekilde ortaya konulmalı ve sınırları çizilmelidir[182]. Genel nitelikli bir konuda veya belirli bir konuyla ilgili olmayan rıza "*battaniye rıza*" olarak kabul edilmekte ve hukuken geçersiz olarak sayılmaktadır[183]. Kişisel verilerin işlenmesi için genel olarak verilen rıza geçerli olmadığı gibi, ileriki zamanlarda ilgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi için önceden alınan rıza da geçerli değildir[184]. Aynı zamanda kişisel verilerin işlenmesinden sonra verilecek rıza da geçerli olmayacak ve önceden yapılan veri işlemeyi hukuka uygun yapmayacaktır[185].

Veri sorumlusunun kişisel veriyi işleme amaçlarının her biri için ayrı ayrı olmak üzere bilgilendirme yapması ve amaçların her biri için ayrı rıza seçeneği sunarak rıza alması gerekli olup, veri işleme amacının değişmesi durumunda da açık rıza beyanını yeniden almalıdır[186].

(2) Bilgilendirmeye Dayanma

Açık rızanın bilgilendirmeye dayalı olması şarttır. İlgili kişi kişisel verilerin işlenmesi ile ilgili rıza beyanında bulunurken veya veri sorumlusu ilgili kişiden rıza vermesini isterken veri işlemenin amacı, kapsamı, niteliği, süresi, sonuçları, geri alınıp alınmayacağı ve başkaca kişiyi etkileyebilecek diğer konularla ilgili olarak bilgilendirilmesi gereklidir[187]. Açık rızanın söz konusu bu şartı KVKK'nın 10. maddesi gereğince hüküm altına alınan "*veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğüdür*". Aydınlatma yükümlülüğü ise kişinin kendi geleceğini belirleme hakkının bir yansımasıdır[188]. Aydınlatma yükümlülüğü veri sorumlusu için bir yükümlülük iken kişisel verisi işlenen veri sahibi için bir haktır[189]. Veri sorumlusunun kimliği, kişisel verilerin işlenme amacı, hangi verilerin elde edileceği ve kullanılacağı,

---

[181] **TAŞTAN**, s. 124, **ALTINDERE**, Murat, Kişisel Verileri Koruma Hukuku ve Uygulanması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 32.
[182] **DÜLGER**, s. 224, **KÜZECİ**, s. 268, **ÖZER DENİZ**, s. 102, **DÖNMEZ/TAŞTAN**, s. 204.
[183] **DÜLGER**, s. 224, **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 61, **DÖNMEZ/TAŞTAN**, s. 204.
[184] **BRAUN**, s. 23, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 166.
[185] **GÜRSEL**, s. 196, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 57, **ÖZER DENİZ**, s. 100.
[186] **DÜLGER**, s. 225, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 166, **TEPE**, s. 52, Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Açık Rıza, s. 4, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim tarihi:11.02.2024).
[187] **DÜLGER**, s. 225, **TAŞTAN**, s. 158.
[188] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Açık Rıza, s. 6, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:11.02.2024).
[189] **ACAR ÜNAL**, s. 1341.

kişisel verilerin aktarıldığı kişi ve aktarılma amacı, verilen rızanın geri alınabileceği, otomatik karar alma söz konusu ise bununla ilgili bilgi, yurtdışına transfer durumunda uygunluk kararı ile gerekli tedbirlerin alınmaması durumunda oluşacak tehlikeler hakkında bilgilendirme yapılmalıdır[190]. Bilgilendirmede ölçüt rızanın şüphe yaratmayacak bir biçimde verilmesi olup, bilgilendirme ilgili kişinin anlayacağı bir dilde ve açık ve anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır[191]. Bilgilendirme, veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından kişisel verilerin işlenmesinden önce ya da en geç kişisel verilerin işlendiği zaman yapılmalıdır[192]. Ses veya video kaydı ile, yazılı veya sözlü bir biçimde, çağrı merkezi aracılığıyla fiziksel veya elektronik ortam kullanılarak[193] ya da kademeli bir şekilde bilgilendirme yapılabilir.

(3) Özgür İrade ile Açıklanmış Olma

İlgili kişinin kişisel verisinin işlenmesi için verdiği açık rızanın özgür iradesi ile açıklanmış olması gerekir. Özgür irade ile açıklanmış olma; kişinin kendisiyle ilgili kararları kendisinin verebilmesi, dış dünyaya özgür bir şekilde açıklaması bu davranışı bilinçli olarak gerçekleştirmesi olarak tanımlanabilir[194]. Kişinin iradesinin sakatlayan cebir, tehdit, hata, aldatma ve hile durumlarında kişinin özgür iradesi ile karar vermesi söz konusu olamayacağından rızanın geçerliliğinden bahsedilemeyecektir[195]. Ancak söz konusu bu durumların tespiti somut olayın şartlarına göre değerlendirilmelidir[196].

Açık rıza vermek için kişinin ayırt etme gücüne sahip olması gerekir[197]. Kişisel veri üzerindeki haklar şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan sınırlı ehliyetsizler açık rıza verebilirler[198] ancak tam ehliyetsizler için durum doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş açık rızanın tam ehliyetsiz yerine yasal temsilcisinin vermesi gerektiğini savunurken diğer görüş tam ehliyetsizin rızasının yerine yasal temsilcinin rızasının geçemeyeceğini fakat yasal temsilcinin rıza vermesi durumunun tam ehliyetsizin yararına karine oluşturabileceğini ifade etmiştir[199]. Bu açıdan tam ehliyetsiz adına

[190] **DÜLGER**, s. 225-226. **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 143-153, **DÖNMEZ/TAŞTAN**, s. 205.
[191] **KORKMAZ**, s. 150-151, **KÜZECİ**, s. 268-269, **ÖZER DENİZ**, s. 106, **SELEK**, s. 20.
[192] **DÜLGER**, s. 226, **ALTINDERE**, s. 32, **ÖZER DENİZ**, s.99.
[193] **DOĞAN**, Açık Rıza, s. 106.
[194] **DÜLGER**, s. 227.
[195] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Açık Rıza, s. 7, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:11.02.2024), **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 167, **ÖZER DENİZ**, s. 107.
[196] **DÜLGER**, s. 227.
[197] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 61, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 85.
[198] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 61, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 85.
[199] **HAN**, s. 442.

yasal temsilcinin rıza verebilmesi için her somut olayda tam ehliyetsizin menfaatinin bulunup bulunmadığı göz önünde bulundurulmalı ve tam ehliyetsizin menfaatinin olduğu hallerde rıza vermelidir[200].

2. Açık rızanın aranmadığı haller

a) Kanunda açıkça öngörülmesi

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin KVKK dışında başka kanunlarda açıkça bir düzenleme olması durumunda kişisel veriler işlenebilecektir. Kanundan doğan yükümlülüğe istinaden bu durumlarda veri sahibinin rızasının alınmasına gerek kalmadan kişisel veriler işlenebilecektir. Bu duruma örnek olarak, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un[201] ilgili yönetmeliklerindeki düzenlemeye göre mesafeli satış sözleşmesinin saklanması, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun[202] 5. maddesi gereğince bir suçun soruşturması sırasında şüphelinin parmak izinin alınması, 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu[203] gereğince kişilerin ceza mahkûmiyetine ilişkin bilgilerin işlenmesi gibi durumlar verilebilir[204]. Bu hallerde veri sahibinin rızasının alınmasına ve sorulmasına gerek yoktur.

b) Rıza Açıklayamayacak Durumda Olan Bir Kişinin veya Bir Başkasının Hayatı veya Beden Bütünlüğünün Korunması İçin Zorunlu Olması

Kanunda yer alan düzenlemeye göre "*fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması*" durumlarında açık rıza aranmadan veri sahibinin kişisel verisi işlenebilecektir. Bu gibi durumlarda kişisel verinin işlenebilmesi için ilk olarak veri sahibinin rızasını fiili imkânsızlık nedeniyle açıklayamıyor olmalı veya veri sahibinin rıza verme ehliyeti olmamalı, ikinci olarak kişinin kendisinin veya başkalarının beden ya da hayat bütünlüğüne karşı bir tehdit olmalı, üçüncü olarak söz konusu tehdit başka

[200] **HAN**, s. 442, **TAŞTAN**, S. 164, **YÜCEDAĞ**, Açık Rıza, s. 94.
[201] R.G. Tarih:28.11.2013, Sayı:28835.
[202] R.G. Tarih:14.07.1934, Sayı:2751.
[203] R.G. Tarih:01.06.2005, Sayı:25832.
[204] **KÜZECİ**, s. 395-396, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 89, **ÖZER DENİZ,** s. 121, **ERDOĞMUŞ**, s. 80.

bir şekilde ortadan kaldırılamamalıdır[205]. Örneğin bir kişi trafik kazası geçirmişse ve baygınsa hastane kişinin adını, soyadını, kan grubunu rıza almadan işleyebilecektir.[206]

c) Sözleşmenin Kurulması Veya ifasıyla Doğrudan İlişkili Olma

Kişisel verilerinin veri sahibinin açık rızası olmadan işlenebileceği diğer bir durum KVKKnın 5/c maddesinde; "*bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması"* durumu olarak öngörülmüştür. Taraflar arasında yapılan sözleşme gereğince bir ödeme yapılması gerektiğinde sözleşmenin taraflarından birinin diğer tarafın hesap numarasını alması, banka ile yapılan kredi sözleşmesi gereğince kişinin tapu kayıt bilgileri, maaş bordrosu, gibi bilgileri bankaya vermesi maddenin gerekçesinde bu düzenlemeye örnek olarak gösterilmiş olup kişisel verilerin işlenmesi sözleşmenin kurulması ve ifa edilmesi ile doğrudan ilgili olduğunda artık kişinin açık rızası aranmayacaktır.

d) Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Zorunlu Olma

Veri sorumlusu hukuki bir yükümlülüğü yerine getirmek amacıyla hareket ediyorsa kişisel veriyi işlerken ilgilinin rızasını almasına gerek yoktur. Bu duruma örnek olarak işçi ve işveren arasında kurulan iş sözleşmesine istinaden işverenin, işçinin adı, soyadı, banka hesap numarası, SGK numarası gibi bilgilerini işlemesini gösterebiliriz[207]. Bu bilgilerin işlenmesi sözleşmenin kurulması ile doğrudan ilgili olup bu kişisel verilerin işlenmesi için işçinin açık rızasının alınmasına gerek yoktur.

e) Veri Sahibi Tarafından Alenileştirilmiş Olma

Veri sahibi kişisel verisini alenileştirmiş ve herkesin erişimine açık hale getirmişse bu kişisel veriler açık rıza olmadan işlenebilir. Kişisel verinin alenileştirilmesi ile herkese açık hale gelen kişisel verinin işlenmesinde korunacak hukuki yararın kalmayacağı kabul edilmektedir[208]. Burada sadece aleni bir bilgi yeterli olmamakta bu

[205] **TEPE**, s. 57, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 89, **BOZKURT**, s. 178, **GÖÇMEN UYARER**, s. 131.
[206] **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 90, **ÖZER DENİZ**, s. 122.
[207] **YILMAZ, ÇAVUŞOĞLU**, s. 90, **ÖZER DENİZ**, s.126, **ERDOĞMUŞ**, s. 84.
[208] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, s. 19, **DÜLGER**, s. 405.

bilginin ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş olması yani kişinin kişisel verisi üzerinde alenileştirme iradesinin de olması gerekmektedir[209]. Yani bir başka kişi bilgiyi alenileştirmiş ise bu bilgilerin rıza olmadan işlenmesi hukuka aykırı olacaktır. Ayrıca, kişinin kişisel veriyi alenileştirme amacı ile kişisel verinin bu amaç dışında işlenmesi durumunda hukuka aykırılık söz konusu olup kişisel veriler alenileştirme amacına uygun olarak işlenmelidir. Örneğin bir avukatın adı, soyadı, telefon numarası ve adresinin olduğu bir kartviziti dağıtması, bu bilgilerin alenileştirilmesi anlamına gelmekle birlikte bu bilgilerin her türlü amaç için kullanılması hukuka uygun olmayacaktır. Hukuki yardım isteyen biri için bu bilgilerin kullanılması hukuka uygun iken başka amaçlarla kullanımı veya başkalarına farklı amaçlarla bu bilgilerin satılması hukuka aykırı olacaktır.

f) Veri İşlemenin Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Zorunlu Olması

Veri sorumlusunun hukuken korunacak bir hakkın tesisi, kullanılması ya da korunması için veri işlenmesi durumunda açık rıza aranmayacaktır. Bu duruma örnek olarak işten ayrılan bir çalışanın kişisel verilerinin dava açma zamanaşımı süresince işveren tarafından işçinin açık rızası aranmaksızın saklanmasını bu duruma örnek olarak gösterebiliriz[210].

g) Veri İşlemenin İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Şartıyla Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Zorunlu Olması

Veri sorumlusu meşru menfaatleri için veri işlemesinin zorunlu olduğu hallerde ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek koşuluyla veri sahibinin rızası olmadan kişisel verileri işlenebilecektir. Kısaca bu durumun üç koşulu vardır; birincisi ilgili kişinin menfaatlerine zarar vermemek, ikincisi veri sorumlusunun meşru menfaatinin bulunması, üçüncüsü ise veri işlemenin veri sorumlusunun meşru menfaati için zorunlu olmasıdır[211]. Meşru menfaat kavramı "*hukuk düzeni içerisinde cevaz verilen her türlü hukuki, iktisadi ya da kişisel menfaat*"[212] olarak tanımlanırken veri sorumlusunun meşru menfaatinin ilgili kişinin meşru menfaatinden daha üstün

[209] **DÜLGER**, s. 405-406, **ÖZER DENİZ**, s.128-129, **ERDOĞMUŞ**, s. 84.
[210] **DÜLGER**, s. 411 **ÖZER DENİZ**, s. 129, **ERDOĞMUŞ**, s. 86.
[211] **TEPE**, s. 59, **ERDOĞMUŞ**, s. 86-87.
[212] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 186.

olması ya da yarışabilecek düzeyde olması gerekmektedir[213]. Ayrıca meşru menfaatin etkin, belirli ve mevcut olması gerekmekte olup ileride doğacak bir menfaat için kişisel verinin işlenmesi hukuka aykırı olacaktır[214]. Örneğin bir işveren yeniden yapılanma veya organizasyon değişikli nedeniyle çalışanların terfisini yapmak amacıyla onların temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek şartıyla kişisel verilerini açık rıza olmadan işleyebilecektir[215]. Kurul, konuya ilişkin olarak ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması hali tespit edilirken veri sorumluları tarafından değerlendirilmesi gereken hususları belirlemiştir[216].

3. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi

Özel nitelikli veriler, kişilerle ilgili diğer verilere göre daha özel nitelikte olan ve öğrenilmesi sakıncalı olan verilerdir[217]. Bu verilerin öğrenilmesi durumunda kişisel veri sahibinin ayrımcılığa maruz kalmaması ve mağdur olmaması için bu veriler daha fazla koruma altına alınmıştır[218]. Bu nedenle 6698 sayılı KVKK'nın 6. maddesinin 2. fıkrasında özel nitelikli kişisel verilerin sadece kişinin açık rızası ile işlenebileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak aynı maddenin 3. fıkrasında sağlık ve cinsel hayat dışında kalan kişinin ırkı, etnik kökeni, felsefi inancı, biyometrik ve genetik veriler

[213] **DÜLGER**, s. 413, **TEPE**, s. 6, **ÖZER DENİZ**, s. 131-132, **ERDOĞMUŞ**, s. 88.
[214] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Açık Rıza, s. 13, https://www.kvkk.gov.tr, (Erişim tarihi:11.02.2024), **DÜLGER**, s. 412.
[215] **YILMAZ, ÇAVUŞOĞLU**, s. 90, **DÜLGER**, s. 413.
[216] Kurul bu hususları şöyle sıralamıştır; "*Kişisel verinin işlenmesi sonucunda elde edilecek menfaat ile ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinin yarışabilir düzeyde olması, söz konusu menfaate ulaşılabilmesi bakımından kişisel veri işlenmesinin zorunluluk arz etmesi, meşru menfaatin halihazırda mevcut, belirli ve açık olması, İlgili kişinin temel hak ve hürriyetleri ile yarışabilir nitelikte olan meşru menfaatin elde edilmesi halinde bir yarar sağlanacak olması ve kişisel veri işlenmeksizin başkaca bir yol ve yöntemle bu yararın ortaya çıkmasının mümkün olmaması, meşru menfaat belirlenirken söz konusu yararın çok sayıda kişiyi etkilemesi, yalnızca kâr elde edilmesi ya da ekonomik yararın sağlanması amacına yönelik olmaması, iş süreçlerini ya da bir işleyişi kolaylaştırması (örneğin bir birim ya da az sayıda personel nezdinde değil, kurumsal olarak geneli etkileyecek şekilde) gibi şeffaf ve hesap verilebilir nitelikleri haiz kriterlerin esas alınması, bu açıdan ilgili kişinin başta kişisel verilerinin korunması olmak üzere temel hak ve hürriyetlerinin zarar görmesini engellemek amacıyla öngörülebilir, açık ve yakın her türlü tehlikeden uzak tutulması, kişisel verilerin bir veri kayıt sisteminde amaçla sınırlı olarak hukuka uygun işleyişinin temini ile zararı ve ihlalleri engellemek için her türlü teknik ve idari tedbirin alınması, kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkelere uygunluğun sağlanması, bu kapsamda, kişinin temel hak ve hürriyetleri ile veri sorumlusunun meşru menfaatinin karşılaştırılarak denge testinin yapılması*", Veri sorumlusunun kanuni yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri meşru menfaat çerçevesinde kullanma talebiyle Kuruma yapmış olduğu başvuru, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[217] **DENİZ**, s. 115, **ERDOĞMUŞ**, s. 90.
[218] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Özel Nitelikli Verilerin İşlenme Şartları, s. 1, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:11.02.2024).

gibi özel nitelikli kişisel verilerin, kanunlarda öngörülen durumlarda ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenebileceği ifade edilmiş olup sağlık ve cinsel hayat ile ilgili kişisel verilerin ise ancak "*kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından*" ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesinin mümkün olduğu düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerden özel nitelikli kişisel veriler kendi içinde ikili ayrıma gidilerek sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilere daha fazla önem verildiği anlaşılmaktadır. Doktrinde genel nitelikli kişisel verilerin açık rıza olmadan işlenmesi için kanunda "*açıkça öngörülme*" şartı aranırken sağlık ve cinsel hayat ile ilgili kişisel verilerin dışında kalan özel nitelikli kişisel verilerin açık rıza olmadan işlenmesinde "*kanunda öngörülmesinin*" yeterli olarak görülmesi bakımından eleştirilerek özel nitelikli kişisel verilerin daha fazla korunması gerektiği ve "*açıkça öngörülme*" şartının özel nitelikli kişisel verilerde olması gerektiği savunulmuştur[219]. Ayrıca 6. maddenin son fıkrasında ise özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi durumunda Kişisel Verileri Koruma Kurulu gerekli önlemleri alması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Kurul 31.01.2018 tarih ve 2018/10 sayılı kararı ile veri sorumlusunun alması gereken önlemleri yayınlamıştır[220].

İKİNCİ BÖLÜM
KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HUKUKUNDAKİ GENEL İLKELER

I. GENEL OLARAK

Kişisel verilerin korunması ile ilgili yapılan düzenlemelerde, verilerle yapılan işlemlerin insan onuruna ve değerine uygun olarak yapılması amaçlanmakta olup bunu sağlamak amacıyla da genel ilkeler belirlenmiştir[221]. Kanunun ruhunu oluşturan bu ilkelere kişisel verilerin işlenmesinde uyulması zorunludur[222]. KVKK'nın 4.

[219] **KÜZECİ**, s. 405-406.
[220] R.G. Tarih:07.03.2018, Sayı:30353.
[221] **KETİZMEN**, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 269, **KORKMAZ**, s. 120, **BOZKURT**, s. 105.
[222] **YOSİF**, s. 3.

maddesinde kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler sayılmıştır. Bu madde metninde sayılan ilkeler; *"Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma; doğru ve gerektiğinde güncel olma; belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme; işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma; ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme"* olarak sıralanmıştır. Hukuka uygunluk ilkesi, kişisel verilerin işlenmesinin mevcut yasalara ve düzenlemelere uygun olması gerektiğini vurgularken, dürüstlük ilkesi ise veri işlemenin şeffaf ve dürüst bir şekilde gerçekleştirilmesini öngörür. Doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesi, kişisel verilerin doğru ve güncel olmasını sağlayarak ilgili kişilerin haklarını korumaktadır. Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesi, kişisel verilerin belirli, açık ve meşru amaçlar için toplanması ve işlenmesini gerektirirken, verilerin işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesi bu verilerin amaçlarıyla bağlantılı, sınırlı ve gereğinden fazla işlenmemesini temin eder. Verilerin işlendikleri amaç için gereken süre kadar muhafaza edilme ilkesi ise kişisel verilerin ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar saklanmasını gerektirir. Bu ilkelerin titizlikle uygulanması, kişisel verilerin korunması ve veri sahiplerinin haklarının güvence altına alınması açısından önemlidir. Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelere uyulmaması halinde kişisel verilerin iyi niyetle ve hukuka uygun olarak işlenmediği ve kişisel verilerin kötüye kullanıldığı kabul edilmektedir[223].

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkeler, tüm kişisel veri işleme faaliyetlerinin temelini oluşturmalı ve her veri işleme süreci, bu temel ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilmelidir[224]. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasaktır ve ancak kanunda öngörülen durumlarda veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Bu nedenle bu ilkeler tek başına kişisel verilerin işlenmesi için hukuka uygunluk nedeni değildir. "*Kişisel verinin hukuka uygun olmayan ve kanuni haklı bir gerekçe olmadan işlenmesi"* hukuka aykırı işleme olarak tanımlanırken KVKK'nın 5. ve 6. maddelerinde[225] düzenlenen hukuka uygunluk nedenleri kanuni

[223] **BOZKURT**, s. 105, **KORKMAZ**, s. 120, **KUŞKONMAZ**, Elif Mendos, Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 87.
[224] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 1, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[225]Birinci bölümde kişisel verilerin işlenme şartları başlığı altında ayrıntılı olarak incelendiğinden burada ayrıca anlatılmayacaktır.

haklı gerekçe olarak kabul edilir[226]. Dolayısıyla kişisel verinin hukuka uygun olarak işlenip işlenmediğinin tespitinde 4. maddede düzenlenen genel ilkelerin 5. ve 6. maddelerle birlikte değerlendirilmesi gerekecektir[227]. Bu bakımdan kişisel veriler işlenirken öncelikle işlemenin bir hukuka uygunluk nedenine dayanması sonrasında ise bu işlemenin genel ilkelere uygun olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Örneğin, ilgili kişinin kişisel verileri işlenirken rızası alınsa bile, bu işlemenin genel ilkelerle aykırı olması durumunda hukuka aykırılık söz konusu olacaktır.

KVKK hazırlanırken 108 sayılı Sözleşme ve 95/46/EC sayılı Direktif esas alındığı için Kanun'da düzenlenen genel ilkeler, 108 sayılı Sözleşme ve 95/46/EC sayılı Direktif ile uyumludur. Ancak, GVKT, 95/46/EC sayılı Direktif'i geçersiz kılmış ve 25 Mayıs 2018 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Bu sebeple, 108 sayılı Sözleşme ve 95/46/EC sayılı Direktif'teki ilkelere ek olarak GVKT'de yer alan ilkelere de değinmek, konunun daha iyi anlaşılması için önemlidir.

108 sayılı Sözleşmede kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler "*Verilerin niteliği*" başlıklı 5. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre kişisel veriler, "*a)adil biçimde yasal yoldan elde edilir ve işlenir b)belli ve meşru amaçlar için kaydedilir ve bu amaçlara aykırı şekilde kullanılmaz c)kaydedilme amaçlarına göre uygun ve yerinde olur ve aşırı olamaz d)doğru bilgileri yansıtır ve gerektiğinde güncellenir e)kaydedilme amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olan süreyi aşmayacak şekilde ilgili kişilerin kimliklerini belirlemeye imkân veren bir biçimde saklanır*" denilmektedir[228]. 95/46/EC sayılı Direktif'te ise bu ilkeler 108 sayılı Sözleşmeye paralel bir şekilde 6. maddede "*Veri Kalitesine İlişkin Prensipler*"[229] başlığı altında düzenlenmiştir. Buna göre kişisel veriler, "*a)adil ve yasal olarak işlenmeli b)belirli, açık ve meşru amaçlar için toplanmış ve bu amaçlarla uyumsuz bir biçimde başkaca işlenmemiş olmalı, c)toplandığı ve/veya işlendiği amaçlara ilişkin olarak yeterli, ilgili olmalı ve bu amacı aşmamalı, d)doğru ve gerektiğinde güncel olarak tutulmalı,*

[226] **OĞUZ,** Sefer, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri*", Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, 2018, s. 129.
[227] **DÜLGER**, s. 386, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 158, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 88.
[228] 108 sayılı Sözleşme m. 5, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf, (Erişim Tarihi:13.02.2024).
[229] DÜLGER, 95/46/EC sayılı Direktifin Türkçe Çevirisinde bu madde başlığını "*verinin kalitesine ilişkin prensipler*" olarak kullanırken KÜZECİ, "*verilerin kaliteli olma ilkesi*" olarak kullanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **DÜLGER**, Mevzuat, s. 537, **KÜZECİ**, s. 228.

e)verilerin toplandığı esnada veya sonrasında işlendiği amaçlar için gerekenden daha uzun olmayan süre boyunca veri öznelerinin tespitine izin veren biçimde tutulur"[230] denilmektedir. Veri işleme faaliyetinde veri kalitesinin sağlanması zorunlu olduğundan bu ilkelere uyulması gerekmektedir[231].

GVKT'de ise bu ilkeler, "*Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin İlkeler"* başlığı altında 5. maddede düzenlenmiştir. Buna göre bu ilkeler GVKT'nin 5. maddesinin 1. fıkrasında; "*Kişisel veriler a)hukuka uygun, adil ve şeffaf bir biçimde işlenir (hukuka uygunluk, adalet ve şeffaflık), b)belirtilen, açık ve meşru amaçlarla toplanır ve bu amaçlara uygun olmayacak şekilde sonradan işlenmez (amacın sınırlandırılması), c)işlenme amaçlarına uygun, işlenme amaçlarıyla ilgili ve bunlarla sınırlı olmalıdır (veri minimizasyonu), d)doğru ve gerektiğinde güncel tutulur (doğruluk), e)veri öznelerinin, yalnızca kişisel verilerin işlenme amaçlarının gerektirdiği sürece kimliğinin belirlenmesini sağlayan bir şekilde tutulur (depolanmasının sınırlandırılması), f)izinsiz veya hukuka aykırı işlemeye karşı ve kazara kayba, yok etmeye veya tahribe karşı koruma da dâhil olmak üzere, teknik veya düzenlemeye ilişkin uygun tedbirler kullanılarak kişisel verilerin uygun bir biçimde güvenliğini sağlayacak şekilde işlenir (bütünlük ve gizlilik)"* olarak sıralanmıştır. Aynı maddenin 2. fıkrasında ise; *"Veri sorumlusu, 1. fıkraya uygunluktan sorumludur ve bunu gösterebilmelidir (hesap verebilirlik)"*[232] denilerek son bir ilke daha hüküm altına alınmıştır.

GVKT'yi 95/46/EC sayılı Direktif'le karşılaştırdığımızda ilk bakışta yeni ilkelerin getirildiği ve mevcut bazı ilkelere açıklama getirilerek kapsamının genişletildiği görülmektedir. GVKT'de bütünlük ve gizlilik ilkesi olarak ifade edilen ilkenin veri güvenliğini sağlamaya ilişkin bir ilke olduğu görülmektedir. Bu ilke 95/46/EC sayılı Direktif ve KVKK'nın genel ilkeleri düzenleyen maddelerinde yer almasa da 95/46/EC sayılı Direktif ve KVKK'nin veri güvenliğine yönelik düzenlemeleri bu ilke kapsamında değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, GVKT ile veri sorumlusuna bu ilkelere uygun davranma ve bu uygunluğu gösterme zorunluluğu (hesap verebilirlik)

[230] 95/46/EC sayılı Direktifi m.6, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 537-538.
[231] **DÜLGER**, s. 262, **KÜZECİ**, s.228, **ÖZER DENİZ**, s. 72
[232] GVKT m. 6, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:12.02.2024).

da getirilmiştir. Oysa, KVKK'da veri sorumlusunun genel ilkelere uygun davranma konusunda sorumluluğu ile ilgili açık bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Fakat, veri işleme faaliyetinde bu ilkelere uyulmaması halinde veri işlemenin hukuka aykırı olması sonucu doğacağından ilgili kişi KVKK'nın 11. maddesi gereğince zararını veri sorumlusundan talep edebilecektir[233].

Bu bölümde, KVKK'nın 4. maddesinde düzenlenen kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelerin yanı sıra KVKK'nın esas aldığı 95/46/EC sayılı Direktif ve Direktif'i yürürlükten kaldıran GVKT'deki genel ilkeler detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

II. HUKUKA VE DÜRÜSTLÜK KURALLARINA UYGUN OLMA İLKESİ

Kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak işlenmesi KVKK'nın 4. maddesinin 2/a bendinde bir zorunluluk olarak düzenlenmiştir. Hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi, diğer ilkeleri kapsaması ve bu ilkelere kaynaklık etmesi nedeniyle kişisel veri koruma hukukunun en önemli ve temel ilkesi olup mutlak olarak uyulmalıdır[234]. Bu itibarla kişisel verilerin işlenmesi hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun değilse diğer ilkelere de uygun olmayacaktır.

Hukuka ve dürüstlük kuralına uygunluk ilkesi veri işleme faaliyetlerinin tüm süreçlerinde olması gerekli olup hukuka aykırı olarak gerçekleştirilen veri işleme faaliyeti ile Anayasa'nın 17. maddesi ile korunan "*kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı*" ve 20 ile 22. maddeleri arasında koruma altına alınan "*özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı"*nın ihlali söz konusu olur[235].

---

[233] **TAŞTAN**, s. 48, **BAKIREL**, s. 59, **KIRATLI**, Metin, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Temel İlkeleri,* Muhtelif Yönleri ile Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınevi, 2022, s. 219, **BASKIN**, s. 59.

[234] **KÜZECİ**, s. 228, **DÜLGER**, s. 263, **ÇAĞLAYAN**, Ramazan, **KOCA**, Mahmut, **SAKA**, Rıza, Avrupa Birliği Hukuku, İdare Hukuku Ve Ceza Hukuku Açısından Kişisel Verilerin İmhası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 53, **TAŞTAN**, s. 48, **ÖZER DENİZ**, s.72, **YILMAZ**, s. 125.

[235] **OĞUZ,** s. 132, **MALKOÇ/BUDAK**, s. 64, **BOZKURT**, s. 108.

Bu ilke "*hukuka uygunluk"* ve "*dürüstlük kurallarına uygunluk"* olmak üzere iki ayrı unsuru içermekte olup kişisel veri işlenirken bu iki kavrama uygun olarak işlenmelidir[236]. "*Hukuka uygunluk"* kavramından sadece özel hukuk kurallarına değil genel olarak tüm hukuk kuralları ile evrensel hukuk ilkelerine uygunluk anlaşılmalıdır[237]. Hukuka uygunluk kavramının kapsamı çok geniş olup mevzuata uygunluk da buna dâhildir[238]. Bir hukuki işlemin hukuka uygunluğundan bahsedebilmek için genel ilkelere ve pozitif hukuk kurallarına uygun olması gerekir. Buna göre, genel ilkelere uygun olarak gerçekleştirilen bir hukuki işlem kanun hükümlerine aykırı ise hukuka aykırılık söz konusu olacaktır. Bu bakımdan hukuk düzeninde bir bütünlük oluşturabilmek için, genel hukuk normları, evrensel hukuk ilkeleri ve yasal düzenlemeler arasında uyum, tamamlayıcılık ve paralellik sağlanmalıdır[239].

Kişisel veriler işlenirken veri işlemenin hukuka uygun olması için veri koruma hukuku ve diğer hukuki düzenlemeler ve genel hukuk kurallarına uygun olması gerekir. Veri işleme faaliyeti, veri koruma hukuku ya da ilgili olduğu hukuk alanına ilişkin düzenlemelerde açık bir şekilde düzenlenmiş veya veri sorumlusunun yapması gereken bir zorunluluk hali olarak getirilmiş olabilir[240]. Bu durumda veri işleme faaliyeti hukuka uygunluk karinesinden yararlanır ancak bu veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olması için yeterli bir ölçüt olarak kabul edilmez. Temel hak ve özgürlüklerden biri olan kişisel verinin korunması hakkına müdahalenin hukuka uygun olarak kabul edilmesi için ilgili kanun hükmünün Anayasa'nın genel hükümleri ile 13. maddede düzenlenen "*temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması*"na ilişkin düzenlemeye de uygun olması gerekir[241].

---

[236] **GÜRSEL**, s. 210, **KIRATLI**, s. 220, **ÖZER DENİZ**, s. 73, **GÖÇMEN UYARER**, s. 123, **KORKMAZ**, s. 121, **ÇAKIRKAPTAN**, Tuğba, Çiğse, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri*", İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 96, Sayı: 2, Mart 2022, s. 226, www.jurix.com, (Erişim Tarihi:15.12.2023).

[237] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 2, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024), Aynı yönde **DÜLGER**, s. 263, **KIRATLI**, s. 220, **ÖZER DENİZ**, s. 73, **BOZKURT**, s. 107.

[238] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 2, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024)

[239] **DÜLGER**, s. 263, **ÖNOK**, R. Murat, **ÖNAY**, Işık, "*Hukuk Düzeninin Birliği İlkesi Çerçevesinde Zorunluluk Hâlinin Hukukî Niteliği*" İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt:77, Sayı:2, 2019, s. 851 vd. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/950396, (Erişim Tarihi:25.04.2023), **ÖZER DENİZ**, s. 73, **KORKMAZ**, s. 121.

[240] **DÜLGER**, s. 264, **ÖZER DENİZ**, s. 73.

[241] **DÜLGER**, s. 264, **ÖZER DENİZ**, s. 73, **ÇAKIRKAPTAN**, s. 226.

Anayasa'nın 20. maddesinin 3. fıkrasında; "*Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir*" denilmektedir. Bu düzenleme ile kişisel verilerin kural olarak işlenmesinin yasak olduğu, ancak açık rıza ve kanunda öngörülen durumlarda işlenebileceği ifade edilmektedir. Ancak, veri işlemenin hukuka uygunluğu için KVKK'nın 5. ve 6. maddelerinde düzenlenen hukuka uygunluk halleri veya ilgilinin açık rızası olsa bile kişisel veriler işlenirken genel ilkelere mutlaka uygun olması gerekir[242]. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, konuya ilişkin olarak "*kişisel veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilebilmesi için kişisel verilerin öncelikle Kanun'un 5'inci maddesindeki şartlardan birine dayanılarak işlenmesinin gerektiğini, geçerli bir hukuki sebebi olan kişisel veri işleme faaliyetleri bakımından ise her hal ve şartta Kanun'un 4'üncü maddesinde sayılan temel ilkelere uygunluğun sağlanmasının veri sorumlusunun başlıca yükümlülükleri arasında olduğunu*" ifade etmiştir[243].

"*Dürüstlük kurallarına uygunluk*" kavramı kişisel verinin ilgiliye açıklanan amacına uygun olarak işlenmesi ve bu konuda yanıltılmamasını kapsamaktadır[244]. Kişinin kişisel verisinin bilgilendirme yapılmadan veya veri işleme amacına aykırı şekilde işlenmesi ve bunun sonucunda kişinin zarara uğraması ve mağduriyet yaşaması dürüstlük kuralına aykırılık oluşturacaktır[245]. Örneğin adım sayarak ve uyku düzeni ile beslenme alışkanlıklarını izleyerek bireylerin fiziksel aktivite seviyelerini takip eden bir mobil uygulamanın, bu verileri istatistiki bilgiler oluşturmak ve egzersiz yapmalarını hatırlatmak için kullanması, kullanım amacıyla uyumlu kabul edilebilir. Ancak, sağlık sigortası hizmeti sunması ve bu verileri sigorta prim hesaplamasında

---

[242] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 143, **YÜCEDAĞ**, Nafiye, "*Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında Genel İlkeler*", Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, 2019, s. 49, (Kısaltma: Genel İlkeler), **GÖÇMEN UYARER**, s. 124.

[243] "*Veri sorumlusu bünyesinde çalışan bir kişinin iş akdinin sonlandırılması hususunun veri sorumlusuna ait sosyal medya hesabında paylaşılması*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 21/04/2022 tarihli ve 2022/386 sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/7562/2022-386, (Erişim Tarihi:12.02.2024).

[244] **ÖZDEMİR**, s. 138, **KORKMAZ**, s. 122, **KETİZMEN**, s. 224, **KUŞKONMAZ**, s. 89, **BOZKURT**, s. 107, **KORKMAZ**, s. 122.

[245] **SAKA/ÇAĞLAYAN/KOCA**, s. 28, **KIRATLI**, s. 222, **BOZKURT**, s. 108, **ÇAKIRKAPTAN**, s. 227.

kullanması, kullanıcının makul beklentisinin aşılması nedeniyle, dürüstlük kuralına aykırıdır[246].

Dürüstlük ilkesi, kişilerin kendilerine veri işleme konusunda izin ya da emir veren hukuk kurallarına dayanarak gerçekleştirdikleri işlemlerde, mümkün olan en az miktarda veri işlemesini ve ilgili kişilerin öngöremeyeceği şekillerde davranmamalarını gerektirir[247].

Doktrinde bir görüşe göre dürüstlük kuralına uygun işleme TMK'nın 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralı[248] ile hakkın kötüye kullanılması yasağının bir yansıması olarak nitelendirilmekte olup kişilerin hukuk düzeninden doğan haklarını kullanırken ve yükümlülüklerini yerine getirirken toplum tarafından genel olarak kabul edilen doğru ve dürüst davranma anlayışına uygun davranması gerekir[249]. Bir diğer görüşe göre dürüstlük kuralına uygunluk kavramı adil olma kavramından daha kapsamlı bir anlam içermesi sebebiyle kullanılması gerekir[250]. Diğer bir görüş ise dürüstlük kuralına uygun işlemenin TMK'nın 2. maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralı ile aynı anlama gelmediğini, burada "*adil kullanımın*" söz konusu olduğunu, veri işleme sürecindeki kişilerin kanundan doğan yükümlülükleri yerine getirirken ilgili kişilere adil davranması gerektiğini ifade etmektedir[251]. Dürüstlük kuralına uygun işleme ya da adil işleme kavramının kullanılmasını savunan iki görüşte de kişisel çıkar ve kişilerin haklı beklentilerinin dikkate alınması gerektiği anlayışının hâkim olduğu görülmektedir[252]. Kanaatimizce de dürüstlük kuralına uygun işleme TMK'nın 2. maddesinde yer alan dürüstlük kuralının bir özel bir yansımasıdır. Bu maddeye göre, bir kişi haklarını ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kuralına

---

[246] World Intellectual Property Organization (WIPO): A Guide to Data Protection in Mobile Applications (2021), s. 24, alıntılayan Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Mobil Uygulamalarda Mahremiyetin Korunmasına Yönelik Tavsiyeler, KVKK Yayınları No: 46, 2023, s. 21, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024).

[247] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 3, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024).

[248] Medeni Hukuk dürüstlük kuralını şu şekilde tanımlamaktadır. "*Dürüstlük kuralı bir kimseden, namuslu dürüst ve makul bir insan olarak beklenen davranışı ifade eder. Bir davranışın bu nitelikte olup olmadığı, toplumda egemen olan ahlaki ölçülere, geçerli adetlere ve hakları sağlayan ilişkilerin amacına göre belirlenir*. Bkz. **OĞUZMAN/BARLAS**, s. 250-254.

[249] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 3, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024), **DÜLGER**, s. 264, **TAŞTAN**, s. 49, **GÖÇMEN UYARER**, s. 121, **ÖZDEMİR**, s. 138, **SAKA/ÇAĞLAYAN/KOCA**, s. 28, **ÖZER DENİZ**, s. 73.

[250] **BAŞALP**, s. 37.

[251] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 143-144.

[252] **AKGÜL**, s. 126, **KÜZECİ**, s. 229, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 144.

uymakla yükümlüdür. Benzer şekilde, kişisel verilerin işlenmesinde, veri sorumlusu ile ilgili kişi de dürüstlük kuralına uygun davranmalıdır.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu "*hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma ilkesinin kişisel verilerin işlenmesinde kanunlarla ve diğer hukuksal düzenlemelerle getirilen ilkelere uygun hareket edilmesi zorunluluğunu ifade ettiğini, dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi uyarınca veri sorumlusunun, veri işlemedeki hedeflerine ulaşmaya çalışırken, ilgili kişilerin çıkarlarını ve makul beklentilerini dikkate alması gerektiğini, ilgili kişinin beklemediği ve beklemesinin de gerekmediği sonuçların ortaya çıkmasını önleyici şekilde hareket etmesi gerektiğini, ilke uyarınca ayrıca ilgili kişi için söz konusu veri işleme faaliyetinin şeffaf olması ve veri sorumlusunun bilgilendirme ve uyarı yükümlülüklerine uygun hareket etmesi gerektiğini"*[253] belirtmiştir.

Dürüstlük kuralının kapsamının belirlenmesi zordur ancak bu kavramı; veri sorumlusunun veri işleme faaliyetinde veri koruma yükümlülüğüne uygun davranması, ilgili kişinin menfaatlerini ve makul beklentilerini dikkate alması, veri işleme faaliyetinin belirli ve şeffaf olması, verinin kimlere hangi amaçla aktarılacağı, veri elde edilme yöntemi ve hukuki sebebi ile veri işlemenin sonuçları hakkında ilgili kişiyi bilgilendirmesi, veri sorumlusunun uyarı yükümlülüğüne uygun hareket ederek güveni kötüye kullanmaması, hukuka uygun olarak elde edip işlediği kişisel verinin silme amacı sona erdikten sonra silme, yok etme, anonimleştirme gibi yükümlülüklerini yerine getirmesi ve ilgili kişiyi yanıltmaması olarak ifade edebiliriz[254]. Örneğin rızanın bir veri işleme faaliyetinin sebebi olarak gösterildiği ancak veri işlemenin gerçek nedeninin rıza olmadığı ve ilgilinin bu konuda bilgilendirilmemesi nedeniyle rızasını geri alabileceği ve verisi üzerinde denetim yetkisine sahip olduğunu konusunda yanıltıldığı bir olayda veri işleme faaliyeti dürüstlük kuralına uygun olmayacaktır[255]. Kişisel Verileri Koruma Kurulu konuya ilişkin olarak bir kararında; **"***Veri sorumlusu tarafından Kanunun 5 inci maddesinin*

[253] "*Bir Araç kiralama şirketi tarafından ilgili kişiden Findeks raporu talep edilmesi suretiyle kişisel verilerinin işlenmesi*" Hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 20/07/2023 tarihli ve 2023/1234 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7772/2023-1234, (Erişim tarihi:15.02.2024).
[254] **KÜZECİ**, s. 230, **DÜLGER**, s. 263-267, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 50, **KESER BERBER**, Leyla, **ÜLGÜ**, M. Murat, **ER**, Cüneyt, Bilişimde Biyometrik Yöntemler, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 126, **KIRATLI**, s. 222, **ÇAKIRKAPTAN**, s. 227.
[255] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 50.

(2) numaralı fıkrasının (c) bendi kapsamında sözleşmenin taraflarına ait kişisel veri işlenmesi durumunda ayrıca açık rıza alması ve de açık rızayı üyeliğin ve hizmetin dolayısıyla sözleşmenin bir koşulu olarak dayatmasının; diğer kişisel veri işleme şartlarının varlığı durumunda açık rıza alınmasının ilgili kişinin yanıltılması ve yanlış yönlendirilmesi dolayısıyla veri sorumlusunca hakkın kötüye kullanılması anlamına geleceği, ayrıca hizmetin açık rıza şartına bağlanmış olmasının açık rızayı sakatlayacağı dikkate alındığında, bu durumun Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ve işlenme amacı ile bağlı, sınırlı ve ölçülü olma ilkelerine aykırılık teşkil ettiğini [256]*"* belirtmiştir. Ayrıca Kurul, özel bir sağlık kuruluşu tarafından sunulan hizmetinin açık rıza şartına bağlamasına ilişkin olarak ise; "*kişisel verilerin açık rıza işleme şartı dışındaki işleme şartlarına dayanabilmesi mümkün iken Kanun'un 5'inci maddesinin 1 numaralı fıkrasında düzenlenen açık rıza işleme şartına dayanmasının aldatıcı ve hakkın kötüye kullanımı niteliğinde olacağı ve bu durumun Kanun'un 4'üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesine aykırılık teşkil ettiğine*" karar vermiştir[257]. Diğer taraftan, kişisel verinin işlenmesine ilişkin verilen bir rıza, sonraki veri işleme faaliyetleri için öngörülebiliyorsa rızanın tekrar alınmasına gerek yokken söz konusu veri işleme faaliyeti için öngörülemiyorsa rızanın yeniden alınması gerekmektedir[258].

Veri sorumlusu, kanun veya diğer yasal düzenlemelerde yer almayan meşru bir amaçla ya da herhangi bir gerekçe sunmadan veri işleme faaliyetinde bulunduğu durumda dürüstlük kuralına aykırı hareket edecektir. Temel hak ve özgürlükler ve özellikle de özel hayatın gizliliği ve haberleşmenin gizliliği ihlal edilerek veri elde ediliyor, veri işleme faaliyeti yapılıyor ve veri ifşa ediliyorsa bu durumda da dürüstlük kuralı ihlali söz konusu olacaktır[259]. Örneğin özel hayatın gizliliği kapsamında makul

[256] KVKK, Hizmetin Açık Rıza Şartına Bağlanması Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizanin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi, (Erişim Tarihi: 28.04.2023).
[257] "*Bir özel sağlık kuruluşu tarafından sunulan sağlık hizmetinin açık rıza şartına bağlanması*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 02/05/2023 tarihli ve 2023/692 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7691/2023-692, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[258] **TAŞTAN**, s. 49.
[259] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 3-4, ww.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024), **DÜLGER**, s. 268, **KIRATLI**, s. 223.

olmayan bir verinin veri sorumlusu tarafından talep edilmesi ve bu verinin işlenmesi dürüstlük kuralına aykırılık oluşturacaktır[260].

Dürüstlük kavramı soyut, kapsamı geniş ve sınırsız olduğundan dürüstlük kavramını kesin ölçütlerle açıklamak zordur. Bu nedenle dürüstlük kuralının ihlal edilip edilmediğini her bir veri işleme faaliyetinin kendi özelleri içinde ele alınarak değerlendirilmesi gerekir[261]. Dürüstlük kuralı diğer ilkeleri kapsayan soyut bir kavram olmakla birlikte veri koruma hukuku ile ilgili diğer ilkelerle somutlaştırılmıştır[262].

Kişisel Verileri Koruma Kurulu bir kararında ise kişisel verilerin genel ilkeler ile hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olarak işlenmesi gerektiği konusu üzerinde özellikle durmuştur. Kararda; "*Veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin talebi üzerine gerçekleştirilen işlemde veri sorumlusu tarafından işlemin gerektirmediği kişisel veri içeren bir belgenin müşteriden istenilmesinin; ilgili mevzuatta yer almaması, ulaşılmak istenen amaç ile bağdaşmaması nedeniyle Kanunun 4 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer verilen hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesi ile (c) bendinde yer verilen belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine aykırılık teşkil ettiğini*" ifade etmiştir[263]. Kurul'un verdiği kararlar incelendiğinde; Kanun'un ihlal edildiğine ilişkin karar verdiği olaylarda genellikle ihlal sebebiyle birlikte genel ilkelerden birinin özellikle de hukuka ve dürüstlük kuralına uygunluk ilkesinin ihlal edildiğine karar verdiği görülmektedir[264].

KVKK'nın 4. maddesinin 2/a maddesinde düzenlenen bu ilkenin somut yansımasını İş Kanunu'nun 75. maddesinin 2. fıkrasında yapılan düzenleme ile görmekteyiz. Bu madde ile işverene "*işçi hakkında edindiği bilgileri dürüstlük kuralları ve hukuka uygun olarak kullanmak ve gizli kalmasında işçinin haklı çıkarı*

---

[260] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 4, ww.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[261] **DÜLGER**, s. 269, **GÜNAY**, s. 89.
[262] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Genel İlkeler, s. 4, **DÜLGER**, s. 269, **GÜNAY**, s. 89.
[263] Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kısa Karar Özetleri, Kanunda Yer Alan Genel İlkelere Aykırı Şekilde Kişisel Veri İşlenmesi (Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma ile Belirli, Açık Ve Meşru Amaçlar İçin İşleme İlkelerine Aykırı Kişisel Veri İşlenmesi), 2018, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.04.2023).
[264] "*İlgili kişinin kullanımına izin vermediği kredi kartı bilgilerinin veri sorumlusu araç kiralama şirketi tarafından kullanılması hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27/02/2020 tarihli ve 2020/166 sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/6889/2020-166, (Erişim Tarihi:15.02.2024).

bulunan bilgileri açıklamamak" yükümlülüğü getirilmiştir. Buna göre; işçilerin kişisel verilerinin sadece kullanılırken değil veri işleme faaliyetinin tüm aşamalarında hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun hareket edilmesi gerektiği hususu düzenlenmiştir[265].

Avrupa Birliği düzenlemelerine baktığımızda; bu ilke 108 sayılı Sözleşmenin 5/a maddesinde; "*adil biçimde ve yasal yoldan elde edilir ve işlenir*"[266] olarak ifade edilirken, 95/46/EC sayılı Direktifin 6/1-a maddesinde, "*adil ve yasal olarak işlenme*"[267] olarak benzer ifadelerle düzenlendiği görülmektedir. GVKT'de ise bu ilke 5/1-a maddesinde; "*kişisel veriler, veri öznesi ile ilgili olarak hukuka uygun, adil ve şeffaf bir biçimde işlenir*"[268] denilmektedir. Buna göre, kişisel veri işlenirken hukuka uygun hareket edilmeli, adil ve şeffaf davranılmalıdır. 95/46/EC sayılı Direktifte ise "*adil ve yasal işleme*"den bahsedilmiş ancak GVKT'de adil ve yasal olma ilkesinin korunarak bu ilkelere şeffaflık ilkesinin eklendiği görülmektedir. Ancak, her ne kadar açıkça ifade edilmese de 95/46/EC sayılı Direktif döneminde şeffaflık ilkesi adil davranma ilkesi içinde değerlendirilmiştir[269].

Şeffaflık ilkesi, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin bilgilerin kolaylıkla ulaşılabilir ve anlaşılabilir olması ile açık bir dille ifade edilmesi olup[270] veri sorumlusunun kim olduğu, veri işlemenin amacının ne olduğu, ilgililerin verileri üzerinde hangi işleme faaliyetlerinin yapıldığı, veri işlemenin riskleri, kuralları, korunmaları ve veri işlemeye ilişkin hakları ve bu hakları nasıl kullanacakları konusunda ilgililerin bilgilendirilmesi şeffaflık ilkesinin gerekleridir[271]. GVKT'nin 13. ve 14. maddeleri şeffaflık ilkesine ilişkin olarak ilgililerin bilgilendirilmesi gerektiği düzenlenmiş olup buna göre veri işlemenin amacının veri elde edilirken açık, meşru ve belirli olması gerekir.

---

[265] **SEVİMLİ**, Ahmet, İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2006, s. 132, **ÖZDEMİR**, s. 137, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 62.
[266] 108 sayılı Sözleşme Türkçe Çevirisi, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[267] 95/46/EC sayılı Direktif m. 6/1-a, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538.
[268] GVKT, m. 6/1, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:12.02.2024). DEVELİOĞLU, bu ilkeyi "*kişisel veriler, hukuka ve hakkaniyete uygun olarak ve ilgili kişiyle bağlantılı olarak şeffaf bir şekilde işlenmelidir (hukuka uygunluk, hakkaniyet ve şeffaflık)*" olarak Türkçe'ye çevirmiştir. **DEVELİOĞLU**, s. 180.
[269] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 144.
[270] **KÜZECİ**, s. 230, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 49, **BAKIREL**, s. 60, **OVALIOĞLU SEYİS**, s. 44
[271] **DÜLGER**, s. 270, **BAKIREL**, s. 60, **BOZKURT**, s.108, **GÜNAY**, s. 90.

GVKT'de hukuka uygunluk ile kastedilen "*İşlemenin hukuka uygunluğu*" başlıklı 6. maddesinde sayılan durumlardan herhangi birinin var olmasıdır. Anılan maddenin 1. fıkrasında; veri işleme faaliyetinin, ancak maddede sayılan durumlardan en az birinin olması halinde ve var olduğu ölçüde hukuka uygun olacağı düzenlenmiştir[272]. GVKT'de sayılan durumlar şunlardır; "*veri öznesinin, kişisel verilerinin bir ya da daha fazla spesifik amaca yönelik olarak işlenmesine rıza vermesi, veri öznesinin taraf olduğu bir sözleşmenin uygulanması veya bir sözleşme yapılmadan önce veri öznesinin talebiyle adımlar atılması için işlemenin gerekli olması, veri sorumlusunun tabi olduğu bir yasal yükümlülüğe uyulması amacıyla işlemenin gerekli olması, veri öznesinin veya diğer bir gerçek kişinin hayati menfaatlerinin korunması amacıyla işlemenin gerekli olması, kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya veri sorumlusuna verilen, resmi bir yetkinin kullanılması için işlemenin gerekli olması, özellikle veri öznesinin çocuk olması hâlinde, kişisel verilerin korunmasını gerektiren, veri öznesinin menfaatleri veya temel hak ve özgürlüklerinin bir veri sorumlusu veya üçüncü kişi tarafından gözetilen meşru menfaatlere ağır basması haricinde, söz konusu meşru menfaatler doğrultusunda işlemenin gerekli olmasıdır.*"[273] Bu sayılan durumlar kişisel verinin işlenmesi için asgari olarak gerekli şartlar olup kişisel verinin işlenmesine ilişkin herhangi bir istisna olması durumunda bu maddedeki sayılan durumların olması şart değildir[274]. Yani veri işlemeye ilişkin herhangi bir istisnai durum olmadığı sürece veri işlemenin hukuka uygun olması için bu maddede sayılan durumların varlığı gereklidir.

Diğer taraftan kişisel veri özel nitelikli kişisel veri niteliğinde ise veri işlemenin hukuka uygun olup olmadığı hususunun GVKT'nin "*Özel Kategorilerdeki Kişisel Verilerin İşlenmesi*" başlıklı 9. maddesi dikkate alınarak belirlenmesi gerekecektir[275].

GVKT'ye göre hukuka uygun bir işlemeden söz edebilmek için veri işlemin yasal olmasının yanında adil olması da gerekir. DÜLGER'e göre adillik ile ifade edilmek

---

[272] GVKT, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[273] GVKT, m. 6/1, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[274] **DÜLGER**, s. 271, **YILMAZ**, Tüze, Avrupa Birliğinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 59, (Kısaltma: AB).
[275] Ayrıntılı bilgi için bkz. GVKT, m. 9, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:12.02.2024).

istenen "*veri işleme faaliyetine dayanak yapılan hukuk normlarının adalete uygun olarak düzenlenmiş olması gerektiği*"dir[276]. Yani, yasal düzenlemelere uygun olan bir veri işleme faaliyeti adil değilse şekil bakımından hukuka uygun olsa bile veri koruma ile istenen amacın sağlanamaması nedeniyle hukuka aykırı olacaktır. Veri sorumluları, ilgili kişileri ve kamuoyunu, verilerin yasalara uygun ve şeffaf bir şekilde işleneceği konusunda bilgilendirmeli ve veri işleme faaliyetlerinin GVKT'ye uygun olduğunu kanıtlayabilmelidirler. Özellikle, veri sahibinin rızası işleme faaliyetinin yasal dayanağı olduğunda, veri sorumluları mümkün olduğunca veri sahibinin isteklerine uygun hareket etmelidirler. Bu bağlamda, adil işleme ilkesi, sadece şeffaflık yükümlülüğünü yerine getirmekle kalmayıp, kişisel verilerin etik değerlere uygun bir şekilde işlenmesini sağlamayı da amaçlar[277]. Ayrıca, AB bakımından işlemenin adil olup olmadığının değerlendirmesinin, üye ülkelerin farklı sosyal, kültürel ve ekonomik geçmişlerine bağlı olarak değişebileceği ifade edilmektedir[278].

KVKK'da düzenlenen hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma ilkesinin 95/46/EC sayılı Direktifle uyumlu olduğu görülmektedir. Genel olarak GVKT ile de uyumludur. KVKK'da GVKT'den farklı olarak şeffaflık ilkesinden bahsedilmediği görülmektedir. Şeffaflık ilkesi, dürüstlük kuralı ve genel ilkelerden belirli, açık meşru amaçlara ilişkin olma ile ilgilidir. KVKK'nın 10. maddesinde düzenlenen veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü şeffaflık ilkesinin sağlanmasına hizmet etmektedir[279]. Hukuka uygun bir veri işleme için veri sorumlusunun ilgili kişiyi işlenen kişisel verisi hakkında anlaşılabilir bir şekilde bilgilendirmesi gerekir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu da bir kararında "*Kanunun veri sorumlusuna yüklediği "Aydınlatma Yükümlülüğü'nün amacının, ilgili kişilerin, kişisel verilerini belirli işlemler için veri sorumlularına vermeden önce; kişisel verilerinin kullanımı, aktarımı, bu işlemlerin hukukî mesnetleri ve başvuru mercii olan veri sorumlusunun kimliği ile kendilerinin kişisel verileri üzerinde var olan haklarıyla alakalı olarak bilgilendirilerek, kişisel*

[276] **DÜLGER**, s. 271.
[277] **GIAKOUMOPOULOS**, Christos, **BUTTARELLI**, Giovanni / **O'FLAHERTY**, Michael, Handbook on European Data Protection Law, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018, s. 119, **DÜLGER**, Murat Volkan, "*Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması*". Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt:1, Sayı: 2, 2019, s. 99'dan atfen, https://dergipark.org.tr/tr/pub/yhd/issue/52537/807628#article_cite, (Erişim Tarihi:13.11.2023), (Kısaltma: GVKT).
[278] **DIENST**, S. (2018). New European General Data Protection Regulation, a Practitioner's Guide, **RUCKER,** D. ve **KUGLER,** T. (ed.). München: C.H. Beck, s. 52, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler'den atfen, s. 49.
[279] **ACAR ÜNAL**, s. 1371.

verileri üzerindeki hâkimiyetlerini tamamen yitirmelerini önlemek olduğu, aydınlatma yükümlülüğünün varlığı, şeffaflık ilkesinin bir gereği olup şeffaflığın şartının da ilgili kişinin anlaşılabilir bir şekilde bilgilendirilmesi olduğu…"[280] ifade edilerek şeffaflık ilkesine ve ilgili kişinin bilgilendirilmesinin önemine vurgu yapmıştır. Bu nedenle şeffaf olmayan bir veri işleme faaliyetinin hukuka uygun ve dürüstlük kuralına uygun olması güçtür[281].

Sonuç olarak hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi, Kanun'un temel bir gerekliliği olarak öne çıkar. Bu ilke, veri işleme faaliyetinin her aşamasında geçerlidir ve hukuka uygun olmayan bir işlemenin diğer ilkelere de uygun olamayacağını vurgular. Dürüstlük kuralına uygunluk ise kişisel verilerin ilgili amaca uygun olarak işlenmesini ve ilgili kişilerin yanıltılmamasını gerektirir. Bu nedenle, veri işleme faaliyetleri dürüst, şeffaf ve hukuka uygun bir şekilde yürütülmelidir. Bu ilke doğrultusunda, veri sorumluları, kişisel verileri işlerken titizlikle hareket etmeli ve ilgili kişilere gerekli bilgilendirmeyi yaparak şeffaflığı sağlamalıdır. Dolayısıyla, hukuka ve dürüstlük ilkesine uygunluk, veri işleme süreçlerinin temelini oluşturur ve güvenilir bir veri yönetimi için gereklidir.

III. BELİRLİ, AÇIK MEŞRU AMAÇLAR İÇİN İŞLEME İLKESİ

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak KVKK'nın 4. maddesinin 2/c bendinde kişisel verilerin belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi ilkesi yer almaktadır. Bu ilke "*verilerin işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma*" ilkesi ile karışabilmektedir. "*Kişisel verilerin belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi*" ilkesi, veri sorumlusunun kişisel veri işleme faaliyetlerinde belirli, açık ve meşru hedefler belirlemesini gerektirir. Diğer ilke ise, veri sorumlusunun kişisel verileri sadece belirlenen amaçlarla uyumlu bir şekilde, bu amaçlarla doğrudan ilişkili, sınırlı ve ölçülü bir şekilde kullanması gerektiğini vurgular[282]. Kısaca bir ilke veri

[280] "*İlgili kişinin Kanunun 11'inci maddesi kapsamındaki başvurusuna veri sorumlusu tarafından verilen cevabın yeterli bulunmaması*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 03/02/2021 tarihli ve 2021/85 sayılı Karar Özeti, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 13.02.2024).
[281] **DÜLGER**, s. 272, **DEVELİOĞLU**, s. 45, **KÜZECİ**, s. 230, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 154.
[282] **DÜLGER** s. 272, **BASKIN**, s.61, **ÇAKIRKAPTAN**, s. 229.

sorumlusunun amacı üzerinde dururken diğer ilke kullanılan kişisel verinin belirlenmiş olan amaca uygunluğu, miktarı ve niteliği üzerinde durmaktadır.

Kişisel verilerin işlenme amaçlarının belirli, meşru ve açık olması ilkesi, kişisel veri işleme faaliyetlerinin ilgili kişi tarafından kolayca anlaşılabilir olmasını, hangi hukuki işleme şartına dayalı olarak gerçekleştirildiğinin tespit edilmesini, işleme faaliyetinin belirliliğini ve amacının detaylı olarak ortaya konulmasını sağlar[283]. Bu ilke, veri sorumlusunun veri işleme amacını net ve açık bir şekilde belirlemesini ve bu amacın meşru olmasını gerektirmekte olup veri işleme faaliyetinde belirli, açık ve meşru amaçlara yönelik hareket edilmesi gerekir[284]. Ayrıca, bu ilke kişisel verilerin işlenme faaliyetinin esasını oluşturduğundan elde edilen verilerin hangi amaçla işlenebileceğinin belirlenmesi bakımından da önem arz etmektedir[285]. Belirli ve açık amaç, ilgilinin temel haklarının güvence altına alınması ve şeffaflığın sağlanmasına yardım eder[286]. Bu ilke, 95/46/EC sayılı Direktifin 6. maddesinin 1/b bendinde "*kişisel veriler belirli, açık ve meşru amaçlar için toplanmış ve bu amaçlarla uyumsuz bir biçimde başkaca işlenmemiş. Üye Devletlerin uygun Koruma önlemleri sağlaması koşuluyla; tarihsel, istatistiksel veya bilimsel amaçlar için verilerin detaylı işlenmesi; uyumsuz olarak kabul edilmeyecektir"* olarak düzenlenmişken[287], GVKT'nin 5.maddesinin 1/b bendinde de "*kişisel veriler belirtilen, açık ve meşru amaçlarla toplanır ve bu amaçlara uygun olmayacak şekilde sonradan işlenmez; kamu yararına arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları veya istatistiki amaçlarla sonraki işleme, 89(1) maddesi uyarınca, baştaki amaçlara uygun olmadığı yönünde değerlendirilmez*" şeklinde ifade edilmiştir[288]. GVKT'de amacın sınırlandırılması ilkesi olarak da ifade edilen bu ilke, veri koruma hukukunun uygulanması ve verilerin korunması için atılan ilk adım olarak kabul edilir. Bu ilke, diğer veri koruma ilkelerinin temelini oluşturur ve bu ilkelerin etkin bir şekilde uygulanması için önemli bir yapı taşıdır[289].Bu ilkenin hem KVKK hem de 95/46/EC sayılı Direktif ve GVKT

[283] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 8, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 13.02.2024).
[284] **KÜZECİ**, s. 230, **DÜLGER**, s. 272, **ERDOĞMUŞ**, s. 59, **ÖZER DENİZ**, s. 82.
[285] **DÜLGER**, s. 272, **BOZKURT**, s. 126, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 146.
[286] **YOSİF**, s. 6, **KIRATLI**, s. 228, **BOZKURT**, s. 127.
[287] 95/46/EC sayılı Direktif m. 6/1-b, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538
[288] GVKT, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:12.02.2024).
[289] Madde 29 Çalışma Grubu, WP 203, (02.04.2013), s. 4, **YILMAZ**, AB'den atfen, s. 61. Madde 29 Çalışma Grubu (Article 29 Data Protection Working Party), 95/46/EC sayılı Direktif'in 29. maddesi gereğince kurulmuş olup bağımsız bir danışma organı olarak görev yapmaktadır. Kişisel verilerin

düzenlemeleri dikkate alındığında ilk olarak "*verilerin belirli, açık ve meşru amaçlara yönelik toplanması*" ikinci olarak "*verilerin toplanma amaçlarına uygun işlenmesi*" olarak iki başlıkta ele alınması uygun olacaktır.

A. Verilerin Belirli, Açık Ve Meşru Amaçlar İçin Toplanması

Veri sorumlusunun veri toplama amacının belirli, açık ve meşru olması gerekmektedir. Veri işleme faaliyetlerinin amacı, bu faaliyetlerin temelini oluşturur. Bu nedenle veri toplama amacın belirlenmesi veri sorumlusu bakımından ispat ve uyarı niteliği taşıması bakımından önemli olup veri sorumlusu veri işlerken ulaşmak istediği amacı veri işlemeden önce değerlendirmesi gerekmektedir[290].

1. Amacın Belirli ve Açık Olması

Verilerin toplanma amacının belirli ve açık olması ilk olarak veri sorumlularının dayanacağı hukuksal düzenlemelerin açık ve net sınırlarla belirlenmiş olması ve belirsiz ifadelerden uzak olması ile gerçekleşebilir[291]. Yasal düzenlemelerin her bir somut olayı öngörerek yapılması mümkün değildir. Ancak uygulanacak hükmün açık ve net olmaması ile belirsiz ifadelere yer vermesi bu ilkenin uygulanmasına engel olur. Bu durumda, mevcut kanun hükümlerinin gözden geçirilmesi ve gerekli değişikliklerin yapılması ya da diğer yasal düzenlemelerle kanun hükümlerinin netleştirilmesi daha doğru olacaktır.

Veri işlemenin hukuka uygun olup olmadığını belirlerken amacın bilinmesi önemlidir. Veri toplanma amacının açık ve belirgin bir şekilde tanımlanarak ayrıntılarının belirlenmiş olması gerekmektedir. Bu nedenle veri sorumlusu veri işleme faaliyetine başlamadan önce hangi verileri, hangi amaçla işleyeceğini belirlemelidir. İlgili kişiye amaç, açık ve net olarak açıklanmalı ayrıca amaç kolaylıkla anlaşılabilir olmalıdır[292]. Amacın belirli olması ilkesi gereğince veri işleme amacı en

korunmasına ilişkin çeşitli konularda görüşlerini belirten ve yorum geliştiren Madde 29 Çalışma Grubu önemli görevler üstlenmiştir. Madde 29 Çalışma Grubu'nun aldığı kararlar AB Komisyonu için tavsiye niteliğindedir ve bağlayıcı değildir. GVKT'nin yürürlüğe girmesi ile Madde 29 Çalışma Grubu'nun yerine Avrupa Veri Koruma Kurulu (European Data Protection) getirilmiştir. Bilgi için Bkz. **KÜZECİ**, s. 177, **BAŞALP**, s. 84 vd.

[290] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 52, **BOZKURT**, s.127, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 148.

[291] **DÜLGER**, s. 273, **KÜZECİ**, s.231, **KIRATLI**, s. 228, **BOZKURT**, s.126, **KUŞKONMAZ**, s.90.

[292] **KIRATLI**, s. 229, **BOZKURT**, s. 126, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 147, **GÜNAY**, s. 91, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 53.

baştan belirlenerek ilgili kişinin hangi verilerinin ne amaçla işlenmesine rıza verdiğini bilmesi ile veri sorumlusunun daha önceden belirlediği amaçtan hareketle gerekli ve ölçülü miktarda veri işlemesi sağlanmak istenmektedir[293]. Ayrıca ilgili kişiyi doğru ve gerektiği gibi bilgilendirebilmesi için veri sorumlusunun veri işleme amacına ilişkin bilgisinin belirli ve açık olması; veri işleme amacının yer aldığı hukuki işlem, açık rıza, aydınlatma ve veri siciline başvuru gibi metinlerde belirli ve açık olma ilkesine uygun hareket etmesi gerekmektedir[294].

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun verdiği kararlarda bu konuya değinmiştir. Ulaşım hizmeti sunan bir mobil uygulama kapsamında işlenen kişisel verilere ilişkin olarak; veri sorumlusunun sözü edilen kişisel işleme faaliyeti ile ilgili olarak ilgili kişi ile hiçbir bilgi paylaşmaması nedeniyle hukuka ve dürüstlük kurallarına aykırılık ilkesine; aydınlatma metni ve kullanım koşullarına ilişkin metinlerde sözü edilen kişisel veri işleme faaliyetinin amacının ne olduğunu açıklamaması nedeniyle belirli açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine aykırı bulmuştur[295]. Kurul, bir havayolu taşımacılık şirketinin sunduğu sadakat programını kullanan bir ilgili kişinin kullanıcı adı ve parola bilgilerini değiştirme talebine karşılık ilgili kişiden arkalı önlü kimlik görüntüsü talep etmesine ilişkin yapılan bir başvuruya ilişkin olarak da veri sorumlusunun kimlik görüntülerini işlemesinin dayandığı hukuki işlemin ilgili kişiye verilen cevapta ve Kuruma intikal eden yazıda belirtilmemesi nedeniyle veri sorumlusunun veri işleme faaliyetini belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine aykırı olduğuna karar verilmiştir[296].

Amaç açık, net, anlaşılır ve somut olarak ortaya konulmalı "*hizmet kalitesini artırmak için*", "*reklam ve pazarlama amaçlı*", "*güvenliğiniz için*", "*araştırma*

[293] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 145, **DEVELİOĞLU**, s. 46, **KIRATLI**, s. 229, **KUŞKONMAZ**, s. 90.
[294] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 9, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/32ff74f6-9798-405a-b3d2-b42d28423fde.pdf, (Erişim tarihi:15.02.2024), s. 9, **DÜLGER**, s. 273, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 148.
[295] "*Ulaşım hizmeti sunan bir mobil uygulama kapsamında işlenen kişisel veriler hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27/01/2020 tarih ve 2020/65 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6717/2020-65, (Erişim Tarihi:15.02.2024).
[296] "*Bir havayolu taşımacılık şirketinin (veri sorumlusu) sunduğu sadakat programını kullanan ilgili kişinin kullanıcı adı ve parola bilgilerini değiştirme talebi karşısında ilgili kişiden arkalı önlü kimlik görüntüsü talep eden veri sorumlusu*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 01.10.2019 Tarihli ve 2019/294 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294, (Erişim Tarihi:15.02.2024).

amaçlı" gibi soyut ifadelere yer verilmemelidir[297]. Amacın açık olması ile amacın sadece veri sorumlusu tarafından değil üçüncü kişilerce de kolaylıkla anlaşılabilir olması ifade edilmektedir[298]. Veri sorumlusu, veri işleme amacını detaylandırmalı, somutlaştırmalı ve hangi amaçla veri işleyeceğini belirlemelidir[299]. Veri işleme amacını detaylandırırken veri işleme için ne kadar detay verileceğinin her bir somut olay bakımından ayrı ayrı ele alınması gerekecektir. Bu nedenle, veri sorumlusu ilgili kişiye bildirilen amacın detaylarını ve ayrıntılarını belirlerken, ilgililerin makul beklentilerini ve amacı anlama düzeylerini dikkate almalıdır. Ayrıca, ilgili kişilerin sayısı, yaşı, kültürel yapısı gibi özellikleri ile veri işlemenin yapılacağı coğrafi alanın büyüklüğü, veri işlemenin geleneksel olup olmaması, amacın daha iyi anlaşılabilmesi için alt amaçlara ayrılabilmesi gibi etkenlere dikkat edilmesi gerekmektedir[300]. Örneğin; Küçük ölçekli bir işletme ile bir perakende zinciri arasında, veri işleme amaçlarının aynı detayda olması beklenemez. Market zinciri, farklı araçlar kullanarak ve çeşitli amaçlarla (örneğin, sadakat programı veya çapraz satış gibi) veri işlerken, her bir amaç için detaylı bir açıklama yapması gerekir[301]. Özetle, bu ilke ile veri işleme amacı en başta belirlenerek ilgili kişinin neye onay verdiğinin bilmesi amaçlanmıştır.

Kurul bir bankanın, ilgili kişinin cep telefonu numarasını bankaya veriliş amacı dışında kullanması hakkında; "*Şikâyetçinin müşterisi olduğu Bankaya kendisine ait iş ve işlemlerde ulaşılması adına vermiş olduğu telefon numarası bilgisinin, eşine ulaşılmasında yardımcı olunabilmesi adına işlenmesinin, 6698 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasının (c) ve (ç) bentlerinde yer alan kişisel verilerin işlenmesinde "belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ve işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma" ilkelerine uyulması zorunluluğuna aykırı olduğu*" [302]kararını vermiştir.

---

[297] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 147, **KÜZECİ**, s. 231, , **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 53, **KIRATLI**, s. 229.
[298] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 149, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 53.
[299] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 148, **YILMAZ**, s. 128, **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 217.
[300] **DÜLGER**, s. 274, **BOZKURT**, s. 128, **GÜNAY**, s. 92.
[301] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kanunu Bakımından Sıkça Sorulan Sorular, s. 47, www.kvkk.gov.tr, (Erişim tarihi:13.02.2024).
[302] "*Bir bankanın, ilgili kişinin cep telefonu numarasını bankaya veriliş amacı dışında kullanması*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 18/09/2019 Tarihli ve 2019/277 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5545/2019-277, (Erişim Tarih:15.02.204).

Veri sorumlusu tarafından belirlenen amacın veri işleme faaliyetinin esasını oluşturması nedeniyle bu ilke aynı zamanda hesap verilebilirlik ilkesi ile de yakından ilgilidir[303]. Amacın açık, net ve somut olarak belirlenmesi durumunda hesap verilebilirlik ilkesine uygunluk sağlanabilecektir. Bu nedenle, soyut ve denetimi mümkün olmayan amaçlar belirli amaç olarak ifade edilemeyecektir[304].

Herhangi bir amaç olmadan kişisel verilerin "*bir gün gerekli olursa*" fikri ile elde tutulması ve anonimleştirme yapılmadan saklanması toplumumuz için olumsuz bir durum oluşturmakla birlikte kişilerin kendilerini özgürce ifade etmesini engellemekte ve kişinin maddi ve manevi bütünlüğü, kişiliğini geliştirme hakkı, bireysel özerklik ve suçsuzluk karinesi gibi birçok temel değerleri zedelemektedir[305].

Amaç, veri işlemeden önce veya en geç veri elde edildiği sırada belirlenmiş olmalıdır[306]. Veri işlemeye başladıktan sonra amaç belirlenirse, ilgili kişi hangi amaçla verisinin işlendiğini ve neye onay verdiğini bilemeyecektir, bu da işlemenin hukuka aykırı olmasına neden olur[307]. Veri sorumlusu, ilgili kişiyi veri işleme amacı hakkında aydınlatmakla yükümlüdür[308]. İlgili kişinin bilgilendirilmesi dolayısıyla veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü kişisel verilerin doğrudan ilgili kişiden elde edilmesi durumunda veri toplama aşamasında yapılmalıdır; ilgili kişiden veri elde edilememesi durumunda ise veri toplama işleminden sonra makul bir süre içinde gerçekleştirilmelidir[309].

Veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olup olmadığı değerlendirilirken belirlenen amaç önemli bir kriterdir. Kişisel verilerin belirlenen amaca uygun olarak işlenmesi halinde hukuka uygunluk söz konusu olurken, amaca aykırı olarak işlenmesi halinde

---

[303] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 148, **DÜLGER**, s. 306, **YILMAZ**, s. 240.
[304] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 147, **YILMAZ**, s. 128, **KUŞKONMAZ**, s. 90.
[305] **KÜZECİ**, s. 231, **KUŞKONMAZ**, s. 90, **MALKOÇ/BUDAK**, s. 65.
[306] **BOZKURT**, s.127, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 147, **OĞUZ**, s. 134, **YOSİF**, s. 6, **KIRATLI**, s. 229, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 53.
[307] **BOZKURT**, s. 128, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 146, **YILMAZ**, s. 128.
[308] KVKK'nın "*veri sorumlusunun aydınlatma yükümlüğü*" başlıklı 10.maddesi; "*Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere; a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği, ç) Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi d) 11 inci maddede sayılan diğer hakları, konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.*"
[309] Makul sürenin ne kadar olması gerektiğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak veri sorumlusu mümkün olan en kısa sürede ilgili kişiyi bilgilendirmelidir. Bilgi için Bkz. **ACAR ÜNAL**, s. 1356-1357.

hukuka aykırılık söz konusu olacaktır. Veri sorumlusu, kişisel verileri üzerinde planladıklarından daha fazla işlem gerçekleştirmek isteyebilirler. Bu durumda da işlemlerin belirlenen amaca uygun olduğu doğrulamalıdır. Aksi takdirde, yeni işleme faaliyeti ya yeniden rıza alınarak ya da işleme amacının değiştirilmesine izin veren yasal bir gerekçeyle hukuka uygun hale getirilmelidir. Ayrıca, veri sorumlusu tarafından yeterli güvenlik önlemlerinin alınıp alınmadığı belirlenen amaç doğrultusunda tespit edilecektir[310].

95/46/EC sayılı Direktif'te amacın açık ve veri işlemeden önce belirlenmiş olması gerektiği ifade edilmiştir[311]. Belirli amacın tanımı 95/46/EC sayılı Direktif'te yapılmamıştır. Ancak Madde 29 Çalışma Grubu belirli amacı; "*gerekli veri koruma önlemlerinin uygulanmasını sağlamak ve işleme faaliyetinin kapsamını sınırlandırmak için yeterince tanımlanmış amaç*" olarak ifade etmiştir[312]. Ayrıca 95/46/EC sayılı Direktife göre veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenme amacını tam olarak belirlemeli ve bunu ilgili kişiyle birlikte ulusal denetim birimine bildirmelidir[313]. Bu durum ilgili kişilerin bilgilere erişim hakkı ve veri sorumlusunun bildirim yükümlülüğü ile sıkı sıkıya ilişkilidir[314].

GVKT'de de KVKK'ya paralel olarak kişisel verilerin belirli ve açık amaçlarla toplanması gerektiği vurgulanmıştır. Amacın belirli ve açık olması ise şeffaflık ilkesine hizmet etmektedir. Amacın açık, belirli ve şeffaf olması hususunda Fransız Veri Koruma Otoritesi CNIL'in Google hakkında verdiği karar önemlidir. CNIL Google hakkında kişileştirilmiş reklamcılık uygulamasına ilişkin olarak kullanıcılardan alınan onay hakkında ilgililerin yerince bilgilendirilmediğini, işlenen ve birleşen verinin büyüklüğü konusunda yeterince aydınlatılmadığını, alınan onayın açık, belirli, şeffaf ve spesifik olmadığını bu nedenle onayın geçerli olmadığını ve bu durumun GVKT'de yer alan aydınlatma yükümlülüğü ile şeffaflık ilkesine aykırılık oluşturduğunu tespit etmiştir[315]. Ayrıca CNIL Google hakkında verdiği ihlal kararı gereğince 50 milyon Euro idari para cezası vermiştir.

---

[310] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 149, **YOSİF**, s. 6.
[311] 95/46/EC sayılı Direktif, Giriş, m. 28, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 527.
[312] Madde 29 Çalışma Grubu, WP 203 (02.04.2013), s. 12, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler'den atfen s. 52.
[313] **KESER BERBER/ÜLGÜ/ER**, s. 126.
[314] **KÜZECİ**, s. 231.
[315] **DÜLGER**'den atfen s. 275.

KVKK ve Avrupa Birliği düzenlemeleri, kişisel verilerin belirli ve açık amaçlarla toplanması konusunda benzer bir yaklaşım sergilemektedir. Amacın belirli ve açık olması veri sorumlusunun yükümlülüğündedir. Veri sorumlusunun veri işlemeden önce hangi amaçlar için veri işleyeceğini açık ve net olarak belirlemesi gereklidir. Bu bağlamda veri işleme amacının yer aldığı hukuki işlem, açık rıza, aydınlatma ve veri siciline başvuru gibi metinler de de belirli ve açık olma ilkesine uygun davranılması gerekir. Dolayısıyla amacın belirli ve açık olması hem şeffaflık ilkesine hem de hesap verilebilirlik ilkesine hizmet eder.

2. Amacın Meşru Olması

Kişisel verilerin toplanma amacı meşru olmalıdır. "*Meşru olma*" kavramı "*yasal olma*" ile aynı anlama gelmez ancak aralarındaki ilişkiyi de göz ardı etmemek gerekir. Yasal olma mevzuata uygun olmayı ifade ederken, meşru olma ise mevzuatta veya hukuk düzeninde olmasa bile toplum tarafından kabul edilen değerlere uygun olmayı ifade etmektedir[316]. Yasallık şekli bakımdan yasalarda öngörülmüş olmayı ifade etse de bu kavram hukukun genel ilkelerine, temel hak ve özgürlüklere ve diğer yasal düzenlemelere uygun olmayı da içermektedir. Bu bakımdan amacın meşruluğundan söz edebilmek için amacın yasal bir temele dayanması, yasal gerekliliklerin tümüne uygun olması ve veri işleme ile elde edilen menfaat ile uyumlu olması gerekmektedir[317]. Örneğin işe alımda işverenin, işçinin iş ile ilgili niteliklerini öğrenmek bakımından meşru amaçları vardır. Bu bağlamda mesleki yeterlilikleri, katıldığı eğitim programları, sertifikalarına ilişkin bilgileri edinmesi meşru amaç olarak değerlendirilir. Ancak işverenin işyerindeki düzeni korumak amacıyla işçinin psikolojik durumuna veya özel hayatına ilişkin bilgileri edinmesi, işverenin menfaatine hizmet edecek olsa da meşru amaç sınırını aşmaktadır. Yine, bir hazır giyim mağazasının müşterilerinin adını, soyadını ve iletişim bilgilerini işlemesi meşru

[316] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN,** s. 61, **BOZKURT**, s. 127, **OĞUZ**, s. 134, **GÜNAY**, s. 93.
[317] **KÜZECİ**, s. 232, **YILMAZ**, s. 129, **KUŞKONMAZ**, s. 89-90, **BOZKURT**, s. 127, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 53-54, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verileri Koruma Kanunu, s. 37, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

bir amaç kapsamında değerlendirilebilirken, anne kızlık soyadını işlemesi meşru bir amaç kapsamında değerlendirilemez[318].

Veri sorumlusu; verileri hangi amaçla işleyeceğini açık ve detaylı olarak belirlemeli, veri işleme amacının meşru olup olmadığını incelemeli, veri işlemeye ilişkin yasal düzenlemeyi tespit etmeli, veri işlemenin her aşamasını ilgili kişinin açık ve kolaylıkla anlayabileceği bir duruma getirmeli, incelediği ve tespit ettiği tüm konuları açık ve net olarak ortaya koymalıdır[319]. Bu bakımdan amacın meşru olması, işlenen kişisel verinin yapılan iş ve sunulan hizmet ile uyumlu ve bunlar için gerekli olması olarak ifade edilir[320].

Kişisel Verileri Koruma Kurulu kendisine yapılan bir ihbara ilişkin olarak verdiği kararda; "*...Madde 29 Çalışma Grubu'nun amaçla sınırlı olma ilkesine ilişkin 03/2013 tarihli görüşünde; belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesi kapsamında bir amacın meşru olmasının, en geniş anlamda amaçların hukuki düzenlemelere uygun olması gerektiği anlamına geldiğini, diğer bir ifadeyle bir işleme şartının mevcut olması ile birlikte diğer hukuk kurallarına da uyum sağlanmasının gerektiğini*"[321] ifade etmiştir. Kurul başka kararlarında amacın meşru olmasını, "*veri sorumlusunun işlediği verilerin yapmış olduğu iş veya sunmuş olduğu hizmetle bağlantılı ve bunlar için gerekli olması*" olarak açıklamıştır[322].

95/46/EC sayılı Direktif ve GVKT'de de verilerin meşru amaçla toplanacağı ifade edilmiştir. Madde 29 Çalışma Grubu ise meşru amaç kavramını hukuka uygun olma ile tanımlamıştır[323]. Bu bakımdan, doktrinde yasal ve meşru olma kavramları arasında

---

[318] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verileri Koruma Kanunu, s. 37, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:08.03.2024).
[319] **DÜLGER**, s. 278, **GÜNAY**, s. 95, **KÜZECİ**, s. 232.
[320] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, s. 37, www.kvkk.gov.tr, (Erişim tarihi: 12.02.2024).
[321] "*Bir hastanenin reklam ve tanıtım faaliyetleri kapsamında sağlık verileri de dahil kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak hastalardan açık rıza almasının hukuka aykırı olduğuna yönelik ihbar hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 11/05/2023 tarihli ve 2023/787 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7692/2023-787, (Erişim Tarihi:15.02.2024).
[322] "*Ses kayıt özelliği bulunan güvenlik kamerası kullanılması*" ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 12/03/2020 tarihli ve 2020/212 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6892/2020-212, (Erişim tarihi:15.02.2024), "*Risk Merkezindeki verilerin muhtelif faktöring şirketleri tarafından ihlal edildiğinin ihbar edilmesine ilişkin*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 03.03.2020 Tarihli ve 2020/191, 2020/192, 2020/193 ve 2020/194 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6762/2020-191-192-193-194, (Erişim Tarihi:15.02.2024)
[323] Madde 29 Çalışma Grubu, WP 203 (02.04.2013), s. 20, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler'den atfen, s.53.

anlam bakımdan farklar olduğu belirtilmekle birlikte kişisel verilerin toplanma amacının meşru olması gerektiğini kabul eden düzenlemelerin çoğunluğunda amacın yasal temele dayanması gerektiğinin kabul edildiği ifade edilmektedir[324].

Sonuç olarak meşru olma ile veri işlemenin yasal bir dayanağının olması, bu yasal düzenlemenin evrensel hukuk ilkeleri ve diğer yasal düzenlemelere uygun olması ile birlikte veri işlemenin dürüstlük ilkesi çerçevesinde objektif sosyal ve toplumsal değerlere de uygun olması ifade edilmek istenmektedir[325]. Diğer taraftan, bilim ve teknolojideki gelişmeler, toplumda ve kültürel davranışlarda meydana gelen değişimler sonucunda zamanla meşruluk kavramı değişiklik gösterebilir[326].

B. Verilerin Belirlenen Toplanma Amaçlarına Uygun İşlenmesi

Kişisel verinin belirlenen toplanma amacına uygun olarak işlenmesi bu ilkenin ikinci kısmını oluşturur. İlgili kişi verinin hangi amaçla işlendiğini bildiği zaman veri işleme faaliyetine ilişkin olarak denetleme ve önleme yetkisine sahip olur ve veri sorumlusunun veri işleme amacına uygun olmayan bir veri işleme faaliyetinde bulunması durumunda veri üzerindeki denetimini kaybeder[327]. Bu bakımdan belirli bir amaç için toplanan ve rıza alınan kişisel verilerin, bu belirlenen amaç dışında işlenmesi durumunda yeni bir rıza alınması gerekmektedir[328].

Ancak, bu ilke daha önce belirlenmiş ve açıklanmış olan amaçtan farklı bir amaçla veri işlemeyi tamamen yasaklamamıştır[329]. Daha sonra yapılan veri işleme faaliyetinin amacı önce bildirilen ve açıklanan amaçla uyumlu ise hukuka uygun bir işleme söz konusu olur. Kişisel verilerin işlenmesi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi kapsamaktadır. Bu nedenle "*kişisel verilerin belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi ilkesi*" veri sorumlularının verilerin toplanması ve toplandıktan sonra da

---

[324] **KÜZECİ**, s. 214, **DÜLGER**, s. 277, **ÇAKIRKAPTAN**, s. 229, **YILMAZ**, s. 129.
[325] **DÜLGER**, s. 277, **GÜNAY**, s. 95 **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 53-54.
[326] **GÜRSEL**, s. 214, **GÜNAY**, s. 95, **DÜLGER**, s. 277.
[327] **KÜZECİ**, s. 235, **DÜLGER**, s. 279.
[328] "*Banka tarafından ilgili kişinin cep telefonu numarasına SMS gönderilmesi suretiyle kişisel verilerinin hukuka aykırı olarak işlenmesi*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 02/11/2021 tarihli ve 2021/1104 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7263/2021-1104, (Erişim Tarihi:15.02.2024), "*İlgili kişinin telefon numarasının hastaneden ayrılan doktor tarafından SMS gönderilmesi suretiyle işlenmesi hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 08/09/2022 tarihli ve 2022/923 sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/7587/2022-923, (Erişim tarihi:15.02.2024).
[329] **DÜLGER**, s. 279, **KÜZECİ**, s. 231.

işlemesinde bu ilkeye uygun hareket etmesini gerekli kılar. Ancak, KVKK'da bu konunun düzenlenmemiş olması doktrinde bir eksiklik olarak değerlendirilmekte olup veri elde edildikten sonra gerçekleşen veri işleme faaliyetinin ilk amaçla mutlaka aynı olması mı gerektiği ve farklı bir amaçla veri işlemenin bu ilkeye aykırı mı olacağı ya amacın ilk amaca paralel olmasının yeterli olarak mı kabul edileceği hususlarının belirsiz olduğu ifade edilmektedir[330]. Ancak Kanunun gerekçesinde[331] ve Kişisel Verileri Korumu Kurumu'nun yayınladığı kişisel verilerin işlenmesine ilişkin temel ilkeler kitapçığında "*veri sorumlularının, ilgili kişiye belirttikleri amaçlar dışında, başka amaçlarla veri işlemeleri halinde, bu fiillerinden dolayı sorumlulukları doğacaktır*" denmektedir[332]. Bu açıklamaya göre veri sorumlusunun farklı bir amaçla veri işleme faaliyeti ilk amaçla uyumlu olsa bile sorumluluğu söz konusu olacaktır.

DÜLGER, sonraki veri işlemenin amacının ilk olarak belirlenen amaçla uyumlu olması koşulu veri işlemenin hukuka uygun olacağı fikrini savunmaktadır[333]. Bu fikre göre; daha önce ilgili kişiye açıklanmış, rızası alınmış veya kanuni dayanağı belirtilmiş olan bir amaç daha sonra şekli bakımdan yapılan bir değişiklikle farklı bir amaç haline gelmesi durumunda veri sorumlusunun ilk amaç belirlerken yaptığı bütün işlemleri yeniden yapmak durumunda kalacaklarını, bunun mantıklı bir düşünce olmadığını, belirlenen amaca uyumlu olan ancak şekli bakımdan farklılık içeren bir amaçla veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir[334].

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun verinin toplanan amaçtan farklı bir amaca yönelik veri işleme faaliyeti için verdiği karar bu bakımdan önemlidir. Kurul konuyla ilgili olarak, "…*kişisel verilerin ilk kez işlenmesi için gereken amaçtan farklı olarak başka bir amaca yönelik yeni bir veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesinin, Kanunun 5 inci maddesinde sayılan veri işleme şartlarından en az birine dayanması ve ilk amaçtan bağımsız olarak Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kişisel verilerin işlenmesinde aranan ilkelerin tümüne uyumlu olması gerektiğini*..."[335] ifade etmiştir.

---

[330] **DÜLGER**, s. 279, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 54-56.
[331] KVKK Gerekçesi, s. 8.
[332] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 8, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/32ff74f6-9798-405a-b3d2-b42d28423fde.pdf, (Erişim tarihi:15.02.2024)
[333] **DÜLGER**, s. 280. Aynı yönde görüş için bkz. **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 56-57.
[334] **DÜLGER**, s. 280.
[335] "*Veri sorumlusunun kanuni yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri meşru menfaat çerçevesinde kullanma talebiyle Kuruma yapmış olduğu başvuru*" Kişisel Verileri Koruma

Karar incelendiğinde, kişisel verilerin toplama amacından farklı bir amaçla yeni bir veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesinden bahsedilmesine rağmen, sonraki işleme amacının ilk amaçla uygunluğuna hiç değinilmediği görülmektedir. Bununla birlikte, sonraki veri işlemenin KVKK'nın 5. maddesinde belirtilen veri işleme şartlarından birine dayanması, işlemenin hukuka uygunluğu için yeterli görülmektedir.

Öte yandan günümüzde, büyük veri (big data) uygulamalarıyla geliştirilen kişisel veri işleme faaliyetleri, verinin toplama amacına uygunluğu açısından en çok tartışılan konulardan biridir. Üretilen ve işlenen verinin hacmi her geçen gün artmakta ve bu devasa boyuttaki veriler, özellikle makine öğrenimi ve yapay zekâ algoritmalarının gelişimine olanak tanımaktadır[336]. Bu gelişmeleri ifade etmek için kullanılan büyük veri kavramı genellikle "*4V*" yani Volume (hacim), Variety (çeşitlilik), Velocity (sürat) ve Veracity (doğruluk) gibi unsurlarla tanımlanmaktadır[337]. Günlük hayatta kullandığımız cep telefonları, akıllı saatler, kredi kartları, üyelikler, sadakat programları, bilgisayarlar, televizyonlar, oyun konsolları ve diğer birçok elektronik cihazlar ile bağlantılı sistemler, sürekli olarak veri toplar ve bu verileri paylaşır bu da toplam işlenen veri miktarının öngörülemeyecek boyutlara ulaşmasına neden olur[338]. Büyük veri uygulamaları ise genellikle veri kümeleri arasında ilişkiler kurarak sonuçlar elde etme eğilimindedir. Bu bakımından veri toplama anında belirtilen amaçtan farklı veri işleme amaç ve ihtiyaçları doğar ve bir amaç değişikliği sorunu gündeme gelir. KVKK bakımından büyük veri uygulamaları kapsamında sonradan ortaya çıkan kişisel veri işleme faaliyeti için ilk kez veri işlemeye başlıyor gibi Kanunun 5. maddesinde yer alan hukuka uygunluk sebebi olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Kişisel Verileri Korunma Kurumu da yayınladığı

Kurulunun 25/03/2019 tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78, (Erişim tarihi:16.02.2024).

[336] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 362. Yapay zekâ, çevresini algılayabilen ve bir hedefe yönelik başarı şansını maksimize edebilecek şekilde kararlar alabilen akıllı makineleri ifade eder. Kısaca yapay zekâ, insana özgü özelliklerin analiz edilerek makinelere kazandırılması olarak da ifade edilebilir. Makine öğrenmesi ise yapay zekâ teknolojilerinin gelişmesine katkı sağlayan bir faktördür; yeni bilgi, desen ve yapılar keşfeden ve veri üzerinde etkili tahminlerde bulunmak için kullanılabilecek modeller oluşturan bir yöntem ve teknikler dizisini ifade eder. Yapay zekâ teknolojileri, genellikle makine öğrenmesi tekniklerine dayanır. Yapay zekâ ve büyük veri birbirine bağlı kavramlardır. Yapay zekânın kaynağı olan makine öğrenmesi çok büyük miktarda verilerle beslenirken, büyük veri kümelerinden anlamlı çıkarımlar yapmak için yapay zekâ teknolojilerine başvurulur. Bilgi için bkz. **DÜLGER**, s. 672-674.

[337] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 362, Büyük veri uygulamaları hakkında daha geniş bilgi için bkz. **AŞIKOĞLU**, s. 137 vd.

[338] **AŞIKOĞLU**, s. 21.

"*Kişisel Verileri Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Rehber*"de "*Veri sorumlusunun, veriyi kullanımı sonrasında gerçekleştireceği ikincil işlemler için ayrıca açık rıza alması gerekecektir. Aynı durum, verilerin işlenme amaçlarının değişmesi halinde de geçerlidir. Yani her amaç için ayrı bir açık rıza alınması gerekir*"[339] denilmektedir. Bu doğrultuda büyük veri uygulamaları ile gerçekleştirilen kişisel veri işleme faaliyetlerinin hukuka uygun olması için ya yeniden açık rıza alınacak ya da Kanunun 5/2. maddesinde sayılan hukuka uygunluk sebeplerinden birine dayanması gerekecektir. Burada veri işleme amacının değişmesi söz konusu olduğundan veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde ilgili kişinin aydınlatılması da gerekmektedir[340]. Kişisel verilerin işlenmesi, kanundan kaynaklanan bir sebebe ya da açık rızaya dayansın, aydınlatma yükümlülüğünün her durumda yerine getirilmesi gerekmektedir[341]. "*Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ*"in[342] 5/1 maddesinin g bendi gereğince; "*Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında açıklanacak kişisel veri işleme amacının belirli, açık ve meşru olması gerekir. Aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilirken, genel nitelikte ve muğlak ifadelere yer verilmemelidir. Gündeme gelmesi muhtemel başka amaçlar için kişisel verilerin işlenebileceği kanaatini uyandıran ifadeler kullanılmamalıdır*". Açık rızanın alınması ve aydınlatma yükümlülüğünün ayrı ayrı ve kişisel veriler işlenmeden önce yerine getirilmesi gerekmektedir[343]. Bu çerçevede, sonraki veri işleme işlemi gerçekleştirilirken açık bir rıza alınmamışsa veya rıza alınsa bile aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilmemişse, bu işlem hukuka aykırı olacaktır.

Büyük veri uygulamalarıyla gerçekleştirilen kişisel veri işleme faaliyetlerinin belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine uygun olması için, veri sorumlusunun ilgili kişileri bilgilendirmesi ve veri işleme süreçlerini başlangıçtan itibaren şeffaf bir şekilde ortaya koyması gerekmektedir[344]. Bu bakımdan büyük veri uygulamaları ile kişisel verilerin işlenmesi tasarlanırken, kişisel veri işleme

[339] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, s. 48.
[340] Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **ACAR ÜNAL**, s. 1325-1378, **DÜLGER**, s. 524-535.
[341] **ACAR ÜNAL**, s. 1341-1342.
[342] R.G. Tarih:10.03.2018, Sayı:30356.
[343] "*Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ*" m.5/1-f.
[344] **AŞIKOĞLU**, s. 172.

faaliyetinin amacı en baştan net bir şekilde belirlenmeli ve ilgili kişiler şeffaf bir biçimde bilgilendirilmeli ve veri toplama aşamasında sadece bu amaçları karşılayan kanallardan veri akışı sağlanmalıdır[345]. Ancak, bu durumda başka bir sorunla daha karşılaşılabilir. Şöyle ki büyük veri uygulamaları, çeşitli kaynaklardan farklı türdeki verileri bir araya getirerek yeni sonuçlar üretir. Bu nedenle, hangi veri setlerinin birleşeceği ve hangi analiz süreçlerinin kullanılacağı önceden belirlenemeyebilir[346]. Dolayısıyla, veri işleme amacını açık, net ve somut bir şekilde belirlemek zor olabilir[347].

95/46/EC sayılı Direktif belirli, açık ve meşru amaçlar için toplanan kişisel verilerin, sonraki veri işleme faaliyetlerinde önceden belirlenen amaçlarla uyumsuz bir şekilde işlenmesini yasaklar. Ancak sonraki veri işleme amacı toplanma amacına uyumlu ise kişisel veriler işlenebilecektir. 95/46/EC Direktif uygunluk değerlendirmesini yaparken sonraki veri işlemenin toplanma amacına uygun olması ile birlikte sonraki işlemenin mutlaka hukuka uygunluk sebebi olmasını da aramaktadır[348]. 95/46/EC sayılı Direktifin 6/1-b hükmü ile uygunluk denetimine bir istisna getirilmiştir. Buna göre üye ülkelerin uygun önlemleri alması koşuyla tarihsel, istatistiksel ve bilimsel amaçlarla veri işleyebileceği düzenlenmiştir[349].

Madde 29 Çalışma Grubu ise amaçların birbirleriyle uyumlu olup olmadığı denetlenirken; iki farklı yaklaşımı dikkate almış ve bunlardan ikincisini, ilkine tercih etmiştir. Şekli yaklaşıma göre, veri sorumlusu tarafından sonraki amaçların en başta belirtilen amaçların içerisinde açık ya da örtülü olarak bulunup bulunmadığı değerlendirilmesi gerekir, esasa ilişkin yaklaşıma göre ise, en baştaki ve sonraki işleme

---

[345] **ÇEKİN**, Mesut Serdar, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt:74, Sayı:2, 2016, s. 642, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/291147, (Erişim tarihi:15.02.2024), **AŞIKOĞLU**, s. 172.

[346] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 363.

[347] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, yapay zekâ uygulamalarında kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak yapay zekâ alanındaki geliştiriciler, üreticiler, servis sağlayıcılar ve karar alıcılara yol göstermek üzere "*Yapay Zekâ Alanında Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Tavsiyeler*" rehberini yayınlamıştır. Bu rehberde; "*kişisel veri işleme temelli yapay zekâ ve veri toplama çalışmaları; kişilerin temel hak ve özgürlüklerini koruyan bir yaklaşım içerisinde hukuka uygunluk, dürüstlük, ölçülülük, hesap verebilirlik, şeffaflık, kişisel verilerin doğru ve güncel olması, kişisel veri kullanım amacının belirli ve sınırlı olması ilkeleri ile veri güvenliği yaklaşımına dayalı olmalıdır.*" denilmiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Yapay Zekâ Alanında Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Tavsiyeler, s. 10, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:15.03.2024).

[348] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 56.

[349] 95/46/EC sayılı Direktif, m.6/1-b, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538.

amaçlarının lafza göre yorumlanmasının ötesinde amaçların ne şekilde anlamlandırılacakları, somut olayın koşullarına göre değerlendirilmelidir[350].

GVKT'de de sonraki işleme amacının ilk işleme amacına uygun olması gerektiği ifade edilmiş ve Madde 29 Çalışma Grubunun esasa ilişkin yaklaşıma göre dikkate aldığı ölçütler GVKT'nin 6. maddesinin 4. fıkrası ile düzenleme kapsamına alınmıştır. Bu maddeye göre veri elde edildiği sırada belirtilen amaçtan farklı bir amaç için işlenecekse; önceki amaç ile yeni amaç arasında fiili bağlantı, verilerin toplandığı hal ve şartlar gereği veri sorumlusu ile ilgili kişi arasında ilişki, kişisel verinin niteliği, ilgili kişi bakımından doğacak muhtemel sonuçlar, anonimleştirme veya şifreleme gibi yöntemlerle ilgili kişinin koruyucu yöntemlerin varlığı hususları dikkate alarak karar verilmelidir[351]. Ayrıca, GVKT 5/1-b maddesinde 95/46/EC sayılı Direktif'e paralel olarak Tüzüğün 89/1 maddesi kapsamında "*kamu yararına arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçlarıyla veya istatistiki amaçlarla işleme faaliyetinin*" yapılabileceği ifade edilmiştir. KVKK'da bu konu 28. maddede yer alan istisnalar arasında düzenlenerek Direktif ve Tüzükten farklı olarak anonimleştirme koşulunu da eklenmiştir.

Amaç değişikliği 95/46/EC sayılı Direktif zamanında ortaya çıkan temel sorunlardan biri olduğundan GVKT ile getirilen düzenleme ile bu sorun çözüme kavuşturulmaya çalışılmış sonraki veri işlemenin toplanma amacına uyumlu olması durumunda işlenebileceği ve amacın uyumlu sayılacağı durumlar belirlenmiştir. Ancak KVKK'da amaç uyumuna ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. Kanun gerekçesinde ise veri sorumlularının toplanma amacından farklı bir amaçla veri işlemeleri halinde sorumlu olacakları belirtilmiş olup, Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun yayınladığı rehberde ve Kurul kararlarında toplanma amacı dışındaki işleme için sanki işleme ilk defa yapılıyor gibi kişisel verinin işlenmesine ilişkin açık rıza veya hukuki bir sebebe dayanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu bakımdan KVKK'ya göre yeni veri işleme faaliyeti için kanundan kaynaklanan bir gerekçe veya açık rıza aranmaktadır. Ayrıca veri sorumlusu aydınlatma yükümlülüğü kapsamında ilgili kişi bilgilendirilmelidir.

[350] Madde 29 Çalışma Grubu, WP 203 (02.04.2013), s.21, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler'den atfen, s. 54.
[351] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI,** s. 151-153, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 54.

Kanaatimizce KVKK'da net bir düzenleme bulunmaması sebebiyle, amaca uygunluk konusunda GVKT'ye benzer bir yorumun benimsenmesi mümkündür. Bu bağlamda, asıl amaca uygun ve öngörülebilir nitelikteki yeni bir amacın ortaya çıkması durumunda, kişisel verilerin işlenmesi kabul edilebilir. Ancak bu tür işlemler sırasında gerekli idari ve teknik tedbirler alınmalı, ilgili kişinin makul beklentileri göz önünde bulundurulmalı ve temel hak ve özgürlüklerine zarar verilmemelidir[352].

IV. VERİLERİN İŞLENDİKLERİ AMAÇLA BAĞLANTILI, SINIRLI VE ÖLÇÜLÜ OLMA İLKESİ (VERİ MİNİMİZASYONU)

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin önemli ve genel ilkelerden biri olan "*kişisel verilerin işlendikleri amaçla bağlantılı sınırlı ve ölçülü olma ilkesi*" "*belirli, açık ve meşru amaçlarla işlenme*" ilkesinin doğal bir uzantısı ve tamamlayıcısı olarak değerlendirilebilir[353]. KVKK'nın 4/2. maddesinin ç bendinde "*işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma*" olarak ifade edilmiştir. Buna göre kişisel veri ile işleme amacı arasında bir illiyet bağının olması yani amaca ulaşmak için kişisel verinin işlenmesinin gerekli olması üzerinde durulmaktadır[354]. Veri sorumlusu ya da işleyen amacına ulaşmasına yetecek kadar olan kişisel veriyi toplamalı ve fazlasını işlememelidir. Bunun için ilk önce amacını tespit etmeli, ikinci olarak veri işlemenin gerekli olup olmadığını belirlemeli ve bu tespitlerinden sonra amacına ulaşmak için veri kullanımının yeterli olduğu kanısına varırsa veri işleme faaliyetini sınırlandırmalıdır[355].

KVKK'da bu ilkenin gerekçesi; "*işlenen verilerin belirlenen amaçların gerçekleştirilebilmesine elverişli olmasını (bağlantılılık), amacın gerçekleştirilmesiyle ilgili olmayan (bağlantılılık) ve ihtiyaç duyulmayan kişisel verilerin işlenmesinden kaçınılmasını (ölçülülük) gerektirdiği, sonradan ortaya çıkması muhtemel ihtiyaçların karşılanması amacıyla veri işlenebilmesi için, işlemeye ilk kez başlıyor gibi 5.maddede*

[352] Aynı yönde **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 153.
[353] **AŞIKOĞLU**, s. 174, **GÖÇMEN UYARER**, s. 126, **BAKIREL**, s. 63.
[354] **ÖZER DENİZ**, s. 84, **GÖÇMEN UYARER**, s. 16. **KÖSE AYSUN**, Melike, Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 84.
[355] **DÜLGER**, s. 283, **BOZKURT**, s. 138, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 59, **ERDOĞMUŞ**, s. 61.

yer alan açık rıza ya da diğer istisnai şartlardan birinin gerçekleşmesi gerektiği ve işlenen verinin sadece amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olanla sınırlı tutulacağı (sınırlılık)"şeklinde ifade edilmiştir[356].

Kişisel verilerin belirlenen amaç doğrultusunda amacın gerçekleştirilmesi için en az miktarda kullanılmasını hedefleyen bu ilke "*veri minimizasyonu*", "*verilerin asgarileştirilmesi*" veya "*veri ekonomisi*" olarak ifade edilmektedir[357]. Bu ilke gereğince veri sorumlusu amaçlarına kişisel veri işlemeden başka araçlarla ulaşabiliyorsa ve bu araçlar temel hak ve özgürlüklere hiç ya da daha az müdahale ediyorsa bu araçları kullanmalıdır[358]. Ancak amacına ulaşmak için kişisel veriyi işlemesi zorunlu ise gerekli olan asgari seviyede veriyi kullanmalı, amacına hizmet etmeyen veriyi kullanmamalıdır. Bu ilke ile veri kullanımını asgari düzeye indirgemek değil veri toplamayı işleme amacına uygun bir seviyeye indirgemek hedeflenmekte olup "*veri işlemeyi asgari seviyeye indirme*" ile amaçlanan veri işleme faaliyetinde veri toplama işlemini mümkün olduğunca en az seviyeye indirmektir[359]. İlke gereğince kişisel veri ile işlenme amacı bağlantılı olmalı, toplanan veya işlenen veri amaçla sınırlandırılmalı, toplanan ve işlenen veri amaç için gerekli olduğu kadarla sınırlı tutulmalı ve ölçülü olmalıdır.

A. Kişisel Veri İle İşleme Amacının Bağlantılı Olması

İlke gereğince ilk olarak kişisel veri ile işleme amacının bağlantılı olması gerekmektedir. Bunun için işlenen kişisel veri ile işlenme amacı arasında bir illiyet bağı ve kişisel verinin niteliği ile amacı birbirleriyle uyumlu olmalıdır. Kişisel veri işleme faaliyeti ile bağlantılı verilere; bir giyim mağazasının reklam amacıyla müşterilerinin kimlik ve iletişim bilgilerini veya bir bankanın kredi kartı verilip verilmeyeceğini tespit etmek amacıyla ilgililerin kimlik ve iletişim bilgileri ile çalışma, gelir, mali durum bilgilerini örnek olarak verebiliriz[360]. Yemek kartı hizmeti

[356] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, s. 16.
[357] **DÜLGER**, s. 282, **OVALIOĞLU**, s. 47, **OĞUZ**, s. 134.
[358] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 156, **BOZKURT**, s. 138, , **OĞUZ**, s. 134.
[359] **DÜLGER**, s. 282, **KÜZECİ**, s. 237, **KIRATLI**, s. 231, **OĞUZ**, s. 134, **DÜLGER**, GVKT, s. 102. **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 156, **DÜLGER**, GVKT, s. 102.
[360] **DÜLGER**, s. 284, **ÖZER DENİZ**, s. 85.

sağlayan bir veri sorumlusu tarafından işlenen ilgili kişinin T.C. kimlik numarası, bir market zincirinin asıl amaçla bağlantılı olmayan veri örneğidir[361].

B. Amacın Sınırlandırılması

İlke gereğince ikinci olarak toplanan ya da işlenen kişisel veriler belirlenen amaç ile sınırlı tutulmalıdır. Ayrıca, verinin toplanma amacı ile sonraki veri işleme amacının ilk başta belirtilen amaçla uyumlu olması gerekir. Daha önce belirlenen amaçla uyumlu olmayan yeni bir veri işleme faaliyetinin söz konusu olması durumunda kişisel veri ilk defa elde ediliyor gibi KVKK'nın 5. maddesinde belirtilen veri işleme şartlarından birinin gerçekleşmesi gerekecektir[362]. Yani kullanılacak kişisel veri değişmeyip veri işleme amacı değiştiğinde de yasal olarak elde edilmiş olan kişisel verinin daha önce işlenmiş olması gerekçe gösterilerek farklı bir amaç için işlenmesi mümkün değildir[363].

Bu bakımdan bir internet sitesinin ilgilinin kişisel verisi olan e-postasını pazarlama amacıyla kullanmayacağını açıklamasına rağmen reklam amaçlı e-posta göndermesi hukuka aykırı olup[364], reklam amaçlı e-posta gönderebilmesi için ilgiliden yeniden rıza alması gerekecektir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu da bir insan kaynakları şirketi tarafından veri sorumlusunca yürütülen ekonomik faaliyetler kapsamında edindiği ilgili kişinin kişisel veri niteliğindeki e-posta adresini reklam ve pazarlama amaçlı e-

---

[361] "*Yemek kartı hizmeti sunan veri sorumlusuna ait mobil uygulamada T.C. kimlik numarasının işlenmesi*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 17/08/2023 tarihli ve 2023/1430 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7782/2023-1430, (Erişim tarihi:21.02.2024), Kişisel Verileri Koruma Kurulu amaçla bağlantılı olmaya ilişkin olarak bir başka kararında ise *"…aydınlatma metninde Şirketleri tarafından özel nitelikli kişisel verilerin de (sendika/dernek/vakıf üyeliklerine ilişkin bilgiler, ceza mahkûmiyeti, güvenlik tedbirleriyle ilgili veriler, cinsel hayat, biyometrik veri ve sağlık durumunuza ilişkin bilgiler gibi) işlenebileceği ifadelerine yer verildiği görülmüş olup, Şirketin temel faaliyet alanının gıda ve ihtiyaç maddelerinin perakende olarak tüketicilere ulaştırılması olduğu, Şirkete ait tüm işyerlerinde sunulan Sadakat Kart uygulamasının ise bir pazarlama programı olarak tasarlandığı dikkate alındığında, ceza mahkûmiyeti, güvenlik tedbirleriyle ilgili veriler gibi özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinin veri sorumlusunun faaliyetleri kapsamında amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olmadığı…*" hususunda değerlendirmede bulunmuştur. "*Bir market zincirinin sadakat kart uygulamasına ilişkin ihbar ve şikayetler hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 tarihli ve 2019/82 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5463/-Bir-market-zincirinin-sadakat-kart-uygulamasina-iliskin-ihbar-ve-sikayetler-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-25-03-2019-tarihli-ve-2019-82-sayili-Karari, (Erişim Tarihi:21.02.2024).

[362] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 10, www.kvkk.com.tr, (Erişim Tarihi:21.02.2024).

[363] **DÜLGER**, s. 284, **ÖZER DENİZ**, s. 90, **GÖÇMEN UYARER**, s. 127, **BASKIN**, s. 62.

[364] **DEVELİOĞLU**, s.46, **DÜLGER**, s. 284, **ÖZER DENİZ**, s. 85.

posta gönderilmesi amacıyla işlenmesini[365], bir hastane tarafından ilgili kişinin cep telefon numarasının reklam ve pazarlama amaçlı SMS göndermek amacıyla işlenmesini[366], ev eşyası satan bir veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin telefon numarasının üçüncü bir kişinin borcu için iletişim kurmak amacıyla işlenmesini[367] amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülülük ilkesine aykırı olarak değerlendirmiştir.

Amaçla sınırlılık ilkesine ilişkin olarak "*Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in*" 5/1 maddesinin (b) bendinde; "*kişisel veri işleme amacı değiştiğinde, veri işleme faaliyetinden önce bu amaç için aydınlatma yükümlülüğü ayrıca yerine getirilmelidir*" hükmüne yer verilmiştir. Tebliğ'in aynı maddesinin (c) bendinde ise; "*veri sorumlusunun farklı birimlerinde kişisel veriler farklı amaçlarla işleniyorsa, aydınlatma yükümlülüğü her bir birim nezdinde ayrıca yerine getirilmelidir*" denilmiştir[368]. Buna göre, sonradan ortaya çıkan ve önceden belirlenen amaçla uyumlu olmayan yeni bir veri işleme için veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü de yerine getirmesi gerekmektedir.

C. Veri Miktarı Veri Sorumlusunun Belirlediği Amaç İçin Gerekli Olduğu Kadarla Sınırlı Tutulmalı ve Ölçülü Olmalı

İlke gereğince son olarak işlenen kişisel verinin miktarı veri sorumlusunun belirlediği amaç doğrultusunda gerekli olduğu ölçüde sınırlı tutulmalıdır. Veri sorumlusu belirlediği amaca ulaşmak için gerekli olandan fazla veri toplamamalı ve işlememelidir. Örneğin bir ücretsiz e-posta hizmeti sağlayıcısının hiçbir sebep ve

---

[365] "*İlgili kişinin kişisel verisi niteliğindeki e-posta adresinin bir insan kaynakları firması tarafından reklam ve pazarlama amaçlı e-posta gönderilmesi amacıyla işlenmesi hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 09/12/2021 tarihli ve 2021/1243 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7274/2021-1243, (Erişim Tarihi:21.02.2024).

[366] ''*Veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin cep telefonu numarasına reklam amaçlı SMS gönderilmesi*'' hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 04/06/2021 tarihli 2021/545 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7116/2021-545, (Erişim tarihi:21.02.2024).

[367] "*Ev eşyası satan veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin telefon numarasının üçüncü bir kişinin borcu için iletişim kurulmak suretiyle işlenmesi*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 04/08/2022 tarihli ve 2022/787 sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/7573/2022-787, (Erişim tarihi:22.02.2024).

[368] Hukukumuzda birim kavramının tanımının yapılmaması, belirsiz bir ifade olması, büyük şirketlerin kendi içinde birçok birim ihtiva etmesi nedeniyle bu hükmün uygulanmasında zorluk yaşanması, birimlerin tüzel kişilik organı olarak kabul edilmemesi sebebiyle birimlerin kapatılması ya da birleştirilmesi durumunda bildirimin ne şekilde yapılacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemesi nedeniyle hatalı ve amacını aşan bir düzenleme olarak görülmektedir. Bkz. **ANI**, s. 96.

gereklilik olmamasına rağmen ilgililerden yaş, cinsiyet, medeni durum gibi bilgileri istemesi de bu kapsamda ele alınabilir[369].

Veri sorumlusunun gereksinim duyduğundan daha fazla veri toplaması ve bu amaca uygun olmayan başka amaçlar için veri işlemesi bu ilkenin ruhuna aykırıdır. "*Nasıl olsa lazım olur*", "*bu veriyi de isteyelim*", "*belki ihtiyacımız olur*", "*fazla bilgiden zarar gelmez*" mantığından hareketle çok fazla kişisel veri toplamak kişilerce ve kuruluşlarca cazip görülse de kişisel verilerin korunmasının yasal düzenlemelerle güvence altına alınması ile bu alışkanlıklardan uzaklaşılması zorunlu hale gelmiştir[370].

Kişisel verilerinin ölçülü ve sınırlı bir şekilde işlenmesi için veri sorumlularının, ilk önce veri işleme amacını veya amaçlarını tespit ederek öncelikle ulaşmak istediği amaç ile bu amaca ulaşmak için hangi kişisel verileri işlemesi gerektiğini tespit etmeleri, ikinci olarak ise amaçları belirlendikten sonra gerçekleştirecekleri her veri işleme faaliyetinin amacına ulaşması için gerekli olup olmadığını değerlendirmeleri ve gereğinden fazla veri temin etmemeleri gereklidir[371]. Örneğin; bir işverenin işe alım sürecindeki amacı, alım yapılacak pozisyon için uygun personeli belirlemektir. İşe alınacak uygun işçiyi belirlemek için işveren hangi kişisel verilere gerçekten ihtiyaç duyduğunu tespit etmeli ve iş ilişkisi ile işin niteliğini dikkate alarak gerekli olan kadar bilgi istemeli, maksadını aşan soru sormamalıdır. Bu bağlamda bir işveren temizlikçi olarak işe alacağı bir kişinin dini inancı veya siyasi görüşüne ilişkin bilgi istememelidir[372]. Bu ilke gereğince veri sorumlularının, ilgilinin, kişisel verinin ve sürecin her somut olayda ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

İşçinin çalışma süreci boyunca toplanan kişisel verilerinin ölçülü ve sınırlı bir şekilde işlenmesi gerekir. TBK'nın 419. maddesinde "*işveren, işçiye ait kişisel verileri, ancak işçinin işe yatkınlığıyla ilgili veya hizmet sözleşmesinin ifası için zorunlu olduğu ölçüde kullanabilir*" şeklinde hüküm yer almaktadır. Bu hükme göre işveren mevzuat gereğince hak ve yükümlülükleri kapsamında belirlemiş olduğu açık

[369] **KÜZECİ**, s. 238.
[370] **DÜLGER**, s. 286, **ERDİNÇ**, s. 13, **YILMAZ**, s. 130.
[371] **DÜLGER**, s. 286, **ERDİNÇ**, s. 13, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 29, **YOSİF**, s. 8.
[372] **ÖZER DENİZ,** s. 77, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 84, **GÜRSEL**, s. 283, **ÇAĞLAYAN/KOCA/SAKA**, s. 73.

ve meşru amaçlar için zorunlu olan verileri kullanabilecekken; gerekli olandan fazla veriyi kullanamayacak sınırlılık ve ölçülülük ilkesine aykırı hareket edemeyecektir.

Veri miktarının veri sorumlusunun belirlediği amaç için gerekli olduğu kadarla sınırlı tutulması ölçülülük ilkesi olarak ifade edilmektedir. Bu ilke gereğince veri işleme faaliyetlerinde hedeflenen sonuçlarla kullanılan veri miktarı arasında makul bir denge sağlanmalıdır[373]. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, bir hastanenin hastalarına imzalattırdıkları onam formu ile ilgili kişilerin sağlık verileri de dâhil olmak üzere ilgili kişilerin kişisel verilerinin reklam ve tanıtım amaçlı işlenmesine açık rıza vermelerine ilişkin olarak "*işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesinin; işlenen verilerin belirlenen amaçların gerçekleştirilebilmesine elverişli olması, amacın gerçekleştirilmesiyle ilgili olmayan veya ihtiyaç duyulmayan kişisel verilerin işlenmesinden kaçınılması anlamına geldiği, ölçülülük ilkesinin ise veri işleme faaliyeti ile gerçekleştirilmesi istenen amaç arasında makul bir dengenin kurulması anlamına geldiği, bu kapsamda veri sorumlusunun amacı çerçevesinde ölçülülük ilkesine uygun olarak ilgili kişiden minimum düzeyde bilgi talep etmesi gerektiği, ilgili kişinin iznine bağlı olarak kişisel verilerin işlenmesi ve belirli bir amaca bağlı olunması halinde bile açık rızanın aşırı miktarda veri toplanmasını meşrulaştırmayacağını*"[374] belirtmiştir. Buna göre ve ilgililerden açık rıza alınsa bile veri işlemede aşırılığa kaçılamayacağı ve ölçülülük ilkesine aykırı hareket edilemeyeceğini açık bir şekilde ifade etmiştir.

Ölçülülük ilkesi gereğince belirlenen amaç kapsamında kişisel veri işleme faaliyetinin kişisel veri koruma hakkına ne kadar müdahalede bulunduğunun incelenmesi gerekli olup söz konusu bu müdahalenin oranı ise, işlenen verinin niteliği ve niceliği, verinin gizli bir şekilde elde edilip edilmediği, kullanılan teknik olanaklar gibi konular dikkate alınarak belirlenmelidir[375]. Ayrıca, kişisel veri koruma hakkına en az müdahalede bulunacak olan yöntem seçilmelidir[376]. Kurul, güvenliğin

[373] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 11, www.kvkk.com.tr, (Erişim Tarihi:21.02.2024).
[374] "*Bir hastanenin reklam ve tanıtım faaliyetleri kapsamında sağlık verileri de dahil kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak hastalardan açık rıza almasının hukuka aykırı olduğuna yönelik ihbar hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 11/05/2023 tarihli ve 2023/787 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7692/2023-787, (Erişim Tarihi:22.02.2024).
[375] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler s. 59.
[376] **ŞİMŞEK**, Oğuz, Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2008, s. 99, **BOZKURT**, s. 138, **OĞUZ**, s. 134.

sağlanması için spor salonuna giriş ve çıkışta parmak izinin alınması durumunu açıkça ölçülülük ilkesine aykırı bulmuştur[377]. Kurul'un bu konuda verdiği kararları incelendiğinde ölçülülük ilkesi; gerçekleştirilmek istenen amaç ile veri işleme faaliyeti arasında makul bir dengenin olması, gerekenden fazla kişisel verinin toplanmaması ve işlenmemesi, ilgiliden minimum düzeyde bilgi talep edilmesi, kişisel verilerin belirli amaç için gerektiği kadar toplanması ve gerekenden uzun süre saklanmaması anlamına gelmektedir[378].

Veri sorumluları biyometrik veri işleme faaliyetinin gerekçesini genellikle güvenlik nedeniyle, daha kolay ve daha az masraflı olmasına dayandırmaktadır. Biyometrik veri kullanımının ölçülü olup olmadığı her somut olaya göre değerlendirilmelidir. Örneğin bir okulda öğrenci, öğretmenlerin ve diğer çalışanların okula giriş ve çıkışlarını takip etmek amacıyla biyometrik verilerinin işlenmesi ölçülülük ilkesine aykırı olabilecekken[379], bir bankanın kasasına erişim yetkisi olan çalışanların giriş ve çıkışlarında biyometrik verilerinin işlenmesi ölçülülük ilkesine uygun olarak değerlendirilebilir[380].

Kişisel Verileri Koruma Kurulu işlenme amacının gerektirdiğinden fazla kişisel veri işlenmesi ilkesine aykırılığa ilişkin verdiği ilk kararında bu ilke için veri minimizasyonu ifadesini de kullanarak, mahkeme tarafından veri sorumlusundan ilgiliye ait bazı kişisel verileri istediği bir olayda, mahkemelerin istediği belgelerin gönderilmesinin bir yükümlülük olmasına rağmen bu yükümlülüğü yerine getirirken gereğinden fazla kişisel veri göndermenin amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesine aykırılık oluşturacağına karar vermiştir[381]. Bu bakımdan Mahkeme hangi bilgileri istiyorsa o bilgiler gönderilmeli ve üçüncü şahısların bilgilere erişimini engelleyici tedbirler alınmalıdır[382].

---

[377] Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kararı Tarih:27/02/2020, Karar No.2020/167, Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kararı Tarih:25/03/2019, Karar No:2019/81, Kişisel Verileri Koruma Kurulu Kararı Tarih:31/05/2019, Karar No:2019/165, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:20.04.2023).
[378] **DÜLGER**, s. 288-289, **OĞUZ**, s. 134, **GÖÇMEN UYARER**, s. 127, **ÖZER DENİZ**, s. 87.
[379] **DEVELİOĞLU**, s. 47.
[380] **DÜLGER**, s. 290.
[381] Kişisel verileri Koruma Kurulu, İşlenme Amacının Gerektirdiğinden Fazla Kişisel Veri İşlenmesi/Aktarılması (Veri Minimizasyonu İlkesine Aykırılık), www.kvkk.gov.tr, (Erişim tarihi:08.05.2023).
[382] **BOZKURT**, s. 139, **TAŞCI AYDEMİR**, Ece, Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 74.

Bir soruşturma kapsamında kişisel verilerin işlenmesi KVKK kapsamında istisna durumlardan biri olarak düzenlense de soruşturma, kovuşturma ya da özel hukuk yargılaması kapsamında kişisel verilerin işlenmesi kişisel verilerin korunma hakkının yok sayılacağı anlamına gelmemelidir[383]. Açık rıza veya işlenme şartları mevcut olan bir işleme faaliyeti kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkelere aykırı ise hukuka aykırı olacaktır[384]. Kişisel verilerin korunması hakkı anayasal bir haktır ve kişisel verilerin korunması hakkının ve ölçülülük ilkesinin ihlal edildiği noktada kişisel veri işleme faaliyetine son verilmelidir. Ayrıca kişisel verinin doğrudan ilgili kişiden veya onun bilgisinden sağlanmadığı durumlarda da veri sorumlusu mümkün olan en az miktarda veri toplamalıdır. Bir mağazaya güvenlik gerekçesi nedeni ile konulan kameranın mağazanın dışını da görüş kapsamına alması amacı aşan veri toplamaya örnek oluşturur[385].

Anayasa Mahkemesi, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na herhangi bir sınırlama olmaksızın tüm trafik bilgilerini temin etme yetkisini getiren kanuni düzenlemenin iptaline ilişkin olarak; kişisel veri niteliğindeki trafik bilgilerinin herhangi bir sınırlama yapılmadan TİB tarafından temin edilmesi ve işlenmesini Anayasa ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri ihlal edeceğini, söz konusu iptali istenen düzenleme ile trafik bilgilerinin idare tarafından elde edilmesi, saklanması ve işlenmesinin kişileri hem idareye hem de üçüncü kişilere karşı korumasız bırakacağını, söz konusu düzenlemede verinin hangi amaç, gerekçe ve kapsamla toplanacağına yer verilmediğini, bu nedenle dava konusu düzenlemeyi Anayasa'ya aykırı bulduğunu ifade ederek kişisel verilerin işlenmesine ilişkin amaç, gerekçe, kapsam ve sınırlarının belirlenmiş olması gerektiğine vurgu yapmış ve işlenen kişisel verilerin ölçülülük ilkesine aykırı olduğu sonucuna varmıştır[386].

D. 95/46/EC sayılı Direktif ve GVKT'de Veri Minimizasyonu İlkesi

KVKK'da "*kişisel verilerin işlendikleri amaçla bağlantılı sınırlı ve ölçülü olma*" olarak düzenlenen bu ilke 95/46/EC sayılı Direktifin 6/1-c maddesinde kişisel verilerin

[383] **DÜLGER**, s. 290, **TAŞCI AYDEMİR**, s. 74.
[384] **DÜLGER**, s. 261, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 140, **ERDİNÇ**, s. 12, **YOSİF**, s. 3, **KIRATLI**, s. 219,
[385] **KÜZECİ**, s. 239.
[386] Anayasa Mahkemesi E.2014/149, K.2014/151, T.02.10.2014, http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/01/20150101-16.pdf, (Erişim Tarihi:05.05.2023).

"*toplandığı ve/veya ayrıca işlendiği amaçlara ilişkin olarak yeterlidir, ilgilidir ve bu amacı aşmaz*"[387] şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre kişisel verilerin toplanma ve işlenme amaçları göz önünde bulundurularak bu verilerin yeterli, ilgili ve aşırı olmaması gerekir. Bu çerçevede, veri sorumluları kişisel verilerin işlenme faaliyetlerini gerekli olanla sınırlı olarak gerçekleştirmeli, verileri mümkün olan en az seviyeye indirilmeli ve aşırı veri işlemeden kaçınmalıdır[388].

Bu ilke GVKT'nin 5/1-c maddesinde "*işlenme amaçlarına uygun, işlenme amaçlarıyla ilgili ve bunlarla sınırlı olmalıdır (veri minimizasyonu)*"[389] şeklinde düzenlenmiştir. Bu ilke gereğince, veri sorumlusu, amacına ulaşmak için gerekenden fazla veri toplamamalı ve veri işleme amacının değerlendirilmesi esnasında kişisel verilerin kullanılmasının gerekip gerekmediğini belirlemelidir[390]. Bu kapsamda, veri işlemenin gerekli olmadığı durumlarda kişisel verilerin kullanılmaması, zorunlu olduğu durumlarda ise amaca ulaşmak için gereken en az miktarda veri kullanılması gerekmektedir[391]. Kısaca bu ilke amaca uygun veri işleme esası üzerine kuruludur[392].

Bu ilkeyi somutlaştırmak için GVKT'nin 25. maddesinde verilerin en aza indirilmesi ve genel ilkelerin etkili biçimde uygulanması için teknik ve organizasyonel önlemler alınması gerektiği düzenlenmiştir. Bu maddeye göre veri sorumluları, işleme faaliyetinin içeriği, kapsamı ve amaçları ile birlikte işleme faaliyetinin gerçek kişilerin hakları ve özgürlükleri bakımından gerçekleşebilecek olasılıklar ve ciddi riskleri göz önünde bulundurarak veri işleme yönteminin belirlenmesi sırasında ve veri işleme faaliyeti sırasında, veri minimizasyonu gibi veri koruma ilkelerinin etkin olarak uygulanması ve GVKT'de yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmesine yönelik gerekli güvencelerin entegre edilmesi amacıyla uygun idari ve teknik tedbirler alacaklar ve böylece ilgililerin hakları korunacaktır[393]. Bu düzenlemeye göre veri

---

[387] **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538.
[388] **DÜLGER**, s. 286, **YOSİF**, s.8, **ERDİNÇ**, s. 13.
[389] GVKT, m.5/c, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:21.02.2024).
[390] **DEVELİOĞLU**, s. 47.
[391] **DÜLGER**, s. 283, **DEVELİOĞLU**, s. 47.
[392] **TAMÒ-LARRIEUX**, A Designing for Privacy and its Legal Framework: Data Protection by Design and Default for the Internet of Things, Springer, 2018, s. 91, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler'den atfen, s. 59.
[393] GVKT, m.25/ 1; "*Veri sorumlusu, son teknoloji, uygulama maliyeti ve işlemenin mahiyeti, kapsamı, bağlamı ve amaçlarının yanı sıra, işlemenin gerçek kişilerin hak ve özgürlüklere yönelik, değişen olasılık ve ağırlıktaki riskleri dikkate alarak, verilerin minimizasyonu gibi veri koruma ilkelerinin etkili*

minimizasyonunun sağlanması için verinin anonimleştirilmesi[394] ve takma ad kullanılması[395] gibi belirtilen önlemler alınması ile birlikte "*tasarımdan itibaren veri koruma"* ve *"varsayılan olarak veri koruma*"[396] ilkelerinin hayata geçirilmesi etkili olacaktır.

GVKT'nin veri sorumlusu tarafından alınacak önlemlerin durumlarını tasarım ve varsayılan olarak iki kısma ayırdığı görülmektedir[397]. GVKT'den hareketle "*tasarımdan itibaren veri koruma*" ilkesi kişisel veri işleme faaliyeti sistem ve süreci daha tasarım aşamasında iken işleme faaliyetinin niteliği, önemi, amaç ve kapsamı ve somut olayın özellikleri dikkate alınarak olabilecek risklere karşı, veri güvenliği ve mahremiyetini sağlamak üzere uygun ve gerekli idari ve teknik önlemlerin

bir şekilde uygulanması ve bu Tüzük'ün gerekliliklerinin yerine getirilmesine yönelik olarak gerekli güvencelerin işlemeye entegre edilmesi amacıyla tasarlanan takma ad kullanımı gibi uygun teknik ve kurumsal tedbirleri hem işleme yönteminin belirlenmesi hem de işleme esnasında uygular ve veri öznelerinin haklarını korur." m.25/2; "*Veri sorumlusu, varsayılan olarak, yalnızca her bir özel işleme amacı için gereken kişisel verilerin işlenmesini sağlamaya yönelik uygun teknik ve kurumsal tedbirleri uygular. Söz konusu yükümlülük, toplanan kişisel veri miktarı, bunların işlenme derecesi, depolanma süresi ve erişilebilirliğine uygulanır. Söz konusu tedbirler özellikle, bireyin müdahalesi olmaksızın kişisel verilerin belirsiz sayıda gerçek kişinin erişimine varsayılan olarak açılmamasını sağlar*." AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:22.02.204).

[394] Anonimleştirme; "*kişisel verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesidir*" Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, s. 16, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:22.02.2024).

[395] Takma ad kullanımı GVKT'nin 4/5.maddesinde "*ek bilgilerin ayrı tutulması ve kişisel verilerin kimliği belirlenmiş veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmemesinin sağlanması amacıyla teknik ve düzenlemeye ilişkin tedbirlere tabi olması koşuluyla, kişisel verilerin söz konusu ek bilgiler kullanılmaksızın belirli bir veri öznesiyle artık ilişkilendirilemeyecek şekilde işlenmesi*" olarak tanımlanmıştır. AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:22.02.204). Psödönimleştirme; "*Verinin başkalaştırılması ve bu suretle ilk bakışta kişiyi teşhis etme kabiliyetinden yoksun kılınmasıdır. Psödönimleştirme takma ad kullanımı veya maskeleme şeklinde gerçekleşebilir. Maskeleme; kişisel verilerin belirli alanlarını kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek şekilde silinmesi, üstlerinin çizilmesi, boyanması ve yıldızlanması gibi işlenmeleri ifade eder.*" Bilgi için bkz. **DÜLGER**, s. 165-168. Anonimleştirme ve psödönimleştirme kavramlarının birbirlerine yakın kavramlar olsa da farklarını açıklamada yarar vardır. Anonim veriler ile gerçek kişiler arasında ilişkilendirilebilirlik unsuru kalmadığından yani bu veriler gerçek kişiyi belirlenebilir kılmadığından kişisel veri sayılmazlar ve kişisel veri korumasından faydalanamazlar. Ancak psödönimleştirmede kişisel veri ile kişi arasındaki bağlantı kopmadığından kişisel veri korumasından yararlanırlar. Bilgi için bkz. **KÜZECİ**, s. 240.

[396]Anılan kavramları ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI, "*tasarımda mahremiyet*" (pivacy by design) ve "*varsayılan değer olarak mahremiyet*" (privacy by default) olarak kullanırken KÜZECİ, bu kavramları, "*tasarımda gizlilik*", "*varsayılan gizlilik*" olarak ifade etmiştir. BAŞALP ise "*tasarımla veri koruma*" ve "*varsayılan ayarlarla veri koruma*" olarak kullanmıştır. Bilgi için Bkz. **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 157, **KÜZECİ**, s. 225. **BAŞALP,** Nilgün, "*Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 2 Sayı: 1, 2015, s. 92, (Kısaltma: AB Veri Koruması).

[397]**DÜLGER**, s. 308, **AŞIKOĞLU**, s. 204, **YILMAZ**, s. 289.

alınmasıdır[398]. Bu kapsamda veri işleme sürecinin en başında; ne kadar veri toplanacağı, ne kadarının işleneceği, ne kadar süre muhafaza edileceği kimlerin erişebileceği hususlarının belirlenmesi ve uygulanması gerekir[399]. Kısaca bu ilke herhangi bir kişisel veri işlemesinde, iç projelerden, ürün geliştirmeye, yazılım geliştirmeden, IT sistemlerine kadar her aşamada veri koruma ve gizliliğin göz önünde bulundurulmasını gerekli kılmaktadır[400]. Günümüz dünyasında teknolojinin hızlı gelişimi ve kişisel veri güvenliğine karşı riskler artması nedeniyle tasarımdan itibaren veri koruma ilkesine verilen önem gittikçe artmaktadır. Bu ilke sayesinde kişisel verileri işlenmeden önce yani daha tasarım aşamasındayken olabilecek risk ve güvenlik ihlallerinin önüne geçmek için reaktif değil, proaktif davranarak bunların ne olabileceğini tahmin ederek ve somut olayın koşulları da değerlendirilerek bunları engellemeye yönelik önlemler alınmakta ve uygulanmaktadır[401].

"*Varsayılan olarak veri koruma*" ilkesi ise; planlanan iş süreçlerinde gerçekleştirilecek veri işleme faaliyetlerinin, sadece başlangıçta belirlenen ve veri öznesine bildirilen toplama amacıyla sınırlı olmasını sağlamak için gizlilik dostu teknik mekanizmaların kurulmasını ve bu amaçla gerekli tedbirlerin alınmasını ifade eder.[402]. Bu ilke "*veri minimizasyonu*" ve "*belirli, açık ve meşru amaçlarla işlenme*" temel ilkeleri ile doğrudan ilişkili olduğundan veri ilgilisinin kişisel veriler üzerindeki kontrolünü artırmaktadır[403].

Sonuç olarak, KVKK'nın 4/2. maddesinin (ç) bendinde düzenlenen "*verilerin işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ilkesi*"nin 95/46/EC sayılı Direktif ve GVKT'den lafzen farklı şekilde ifade edilmiş olsa da birbirlerine uygun şekilde düzenlendiğini söyleyebiliriz. Buna göre işlendikleri amaçla ilgili ve bağlantılı veriler işlenebilirken amaca ulaşmak için yetecek kadar veri toplamalı ve gereksiz veriler işlememeli ve amacı aşmamalıdır. Kısaca bu ilke ile verilerin hem nitelik hem

[398]**KÜZECİ**, s. 225. **ÇİMEN BULUT**, İpek, "*Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Kapsamında Getirilen Yeni Teknik ve Yaptırım Mekanizmaları*", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:20, Sayı:2, 2020, s.132, https://doi.org/10.18037/ausbd.758041, (Erişim Tarihi:11.05.2023), **AŞIKOĞLU**, s. 204.
[399] **DÜLGER**, s. 308, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 157.
[400] **ZOR**, s. 85.
[401] **DÜLGER**, s. 308, **ÇEKİN**, Big data, s. 642, **ÇİMEN BULUT**, s. 132, **YILMAZ**, s. 289.
[402] **ÇİMEN BULUT,** s. 132, **AŞIKOĞLU**, s. 192.
[403] **ÇİMEN BULUT,** s. 132, **AŞIKOĞLU**, s. 206.

de nicelik açısından sınırlandırılması söz konusudur[404]. Ancak KVKK'da bu ilkeyi somutlaştıran bir hükme yer verilmemişken GVKT'de bu ilkeyi somutlaştıran hükme yer verilmiş ve GVKT'nin 25. maddesi ile veri minimizasyonunun sağlanması için teknik ve idari önlemler alınması ile birlikte "*tasarımdan itibaren veri koruma*" ve "*varsayılan olarak veri koruma*" ilkelerinin etkili olacağı ifade edilmiştir. Kanaatimizce veri işleme sürecinin başında veri ihlallerini önlemek ve ihlallerin gerçekleşmesini beklemeden kişisel verilerde koruma sağlamak üzere KVKK'da da bu yeni ilkelere yönelik düzenlemelere yer verilmelidir. Nitekim Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun yayınladığı "*Yapay Zekâ Alanında Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Tavsiyeler"* rehberinde; kişisel veri işleme temelli yapay zekâ çalışmalarında, kişisel verilerin korunması mevzuatına uyum sağlanması gerektiği ve tüm sistemlerin, tasarımdan itibaren veri koruma ilkesine uygun bir şekilde geliştirilmesi ve yönetilmesi gerektiği belirtilmiştir[405]. Bu bakımdan Kurum'un da bu ilkeye önem verdiği ve hayata geçirmeye çalıştığı görülmektedir.

Diğer taraftan bu ilkenin gerçekleştirilmesi için veri sorumluları verilerin nasıl ve hangi şekilde depolanacağını, nasıl organize edileceğini, gelecekte neden ve nasıl kullanılacağını, nasıl işleneceğini, verilere ne kadar ihtiyaç duyulacağını ve gereksiz verilerin ne zaman silineceğini belirleyen bir veri saklama politikası hazırlamalıdır[406].

V. DOĞRU VE GEREKTİĞİNDE GÜNCEL OLMA İLKESİ

A. Genel Olarak

Veri işleme faaliyeti ile gerçekleştirilmek istenen amaca ulaşmak için işlenen verilerin doğru ve güncel olması gerekir. KVKK'nın 4/2 maddesinin (d) bendinde, kişisel verilerin "*doğru ve gerektiğinde güncel olması*" gerektiği düzenlenmiştir. Buna göre kişisel verisi işlenecek ilgili kişinin verisi yanlış ve hatalı işlenmemeli ve ilgili

[404] **SIMITIS, S/HORNUNG, G/SPIECKER, I**, Nomos Kommentar, Datenschutzrecht, Baden-Baden, 2019, Art. 5 Rdn. 126, **KIRATLI**'dan atfen s. 231.
[405] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Yapay Zekâ Alanında Kişisel Verilerin Korunmasına Dair Tavsiyeler, s. 11, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:14.03.2024).
[406] **DÜLGER,** s. 291, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 289.

kişinin kişisel verisi gerektiğinde veya ihtiyaç duyulduğunda ya da kullanılacağı zaman güncel olmalıdır[407]. Kanunun 11/d maddesinde düzenlenen ilgili kişinin "*kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme*" hakkı da bu ilke ile doğrudan ilgilidir[408].

Gerçek kişiyi belirlenebilir kılan her türlü bilgi kişisel veri olarak adlandırıldığından gerçek kişinin tanımlanabilmesi kişisel verinin gerçeğe uygun yani doğru olması gerekir. Ancak doğru olarak toplanan veriler belirli bir zaman sonra değişebilir. Böyle durumlarda değişen ve güncelliğini yitiren kişisel verinin güncel olan veri ile değişmesi gerekir. Bu ilke gereğince kişisel verisi işlenen kişilerin, işlenen verilerin doğru bir biçimde işlenmesini isteme ve işlenen verilerinin doğru olup olmadığı düzenli aralıklarla kontrol etme hakları bulunmaktadır[409]. Bu bakımdan veri sorumlusu verilerin doğru ve eksik olmaması için kendisinden beklenecek tüm tedbirleri almalıdır.

Kişisel verilerin doğru olarak tutulma zamanı ile güncel tutulma zamanları arasında fark söz konusu olup kişisel verilerin "*gerektiği durumlarda*" güncel olması gerekirken, doğru olması için böyle bir şey aranmaz. Kişisel verilerin "g*erektiği durumlarda*" güncel olması ile somut olayın koşullarına göre ele alınması gerektiği kastedilmektedir. Şöyle ki; ceza yargılamasında delillerin muhafaza altına alınması gereken durumlarda verilerin değiştirilmemesi ve güncellenmemesi gerekir[410]. Ancak kişisel verinin mutlak suretle doğru olması gereklidir. Kişinin sosyal imajına etki edebileceğinden, ilgili kişi hakkında başkalarının yanlış bir fikir edinmesine ya da ilgili kişi hakkında bir karar almasına neden olabileceğinden verinin doğru olması önemlidir[411]. Doğru veri, gerçeği gösteren ve tahrif etmeyen veridir[412]. Doktrindeki bir görüş doğru ifadesinin sadece olgulara ilişkin bilgileri kapsamına almaya elverişli

---

[407] **DÜLGER**, s. 263, **EGEMEN**, Emir Efe, "*Kişisel Verilerin İşlenmesinde 'Doğru Ve Gerektiğinde Güncel Olma' İlkesi Ve Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 2023/78 Sayılı Kararı*". Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: I, Sayı: 1, 2023, s. 119, https://dergipark.org.tr/tr/pub/truhfd/issue/80765/1345375#article_cite, (Erişim tarihi:16.12.2023).

[408] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 6, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:10.02.2024).

[409] **ÖZDEMİR**, s. 138, **TAŞTAN**, s. 50, **YILMAZ**, s. 126, **KIRATLI**, s. 224, **OĞUZ**, s. 133, **MALKOÇ/BUDAK**, s. 67, **EGEMEN**, s. 119.

[410] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 155, **AYTUĞAR**, s. 115, **BAKIREL**, s. 61.

[411] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler s. 50, **KIRATLI**, s. 224.

[412] **KIRATLI**, s. 225.

olduğunu savunurken[413] bizim de katıldığımız diğer görüş hem olgulara ilişkin bilgilerin hem de değer yargılarının doğruluk kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır[414]. Kişilerin davranışlarından yola çıkarak onlarla ilgili sonuç çıkarıldığı durumlarda değer yargıları önemli bir yere sahip olmakla birlikte; değer yargıları, yanlış olgular veya öncüllere dayanmaları sebebiyle de yanlış olabilirler[415]. Bu bakımdan veri sorumlusu, veri işlemenin amacına uygun olmayan, yanlış olan kişisel verilerin gecikmeye mahal verilmeksizin silinmesi veya düzeltilmesi için gerekli makul adımları atmalıdır.

Kişisel veri işleme faaliyetinin doğru ve güncel olan kişisel verilere dayanması kişisel verilerin korunması sağlanması bakımından önemli olup, yanlış olarak tutulan kişisel veri kişinin temek hak ve özgürlükleri, ekonomik çıkar ve manevi bütünlüğüne zarar verebileceği[416] gibi veri işleme ile ulaşılmak istenen amaca ulaşılamaz ve beklenen fayda sağlayamaz[417]. Veri sorumlusu, veri işleme faaliyetini belli bir hedefe ulaşmak amacıyla yapar. Ancak bu veriler yanlış olduğunda bu verilerden yanlış sonuçlar elde edilir. Bu durumdan sadece ilgili kişi değil veri sorumlusu da zarar görür. Kişisel Verileri Koruma Kurulu ilgili kişinin borç bilgisinin ortağı olduğu tüzel kişi şirketin kurumsal numaralarına kısa mesaj olarak gönderilmesine ilişkin olarak; "*İlgili kişinin ortağı olduğu Şirkete ait kurumsal iletişim numaralarının, veri sorumlusu ile arasındaki bireysel sözleşmelerde de iletişim numarası olarak kullanılmasının veri sorumlusu tarafından Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alan Genel İlkelerden "doğru ve gerektiğinde güncel" olma ilkesine aykırılık oluşturduğuna*"[418] karar vermiştir. Karara konu olayda kişinin kişisel verisi niteliğinde olan telefon bilgisinin yanlış olarak işlenmesi nedeniyle ilgili kişinin borç bilgileri kişinin ortağı olduğu şirket

[413] **DÜLGER**, s. 294, **KIRATLI**, s. 225.
[414] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 51.
[415] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 51.
[416] **DEVELİOĞLU**, s. 48, **KÜZECİ**, s. 243, **AKGÜL**, s. 132, **YILMAZ**, s. 126, **KIRATLI**, s. 224, **MALKOÇ/BUDAK**, s. 67, **OĞUZ**, s. 133, **KORKMAZ**, s. 126, **AYTUĞAR**, Bilge, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Bağlamında Ticari Elektronik İletiler*", Muhtelif Yönleriyle Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, yetkin yayınları, Ankara, 2022, s.115, **ERDOĞMUŞ**, s. 57, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 6, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:10.02.2024).
[417] **DEVELİOĞLU**, s. 48, **DÜLGER**, s. 294, **KORKMAZ**, s. 126, **ÖZER DENİZ,** s. 82. **KUŞKONMAZ**, s. 92, **BAKIREL**, s. 61.
[418] "*İlgili kişinin borç bilgisinin ortağı olduğu şirketin kurumsal numaralarına kısa mesaj olarak gönderilmesi*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 19/01/2023 tarihli ve 2023/78 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7596/2023-78, (Erişim Tarihi:24.02.2024).

çalışanları ile paylaşılmıştır. Bu durumun kişisel verilerin işlenmesinde doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesine aykırılık oluşturduğuna karar verilmiştir.

Kişisel verilerin doğru ve güncel tutulmamasının birçok olumsuz sonucu olabilir. Örneğin, sağlık verilerinin doğru olarak tutulmaması kişinin vücut bütünlüğüne zarar verebilir. Bu nedenle sağlık verilerinin doğru ve güncel tutulması gerekir. Bankacılık sektöründe de müşterilerinin ekonomik açıdan kayıp yaşamamaları için kişisel veriler doğru ve güncel tutulmalıdır[419]. Kişisel Verileri Koruma Kurulu konuya ilişkin olarak "*kişisel veri niteliğini haiz kredi notu bilgisinin veri sorumlusu tarafından yanlış işlenmesi ve Risk Merkezine aktarılmasının Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alan genel ilkelerden; "doğru ve gerektiğinde güncel olma" ilkesine aykırılık teşkil ettiğine*" karar vermiştir. Bankanın müşterisinin verilerini yanlış tutması sonucunda kişinin kredi notunun düşmüş ve ekonomik açıdan zarara uğramıştır[420]. Kişinin adresinin sistemde yanlış veya eski adresinin kayıtlı olması verilerinin doğru ve güncel olmaması sebebiyle örneğin kendisine yapılan tebligatların ulaşmamasına sebep olabilir. Memur bir çalışanının çocuk sayısı veya eşinin çalışıp çalışmadığına ilişkin verilerin yanlış olması da kişinin maaşının yanlış hesaplanmasına neden olacaktır.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, verilerin doğru ve güncel tutulması gerektiğine ilişkin olarak ilke kararı almıştır. Kurul, bu ilke kararında; "*veri sorumluları tarafından kişilerin telefon numarası, e-posta adresi gibi iletişim kanallarına, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırılık oluşturacak şekilde üçüncü kişilerin kişisel verilerini içeren ekstre, fatura vb. belgelerin gönderilmesinin önlenmesini teminen; Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince veri sorumluları tarafından kendilerine bildirilen iletişim bilgilerinin doğruluğunu teyit edecek mekanizmaların oluşturulması*" gerektiğini ifade etmiştir[421]. Bu kararda, veri sorumlularının kişisel verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olmasının sağlanması konusunda özen gösterme yükümlülüğünün olduğu ve kişisel verilerin yanlış tutulması

[419] **ÖZER DENİZ**, s.79, **BAKIREL**, s. 61.
[420] "*İlgili kişinin kredi notunun Banka tarafından düzeltilmemesi ve kişisel verilerinin üçüncü kişilerle paylaşılması*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 02/11/2021 tarihli ve 2021/1107 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7264/2021-1107. (Erişim Tarihi:01.05.2023).
[421] "*Veri sorumluları tarafından kişilerin telefon numarası, e-posta adresi gibi iletişim kanallarına Kanuna aykırı şekilde gönderilen üçüncü kişilere ait kişisel veriler hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 22/12/2020 Tarihli ve 2020/966 sayılı İlke Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6858/2020-966, (Erişim Tarihi:01.05.2023).

sonucu, üçüncü kişilerin verilerinin paylaşılmasını önlemek için gerekli tedbirleri alması gerektiği vurgulanmıştır.

Kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması ilkesi verilere erişim hakkı ile yakın ilişki içindedir[422]. Verilere ulaşamayan ilgili verilerinin doğru veya güncel olup olmadığını saptamayacağı gibi kişisel verilere ilişkin başka haklarını da kullanması da mümkün olmayacaktır. Bu bakımdan veri sorumlusu, ilgilinin kişisel verine ulaşabilmesine imkân tanıyan bir sistem geliştirmelidir.

Veriler toplanırken veri ilgili kişi tarafından doğru olarak verilmelidir. Bu nedenle ilgili kişinin veriyi yanlış vermesinden veri sorumlusunu sorumlu tutmak doğru bir davranış olmayacağı gibi veri sorumlusuna verinin doğruluğunu kontrol etme yükümlülüğü de yüklemek doğru olmaz. Bu nedenle ilgili kişi verisini doğru olarak vermelidir. Ancak kişisel veri ilgili kişi tarafından doğru olarak verilmesine karşın, veri sorumlusunun bu bilgilerden yanlış sonuçlar çıkararak kişisel veriyi yanlış işlemesi durumunda veri sorumlusunun kişisel hatası söz konusu olduğundan sorumluluk ona ait olacaktır. Yargıtay konuya ilişkin olarak, işçinin iş başvurusu yaptığı sırada verdiği özgeçmişinde öğrenim bölümüne lise mezunu yazdıktan sonra "*Radyo TV Bölümü/İletişim 1999-...*"ifadesini eklemesi nedeniyle işverenin hatalı olarak kişiyi üniversite mezunu olarak yorumladığı bir olayda işçinin kişisel verisini yanlış yorumlayan ve işçinin uyarısına rağmen veriyi düzeltmeyen işvereni haksız olarak nitelendirmiştir[423]. Dolayısıyla veri sorumlusu, ilk olarak verileri doğru elde ettiğinden ve verilen bilgilerin doğru olarak anlaşıldığından emin olmalı, ancak veride hata varsa ve ilgi kişi verinin yanlış olarak tutulduğunu ve işlendiğini bildirmişse de veriyi düzeltmelidir[424].

AİHM de verilerin doğru olarak tutulması konusunda Khelili/İsviçre kararında değerlendirmede bulunmuştur. Cenevre'de 1993 yılında yapılan bir polis kontrolü sırasında üzerinde "*İyi, güzel bir kadın, otuzlarının sonunda, birlikte bir şeyler içmek*

[422] **DÜLGER**, s. 294, **KÜZECİ**, s. 243, **KORKMAZ**, s. 126, **SELEK**, s. 80, **KORKMAZ**, s. 126, **BAKIREL**, s. 61, **ÇELİKEL**, Özel Okul, s. 146.
[423] Yargıtay 9. H.D., E.2018/2487, K.2018/21148, T.21.11.2018, Legal Bank, Erişim Tarihi:05.05.2023.
[424] **DÜLGER**, s. 296, **YÜRÜK**, Zehra, Kişisel Verilerin İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2023, s. 50.

ya da arada sırada dışarı çıkmak için bir erkek arıyor. Tel. no.…" yazan kartvizitler taşıdığı tespit edilen kadını polis veri tabanlarına hayat kadını olarak kaydetmiştir. Kadın başvurucu bu işi yapmadığını, adının bu şekilde veri tabanına yanlış olarak kaydedilmesinin özel yaşamın gizliliği hakkının ihlal ettiğini ileri sürmüştür. AİHM, "*başvuranın özel hayatına ilişkin yanlış olduğu iddia edilen verilerin polis kayıtlarında tutulmasının başvuranın özel hayata saygı hakkını ihlal ettiğine*" karar vermiştir[425].

95/46/EC sayılı Direktifin 6/1-d maddesinde, kişisel verilerin "*doğru ve gereken yerlerde güncel tutulması"* gerektiği, maddenin devamında ise kişisel verilerin *"toplanma ve sonrasındaki işlenme, silinme ve düzeltme amaçlarını göz önüne tutarak verilerin yanlış ve eksik olmamasını sağlayacak tüm makul önlemlerin alınması*"[426] gerektiği düzenlenmiştir. Bu durumda, veri sorumlusu ilgili kişilerin kişisel verilerine erişebileceği, denetleyebileceği ve gerektiğinde yanlış verilerin silinmesi veya eksikliklerin düzeltilmesine imkân sağlayan bir sistem geliştirmişse sorumluluğunu yerine getirmiş olacaktır[427]. Ayrıca 95/46/EC sayılı Direktif'in 12/b maddesi ile ilgili kişilere erişim hakkı kapsamında eksik ve yanlış verilerin engellenmesi, silinmesi ve düzeltilmesini isteme hakkı verilmiştir[428].

GVKT'nin 5/1-d maddesinde ise kişisel veriler "*doğrudur ve gerektiğinde güncel tutulur; işlenme amaçları göz önünde tutularak, doğru olmayan kişisel verilerin gecikmeksizin kalıcı olarak silinmesi veya düzeltilmesinin sağlanmasıyla ilgili makul tüm adımlar atılmalıdır (doğruluk)*"[429] denilmektedir. Ancak GVKT'de "*doğruluk*" kavramının tanımı yapılmamıştır. Doğruluk kavramının tanımını "*kişisel verinin gerçek duruma uygun olması, ikisinin arasında bir çelişmenin bulunmaması*" olarak yapabiliriz[430]. Ayrıca bu ilkeye gereğince veri işleme amacına uygun olmayan ve

---

[425] AİHM Kararı, Khelili v. İsviçre, Başvuru No: 16188/07, T. 08.03.2012, https://hudoc.echr.coe.int/#{%22itemid%22:[%22001-107032%22]}, (Erişim Tarihi: 23.02.2024), alıntılayan **ÖZER DENİZ**, s. 79, **SOLMAZ**, Eren. "*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları'nın Kişisel Verilerin Korunması"na Katkısı*" . İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 1, 2019, s. 73.

[426] **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538.

[427] **KÜZECİ**, s. 244.

[428] 95/46/EC sayılı Direktif m.12/b, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 542.

[429] GVKT, m.16, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:22.02.2024).

[430] **AKÇAKOCA**, Mehmet, Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 208.

yanlış olan verilerin gecikmeden silinmesi ve düzeltilmesi için veri sorumlusuna makul adımlar atma sorumluluğu yüklenmiştir. Diğer taraftan bu ilke ilgili kişilerin kişisel verilerine erişim haklarıyla sıkı bir şekilde bağlantılı olup ilgili kişilerin verilerin doğru olup olmadığını kontrol etme, gerektiğinde düzeltilmesini veya silinmesini talep etme haklarını destekler[431]. Bu kapsamda GVKT'de bu ilkeyi sağlamaya yönelik düzenlemelere yer vermiştir. GVKT'nin 16. maddesinde ilgili kişinin "*kendisiyle ilgili doğru olmayan kişisel verilerin fazla gecikmeksizin düzeltilmesini veri sorumlusundan temin etme hakkı bulunur. İşleme amaçları dikkate alınarak, veri öznesinin, ek beyan yoluyla yapılması da dâhil olmak üzere, eksik kişisel verileri tamamlatma hakkı bulunduğu*" [432] belirtilmiştir. GVKT'nin 18. maddesi ile veri sahibine doğruluğuna itiraz ettiği kişisel verilerin işleme faaliyetlerini kısıtlama hakkı vermektedir[433]. Ayrıca veri sorumlusunun bu düzeltme ve itirazlardan sonra bilgilerin doğruluğunu teyit etmek zorundadır. Ayrıca GVKT'nin idari para cezalarını düzenleyen 83/5-b maddesi gereğince veri sahiplerinin 12 ilâ 22 maddeleri arasında yer alan hakları kullanması yüksek miktarda idari para cezası ile güvence altına alınmıştır[434]. Bu bakımdan kişisel veriye sahip olan veri sorumlusu, veriyi

[431] **DÜLGER**, GVKT, s. 104, **KÜZECİ**, s.243,

[432] GVKT, m.16, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:22.02.2024).

[433] GVKT m.18, "*1. Aşağıdaki durumlardan birinin geçerli olması hâlinde, veri öznesinin veri sorumlusundan işlemenin kısıtlanmasını temin etme hakkı bulunur: (a) veri sorumlusunun kişisel verilerin doğruluğunu teyit etmesine imkân veren sürede, veri öznesinin kişisel verilerin doğruluğuna itiraz etmesi; (b) işlemenin hukuka aykırı olması ve veri öznesinin kişisel verilerin kalıcı olarak silinmesine itiraz etmesi ve bunun yerine verilerin kullanımının kısıtlanmasını talep etmesi; (c) veri sorumlusunun işleme amaçlarına yönelik olarak artık kişisel verilere ihtiyaç duymaması ancak veri öznesinin, hak talepleri oluşturma, hakkın yerine getirilmesi veya savunulması amacıyla söz konusu verilere ihtiyaç duyması; (d) veri sorumlusunun meşru gerekçelerinin veri öznesinin meşru gerekçelerine ağır basıp basmadığı doğrulanana kadar, veri öznesinin 21(1) maddesi uyarınca işlemeye itiraz etmesi. 2. İşleme faaliyetinin 1. paragraf kapsamında kısıtlanmış olduğu hâllerde, söz konusu kişisel veriler, depolama haricinde, yalnızca veri öznesinin rızasıyla veya hak taleplerinin oluşturulması, hakkın yerine getirilmesi ya da savunulmasına yönelik olarak ya da başka bir gerçek veya tüzel kişinin haklarının korunması amacıyla ya da Birlik veya bir Üye Devlet'in esaslı kamu yararı sebebiyle işlenir. 3. 1. paragraf uyarınca işlemenin kısıtlanmasını temin eden veri öznesine, işlemeye ilişkin kısıtlama kaldırılmadan önce, veri sorumlusu tarafından bilgi verilir*." AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:25.02.2024).

[434] GVKT, m.83/5; "*5. Aşağıdaki hükümlerin ihlâlleri, 2. paragraf uyarınca, yüksek olan meblağ geçerli olmak üzere, 20.000.000 EUR'a kadar veya bir teşebbüs olması hâlinde, bir önceki mali yılın yıllık dünya çapındaki toplam cirosunun %4'üne kadar idari para cezalarına tabidir: (a) 5, 6, 7 ve 9. maddeler uyarınca rıza koşulları da dâhil olmak üzere işlemeye ilişkin temel ilkeler; (b) veri öznelerinin 12 ilâ 22. maddeler uyarınca hakları; (c) 44 ilâ 49. maddeler uyarınca bir üçüncü ülkedeki veya bir uluslararası kuruluştaki bir alıcıya kişisel veri aktarımları; (d) IX. Bölüm çerçevesinde Üye Devlet hukuku uyarınca kabul edilen her türlü yükümlülük; (e) 58(2) maddesi uyarınca denetim makamı tarafından verilen bir talimata veya getirilen geçici ya da kesin işleme sınırlamasına veya veri akışlarını askıya almasına uygun hareket edilmemesi veya 58(1) maddesinin ihlal edilmesi suretiyle erişim*

kullanmadan önce onun doğrulunu ve güncelliğini sorgulamalıdır. İlgili kişiden alınan bilgilerin, verinin ilk kez elde toplandığı zamanda doğru ve güncel olmasına dikkat etmelidir.

KVKK, 95/46/EC sayılı Direktif ve GVKT'ye göre, verilerin doğru ve güncel tutulması gerekliliği benzer şekilde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde, ilgili kişilere eksik veya yanlış kişisel verilerin düzeltilmesini ve silinmesini isteme hakkı tanınmıştır. Ancak GVKT verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olmasını sağlamaya ilişkin veri sahibine, 16. madde ile düzeltme hakkı ile birlikte 18. madde ile veri faaliyetlerini kısıtlama hakkı vermiş ve bu hakları kullanmaları idari para cezası yaptırımı ile güvence altına alınmıştır. KVKK'da ise 11/d maddesi ile veri sahibine kişisel verisini düzeltme hakkı tanımışken, veri faaliyetlerini kısıtlama hakkı verilmemiştir. Veri sahibinin düzeltme hakkını kullanmasına aykırı hareket edilmesi durumunun açık bir şekilde düzenlenmiş bir yaptırımı da bulunmamaktadır. Fakat bu hakkını kullanmasına karşı hareket edilmesi, veri güvenliğine aykırı hareket edilmesi nedeniyle kabahatler kapsamında ele alınabilir. Ayrıca GVKT'de, işleme amacına uygun olmayan ve yanlış olan verilerin gecikmeden silinmesi ve düzeltilmesi için makul adımların atılması gerektiğine ilişkin bir hüküm bulunmaktadır. Benzer şekilde, 95/46/EC sayılı Direktif'te de yer alan bu hüküm KVKK'da bulunmamaktadır. Kanaatimize göre, KVKK'ya göre de kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması için veri sorumlusunun aktif özen gösterme yükümlülüğü[435] bulunduğundan, işlenme amaçlarını dikkate alarak gecikmeye sebebiyet vermeden yanlış kişisel verilerin silinmesi veya düzeltilmesi için gerekli tüm makul adımları atması gerekmektedir. Bu kapsamda alınacak önlemler kişisel verilerin yanlışlıkla işlenmesinden kaynaklanabilecek olumsuz sonuçları önlemeyi hedefler. Veri sorumlularının, veri doğruluğunu ve güncelliğini sağlamak için gereken adımları atarak, ilgili kişilere güvenilir bir veri işleme süreci sunmaları beklenir. Bu şekilde, kişisel verilerin doğru ve güncel olması, hem bireylerin haklarının korunmasına katkı sağlar hem de güvenilir bir veri işleme sisteminin oluşturulmasına yardımcı olur.

sağlanmaması." AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim tarihi:25.02.2024).

[435] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, s. 6, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:10.02.2024).

B. Yanlış İşlenen Verilerin Durumu

Kişisel verinin yanlış ya da hatalı işlenmesi durumunda ilgili kişinin zarar görmemesi için bu verilerin silinmesi veya düzeltilmesi gerekir. Yanlış veriler farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Bazı durumlarda, bir veri temelinde yanlış olabilir; örneğin, bir kişinin adı, telefonu, adresi yanlış yazılmış olabilir. Diğer durumlarda ise, bir veri tek başına doğru gibi görünebilir ancak gerçek durumu yanlış veya eksik yansıtabilir. Örneğin, bir kişinin kredibilitesiyle ilgili veriler incelendiğinde, kişi icra takibi yapılanlar kategorisinde yer alabilir. Ancak aslında, kişi borçlarını ödemiş ve herhangi bir borcu bulunmamaktadır. Bu durum yanlış adres bilgisi nedeniyle faturaların yanlış adrese gönderilmesi nedeniyle hakkında yanlışlıkla bir kez icra takibi başlatılmasından kaynaklanmıştır[436]. Sonuç olarak, somut olayın incelenmesiyle, bu tür verilerin yanlış olduğu sonucuna varılabilir.

Diğer taraftan yanlış verinin arşiv veya başka bir amaçla tutulmasında meşru ya da makul bir sebep varsa verinin hatalı olduğu belirtilmek suretiyle yanlış ve hatalı olan veri saklanabilir[437]. Örneğin elektrik sayacındaki hata nedeniyle kullanım bilgisi yanlış olarak tutulmuşsa hatalı olarak tutulan sayaç bilgisi iade işlemine gerekçe gösterilmek amacıyla tutulabilir[438]. Ancak bazen bazı verilerin güncellenmesine rağmen eski verilerin de muhafazası gerekir. İlgililerin eski sağlık bilgilerinin kişi ve toplum sağlığı için saklanması gerekliliğini bu duruma örnek olarak gösterebiliriz[439]. Yani meşru ve makul bir neden varsa eski verilerin korunarak verilerin güncel ve doğru hali işlenmelidir.

Veri sorumlusu, kişisel verilerin hatasız ve eksiksiz olması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Veriler eksik ve hatalı ise gerekli güvenlik tedbirlerini almadığı söylenebilir. Bu verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olması ilkesinin gereğidir. Konuya ilişkin olarak Kurul bir telekomünikasyon şirketinin iki farklı kişiye ait fatura bilgilerini ilgili kişinin e-posta adresine göndermesi olayında, veri sorumlusunun hatalı davrandığını, yeni müşteri için abonelik kaydı oluşturulurken yeni müşterilerin e-posta adresi gibi iletişim kanallarının doğrulanmasına ilişkin bir sistemin olmaması

[436] **KIRATLI**, s. 225.
[437] **DÜLGER**, s. 296, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 51.
[438] **DÜLGER**, s. 296.
[439] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 51, **ÖZER DENİZ,** s. 77. **YILMAZ**, AB, s. 65.

sebebiyle veri sorumlusunun gerekli tedbiri almadığını bu durumun "*doğru ve gerektiğinde güncel olma*" ilkesine aykırılık teşkil ettiğine karar vermiştir[440]. Bu nedenle veri sorumlusu, verilerin sisteme hatalı olarak girilmemesi için gerekli tüm tedbirleri almalıdır[441].

Kişisel Verileri Koruma Kurulu ilgili kişinin kredi notunun Banka tarafından düzeltilmemesi ve kişisel verilerinin üçüncü kişilerle paylaşılmasına ilişkin bir olayda ise; "*doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesinin, Kanun'un 11 inci maddesinde düzenleme altına alınan ve ilgili kişinin haklarından biri olan kişisel verilerin düzeltilmesini talep etme hakkı ile doğrudan ilgili olduğunu, kişisel verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olmasının sağlanması noktasında aktif özen yükümlülüğünün; veri sorumlusu eğer bu verilere dayalı olarak ilgili kişiyle alakalı bir sonuç ortaya koyuyor ise geçerli olduğu (örneğin kredi verme işlemleri)*" değerlendirmesinde bulunarak "*ilgili kişiye ait kişisel veri niteliğini haiz kredi notu bilgisinin veri sorumlusu tarafından yanlış işlenmesi ve Risk Merkezine aktarılmasının Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alan genel ilkelerden; "doğru ve gerektiğinde güncel olma" ilkesine aykırılık teşkil ettiği dikkate alındığında, Kanun'un 12'nci maddesinin (1)numaralı fıkrasının (a) bendinde bulunan "...Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek..." yükümlülüğüne aykırı davranan veri sorumlusu hakkında*" idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir[442].

95/46/EC sayılı Direktif'in 6/1-d maddesinde bir önceki başlıkta anlattığımız üzere veri sorumlularının yanlış veriyi silmek ve düzeltmek için gerekli adımları atması gerektiği düzenlenmişken, GVKT'nin 5/1-d maddesinde gecikme yasaklanmış ve veri sorumlularının veri varlıklarını daha aktif yönetmeleri sağlanmak istenmiştir[443]. KVKK'da ise bu hüküm açıkça yer almasa da kanaatimizce veri sorumlusunun verileri doğru ve güncel tutmak için aktif özen yükümlülüğü söz konusu olduğundan veri güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri almalıdır.

---

[440] "*İlgili kişinin e-posta adresine başka abonelere ait e-faturaların gönderilmesi*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 08/09/2022 tarihli ve 2022/925 sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/7588/2022-925, (Erişim Tarihi:01.05.2023).
[441] **DÜLGER**, s. 297, **ÖZER DENİZ**, s. 78, **EGEMEN**, s. 121.
[442] "İlgili kişinin kredi notunun Banka tarafından düzeltilmemesi ve kişisel verilerinin üçüncü kişilerle paylaşılması" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 02/11/2021 tarihli ve 2021/1107 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7264/2021-1107, (Erişim Tarihi:24.02.2024).
[443] **DÜLGER**, s. 296 **YILMAZ**, s. 127, **YILMAZ**, AB, s. 65.

C. Verilerin Güncel Olarak Tutulması Gereken Zaman

Verilerin gerektiği zamanda güncel tutulması gerekir. Ancak kişisel verilerin güncel tutulması ne zaman "*gerekli*" olacaktır öncelikle bunun belirlenmesi gerekir. Güncel "*Günün konusu olan, şimdiki, bugünkü (haber, olay vb.), aktüel*" anlamındadır[444]. Kişisel verinin güncel olması ise doğruluk kavramı ile bağlantılı bir biçimde ve verinin içinde bulunulan zamandaki durumu ile uyumlu olması olarak tanımlanabilir[445]. Güncelliğini kaybeden veri güncellenmelidir. Kişiye ait adres, telefon numarası, e-posta gibi veriler çoğu zaman değişir. Değişen bu veriler güncelliğini kaybettiğinden bu verilerin güncellenmesi gerekir. Ayrıca, kadının evlenmesi sonucunda soyadının değişmesi, kişinin kimlik bilgilerinin değişmesi, adının değişmesi, sağlık verilerinin değişmesi gibi daha birçok durum söz konusu olabilir[446]. Bu durumlarda bu verilerin güncelliğini sağlamak için gerekli tedbirler alınmalıdır.

D. Güncel Bilgilere Ulaşılmasında Veri Sorumlusunun Ve Veri İlgilisinin Sorumlulukları

Kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması veri sorumlusunun yükümlülüğüdür ve devredilmezdir[447]. Ancak bunu veri sorumlusunun kişilere ait verileri zorla ve sürekli olarak ilgili kişilerin içinde bulundukları yeni durumları araştırması olarak anlamak doğru bir davranış değildir[448]. Güncel olmayan bir veri kişinin temel hak ve özgürlükleri ile ekonomik ve manevi çıkarlarına zarar verse de veri sorumlusundan sürekli olarak verilerin değişip değişmediğini kontrol etmesi beklenemez çünkü bu veri sorumlusuna ciddi bir iş yükü getirmekle birlikte gerçekçi bir davranış da olmaz[449]. İlgilinin kişisel verisi değiştiğinde veri sorumlusuna iletmesi daha makul bir yoldur.

Ancak veri ilgilisinin veri üzerinde gerçekleşen herhangi bir değişiklik hakkında veri sorumlusunu bilgilendirmesi tam olarak bu ilkeyi karşılamayacağı gibi veri

---

[444] Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/, (Erişim Tarihi:02.05.2023).
[445] **AKÇAKOCA**, s. 208.
[446] **DÜLGER**, s. 297.
[447] **DÜLGER**, s. 298, **KÜZECİ**, s. 244. **AKÇAKOCA**, s. 208, **ERDOĞMUŞ**, s. 58. **YILMAZ**, AB, s. 66, **ANI**, s. 92.
[448] **KÜZECİ**, s. 244, **ERDOĞMUŞ**, s. 58.
[449] **DÜLGER**, s. 298, **KÖSE AYSUN**, s. 82, **AKÇAKOCA**, s. 209.

ilgililerinin veri sorumlularının işledikleri verilerin durumunu kontrol etmek için durumlarına sürekli müdahalede bulunmaları da doğru olmaz. İlkeye uygunluğu sağlamak için veri sorumlusu ilgili kişinin bilgilerine kolaylıkla ulaşabileceği ve değiştirebileceği bir yöntem bulmalıdır. Örneğin, bir web sitesinin güvenli çevrimiçi erişim sağlayarak verileri kontrol etmek için bir seçenek sunması, müşterilere yıllık beyan göndermesi, mesaj veya e-posta göndererek verilerin değişmesi halinde veri sorumlusu ile iletişime geçilmesi, verilerde düzeltme yapılması veya güncellenmesi gibi konularda bilgilendirerek ilkeye uygunluk sağlanabilir[450].

Verinin güncel olması, veri sorumlularına periyodik bir güncelleme yükümlüğü yüklemez. Ancak YÜCEDAĞ, verinin güncel olmamasının ilgili kişi üzerinde ağır etki yaratması durumunda veri sorumlusunun periyodik olarak verinin doğruluğunu ve güncelliğini kontrol etmesi yönünde yükümlülük yüklenmesi gerektiğini ifade etmektedir[451]. DÜLGER ise problem yaşanmaması ve veri sorumlularının ilgilinin hak ihlali iddialarına maruz kalmamaları için 6 ay veya 12 aylık sürelerle verilerin güncel olup olmadığına ilişkin bilgilendirme yapmalarını sağlayacak bir sistem kurmaları gerektiğini ifade etmektedir[452]. Kanaatimizce de bu konuda ek bir düzenleme yapılarak verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olması ilkesine uygunluk sağlanabilecektir.

Kişisel verilerin doğru ve güncel olması veri sorumlusuna yüklenmiş olan bir görevdir bu nedenle bu görevi temsilcisine devredemez[453]. Veri sorumlusunun bu ilkeye uygunluğu sağlayabilmek için aktif özen yükümlülüğü vardır. Ancak bu yükümlülük verilerden ilgililer ile ilgili bir sonuç çıkarıldığı durumlarda söz konusu olur. Ayrıca daha önce de değindiğimiz gibi veri sorumlusu ilgili kişinin bilgileri doğru ve güncel olarak iletmesini sağlayabilmesi için gerekli tüm önlemleri almalıdır. İlgili kişi verilerini güncellemek veya değiştirmek istediğinde veri sorumlusuna ulaşabileceği bir yol veya yöntem mutlaka olmalıdır. Bu yol ve yöntem ise veri sorumlusu tarafından sağlanmalıdır. KVKK'nın 11/d maddesi gereğince ilgili kişinin kişisel verisinin eksik veya yanlış işlenmiş olması halinde düzeltilmesini isteme hakkını kullanabilmesi veri sorumlusunun ilgili kişinin verilerine ulaşabilmesine ve bu

[450] **DÜLGER**, s. 298, **KÜZECİ**, s. 244, **KORKMAZ**, s. 126, **BAKIREL**, s. 62, **GÜNAY**, s. 102.
[451] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 51.
[452] **DÜLGER**, s. 298.
[453] **DÜLGER**, s. 299, **KORKMAZ**, s. 126, **AKÇAKOCA**, s. 209.

verileri veri sorumlusuna iletebileceği bir kanal olmasına bağlıdır. Aksi durum kişinin kişisel verilerinin korunması hakkına ulaşamamasına neden olunacağından hak ihlaline neden olur[454].

Kurul bir kararında, bir bankanın ilgili kişiye ait kredi kartını ilgili kişinin rızası olmadan üçüncü bir kişiye teslim etmesine ilişkin bir olayda; bankanın "*kart teslimi sırasında kişisel verilerin muhafazasını sağlamaya yönelik yükümlülükleri doğrultusunda yeterli idari ve teknik tedbirleri almadığı, ilgili kişiye ait verilerin güncelliğini sağlamak açısından yeterli ve makul çabayı göstermediği*" gerekçesi ile sorumlu olduğuna karar vermiştir[455].

Kişisel verilerin türü ve işlenme amaçlarına göre verileri güncel tutma adımları değişebilir şöyle ki; bir şirketin yönetim kurulu toplantısının kayıtları doğru bir şekilde tutulmuş ise güncellenmesi gerekmezken, bir banka müşterisinin kredibilitesini belirlemek için kullanılan verilerin düzenli olarak güncellenmesi gerekir[456]. Bu bakımdan "*gerektiğinde güncel olma*" somut olayın koşulları dikkate alınarak belirlenmelidir.

Bu itibarla, kişisel verilerin doğru ve güncel bir şekilde işlenmesi için veri sorumlusunun gerekli önlemleri alması ve ilgililerin kişisel verilerini doğrulama ve güncelleme olanağı veren bir sistem oluşturması gerekmektedir.

[454] **DÜLGER**, s. 289, **EGEMEN**, s. 120.
[455] "*Bir banka tarafından ilgili kişinin kredi kartının rızası dışında üçüncü kişilere teslim edilmesine ilişkin*" Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16/01/2020 Tarih ve 2020/32 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6700/2020-32, (Erişim Tarihi:05.05.2023).
[456] **DÜLGER**, s. 300, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 51.

VI. VERİLERİN İŞLENDİKLERİ AMAÇ İÇİN GEREKEN SÜRE KADAR MUHAFAZA EDİLMESİ İLKESİ

A. Genel Olarak

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelerin ortak amacı kişisel verilerin işlenme faaliyetinin gerekli bir amaç dâhilinde gerçekleştirilmesi olup amaç ortadan kalktığında bu verilerin artık elde tutulmaması gerekir[457]. KVKK'nın 4/2. maddesinin (d) bendinde "*ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme*" ilkesine yer verilmiştir[458]. Kişisel veri korunması hukukunun zaman yönünü oluşturan bu ilkenin ayrı bir başlık altında düzenlenmesi kanun koyucunun bu ilkeye verdiği önemi göstermektedir[459]. Kişisel verilerin elde tutulması her zaman bir risk yaratır. Verilerin elde tutulması veri güvenliğinin sağlanması noktasında tehlike yaratabilir. Çünkü veri güvenliğini sağlamak zordur. Veri sorumluları her türlü önlem alsalar bile bilişim teknolojilerinin gelişimiyle siber saldırı veya sızıntı sonrasında veri güvenliği ilkesinin ihlal edilmesi söz konusu olabilir bu nedenle bilişim güvenliği alanında tam güvenlikten değil makul güvenlikten bahsedilir[460]. Bu bakımdan hem verileri muhafaza eden veri sorumlusu hem de ilgili, kişisel verilerinin veri sorumlusu tarafından hukuka aykırı işlemlere konu edilebilmesi açısından risk taşımaktadır. Ayrıca kişisel verilerin korunması düşüncesinden özünü alan bu ilke kabul edilmediği durumda ilgili, kişisel verisi haklı gerekçeyle elde edilmiş olsa bile hayatı boyunca bu verinin kayıt altında tutulacağını ve "*yeri geldiği zaman*" kullanılacağını düşünebilir. Böyle bir ortam ise kişinin maddi ve manevi bütünlüğü, bireysel özerklik ve özel yaşamın gizliliği gibi korunması gereken birçok değerlere zarar verir[461].

---

[457] **DÜLGER**, s. 300, **KÜZECİ**, s. 245, **BOZKURT**, s. 147, **GÖÇMEN UYARER**, s. 129.

[458] Maddenin gerekçesinde bu ilke ; "*Kişisel verilerin, ancak ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmesi zorunludur. Buna göre, veri sorumluları, ilgili mevzuatta verilerin saklanması için öngörülen bir süre varsa bu süreye uyacak; yoksa verileri, ancak işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edebilecektir. Bir verinin daha fazla saklanması için geçerli bir sebep olmaması durumunda, o veri silinecek veya anonim hale getirilecektir. Gelecekte kullanma ihtimalinin varlığına dayanarak veri saklanamayacaktır. Veri sorumlusu, Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca Sicile kayıt için başvuru yaparken kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süreyi bildirmek zorundadır*." şeklinde açıklanmıştır.

[459] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 60, **TAŞTAN**, s. 52, **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 220, **KUŞKONMAZ**, s. 93.

[460] **DÜLGER**, s. 301, **GÜNAY**, s. 106.

[461] **KÜZECİ**, s. 245, **YILMAZ**, s. 136.

Hukuka aykırı bir toplama, saklama veya işleme faaliyeti olmamasına rağmen kişisel verilerin yukarıda bahsedilen tehlikeler nedeniyle mümkün olan en kısa süre tutulması gerekli olup bu ilke gereğince belirlenmiş olan işleme amacı için gereksiz olan kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ya da anonimleştirilmesi gerekir KVKK'nın 12. maddesinde, veri sorumlusu, kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesini ve erişilmesini önlemek, ayrıca bu verilerin güvenli bir şekilde saklanmasını sağlamak amacıyla uygun güvenlik düzeyini sağlamak için gerekli tüm teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür. Veri sorumlusu ayrıca, bu tedbirleri belirlemek ve kişisel verilerin bu esaslar doğrultusunda muhafazasını sağlamakla da sorumludur. Ayrıca, kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlama yükümlülüğü bulunan veri sorumlularının bu kurallara uygun şekilde hareket etmesi gerekir[462]. Bu konuya ilişkin yürürlüğe konulan "*Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik*" ile kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenerek ilkenin uygulanması sağlanmak istenmiştir.

95/46/EC sayılı Direktifin 6/1-e maddesi, kişisel verilerin toplandığı veya işlendiği amaca uygun olmayan bir süre boyunca muhafaza edilmemesi gerektiğini belirtirken[463] GVKT'nin 5/1-e maddesi ise kişisel verilerin, ilgili kişilerin kimliklerinin belirlenebilmesini sağlayacak şekilde, işlenme amacının gerektirdiği süre boyunca tutulması gerektiğini vurgulamaktadır[464]. Yani kişisel veriler yalnızca gerekli olduğu sürece saklanmalıdır.

Kişisel verilerin işlenme amacı için gerekli olan süre boyunca muhafaza edilmesi ilkesi, veri koruma düzenlemelerinde temel bir prensip olarak kabul edildiğinden 95/46/EC sayılı Direktif, GVKT ve KVKK'da benzer şekilde yer almıştır. Bu düzenlemeler, kişisel verilerin gereksiz yere uzun süreler boyunca saklanmasını önleyerek, ilgili kişilerin verilerini ve gizlilik haklarını korumayı amaçlamaktadır. Bu sayede, kişisel verilerin gereksiz yere kullanımı ve kötüye kullanımı riski en aza indirilerek, bireylerin mahremiyeti ve güvenliği sağlanmış olur. Ayrıca veri

[462] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine ilişkin Temel İlkeler, s. 13, www.kvkk.gob-v.tr, (Erişim Tarihi:25.02.2024).
[463] 95/46/EC sayılı Direktif, m. 6/1-e, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538.
[464] GVKT, m. 5/1-e, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:24.02.2024).

sorumlularının veri depolama ve imha politikalarını etkin bir şekilde uygulamalarını teşvik eder. Bu şekilde, gereksiz veri birikimi önlenir ve veri güvenliği riskleri azaltılır.

B. Kişisel Verilerin Hedeflenen Amaç İçin Gereksiz Veya Amaçsız Kaldığı Haller

Kişisel verilerin amacının gereksiz olduğu durumlar çeşitli olasılıklar dâhilinde gerçekleşmiş olabilir. Bunlardan ilki veri sorumlusunun hedeflediği amacına ulaşmasıdır[465]. Veri sorumlusu, belirli bir amacı gerçekleştirmek amacıyla kişisel veriyi elde eder ve işler ancak amacına ulaştığı zaman bu verileri tutması için bir başka bir amacı kalmaz. Bu durumda veri, artık veri sorumlusu için gereksiz bir duruma gelir. Meşru bir neden olmadan kişisel verinin tutulması hukuka aykırı olduğundan bu verinin tutulması ilke gereğince doğru olmaz[466].

İkinci olarak veri sorumlusu belirlediği amacına ulaşmamasına rağmen artık veri sorumlusunun böyle bir amacı kalmayabilir, ortadan kalkabilir ya da belirlediği amacı değişebilir[467]. Bu durumlarda amacın gerçekleşmeden ortadan kalkması, vazgeçilmesi ya da değişmesi söz konusu olur. Veri sorumlusunun belirlediği amaç ortadan kalktığından ve belirlediği bir amaç olmadığından kişisel verinin işlenmesini gerektiren bir durum kalmaz. Veri sorumlusunun amacının değişmesi durumunda ise veri daha önce belirlenen amaç doğrultusunda elde edildiğinden yeni belirlenen amaç için kişisel veriler ilk defa elde ediliyor gibi veri işlemeye ilişkin tüm aşamaların tekrar edilmesi gerekir[468].

Son olarak, veri sorumlusunun belirlediği amaç için elinde tuttuğu kişisel verilerin gereksiz veya fazla olduğu anlaşılabilir[469]. Bu durumda veri sorumlusu elinde tuttuğu verilerin gereksiz, fazla veya bazılarına ihtiyaç duymadığını tespit ederse artık bu verileri tutmasının bir amacı kalmayacaktır[470]. Ancak veri sorumlusu, bu verilerin

---

[465] **KÜZECİ**, s. 245, **DÜLGER**, s. 301, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 60, **BOZKURT**, s. 147, **BAŞALP**, s. 39, **GÜNAY**, s. 106.
[466] **DÜLGER**, s. 301, **MALKOÇ/BUDAK** s. 69, **GÜNAY**, s. 106.
[467] **KÜZECİ**, s. 245, **DÜLGER**, s. 302, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler s. 60, **BOZKURT**, s. 147, **BAŞALP**, s. 39, **KIRATLI**, s. 234, **GÜNAY**, s. 106.
[468] **DÜLGER**, s. 302, **KÜZECİ**, s. 237.
[469] **KÜZECİ**, s. 245, **DÜLGER**, s. 302, **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 60, **BOZKURT**, s.147, **BAŞALP**, s. 39, **GÜNAY**, s. 106.
[470] **DÜLGER**, s. 302, **KÜZECİ**, s. 245.

gereksiz ve amaçsız olduğunu sonradan fark etmişse ve bunun nedeni veri sorumlusunun Kanun'dan veya diğer yasal düzenlemelerde belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmemesi ise sorumluluğu söz konusu olur[471].

Konuya ilişkin olarak kendisine yapılan bir başvuru sonucunda Kurul, "*veri sorumlusunun, hâlihazırda aktif olmayan müşterisinin (ilgili kişi) kişisel verilerinin silinmesi hususundan talebini yerine getirmemesi üzerine; veri sorumlusunun tabi olduğu mevzuat uyarınca işlediği kişisel verileri 10 yıl boyunca muhafaza etmesi zorunluluğu bulunduğundan, Kurul tarafından aktif olmayan müşterilerin kişisel verilerinin, Kanunun 4 üncü maddesinde yer verilen genel ilkelere uygun olarak saklama amacı dışında işlenmemesi gerektiği yönünde veri sorumlusunun talimatlandırılmasına*" karar vermiştir[472]. Bu karara göre veri sorumlusunun veriyi saklama amacı dışında işlememesi ve süreçleri buna göre yapılandırması gerektiği vurgulanmıştır. Bu durumda, veri sorumlusu tüzel kişiliklerinin kişisel verilerin envanterlerini çıkarması, verilerin güncel olup olmadığını tespit etmesi ve tutmaya devam edeceği verinin ne kadar süre ile elde tutacağını belirlemesi doğru bir yaklaşım olur[473].

AİHM konuya dair biri hırsızlıktan diğeri darp şikâyeti ile tutuklanmış iki kişinin beraat etmesi sonucunda parmak izi, DNA profili, hücre örneklerinin ulusal veri tabanından silinmesi talep etmelerine rağmen silinmemesi nedeniyle yaptıkları başvuruda, DNA profili ve hücre örneklerinin kişiler arasındaki mevcut akrabalık bağlarını ortaya çıkaran ve kişinin etnik kökeni hakkında bilgi veren bir araç olduğundan ilgililerin DNA profilleri ile hücre örneklerinin muhafaza edilmesini özel hayata saygı hakkına bir müdahale oluşturduğuna karar vermiştir[474].

---

[471] **DÜLGER**, s. 302.
[472] Kişisel Verileri Koruma Kurulu "*İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Silinmesi Talebinin Yerine Getirilmemesi*" Hakkında Karar, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5415/Ilgili-Kisinin-Kisisel-Verilerinin-Silinmesi-Talebinin-Yerine-Getirilmemesi, (Erişim Tarihi:06.05.2023).
[473] **BOZKURT**, s. 151.
[474] S. ve Marper Birleşik Krallık'a Karşı, Başvuru No:30562/04, 30566/04, Karar Tarihi:04.12.2008, https://eur-lex.europa.eu/, **KÜZECİ**'den atfen, s. 246, **ÖZER DENİZ**, s. 90.

C. Veri Sorumlusunun Veri İşleme Amacı İçin Belirlediği Süre

Kişisel veri ile veri sorumlusunun belirlediği amaç arasında illiyet bağı sona erdiğinde bu verilerin silinmesi, kaldırılması ve yok edilmesi gerekir. Verilerin amaç için gereken süre kadar muhafaza edilmesi ilkesi gereğince veri sorumlusu verilere hangi amaçla ihtiyaç duyduğunu belirlemeli ve veri işlemenin her aşamasını ve her aşamada söz konusu olan amaçları dikkate alarak veri türü için ilgili amaca göre ne kadar süre ile muhafaza edilmesi gerektiğini tespit etmelidir[475]. Ancak bu veri sorumlusu için ağır bir yükümlülüktür. Sürenin tespit edilmesinde verinin işleme amacı ile ilgili kişinin niteliğine dikkat etmek gerekir. Örneğin bir banka ATM'sinin güvenlik kamera kayıtlarının geçmişe ilişkin banka veya kredi kartının kötüye kullanımı, hırsızlık, dolandırıcılık gibi iddialar nedeniyle aylarca saklanması gerekirken bir mağazanın güvenlik kamera kayıtlarının bir hafta kadar saklanması yeterli olabilecektir[476].

Kişisel verilerin işleme sürelerinin tespit edilmesi için öncelikle mevzuatta yasal bir düzenleme olup olmadığına bakılmalıdır[477]. Örneğin 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun[478] 42. maddesinde; "*alınan yazıların ve faaliyetler ile ilgili belgelerin asıllarının veya bunun mümkün olmadığı hâllerde sıhhatlerinden şüpheye mahal vermeyecek kopyalarının ve yazılan yazıların makine ile alınmış, tarih ve numara sırası verilerek düzenlenecek suretlerinin, usulleri çerçevesinde ilgili banka nezdinde on yıl süreyle saklanacağı*" düzenlenmiştir[479].

---

[475] **KÜZECİ**, s. 245, **DÜLGER**, s. 303.
[476] **DÜLGER**, s. 303.
[477] Kişisel Verileri Korum Kurumu, Kişisel Verilerin İşlenmesine ilişkin Temel İlkeler, s. 13, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:25.02.2024).
[478] R.G. Tarih: 01/11/2005, Sayı: 25983.
[479] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, bir bankaya ait veri kayıt sistemindeki kişisel verilerin silinme talebinin, banka tarafından yerine getirilmemesi sebebiyle Kuruma yapılan başvuru hakkında; " *5411 sayılı Bankacılık Kanununun 42 nci maddesi, alınan yazıların ve faaliyetler ile ilgili belgelerin asıllarının veya bunun mümkün olmadığı hâllerde sıhhatlerinden şüpheye mahal vermeyecek kopyalarının ve yazılan yazıların makine ile alınmış, tarih ve numara sırası verilerek düzenlenecek suretlerinin, usulleri çerçevesinde ilgili banka nezdinde on yıl süreyle saklanacağı hükmünü haiz olduğunu, ayrıca Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 17 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında da "Bankaların, müşterilerinden ve Resmî ya da özel kurum ve kuruluşlardan aldıkları mektup, telgraf, elektronik posta mesajı, ilam ve tebligatlar ile diğer yazıları ve Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik uyarınca hazırlayacakları raporlar da dâhil olmak üzere, faaliyetleri ile ilgili belgelerin asıllarını veya mümkün olmadığı hâllerde sıhhatlerinden şüpheye mahal vermeyecek kopyalarını ve müşterilerine ve Resmî ya da özel kurum ve kuruluşlara yazdıkları yazıların makine ile alınmış, tarih ve numara sırası verilerek düzenlenecek suretlerini istenildiğinde ibraz edilebilecek şekilde nezdlerinde on yıl süreyle saklamaları zorunludur." hükmüne yer verildiğini, bu kapsamda, veri sorumlusu banka nezdinde bulunan kişisel*

Ancak yasalarla her bir kişisel veri için özel bir süre belirlenmesi güçtür. Bunun dışındaki alanlarda ise Kurul'un aldığı ilke kararı ile sektörlere özgü kişisel verilerin nitelikleri dikkate alınarak veri saklama süreleri belirlenmesi mümkündür[480]. Ancak bir sınırlama yoksa veri sorumlusu verileri işlediği amaçla sınırlı olan süreyle ilgili kişinin hakkını zarar vermemek ve veri güvenliği açısından risk oluşturmayacak makul bir süre belirleyerek saklayabilir[481]. Veri sorumluları çeşitli kategorilerde bulunan verilerin saklanma sürelerini belirleyen veri tutma politikaları geliştirerek bu ilkeye uyumu gerçekleştirebilirler[482]. Ayrıca KVKK'nın 16. maddesinde, veri sorumluları siciline kayıt olurken "*Kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süre*"nin bildirilmesi yükümlülüğü getirilmiştir. Böylece gelecekte kullanma ihtimaline dayanarak verilerin muhafaza edilemeyeceği bu düzenleme ile de açıkça ortaya koyulmaktadır. Ayrıca, veri saklama sürelerine ilişkin yasaların veri sorumlularına verileri belirli bir süre saklama yükümlülüğü getirmesi durumda veri sorumlularının belirlediği sürelerin yasalara belirlenen süreden kısa olmaması gerekir.

Ayrıca KVKK'nın 28. maddesinde ise KVKK'nın uygulanmayacağı istisnai alanlar sayılmış olup kişisel verilerin bilimsel ve tarihi araştırma, planlama ve istatistiki gibi amaçlarla işlenmesi durumlarının hangi koşullarda Kanunun uygulamayacağına ilişkin düzenlenme yapılmıştır.

Söz konusu ilkede yer alan "*veya işlendikleri amaç için gerekli olan*" ifadesi Anayasa Mahkemesi'ne konu olmuştur. Anılan ifadenin kişisel verilerin temel güvencesi olan muhafaza edilme süresinde belirsizliğe sebep olduğu ve sübjektif, geniş ve yorumlayana göre farklı biçimlerde değerlendirilebilecek nitelikte olduğu belirtilerek iptali istenmiştir. Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 2. maddesine atıfta bulunarak hukuk devleti ilkesine ve hukuk devleti ilkesinin temel ilkelerinden biri olan

---

verilerin silinmesi ile ilgili Kuruma yapılan başvuru hakkında; 6698 sayılı Kanunun ilgili maddesi ile 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 42 nci maddesi göz önünde bulundurulduğunda; ilgili kişinin bankalar nezdindeki son işlemi üzerinden 10 yıllık saklama süresi geçmediği dikkate alındığında, şikayetçinin talebine yönelik Kurumumuzca yapılacak bir işlem bulunmadığına" karar vermiştir. "*İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme ilkesi gereğince kişisel verilerin silinmemesi hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 05/12/2018 tarihli ve 2018/142 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5424/2018-142, (Erişim tarihi:25.02.2024).

[480] **TAŞTAN**, s. 52, **BOZKURT**, s. 148, **OĞUZ**, s. 135, **GÜRSEL**, s. 223.

[481] **KÜZECİ**, s. 245, **TAŞTAN**, s. 52, **DEVELİOĞLU**, s. 49, **BOZKURT**, s. 148.

[482] **KÜZECİ**, s. 245, **DÜLGER**, s. 305.

belirlilik ilkesinin önemine değindikten sonra kişisel verinin yasal mevzuatta muhafaza edilmeleri için belirli bir süre varsa öncelikle ona uyulacağı, süre öngörülmemişse işlendikleri amaç için gerekli olan süre muhafaza edeceklerini, muhafaza edilmelerine ilişkin bir neden kalmadığında bu verilerin artık saklanamayacağını belirtmiştir. Ayrıca, kişisel verilerin belirlenen amaç doğrultusunda işlenebileceğini ve amaç ortadan kalktığında kişisel verinin kullanımının yasaklandığını ve bu nedenlere kişilere süresiz olarak kişisel verileri muhafaza yetkisi verilmediği ifade ederek iptali istenen maddenin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar vermiştir[483].

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, devlet memuru olan başvurucunun memuriyet döneminde hakkında açılmış olan inceleme ve soruşturma dosyalarının imha edilmesi talebinin veri sorumlusu tarafından reddedilmesine ilişkin olarak yaptığı başvuruda, "*ilgili kişinin devlet memuru olduğu dönemde hakkında açılmış olan soruşturma dosyalarına ilişkin evrakların, işlenmesini gerektiren sebeplerin henüz ortadan kalkmamış olması*" nedeniyle imha edilmemesi gerektiği yönünde karar vermiştir[484].

Bu ilkeyi düzenleyen 95/46/EC sayılı Direktif'in 6/1-e maddesinin 2. paragrafında "*Üye devletler, tarihsel, istatiksel veya bilimsel kullanım amacıyla daha uzun süreli depolanan kişisel veriler için uygun koruma önlemleri alacaktır*"[485], GVKT'nin 5/1-e maddesinin devamında ise "*kişisel veriler, veri öznesinin hakları ve özgürlüklerinin güvence altına alınması için bu Tüzük'ün gerektirdiği uygun teknik ve düzenlemeye ilişkin tedbirlerin uygulanmasına tabi olmak kaydıyla, 89(1) maddesi uyarınca yalnızca kamu yararına arşivleme amaçlarıyla, bilimsel veya tarihi araştırma amaçlarıyla ya da istatistiki amaçlarla işlendikleri sürece, daha uzun sürelerle depolanabilir (depolamanın sınırlandırılması)*"[486] denilmiştir. Bu düzenlemelerle kamu yararına yapılan arşivleme, araştırma, bilimsel veya tarihi araştırma veya istatistiki amaçlarla işlenen kişisel verilerin saklama sürelerine istisna getirdiği

[483] Anayasa Mahkemesi Kararı, E. 2016/125, K. 2017/143, T. 28.09.2017, Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Anayasa Mahkemesi Yayınları, Cilt:1, Sayı:55, s. 1-87.
[484] "*Sicil dosyalarındaki kişisel verilerin, işlenmelerini gerektiren sebeplerin ortadan kalkmaması sebebiyle, imha edilmemesi gerektiği hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28/06/2018 Tarihli ve 2018/69 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5366/2018-69, (Erişim Tarihi:06.05.2023).
[485] 95/46/EC sayılı Direktif, m.6/1-e, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 538.
[486] GVKT, m. 5/1-e, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:24.02.2024).

görülmektedir. KVKK'nın 28. maddesinde ise KVKK'nın uygulanmayacağı istisnai alanlar sayılmış olup kişisel verilerin bilimsel ve tarihi araştırma, planlama ve istatistiki gibi amaçlarla işlenmesi durumlarının hangi koşullarda Kanunun uygulamayacağına ilişkin düzenlenme yapılmıştır.

GVKT'nin 13/2-a ve 14/2-a maddelerinde, aydınlatma metninde verilerin saklanacağı süre ve bu süre belirlenemiyorsa sürenin belirlenmesine ilişkin ölçütlere yer verileceğine yer verilmişken[487] KVKK'da ise verinin saklanacağı sürenin ilgiliye bildirilmesine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir[488]. Ancak "*Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik*"in 6/1-g maddesinde "*kişisel veri saklama ve imha politikasında saklama ve imha sürelerini gösteren tabloya yer verilmesi*" düzenlenmiştir.

GVKT'nin 39 numaralı giriş maddesinde kişisel verilerin gereğinden fazla saklanmaması için veri sorumlusunun silme veya düzenli gözden geçirme sürelerini belirlemesi gerektiği belirtilmektedir[489]. "*Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi*

---

[487] GVKT'nin "*Kişisel verilerin veri öznesinden toplandığı hâllerde sağlanacak bilgiler*" başlıklı m.13/2; "*1. paragrafta atıfta bulunulan bilgilere ek olarak, veri sorumlusu kişisel verilerin elde edildiği anda adil ve şeffaf bir işleme faaliyeti için gereken aşağıdaki ek bilgileri veri öznesine sağlar:(a) kişisel verilerin depolanacağı süre veya bunun mümkün olmaması hâlinde, bu sürenin belirlenmesi amacıyla kullanılan kriterler*"; GVKT'nin "*Kişisel verilerin veri öznesinden alınmadığı hâllerde sağlanacak bilgiler*" başlıklı m.14/2-a; "*1. paragrafta atıfta bulunulan bilgilere ek olarak, veri sorumlusu veri öznesi açısından adil ve şeffaf bir işlemenin sağlanması için gereken aşağıdaki bilgileri veri öznesine sağlar:(a) kişisel verilerin depolanacağı süre veya bunun mümkün olmaması hâlinde, bu sürenin belirlenmesi amacıyla kullanılan kriterler*" şeklinde düzenlenmektedir. AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:28.02.2024).

[488] **YÜCEDAĞ**, Genel İlkeler, s. 61.

[489] GVKT, Giriş 39. maddeye göre; "*Her kişisel veri işleme işlemi, hukuka ve hakkaniyete uygun olmalıdır. Kendileriyle ilgili kişisel verilerin toplanması, kullanılması, bunlara bakılması veya bunların bir başka şekilde işlenmesi ve kişisel verilerin ne ölçüde işlendiği ya da işleneceği gerçek kişiler için şeffaf olmalıdır. Şeffaflık ilkesi, bu kişisel verilerin işlenmesine ilişkin her türlü bilgi ve bilgilendirmenin kolayca erişilebilir ve anlaşılır olmasını ve açık ve yalın bir dil kullanılmasını gerektirir. Bu ilke, özellikle, ilgili gerçek kişiler bakımından adil ve şeffaf bir işleme faaliyetini, bunların teyit alma hakkını ve işlenmekte olan kendilerine ilişkin kişisel verilerin iletilmesini temin etmek üzere veri sorumlusunun kimliği, işleme amaçları ve ilave bilgilerin veri öznelerine iletilmesini ilgilendirir. Gerçek kişiler, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin riskler, kurallar, güvenceler ve haklar ile söz konusu veri işlemeyle ilgili haklarını nasıl kullanacakları konusunda bilgilendirilmelidir. Özellikle, kişisel verilerin işlenmesinde güdülen özel amaçlar açık, meşru ve kişisel verilerin toplandığı sırada belirlenmiş olmalıdır. Kişisel veriler, işlenme amaçlarına uygun, işlenme amaçlarıyla ilgili ve bunlarla sınırlı olmalıdır. Bu, özellikle kişisel verilerin depolandığı sürenin kesin bir şekilde asgari süre ile sınırlı olmasını gerektirir. Kişisel veriler, ancak işlemenin amacı başka yollarla makul bir şekilde yerine getirilemiyorsa işlenmelidir. Kişisel verilerin gerekenden daha uzun süre tutulmamasını sağlamak için veri sorumlusu, kalıcı olarak silme veya periyodik gözden geçirme için süre sınırlarını belirlemelidir. Doğru olmayan kişisel verilerin düzeltilmesi veya silinmesini sağlamaya yönelik makul tüm adımlar atılmalıdır. Kişisel veriler, kişisel verilere ve işleme için kullanılan ekipmana izinsiz erişimin veya bunların kullanımının önlenmesi de dâhil olmak üzere, kişisel verilerin uygun biçimde güvenliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde*

veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'in" 11. maddesine göre, veri sorumlusu tarafından hazırlanan kişisel veri saklama ve imha politikası çerçevesinde, periyodik imha işlemi sırasında kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi gerekmektedir. Bu periyodik imha işlemleri, veri sorumlusunun belirlediği sürelerde gerçekleştirilir ve bu süre altı ayı geçemez.

Sonuç olarak, kişisel verilerin işlenme süreleri ve saklanmaları ile ilgili olarak 95/46/EC sayılı Direktif, GVKT ve KVKK'da çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, veri sorumlularının kişisel verileri işleme amacına uygun olarak belirli bir süreyle sınırlı tutmalarını sağlamakta ve gereksiz veri saklamadan kaçınmalarını teşvik etmektedir. Veri sorumlusunun, veri işleme amacı için belirlediği süreleri tespit ederken, işlenen verinin niteliği, amaç doğrultusundaki gereklilik ve ilgili kişilerin haklarına saygı gibi faktörleri dikkate alması gerekmektedir. Bu çerçevede, uygun veri saklama politikalarının belirlenmesi ve uygulanması, hem veri güvenliği ve mahremiyetin korunması hem de yasalara uygunluğun sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

D. Hedeflenen Amaç İçin Gereksiz Veya Amaçsız Kalan Kişisel Verilerin Ortadan Kaldırılması İçin Silme, Yok Etme Veya Anonim Hale Getirilmesi

Kişisel verilere gereksinim duyulmadığında artık bu verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi gerekmektedir. Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi hususu KVKK'nın 7. maddesinde, "*Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir*" şeklinde düzenlenmiştir. KVKK 11/1-e maddesi ile de ilgililer veri sorumlusuna başvurmak suretiyle Kanun'da öngörülmüş olan şartlar dâhilinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteyebilirler. Zaten, Anayasa ile güvence altına alınan

işlenmelidir." AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:28.02.2024).

kişisel verileri koruma hakkı, ilgililerin verilerinin silinmesi talep etmesini de kapsamaktadır[490].

Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesine ilişkin hususlar "*Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik"*te ayrıntılı olarak düzenlemiştir. Kişisel verilerin, silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesi yöntemleri birbirlerinden farklı kavramlar olduğundan bu kavramları açıklamakta yarar vardır.

Kişisel verilerin silinmesi işlemi, söz konusu Yönetmeliğin 8. maddesinde, **"***kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi*" olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda ilgili kullanıcıların çevrimiçi veya fiziksel ortamda kişisel verilere erişimi ve kullanımı engellenir. Bulut ortamında yer alan bir verinin ya da cd ya da hard diskte tutulan bir verinin bir daha erişilemeyecek şekilde silinmesini bu duruma örnek olarak verebiliriz[491].

Kişisel verilerin yok edilmesi ise aynı Yönetmeliğin 9. maddesinde, "*kişisel verilerin hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilemez, geri getirilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi*" olarak tanımlanmıştır. Kişisel verilerin yok edilmesi, silmeden farklı olarak kişisel verilerin kimse tarafından hiçbir şekilde geri döndürülemez, erişilemez ve kullanılamaz duruma getirilmesi işlemidir[492].

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi KVKK'nın 3/1-b maddesinde "*Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesi*" olarak tanımlanmıştır. Anonimleştirme ile veri ile ilişkilendirilebilirlik unsuru ortadan kaldırılır ve verinin gerçek kişiyi belirlemesi veya belirlenebilir kılması olasılığı ortadan kalkar[493]. Böylece anonim olan veri kişisel olmaktan çıkar. TUİK tarafından

[490] **ÖKSÜZOĞLU**, Hilal Tuğba, Bilişim Hukuk Dergisi, "*KVKK ve Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Silinmesi ve Düzeltilmesi*", Cilt:1, Sayı:2, 2019, s. 192, https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilisimhukukudergisi/issue/52214/621356, (Erişim Tarihi: 05.05.2023).
[491] **TEPE**, s. 67, **TAŞTAN**, s. 73, **ÇELİKEL**, s. 97.
[492] **DÜLGER**, s. 256, **TEPE**, s. 68, **BASKIN**, s. 66, **ÇELİKEL**, s. 97.
[493] **ÖKSÜZOĞLU**, s. 194, **TAŞTAN**, s. 73, **TEPE**, s. 69, **BASKIN**, s. 66, **ÇELİKEL**, s. 97.

her yıl yayınlanan istatistik bilgileri, genel veya mahalli seçim öncesinde yapılan seçim anketleri anonim verilere örnektir[494].

KVVK veri sorumlularının bu yöntemlerden hangisini seçmesinin gerektiği yönünde bir düzenleme yapmamıştır. "*Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik*'te de ise veri sorumlularının gerekçesini açıklamak şartıyla bu yöntemlerden uygun olanı belirleyebilecekleri düzenlenmiştir. Burada veri sorumluları genel ilkelere, veri güvenliğini sağlamaya ilişkin gerekli önlemlere, ilgili mevzuata, Kurul kararlarına ve kişisel veri saklama ve imha politikasına uygun hareket ederek hangi yöntemi seçtiklerinin sebebini ilgili prosedür ve politikalarında açıklamak zorundadır.

Kurulun konuya ilişkin verdiği kararlara baktığımızda; Kurul, kişinin bankaya iş başvurusu yapması ve bunun olumsuz sonuçlanması sonrasında ilgilinin verinin silinmesi yönündeki talebine rağmen veri sorumlusunun kişisel verisini işlemeye devam etmesine ilişkin olarak yapılan başvuruda, ilgili kişinin kişisel verilerinin Kanun'un 7. maddesi kapsamında imha edilmesine karar vermiştir[495]. Kurul'un birbirleriyle ilgili olan iki kararına burada değinmek faydalı olacaktır. Kurul bir kararında, ilgili hakkında bir köşe yazısında yapılan haberin silinmesine ilişkin olarak kişinin kamuoyunu ilgilendiren bir kişi olması nedeni ve kişisel verinin ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü kapsamında işlendiği ve KVKK'nın 28. maddesinde sayılan istisnai hallerden biri olduğu değerlendirmesinde bulunarak silinmesine yönelik herhangi bir işlemin yapılmaması yönünde karar verirken[496]; başka bir kararında, ilgili kişi hakkında gazetede sağlık verilerinin rızası dışında haber yapılmasını kamu yararının olmaması ve kişilik hakkının ifade özgürlüğünden daha ağır basması nedenleriyle hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir[497].

---

[494] **TAŞTAN**, s. 74.

[495] "*İlgili kişinin veri sorumlusu bankaya yaptığı iş başvurusunun olumsuz sonuçlanması sonrası kişisel verilerinin işlenmeye devam etmesi*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 06/07/2021 tarih ve 2021/670 sayılı Karar Özetihttps://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7136/2021-670, (Erişim tarihi: 08.05.2023).

[496] Kişisel Verileri Koruma Kurul Kararı, Bir Gerçek Kişinin Adının Geçtiği Köşe Yazısının Silinmesi Talebi, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5407/-Bir-Gercek-Kisinin-Adinin-Gectigi-Kose-Yazisinin-Silinmesi-Talebi, (Erişim tarihi: 08.05.2023).

[497] "*Bir gazete tarafından ilgili kişinin özel nitelikli kişisel verileri hakkında haber yapılmasına"* ilişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 09/12/2019 tarih ve 2019/372 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6663/2019-372, (Erişim tarihi: 08.05.2023).

Anılan Yönetmeliğin 11. maddesinde, "*Kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlamış olan veri sorumlusu, kişisel verileri silme, yok etme veya anonim hale getirme yükümlülüğünün ortaya çıktığı tarihi takip eden ilk periyodik imha işleminde, kişisel verileri siler, yok eder veya anonim hale getirir. Periyodik imhanın gerçekleştirileceği zaman aralığı, veri sorumlusu tarafından kişisel veri saklama ve imha politikasında belirlenir. Bu süre her halde altı ayı geçemez*." şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme, veri sorumlularına verileri düzenli olarak kontrol ederek gereksiz veri birikimini önleme yükümlülüğü getirmektedir.

Veri sorumlularının kişisel veri işleme faaliyetini kişisel verilerin amacın gerektirdiği süre kadar muhafaza edilmesi ilkesine uygun olarak gerçekleştirebilmeleri için verinin gereksiz olduğu durumda yok edilmesi, silinmesi veya anonim hale getirmesi aşamalarına kadar her süreci belirlemesi gerekir. Bu ise veri sorumlusunun kişisel veri işleme faaliyetinde; veri işlemeden önce bütün amaçları öngörmesi, bu amaçlara ilişkin veri işleme aşamalarını ve verilerin bu amaçlara ulaşmak için ne kadar tutulacağını kesin olarak belirlemesine bağlıdır[498].

95/46/EC sayılı Direktif'in erişim hakkı başlığı altındaki 12-b maddesi ile "*özellikle verinin eksik veya yanlış yapısı yüzünden, bu Direktifin hükümlerine uymayan işlemede, verilerin engellenmesi veya silinmesi, uygun olarak düzeltilmesi*" hüküm altına alınarak ilgili kişilerin kişisel verilerinin silinmesi, engellenmesi ve düzeltilmesi hakkına yer verilmiştir[499]. GVKT ise 17. madde ile detaylı bir düzenleme yaparak ilgili kişinin silinme hakkını kullanması durumunda veri sorumlusunun veriyi geciktirmeden silme yükümlülüğü olduğunu belirtmiştir[500]. Bu maddenin başlığının

[498] **DÜLGER**, s. 304, **YILMAZ**, s. 146.
[499] 95/46/EC sayılı Direktif m. 12-b, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 542.
[500] GVKT, m. 17; "*Kalıcı olarak silme hakkı ("unutulma hakkı")*" "***1.*** *Veri öznesinin kendisi ile ilgili kişisel verilerin fazla gecikmeksizin kalıcı olarak silinmesini veri sorumlusundan temin etme hakkı bulunur ve aşağıdaki hâllerden birinin geçerli olması durumunda, veri sorumlusu kişisel verileri fazla gecikmeksizin kalıcı olarak silmekle yükümlüdür: (a) kişisel verilerin toplanma veya işlenme amaçlarıyla ilişkili olarak artık gerekli olmaması; (b) veri öznesinin 6(1) maddesinin (a) bendi veya 9(2) maddesinin (a) bendine göre işlemenin dayandığı rızayı geri alması ve işlemeyle ilgili başka bir hukuki dayanak bulunmaması; (c) veri öznesinin 21(1) maddesi uyarınca işlemeye itirazda bulunması ve işlemeye yönelik ağır basan meşru bir dayanak bulunmaması ya da veri öznesinin 21(2) maddesi uyarınca işlemeye itirazda bulunması; (d) kişisel verilerin hukuka aykırı biçimde işlenmiş olması; (e) veri sorumlusunun tabi olduğu Birlik veya Üye Devlet hukukundaki bir yasal yükümlülüğe uyum sağlanması amacıyla kişisel verilerin kalıcı olarak silinmesinin zorunlu olması; (f) kişisel verilerin 8(1) maddesinde atıfta bulunulan bilgi toplumu hizmetlerinin sunulması ile ilgili toplanmış olması.* ***2.*** *Veri sorumlusunun kişisel verileri kamuya açıklamış olduğu ve 1. paragraf uyarınca kişisel verileri kalıcı olarak silmek zorunda olduğu hâllerde, veri sorumlusu, mevcut teknoloji ve uygulama faaliyetini göz*

"*silme hakkı*" ve "*unutulma hakkı*" olarak ifade edildiği görülmekte olup unutulma hakkı ile ilgili olarak tartışmalar olmasına rağmen silme hakkı, unutulma hakkı ve dizinden çıkarma hakkı ifadeleri birbirlerinin yerine kullanılmaktadır[501].

Verilerin saklanma sürelerinin belirlenmesi önemli bir konudur. GVKT'de buna ilişkin belirlenmiş bir süre bulunmamaktadır. Bu nedenle GVKT uygulandığı ülkelerde de veri sorumlularının verileri topladığı amaca uygun olarak bir saklama süresi belirlemesi gerekir. Ayrıca veri sorumluları belirledikleri bu süreyi ilgili kişilere yapacakları bildirimde bildirmeleri gerekir[502]. Verilerin saklama süresi sona erdiğinde de bu veriler silinir ya da seçilen yönteme göre imha edilir. Bu nedenle, GVKT'de veri sorumlularına kişisel verilerin gereken süreden daha fazla saklamamaları için silme ve düzenli gözden geçirme süreleri belirleme yükümlülüğü getirmiştir[503]. Ayrıca, GVKT'ye göre anonimleştirme ve 95/46/EC sayılı Direktif'ten farklı olarak psödönimleştirme yöntemleri de tercih edilebilir. Ancak veri sorumlularının bu yöntemleri uygulanması için gerekli ve yeterli derecede güvenliğin sağlanması yönünde özen gösterme yükümlülüğü vardır.

GVKT, 95/46/EC sayılı Direktif ve KVKK arasında belirli farklılıklar bulunmaktadır. GVKT, kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler içerirken, 95/46/EC sayılı Direktif daha genel bir çerçeve sunmaktadır. KVKK ise bu konuda 95/46/EC sayılı Direktif'e göre daha kapsamlı bir düzenleme getirerek, veri sorumlularının belirli şartlar altında kişisel

---

önünde bulundurarak, veri öznesinin talep ettiği kişisel verileri işleyen veri sorumlularına söz konusu kişisel verilere yönelik her türlü bağlantı veya bu verilerin her türlü nüshası ya da çoğaltmasının söz konusu veri sorumlularınca kalıcı olarak silinmesi hususunda bilgi vermek üzere teknik tedbirler de dâhil olmak üzere makul adımları atar. ***3.*** *İşleme aşağıdaki amaçlar doğrultusunda gerekli olduğu ölçüde 1 ve 2. Paragraflar uygulanmaz: (a) ifade özgürlüğü ve bilgi edinme hakkının kullanılması; (b) veri sorumlusunun tabi olduğu Birlik veya Üye Devlet hukuku çerçevesinde işleme gerektiren bir yasal yükümlülüğe uyulması veya kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi veya veri sorumlusuna verilen resmi bir yetkinin uygulanması; (c) 9(2) maddesinin (h) ve (i) bentlerinin yanı sıra 9(3) maddesi uyarınca halk sağlığı alanındaki kamu yararı sebeplerinden dolayı; (d) 1. paragrafta atıfta bulunulan hakkın işleme amaçlarına ulaşılmasını imkânsız hale getirmesi veya bu amaçlara ulaşılmasına ciddi şekilde zarar vermesinin muhtemel olduğu ölçüde, 89(1) maddesi uyarınca kamu yararına arşivleme amaçları, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları ya da istatistiki amaçlar doğrultusunda veya (e) hak taleplerinin oluşturulması, hakkın yerine getirilmesi veya savunulması açısından.*", AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:28.02.2024).

[501] **ÖKSÜZOĞLU**, s. 235.

[502] **DÜLGER**, s. 305, **DEVELİOĞLU**, s. 50, **KORKMAZ**, s. 131.

[503] Bkz. GVKT, Giriş m. 39, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:28.02.2024)

verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkını güvence altına almıştır. Ancak, tüm bu düzenlemelerde ortak olan nokta, kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması durumunda bu verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi gerekliliğidir. Ancak KVKK ile düzenlenen silme, yok etme ve anonim hale getirme GVKT ile düzenlenen unutulma hakkından çok 95/46/EC sayılı Direktif'te yer alan silme ve düzeltme hakkına daha yakındır[504]. Ancak unutma hakkı Anayasamızda ve Kanunumuzda yer almasa da, hukukumuzda genel olarak kabul edilmektedir[505].

VII. VERİ GÜVENLİĞİ İLKESİ

Veri güvenliği ilkesi, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili olarak hukuk sistemimizde giderek daha fazla önem kazanan bir ilkedir. Bu ilke, veri sorumlularının kişisel verilerin kazara ortadan kaldırılma, yetkisiz erişim, değiştirilme, silinme ve

[504] **DEVELİOĞLU**, s. 93.

[505] Anayasa Mahkemesi, bir gazetenin internet haber arşivinde erişilebilir durumda olan bir içeriğin yayından kaldırılmasına talebine ilişkin başvuru sonucunda; kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında kişisel verilerin silinmesini talep etme hakkının, bireylerin geçmişlerinde yaşadıkları olumsuzlukların unutulmasına olanak tanıdığını ve bu hakka ilişkin açık bir düzenlemenin Anayasa'da bulunmamasına rağmen, İnternet ortamında kolayca erişilebilen ve dijital hafızada saklanan haberlere erişimin engellenmesi için doğal bir sonuç olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca unutulma hakkının tanınmamasının, bireylerin manevi varlığını geliştirmesi için gerekli onurlu bir yaşam sürdürmelerine ve manevi bağımsızlıklarını korumalarına yönelik ciddi bir müdahaleyi sürekli hale getirebileceğine dikkat çekerek talebin yerine getirilmemesinin hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi Kararı Başvuru No:2013/5653. T.03.03.2016, Lexpera Hukuk Bilgi Sistemi, (Erişim Tarihi:28.02.2024), "*Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına Yönelik Talepler ile ilgili olarak*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararında; "*unutulma hakkının uygulanmasında mevzuatımızda kavramsal olarak söz konusu hakka yer verilmese bile hukukumuzda bu hakkı sağlamaya yönelik araçların bulunduğunun açık olduğu, bu araçların örneğin, 5651 sayılı Kanunun özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi yönündeki düzenlemesi olabileceği gibi Kanunun silmeyi düzenleyen 7 nci maddesi de olabileceği, bu itibarla, yukarıda yer verilen açıklamalardan hareketle, unutulma hakkının, Anayasanın 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü ile 6698 sayılı Kanunun 4 üncü, 7 nci ve 11 inci maddelerinde ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde yer verilen düzenlemelerle iç hukukumuz açısından karşılanabileceği ve ayrı bir hak olarak tanımlanmasına gerek olmadığı; öte yandan unutulma hakkını sağlamaya yönelik olarak veri işleme faaliyetinin durdurulması, silme, yok etme veya anonim hâle getirme ile indeksten çıkarma işleminden somut olaya göre en uygun olan araca karar verilebileceği, zira unutulma hakkı içinde pek çok hakkı barındıran bir üst kavramken, sayılanların bu hakkı tesis etmeye yönelik araçlar olarak ele alındığında Kanunla hedeflenen gayenin gerçekleşmesine de katkı sunulabileceği"* hususunda değerlendirmede bulunulmuştur, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6776/2020-481, (Erişim Tarihi:28.02.2024).

yayılma gibi durumları önlemek için gerekli tedbirleri almasını gerektirir[506]. Ancak, kişisel verilerin korunması ile veri güvenliği aynı anlama gelmez[507]. Kişisel verilerin korunması, temelde bireyleri ve onların özel hayatlarını korumayı amaçlar. Bu nedenle, veri sorumluları, bireylerin kişisel verilerinin güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Diğer yandan, veri güvenliği, genel olarak verilerin bütünlüğünü, erişilebilirliğini ve gizliliğini sağlamayı hedefler. Bu kapsamda, siber saldırılara karşı korunma, veri yedekleme ve güvenli ağ altyapısı gibi teknik önlemleri içerir. Veri güvenliği ilkesi ile veriler korunduğundan bu veriler kişisel veri niteliğinde olduğunda kişilerin korunmasına da hizmet eder[508]. Dolayısıyla, veri güvenliği ilkesi ile kişisel verilerin işlenmesi bakımından ilgililerin hak ve özgürlükleri korunur. Kısaca kişisel verilerin korunması kavramı veri güvenliğini de kapsamakta olup kişisel verilerin korunması için veri güvenliğinin sağlanması gerekir. Bu ilkenin hayata geçmesi sadece bireylere değil kurum ve kuruluşlara da fayda sağlar.

Veri güvenliği ilkesine KVKK'nın genel ilkeleri düzenleyen 4. maddesinde yer verilmemiştir. İlkenin genel ilkeler arasında sayılmaması doktrinde bir eksiklik olarak görülse[509] de KVKK'nın 12. maddesi ile veri sorumlusunun veri güvenliğini sağlamaya yönelik yükümlülükleri düzenlenmiştir. Bu maddeye göre veri sorumlusu; "*kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, kişisel verilerin muhafazasını sağlamak, amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır*". Buna göre veri sorumlusu; kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı erişilmesini önlemek ve kişisel verilerin muhafazasını temin etmekle yükümlü kılınmıştır. Kişisel verilerin KVKK'nın 4 ila 9. maddeleri arasında yer alan hükümlere uygun olarak işlenmesi, işlemenin hukuka aykırılığını ortadan kaldıracaktır. Bu bakımdan veri güvenliğinin sağlanması için kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelere de uygunluk şarttır. Veri sorumlusu, diğer bir yükümlülüğü olan kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek için fiziksel olarak bir güvenlik alanı oluşturmalı ve yetkisi olmayan kişilerin bu alana girmesini engellemek için gereken önlemleri almalıdır[510].

[506] **KÜZECİ**, s. 289, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 284, **YILMAZ**, s. 151.
[507] **KÜZECİ**, s. 289, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 285, **YILMAZ**, s. 150.
[508] **KÜZECİ,** s. 290, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 2845, **KORKMAZ**, s. 130, **SELEK**, s. 85.
[509] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 285.
[510] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 295.

Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak ise kişisel verilerin herhangi bir kasıt olmadan da yok olmaması, kaybolmaması veya değiştirilmemesine karşı gereken önlemleri almayı gerektirir. Bu nedenle veri sorumlusu deprem, yangın, sel gibi doğal afetler veya hırsızlık, siber saldırı gibi olaylara karşı gerekli önlemleri almalıdır.

Veri güvenliğine ilişkin olarak alınacak teknik ve idari önlemlerin neler olduğu KVKK'da belirlenmemiştir. Ancak Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından Kişisel Veri Güvenliği Rehberi yayınlanmıştır[511]. Bu rehber, veri sorumlularına veri güvenliğini sağlamak için kılavuz niteliğindedir. Rehberde kişisel veri güvenliğine ilişkin alınması gereken idari tedbirler; kişisel verilerin özel nitelikli kişisel veri olup olmadığı, mahiyeti gereği hangi derecede gizlilik seviyesi gerektirdiği, güvenlik ihlali halinde ilgili kişi bakımından ortaya çıkabilecek zararın niteliği ve niceliği kriterlerinin dikkate alınarak risklerin belirlenmesi[512], çalışanların, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak açıklanmaması ve paylaşılmaması gibi konular hakkında eğitim almaları, çalışanlara yönelik farkındalık çalışmaları yapılması ve güvenlik risklerinin belirlenebildiği bir ortam oluşturulması[513], kişisel veri güvenliği politikalarının ve prosedürlerinin belirlenmesi[514], kişisel verilerin mümkün olduğunca azaltılması[515], veri sorumlularının, veri işleyenlerden hizmet aldığı durumlarda kişisel veriler konusunda en az kendileri tarafından sağlanan güvenlik seviyesinin sağlandığından emin olmalarının gerektiği[516] olarak belirlenirken kişisel veri güvenliğine ilişkin alınması gereken teknik tedbirler; siber güvenliğin sağlanması[517], kişisel veri güvenliğinin takibi[518], kişisel veri içeren ortamların güvenliğinin sağlanması[519], kişisel verilerin bulutta depolanması durumunda bulut depolama hizmeti sağlayıcısı

[511] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[512] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 8, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[513] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 9, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[514] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 11, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[515] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 12, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[516] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 12, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[517] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 16, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[518] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 18, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[519] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 20, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).

tarafından alınan güvenlik önlemlerinin de yeterli ve uygun olup olmadığının veri sorumlusunca değerlendirilmesi[520], veri sorumlusu tarafından yeni sistemlerin tedariği, geliştirilmesi veya mevcut sistemlerin iyileştirilmesi ile ilgili ihtiyaçlar belirlenirken güvenlik gereksinimlerinin göz önüne alınması[521], kişisel verilerin yedeklenmesi[522] olarak belirtilmiştir.

Veri sorumluları yukarıda sayılanlar dışında da farklı önlemler alabilirler. Ancak hangi önlemin daha uygun olduğunu belirlerken; teknoloji ve bilimsel gelişme seviyesi, uygulamanın neden olacağı maliyet, işletmenin yapısı, büyüklüğü, faaliyetleri, işlediği kişisel verinin niteliği, kapsamı, amacı ve taşıdığı riskler, gerçek kişilerin temek hak ve özgürlükleri bakımından risk taşıyıp taşımadığı hususlarının göz önünde bulundurulması gerekir[523]. Bu nedenle veri sorumlularının alacağı önlem yöntemleri değişkenlik gösterir. Örneğin, özel nitelikli kişisel veri işlemeyen ancak cirosu çok olan bir veri sorumlusunun alacağı veri güvenliği önlem yöntemi ile özel nitelikli kişisel veri işleyen ancak cirosu az olan bir veri sorumlusunun alacağı veri güvenliği önlem yöntemi aynı olmayacaktır[524].

Veri güvenliğine ilişkin önlemlerin verilerin ilk olarak elde edilmesinden başlayarak tüm aşamalarda alınması gerekir. Sadece uygun yazılım ve donanım sistemi araçları gibi teknik araçlarla önlemlerin alınması yeterli olmaz. Aynı zamanda organizasyon içinde uygun idari önlemlerin de alınması gerekir. Veri güvenliğine yönelik önlemler alınırken tehlikenin kaynağı incelenmelidir. Tehlike kazayla olabileceği gibi kişi veya kişilerden de kaynaklanabilir. Bu durumda teknik önlemler alınmalıdır. Verilerin kazayla kaybolmaları, silinmeleri veya değiştirilmeleri ihtimaline karşı veriler yedeklenmeli ya da bilgisayar virüslerine karşı korunmak için gerekli teknik önlemler alınmalıdır. Veri güvenliğine yönelik tehlikenin veri işleyenler veya veri sorumlusu adına çalışanlardan kaynaklandığı durumlarda ise idari önlemler alınmalıdır. Buna ilişkin olarak organizasyon içinde görev yapan tüm çalışanlar, veri

[520] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 22, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[521] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 23, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[522] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), s. 24, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:28.02.2024).
[523] **DÜLGER**, s. 538, **KÜZECİ**, s. 291-292, **TAŞTAN**, s. 74
[524] **TAŞTAN**, s. 74.

koruma kuralları ve veri koruma hukukundan kaynaklanan yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmelidir[525].

Teknolojinin çok hızlı bir şekilde gelişimi nedeniyle veri güvenliğinin sağlamak güçtür. Teknolojinin gelişimiyle birlikte veri güvenliğini sağlayan araçlar ile bunların aşılmasını sağlayan yöntemler de değişir. Bu nedenle, veri güvenliğini sağlayan teknik önlemlerin, teknolojideki değişime uygun olarak sürekli güncellenmesi ve yenilenmesi gerekir[526]. Ayrıca içinde insan faktörü olan bir durumda her ihtimali ve bu ihtimallerin yaratabileceği her tehlikeyi öngörmek zor olduğundan yaşanabilecek tehlikeler tümüyle önlenemez ancak böyle durumda veri sorumlusunun sorumluluktan kurutulabilmesi için muhafaza ettiği ve işlediği tüm kişisel veriler için objektif olarak olabilecek en iyi seviyede güvenliği sağladığını ispat etmesi gerekir[527].

---

[525] **KÜZECİ**, s. 291-292, **GÜRSEL**, s. 228, **KORKMAZ**, s. 132.

[526] **KÜZECİ**, s. 292, **KORKMAZ**, s. 132.

[527] **DÜLGER**, s. 539, **KÜZECİ**, s. 291, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 303. Kişisel Verileri Koruma Kurumu bir internet servis sağlayıcısının veri ihlali hakkında; "*yazılım geliştiricilere sözlü olarak aktarılmış olan değişiklik talebinin test ortamında değil de gerçek ortamda yapılmasının, uygulamada yapılan değişikliklerin canlıya (gerçek/çalışır ortam) alma süreçleri ile ilgili prosedürlerin uygulanmadığının göstergesi olduğu, bu durumun ise teknik ve idari tedbir eksikliği olduğu, test süreçlerinin yetersizliği veri sorumlusunun kendisi tarafından belirtilmiş olup bu durumun uygulama güvenliği açısından veri sorumlusunun gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığının göstergesi olduğu, sistem ara yüzlerinde kişisel verilerin ya hiç gösterilmediğinin ya da maskelendiğinin şirket tarafından belirtilmiş olmasına rağmen müşterilere ait kimlik ve finans verilerinin yapılan hata sonucunda görüntülenebilmesinin teknik bir eksiklik olduğu, veri sorumlusunun bir veri güvenliği politikasının bulunduğu ancak bu politikanın yürürlük tarihinin veri ihlalinin gerçekleştiği tarihten sonra olduğu*" belirtilmiştir. "*Bir internet servis sağlayıcısının veri ihlal bildirimi hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 12.03.2020 tarih ve 2020/213 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6743/2020-213, (Erişim Tarihi:29.02.2024). Kurul, bir sigorta şirketinin veri ihlali hakkında ise; "*Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler)'nde 3.5. Bilgi Teknolojileri Sistemleri Tedariği, Geliştirme ve Bakımı başlığı altında yer alan "Veri sorumlusu tarafından yeni sistemlerin tedariki, geliştirilmesi veya mevcut sistemlerin iyileştirilmesi ile ilgili ihtiyaçlar belirlenirken güvenlik gereksinimleri göz önüne alınmalıdır. Uygulama sistemlerinin girdilerinin doğru ve uygun olduğuna dair kontroller yapılmalı, doğru girilmiş bilginin işlem sırasında oluşan hata sonucunda veya kasıtlı olarak bozulup bozulmadığını kontrol etmek için uygulamalara kontrol mekanizmaları yerleştirilmelidir" ifadesi gereği, bu tip hataların işlem yayına alınmadan evvel düzeltilmesi gerektiği, ihlale konu olaydan önce tespitinin yapılamadığı, İhlale konu olayın gerçekleşme tarihi (18.01.2018) ile tespit tarihi (19.02.2020) arasında yaklaşık 2 yıllık bir gecikmenin bulunduğu hususunun, Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler)'nde 3.2. Kişisel Veri Güvenliğinin Takibi başlığında "…raporlama sürecinde oluşturulacak raporlar, sistem tarafından oluşturulacak otomatik raporlar olabilir. Bu raporların sistem yöneticisi tarafından en kısa sürede toplulaştırılarak veri sorumlusuna sunulması gerekmektedir. Ayrıca güvenlik yazılımı mesajları, erişim kontrolü kayıtları ve diğer raporlama araçlarının düzenli olarak kontrol edilmesi, bu sistemlerden gelen uyarılar üzerine harekete geçilmesi…" ifadesi gereği veri sorumlusunun gerekli kontrol ve denetimleri zamanında yapmadığının göstergesi olduğu*" belirtilmiştir. Bu kararlara göre, veri sorumlusunun teknik ve idari tedbirleri alması tek başına yeterli sayılmamakta; ayrıca bu tedbirlerin düzenli aralıklarla denetlenmesi ve yapılan denetimlerin belgelenmesi de gerekmektedir. "*Bir sigorta şirketinin veri ihlal bildirimi hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 04.03.2021 tarih ve 2021/187 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6999/2021-187, (Erişim Tarihi:29.02.2024).

Veri sorumlusu veri güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri almakla sorumlu tutulmuştur. Ancak KVKK'nın 12. maddesinin 2. fıkrasına göre; veri sorumlusu, kişisel verileri kendi adına başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi durumunda, veri güvenliğin sağlanmasına ilişkin tedbirlerin alınması hususunda bu kişilerle birlikte müştereken sorumludur. Ayrıca veri güvenliğini sağlama sadece veri sorumlusu ya da işleyen kişilerin bir yükümlülüğü olarak görülmemeli, bireylerde alacakları önlemlerle kendilerini korumalıdır[528]. Maddenin 3. fıkrasına göre veri sorumlusunun, KVKK hükümlerinin kendi kurum ve kuruluşlarında uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Veri güvenliğini sağlamanın önemli unsurlarından biri veri işleme faaliyetlerinin gizliliğidir. KVKK'nın 12. maddesinin 4. fıkrasında sır saklama yükümlülüğü getirilmiş olup bu madde ile "*veri sorumluları ile veri işleyen kişilerin, öğrendikleri kişisel verileri KVKK hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklayamayacakları ve işleme amacı dışında kullanamayacakları*" hüküm altına alınmıştır. Bu maddenin gerekçesinde bu yükümlülüğün bu kişilerin görevlerinden ayrılsa dahi devam edeceği belirtilmiştir[529]. Maddenin 5. ve son fıkrasında ise "*işlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusu bu durumu en kısa sürede ilgilisine ve Kurul'a bildireceği ve Kurul'un gerekmesi hâlinde bu durumu, kendi internet sitesinde ya da uygun göreceği başka bir yöntemle ilan edeceği*" düzenlenmiştir.

Ayrıca KVKK'nın 22. maddesinin (ç) bendi ile Kişisel Verileri Koruma Kurulu "*özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için aranan yeterli önlemleri belirlemek*"[530] ve (f) bendi ile "v*eri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri belirlemek amacıyla düzenleyici*

[528] **KÜZECİ**, s. 293, **KORKMAZ**, s. 132, **SELEK**, s. 86.
[529] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, KVKK Yayınları, Ankara, 2019, s. 31.
[530] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, "*Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler*" konulu 31.01.2018 tarih ve 2018/10 sayılı kararı, 07.03.2018 tarih ve 30355 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Kararın tamamı için bkz. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10, (Erişim Tarihi:29.02.2018).

işlem yapmak" hususunda görevlendirilmiş olup veri sorumlularının Kurul'un belirlediği bu yükümlülüklere de uyması gerekmektedir.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu konuya ilişkin olarak araç kiralama sektöründeki kara liste uygulamaları hakkında bir ilke kararı almıştır. Buna göre; "*Kara liste uygulamalarında araç kiralama firmaları, gerçek kişi müşterilerden kişisel verileri ilk elden toplayan veri sorumlularıdır. Ancak, kara liste kaydına erişimin bir firma ile sınırlı kalmadığı, yazılıma aktarılan kişisel verilere yazılımı kullanan diğer araç kiralama firmalarının da erişim sağlayabildiği ve veri üzerinde hâkimiyetleri olduğu dikkate alındığında, kara liste kaydını kendi menfaatleri doğrultusunda kullanan araç kiralama şirketleri ile yazılım şirketlerinin ortak veri sorumluluğunun ortaya çıkacağı"* değerlendirmesinde bulunarak "*hukuka aykırı bu gibi uygulamalara son verilerek, araç kiralama sektöründe kişisel veri işleme süreçlerinin Kanuna uygun olmasını teminen Kanun'un 12'nci maddesinde düzenlenen gerekli teknik ve idari tedbirlerin veri sorumlularınca alınması gerektiğine, söz konusu önlemleri almaksızın ve Kanun hükümlerine aykırı şekilde araç kiralama sektöründe kara liste uygulamasına başvuran veri sorumluları hakkında Kanunun 18 inci maddesi hükümleri çerçevesinde işlem tesis edileceğine*" karar vermiştir[531]. Bu karar kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi durumunda araç kiralama şirketleri ile yazılım şirketlerinin ortak veri sorumlusu olarak kabul etmesi ve bu durumda her iki şirketin de kişisel verilerin korunması ve işlenmesiyle ilgili sorumlulukları paylaşacağını belirtmektedir. Dolayısıyla, araç kiralama şirketleri ile yazılım şirketleri, kara liste uygulamalarında ortak veri sorumlusu olarak kabul edilecek ve bu verilerin hukuka aykırı şekilde işlenmesi durumunda KVKK'nın 18. maddesi çerçevesinde işlem yapılabilecektir. Bu kapsamda, her iki şirketin de gerekli teknik ve idari tedbirleri alarak veri güvenliğini sağlaması ve kişisel verilerin Kanun'a uygun olarak işlenmesini temin etmesi gerekmektedir.

Veri güvenliği ilkesi başta 108 sayılı Sözleşme[532] ve 96/45/EC sayılı Direktif'te olmak üzere uluslararası metinlerin genelinde düzenlenmiştir. 95/46/EC sayılı

[531] "*Araç kiralama sektöründeki kara liste uygulamaları"* hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 23/12/2021 tarihli ve 2021/1304 sayılı ilke kararı, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/01/20220120-10.pdf, (Erişim tarihi:29.02.2024).

[532] 108 sayılı Sözleşme m.7'ye göre; "*yetkisiz erişim, değiştirme veya yayımlama yanında kazara veya yetkisiz tahribe karşı otomatik veri dosyalarında yer alan kişisel verilerin korunması için uygun*

Direktif'in 17. maddesine göre; "*Üye Devletler, özellikle işlemenin bir ağ üzerinde verilerin iletilmesini gerektirdiğinde ve işlemenin tüm diğer yasa dışı biçimlerine karşı, yetkisiz açıklama veya erişim, değiştirme, kazara kayıp veya kazara veya yasa dışı tahribe karşı kişisel verileri korumak için gereken uygun teknik ve kurumsal tedbirleri, denetleyicinin uygulamasını sağlayacaklardır. Bu tür tedbirler, uygulamalarının durum ve maliyetini dikkate alarak, korunacak verinin yapısına ve işleme tarafından sunulan risklere uygun seviyede güvenlik sağlayacaktır*" [533].

Veri güvenliğinin sağlanmasına yönelik önlemler, ilgili sistem kurulurken ve sonraki aşamalarda yeni veriler işlenirken alınmalıdır[534]. Bu süreçte, teknik olanaklar ve uygulama masrafları göz önünde bulundurularak işlemden kaynaklanan riske ve korunan verinin niteliğine uygun güvenlik sağlanmalıdır[535]. Veri sorumlusu ayrıca bir sözleşme veya yasal hüküm gereği veri işleyen birinin çalıştırılması durumunda, teknik ve örgütsel güvenlik önlemleri bağlamında yeterli güvenceyi sağlamalıdır[536]. Ayrıca, 95/46/EC sayılı Direktif'e göre alınan önlemlerin belgelendirilmesi de gereklidir[537].

GVKT'nin ilkeleri düzenleyen 5. maddesinde kişisel verilerin "*izinsiz veya hukuka aykırı işlemeye karşı ve kazara kayba, yok etmeye veya tahribe karşı koruma da dâhil olmak üzere, teknik veya düzenlemeye ilişkin uygun tedbirler kullanılarak kişisel verilerin uygun bir biçimde güvenliğini sağlayacak şekilde işlenir (bütünlük ve gizlilik)*"[538] denilmektedir. GVKT bu ilkeyi bütünlük ve gizlilik ilkesi olarak adlandırmıştır. Yetkisiz kişilerin veri işlemesini önleme ilkenin bütünlük kısmını oluştururken verilerin yetkisiz kişilerce ortaya çıkarılmasını engelleme gizlilik kısmını oluşturur[539]. Ancak bütünlük ve gizlilik ilkesi veri güvenliğini sağlamaya yönelik bir ilkedir[540]. İlkenin içeriği incelendiğinde, KVKK ve Direktif'te yer alan veri güvenliğinin sağlanmasına ilişkin düzenlemelerle uyum içinde olduğu görülmektedir.

---

güvenlik önlemleri alınacaktır", https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf, (Erişim Tarihi: 29.02.2024).

[533] 95/46/EC Sayılı Direktif, m.17/1, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 545.

[534] 95/46/EC Sayılı Direktif, Giriş m.46, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 530.

[535] 95/46/EC Sayılı Direktif, m.17/1-2, Giriş m.46; **DÜLGER**, Mevzuat, s. 531-545.

[536] 95/46/EC Sayılı Direktif, m.17/3, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 545.

[537] 95/46/EC Sayılı Direktif, m.17/4, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 545.

[538] GVKT m. 5/1-f, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:29.02.2024).

[539] **OVALIOĞLU SEYİS**, s. 49.

[540] **DÜLGER**, s. 305, **KORKMAZ**, s. 131, **TURAN**, s. 190, **SELEK**, s. 86.

Kişisel verilerin yetkisiz ve hukuka aykırı işlemesine, kazara kayıplar, değiştirme, silme, yok olma, hasarlar, tahribatlar gibi durumlara karşı teknik ve idari tedbirler alınması bu ilke kapsamında değerlendirilmekte olup[541] kişisel veri ihlallerinin olumsuz sonuçları ile karşılaşmak istemeyen veri sorumlularının daha dikkatli ve özenli çalışmalar yapması gerekmektedir. Bu ilke kapsamında veri sorumluları olabilecek veri ihlallerinde ilgili ulusal makamları ve etkileme potansiyeli olan herkesi bilgilendirmekle yükümlüdür[542].

GVKT'nin IV. bölümü, veri sorumlusu ve veri işleyenin yükümlülükleri ile bu kapsamda almaları gereken önlemleri detaylı bir şekilde düzenlemiştir. Veri güvenliği ilkesi "işletme güvenliği" başlıklı 32. maddede düzenlenmiştir. Buna göre; "*Veri sorumlusu ve veri işleyen, son teknoloji, uygulama maliyetleri ve işlemenin mahiyeti, kapsamı, bağlamı ve amaçlarının yanı sıra, gerçek kişilerin hakları ve özgürlükleri açısından değişen olasılık ve ağırlıktaki riskleri dikkate alarak, risk açısından uygun bir güvenlik seviyesi sağlamak üzere, diğer hususların yanı sıra, uygun olduğu hâllerde, aşağıdakiler de dâhil olmak üzere uygun teknik ve kurumsal tedbirler uygular*"[543]. Bu düzenleme, veri sorumlusu ve veri işleyenin, veri güvenliğini sağlamak üzere uygun teknik ve kurumsal tedbirler uygulaması gerektiğini belirtmekte olup veri güvenliğinin sağlanması için gerekli olan risk temelli yaklaşımı vurgulamaktadır. GVKT'de veri sorumlusunun alması gereken güvenlik tedbirlerine; "*kişisel verilerde takma ad kullanımı ve şifreleme, veri işleme sistem ve hizmetlerinde bütünlük, gizlilik ve esnekliğin sürekli olarak sağlanabilmesi, fiziksel veya teknik bir olay dâhilinde kişisel verilerin elverişliliği ve kişisel verilere erişiminin vakitlice eski hale getirilmesi, işleme faaliyetinin güvenliğine ilişkin olarak teknik ve düzenlemeye ilişkin tedbirlerin düzenli olarak sınaması ve değerlendirmeye ilişkin süreç oluşturulması*"[544] gibi örnekler verilmiştir. Örneğin sağlık kuruluşunun, işlediği özel nitelikli kişisel verilere ilişkin olarak kurumsal veri politikası belirlemesi ve bu politika doğrultusunda kişisel verilerin psödonimleştirilmesini zorunlu kılması durumunda, sadece hastayla ilgilenen sağlık personeli, anahtar bir veri kullanarak bu kişisel verilere

[541] **DÜLGER**, s. 306, **TURAN**, s. 190, **DEVELİOĞLU**, s. 50, **YILMAZ**, AB, s. 68, **SELEK**, s. 86.
[542] **DÜLGER**, s. 306, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 295, **KÜZECİ**, s. 296, **YILMAZ**, s. 155.
[543] GVKT, m. 32/1, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:29.02.2024).
[544] GVKT, m. 32/1-a, b, c, d, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:29.02.2024).

erişebilecek ve böylece ilgilinin özel nitelikli kişisel verilerinin yetkisiz kişilerce erişimi engellenmiş olacaktır[545].

KVKK, 95/46/EC sayılı Direktif ve GVKT düzenlemelerinde yaklaşım farklılıkları vardır. 95/46/EC sayılı Direktif'te veri güvenliği; 16. maddede[546] veri işleme süreçlerinin gizliliği, 17. maddede veri işlenmenin güvenliği şeklinde düzenlenmiş olup gizlilik ve güvenlik olarak iki yaklaşım benimsenmiştir[547]. GVKT ise bilgi teknolojilerinin gelişimi ile risk temelli bir yaklaşım benimsemiş olup bunun için öncelikle riskin tespit edilmesi sonrasında ise riske göre uygun tedbirlerin alınması gerekmektedir[548]. 95/46/EC sayılı Direktif ile GVKT belirli ilkeler üzerine kurulu bir güvenlik yükümlülüğü öngörmektedir. Direktifte kişisel verilerin gizliliği ve güvenliği ilkeleri ışığında veri sorumlularının gerekli idari ve teknik tedbirleri almaları beklenmekteyken GVKT ile bu ilkelere risk temelli bir yaklaşım eklenmiştir[549]. KVKK ise veri güvenliği ilkelerini belirlemek yerine, verinin hukuka aykırı işlenmesini ve erişimini önlemeye ve muhafaza edilmesine ilişkin yükümlülükler getirmiştir. Ancak veri güvenliğine ilişkin genel prensipler sadece verilerin hukuka aykırı işlenmesini ve erişimini önlemekle ve muhafaza edilmekle sınırlı değildir[550]. Diğer taraftan her üç düzenlemede de veri güvenliğinin sağlanmasına ilişkin hükümler aynı amacı taşımaktadır. Hepsinde de amaç veri işleme faaliyetlerinde kullanılan kişisel verilere uygun ve gerekli miktarda özen ve bakımı göstermektir[551].

Sonuç olarak, veri güvenliği günümüz dijital çağında hayati bir öneme sahiptir. Kişisel verilerin korunması, bireylerin mahremiyetini ve haklarını korumakla kalmaz, aynı zamanda toplumun genel güvenliğini ve güvenini de sağlar. Veri güvenliği sağlanması, veri sorumlularının ve işleyenlerin üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle mümkündür. Bu kapsamda, veri sorumlularının kişisel verileri işlerken gerekli teknik ve idari tedbirleri alması büyük önem taşır. Güvenli veri işleme sistemlerinin kullanımı, verilerin şifrelenmesi, fiziksel ve dijital güvenlik önlemlerinin

[545] **DEVELİOĞLU**, s. 51, **YILMAZ**, s. 152, **OVALIOĞLU SEYİS**, s. 50.
[546] 95/46/EC sayılı Direktif m. 16 ; "*Kişisel verilere erişme hakkı olan işleyicinin kendisi dâhil olmak üzere, işleyicinin veya denetleyicinin yetkisi altındaki herhangi bir kişi, bunu yapması kanun tarafından istenmezse, denetleyicinin talimatı haricinde verileri işlememelidir.*", **DÜLGER**, Mevzuat, s. 544.
[547] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 284.
[548] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 284, **KÜZECİ**, s. 296, **DÜLGER**, s. 537.
[549] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 284, **KÜZECİ**, s. 296, **DÜLGER**, s. 537.
[550] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 285.
[551] **DÜLGER**, s. 306, **KORKMAZ**, s. 130, **OVALIOĞLU SEYİS**, s. 49

alınması gibi adımlar bu sürecin önemli bir parçasını oluşturur. İnsan faktörü de göz önünde bulundurulmalı ve çalışanlara düzenli eğitimler verilerek bilinçlenmeleri sağlanmalıdır. Veri ihlalleri durumunda etkili bir yanıt planının oluşturulması ve bu planın uygulanması da hayati önem taşır. Veri güvenliği ilkesi, kişisel verilerin korunması ve işlenmesi sürecinde tüm paydaşların işbirliği yapmasını gerektirir. Bu ilke, hem bireylerin mahremiyetini korumayı hem de işletmelerin ve kurumların itibarını ve güvenini sağlamayı amaçlar. Bu nedenle, veri güvenliği ilkesi, sürekli bir çaba gerektiren ve teknolojik ve yasal gelişmelere uyum sağlaması gereken dinamik bir süreçtir.

VIII. HESAP VEREBİLİRLİK İLKESİ

Bilgi teknolojisinin gelişimi ve iş süreçlerinin karmaşıklığına bağlı olarak, büyük ölçekli veri işleme ve yapay zekâ teknolojilerinin kullanımıyla birlikte veri koruma alanında yeni ve daha karmaşık riskler ortaya çıkarmış ve klasik veri koruma yaklaşımları yetersiz kalmıştır. Mevzuata uyum ve uyumun ispatı ve denetim süreçlerinin etkinliği için yeni bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmuştur. Hesap verebilirlik ilkesi, bu yeni yaklaşımın temelini oluşturur. Bu ilke, kişisel verilerin korunması alanında önemli bir değişim paradigması olarak öne çıkar çünkü detaylı bir şekilde incelendiğinde, mevcut veri koruma ilkelerini destekleyen ve güçlendiren bir yapıya sahip olduğu görülür[552].

Hesap verebilirlik ilkesi kişisel veri işleme faaliyetinde güven ve sağlamlığın gerçekleştirilmesi amacıyla veri sorumlusu tarafından veri işleme sırasında gerekli tedbirlerin alınmasını, istenildiği takdirde mümkün olan en kısa sürede yapılan iş ve işlemlerin daha önceden belirlenmiş olan yasalara uygun olduğunu ispat eden bilgi ve belgelerin sunulmasını ve veri sorumlusunun diğer ilkelere uygun hareket etmesini

[552] **KAYA**, Mehmet Bedii, Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Paradigma: Hesap Verebilirlik İlkesi, İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt:78, Sayı:4, 2020, s. 1865, https://doi.org/10.26650/mecmua.2020.78.4.0005, (Erişim Tarihi:01.04.2023).

gerektirir[553]. Kısaca, bu ilke veri sorumlusuna alacağı tedbirleri aktif bir şekilde uygulama zorunluluğu getirmektedir[554].

Hesap verebilirlik ilkesi, KVKK'da açıkça düzenlenmemiştir. Ancak bu ilkeye uyum, veri sorumlusunun yükümlülüklerine ilişkin düzenlemeler ile sağlanmaya çalışılmıştır[555]. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun bu ilkeye önem verdiği görülmektedir. Kurum'un misyon ve vizyonu içerisinde hesap verebilirlik ilkesi özellikle vurgulanmaktadır[556]. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun bu ilkeden hareketle kararlar aldığı görülmektedir. Kurul, veri ihlaline ilişkin olarak ilgililere bildirim yapma konusunda faaliyete geçmeyen şirket hakkında "*idari tedbirlerin tam olarak alınmadığının veya uygulanamadığının göstergesi olduğu*" ifadesini kullanmıştır. Kurul'un bu ifade ile veri sorumlusunun aldığı ve uyguladığı tedbirleri göstermekle yükümlü olduğu sonucuna ulaştığı görülmekte[557] olup Kurul'un, veri sorumlusunun aldığı teknik ve idari tedbirleri uygulaması açısından hesap verebilirlik ilkesini değerlendirdiğini söyleyebiliriz[558].

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, veri sorumlusunun kanuni yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri meşru menfaat çerçevesinde kullanma talebiyle yaptığı başvuruya ilişkin olarak; "*meşru menfaat belirlenirken söz konusu yararın çok sayıda kişiyi etkilemesi, yalnızca kâr elde edilmesi ya da ekonomik yararın sağlanması amacına yönelik olmaması, iş süreçlerini ya da bir işleyişi kolaylaştırması (örneğin bir birim ya da az sayıda personel nezdinde değil, kurumsal olarak geneli etkileyecek şekilde) gibi şeffaf ve hesap verilebilir nitelikleri haiz kriterlerin esas alınması"* gerektiğini ifade ederek hesap verebilirlik ilkesine atıf yapmıştır[559].

---

[553] **DEVELİOĞLU**, s. 51, **AĞIRALAN**, Erkan "Bilgi Güvenliği, Kişisel Verilerin Korunması ve Mahremiyet Etki Değerlendirmesi", T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015, s.12, **BOZKURT**, s. 156.
[554] **İLKE**, s. 224, **YILMAZ**, AB, s. 68
[555] **DEVELİOĞLU**, s. 51.
[556] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Misyon ve Vizyon, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2074/Misyon--Vizyon, (Erişim tarihi:02.02.2024).
[557] "*S Şans Oyunları A.Ş*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27.08.2019 tarih ve 2019/254 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5535/2019-254, (Erişim Tarihi:12.05.2023).
[558] **DÜLGER**, s. 307, **KAYA**, s. 1889.
[559] "*Veri sorumlusunun kanuni yükümlülüğünü yerine getirmek için işlediği kişisel verileri meşru menfaat çerçevesinde kullanma talebiyle Kuruma yapmış olduğu başvuru*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 25/03/2019 tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78, (Erişim Tarihi:02.03.2024).

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, hesap verebilirlik konusuna bağlayıcı şirket kuralları çerçevesinde de değinmektedir. Buna göre, bağlayıcı şirket kuralları başvurularında "*Hesap Verebilirlik ve Diğer Esaslar/Araçlar*" başlığı altında grup üyelerinin bağlayıcı şirket kurallarına uyum sağlama ve bunun için nasıl sorumlu tutulacağı ile her bir veri sorumlusu adına bağlayıcı şirket kuralları kapsamında gerçekleştirilen işlemlerin kaydının tutulması talep edilmektedir[560]. Ayrıca Kurum, her bir veri sorumlusunun bağlayıcı şirket kurallarına uyumu gösterme ve bu uyumu sağlamak için tüm veri işleme faaliyetlerinin yazılı olarak kaydedilmesi gerektiğini belirtmektedir. Uyumun artırılması ve yüksek risk taşıyan veri işleme faaliyetleri için risk analizi yapılması da vurgulanmaktadır[561].

Veri sorumlusunun hesap verebilir olup olmadığı kişisel verileri işlerken aldığı önlemlere bakılarak tespit edilecektir. Veri sorumlusu yasal olarak kendisine yüklenen yükümlülükler ile hesap verebilirlik ilkesi yakından ilişkili olduğundan veri sorumlularının belirleyecekleri uygun teknik ve idari önlem uygulamaları, veri işlemenin tüm aşamalarında gerçekleştirecekleri bilgilendirmeler, açık rıza alma veya aydınlatma yükümlülüklerini yazılı olarak yapmaları gibi hususlar veri sorumlusunun hesap verebilir olup olmadığını belirleyecektir[562].

KVKK kapsamında veri sorumlusunun usulüne uygun olarak kabul edilen ve duyurulan bir veri koruma politikasının olması, bu politika doğrultusunda gerçekleştirilen yükümlülükler için kayıt oluşturması ve veri sorumlusunun VERBİS'e kayıt yükümlülüğü nedeniyle envanter çıkarması bu ilkenin somut karşılıklarıdır[563]. Ayrıca Bankacılık Kanunu 76/1. maddesi gereğince; Bankaların "*müşterilerinin, verilen hizmetlerden kaynaklanan her türlü sorularına cevap verecek bir sistem*

---

[560] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Veri Sorumluları İçin Bağlayıcı Şirket Kuralları Başvuru Formu, s. 14, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/0aa5e8ce-8e4e-403c-a444-7212f581ad23.docx, (Erişim Tarihi:02.03.2024).

[561] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Veri Sorumluları İçin Bağlayıcı Şirket Kurallarında Bulunması Gereken Temel Hususlara İlişkin Yardımcı Doküman, s. 16, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/62fb06e5-d623-404d-b3a1-c492891a3bbb.docx, (Erişim Tarihi:02.03.2024).

[562] **DÜLGER**, s. 307.

[563] **DÜLGER**, s. 308, **KAYA**, s.1891. Kişisel Verileri Koruma Kurumu VERBİS sisteminin kamuya açık olmasının nedenini hesap verebilirlik ilkesi gereği olarak açıklamıştır. Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Sorularla Verbis, s. 18, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/2f2fbcf4-932b-4dad-af8a-cd32e315d815.pdf, (Erişim Tarihi:02.03.2024).

kurmakla ve bu hizmetle ilgili bilgiyi müşterilerine bildirmekle yükümlü" kılınması bu ilke kapsamında değerlendirilebilir.

95/46/EC sayılı Direktifte açık bir şekilde yer almayan hesap verebilirlik ilkesinin temeli Madde 29 Çalışma Grubu tarafından atılmıştır. Çalışma Grubu 95/46/EC sayılı Direktifte reform yapılmasını ve yeni düzenlemede hesap verebilirlik ilkesinin yer almasını önermiş, bu değişikliğin, veri sorumlularının rolünü güçlendirerek ve sorumluluklarını artırarak, veri koruma alanındaki etkinliklerini artıracağı ifade edilmiştir[564]. Çalışma Grubu hesap verebilirliği, "*sorumlulukların ne şekilde yerine getirildiğini göstermek ve bunu doğrulamak*" olarak tanımlayarak "*sorumluluk ile hesap verebilirliğin aynı madalyonun iki yüzü ve iyi yönetimin temel unsurları*" olduğunu ifade etmiştir[565].

Hesap verebilirlik ilkesi, Madde 29 Çalışma Grubunun bu ilkeye ilişkin önerisi ile GVKT'de yer bulmuştur. Bu ilke, GVKT'nin 5. maddenin 2. fıkrasında düzenlenmiş olup, aynı maddenin 1. fıkrasında kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkelere atıf yapılarak veri sorumlularının bu altı ilkeye uygun davranmaktan sorumlu oldukları ve bunlara uygun davrandıklarını gösterebilme zorunluluğunu "*hesap verebilirlik*" olarak tanımlamıştır[566]. Kısaca hesap verebilirlik ilkesi, veri sorumlusu veya veri işleyenin sayılan diğer ilkelere uygun davranma bakımından sorumlu olmaları ve bu yönde davrandıklarını ortaya koyabilmelerini ifade eder[567].

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin açıkça ilk kez GVKT ile yer verilen bu ilke ile AB hukukunda devletin bireyi denetlediği sistemin arka plana atıldığı ve sorumluğun veri sorumlusu ya da veri işleyene yüklendiği görülmektedir[568]. Bu ilke ile kişisel verisi işlenen ilgililerin hakları en üst seviyede kişisel veri korumasından faydalanır[569].

---

[564] Madde 29 Çalışma Grubu, WP 173, (13.07.2010), s. 3, **KAYA**'dan atfen, s. 1878.
[565] Madde 29 Çalışma Grubu, WP 173, (13.07.2010), s. 7, **KAYA**'dan atfen, s. 1879.
[566] GVKT, m. 5/2, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:02.03.2024). DEVELİOĞLU, bu ilkeyi "*sorumluluk prensibi*" olarak tanımlamıştır. Bkz. **DEVELİOĞLU**, s. 51.
[567] **DÜLGER**, s. 306.**DEVELİOĞLU**, s. 51, **YILMAZ**, AB, s. 68, **YILMAZ**, s. 159, **BOZKURT**, s. 156.
[568] **AĞIRALAN**, s. 12, **BOZKURT**, s. 156, **KAYA**, s. 1881.
[569] **KAYA**, s. 1882.

GVKT'nin "*veri sorumlusunun sorumluluğu*" başlıklı 24. maddesinde veri sorumlusunun hesap vermesine ilişkin çeşitli yükümlülükler tanımlanmıştır. Buna göre veri sorumlusu; veri işleme faaliyetinin niteliği, kapsamı, bağlamı ve amaçları ile bireylerin hakları ve özgürlükleri bakımından çeşitli olasılıklar ve riskleri göz önünde bulundurarak veri işleme faaliyetinin GVKT'ye uygun olarak yapılmasını sağlamak ve bu uygunluğu gösterebilmek için uygun teknik ve idari tedbirler uygulamakla ve bu tedbirleri gözden geçirerek gerektiğinde güncellemekle yükümlü kılınmıştır[570].

AB hukukunda veri korumaya ilişkin kurallara uygunluğun sağlanması için çeşitli yöntemler söz konusudur. Bunlardan birincisi ön kontrol mekanizmasıdır. Buna göre işlenmesi halinde belirgin bir şekilde risk yaratma ihtimali olan verilerin veri işleme faaliyetinden önce veri koruma otoritesi tarafından incelenmesi gerekir. 95/46/EC sayılı Direktifte yer alan bu kontrol mekanizmasında GVKT ile değişikliğe gidilerek GVKT'nin 35. maddesine göre yapılacak "*veri koruma etki değerlendirmesi*" sonucunda veri ilgilisinin hak ve özgürlüklerinin riske girmemesi için gereken güvenlik tedbirlerinin alınması durumunda veri işlemenin yüksek risk taşıdığının belirlenmesinden sonra veri koruma otoritesi tarafından incelenmesi gerektiği hususu öngörülmüştür[571]. Diğer bir yöntem ise veri işleyen kurum ya da işyeri tarafından iç hukukta yer alan veri koruma kurallarının kurum veya işyerinde uyumu sağlamaktan sorumlu olan bir "*veri koruma görevlisi*" belirlemeleridir[572].

AB hukukunda hesap verebilirlik ilkesinin müstakil bir ilke olup olmadığı tartışıldığı ifade edilmektedir[573]. Bu ilkenin müstakil bir ilke olarak kabul edilmesi durumunda diğer ilkelere uyulsa bile bu ilkeye uyulmaması durumunda hukuka aykırılık söz konusu olacakken, müstakil bir ilke olarak kabul edilmemesi durumunda ancak diğer ilkelerden birinin ihlali durumunda ölçü norm değil, destek ölçü norm olarak kullanılacaktır[574]. Kanaatimiz bu ilkenin müstakil bir ilke olarak kabul edilmesi yönündedir. Bu ilkenin ihlal edilmesi hukuka aykırı olarak kabul edileceğinden veri

[570] GVKT, m. 24, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:02.03.2024).
[571] GVKT, m. 35, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:02.03.2024).
[572] 95/46/EC sayılı Direktif m.18-20, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 545-547, GVKT m. 37-39. AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:02.03.2024).
[573] **KAYA**, s. 1882
[574] **KAYA**, s. 1883.

sorumlusu kişisel verilerin işlenmesine ilişkin tüm aşamalarda kişisel verilerin korumasını sağlayacaktır.

KVKK, GVKT ile aynı dönemde kabul edilmiş olsa da esas olarak 95/46/EC sayılı Direktif esas alınarak hazırlandığından bu ilkeye açıkça yer verilmemiştir. Veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri kapsamında bu ilkeye uyum sağlanmaktadır. Bu ilke KVKK'nın lafzında olmasa da ruhunda vardır[575]. Kişisel Verileri Koruma Kurumunun hesap verebilirlik ilkesini GVKT'daki anlamıyla değerlendirdiği görülmektedir. Bu ilkenin kişisel verilerin korunmasına ilişkin önemli etkileri sebebiyle veri koruma hukukumuzda yasal zemine kavuşturulmalıdır. Hesap verebilirlik ilkesinin kabulü, veri koruma alanında temel bir değişimi beraberinde getirerek, veri sorumlularına artırılmış bir özen yükümlülüğü getirecek ve böylece kişisel verilerin daha etkin bir şekilde korunmasını sağlayacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KİŞİSEL VERİLERİN GENEL İLKELERE AYKIRI OLARAK İŞLENMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

I. GENEL OLARAK

Kişisel verilerin genel ilkelere aykırı olarak işlenmesi kişisel verilerin işlenmesinin hukuka aykırı olması sonucunu doğuracaktır. Ayrıca kişisel veriler hukuka uygunluk nedenlerine göre elde edilip işlense bile genel ilkelere aykırı ise yine hukuka aykırılık söz konusu olacaktır. Hukuka aykırılık çok basit bir biçimde hukuk düzenince yasaklanmış olan bir davranışta bulunmak olarak tanımlanır[576]. KVKK kapsamında hukuka aykırılığı "*veri sorumlusunun genel veri işleme ilkeleri veya*

[575] **KAYA**, s. 1895.
[576] **OĞUZMAN**, M.Kemal, **ÖZ** M.Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 2, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2023 s. 16, **NOMER**, s. 170, **KILIÇOĞLU**, s. 41, **ERGÜN**, Ömer, **ÇALDAĞ**, Coşkun, Borçlar hukuku Genel Hükümler Ders Notları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 170, **KAYIHAN**, Şaban, **ÜNLÜTEPE**, Mustafa, Borçlar hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 228, **AYDOS**, Oğuz Sadık, Temel Hukuk Dizisi Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 82.

yükümlülüklerini ihlal etmesi, bunlara aykırı davranması veya işleme faaliyetini hukuka uygun hale getiren bir neden olmaması" olarak tanımlayabiliriz[577]. Kişisel verilere ilişkin kanun hükümleri kişisel verilerin korunması ve güvenliğinin sağlanması için hareket ederken bu hükümlerle asıl olarak amaçlanan veri sahibinin kişilik hakkının korunmasıdır[578]. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi durumunda veri sahibinin kişilik hakkı ihlal edilmiş olacaktır. Bu bakımdan KVKK kişisel verisi hukuka aykırı olarak işlenen veri sahibini idare hukuku, özel hukuk ve ceza hukuku kapsamında korunma altına almış olup kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesinin idari, cezai ve özel hukuka ilişkin olarak farklı sonuçları olacaktır.

KVVK kişisel verilerin hangi şartlarda işleneceğini düzenlemekle birlikte veri sorumlularına da bazı yükümlülükler getirmiş ve kişisel verilerin korunması amacıyla hareket eden idari ve mali özerkliğe sahip Kişisel Verileri Koruma Kurumunu tesis etmiştir. KVKK'nın 13. maddesinde ilgili kişiye, veri sorumlusuna başvuru ve 14. maddesinde belirli durumlarda Kurul'a şikâyet etme hakkı ve kişilik hakkının ihlal edilmesi durumlarında ilgili kişinin genel hükümlere göre tazminat hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. KVKK'nın 11. maddesi ile ilgili kişinin hakları düzenlenerek; ilgili kişiye kişisel verilerin işlenmesi durumunda bilgi alma, veri sorumlusunun KVKK'da yer alan düzenlemelere uyulmasını ve hukuka aykırılıkların giderilmesini ve önlemler alınmasını talep etme ve kişisel verilerinin hukuka aykırı bir biçimde işlenmesiyle zarara uğraması neticesinde zararının tazminini talep etme hakkı verilmiştir. KVKK kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi durumunda zararların tazmini bakımından genel hükümlere atıf yapması ve özel olarak buna ilişkin bir düzenleme yapmaması bakımından GVKT'den ayrılmakla birlikte İsviçre Veri Koruma Kanunu'nun İsviçre Medeni Hukukuna atıf yapması ile ulaşılan sonucun Türk Hukuku içinde geçerli olduğu ifade edilmiştir[579]. Kanunun 14/3. maddesi ile ilgilinin kişilik hakkının ihlal edilmesi durumunda genel hükümlere göre zararlarını

---

[577] **ZOR**, Abdülhamid, Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri Ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020, s.167, **ÖZER DENİZ**, s. 287.

[578] **GÜRPINAR**, Damla "*Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk*", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayi-2017, s. 684, **ŞAHİN ŞENGÜL**, Eda, "*Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Olarak İşlenmesinden Kaynaklanan Sözleşme Dışı Tazminat Sorumluluğu*", Muhtelif Yönleri ile Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2022, s. 559, **ÖMEROĞLU**, Abdullah. "*Kişilik Haklarının Alkaya-Türkiye Davası Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması Hukukuna Göre İncelenmesi*". Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı:15, 2020, s. 333, https://doi.org/10.18771/mdergi.757592, (Erişim Tarihi:21.12.2023).

[579] **GÜRPINAR**, s. 689, **ÇELİKEL**, s. 187.

talep etme hakkı olduğu belirtilerek genel hükümlere atıf yapılmış ve İsviçre Veri Koruma Kanunu ile paralel bir düzenleme yapmıştır.

Kişisel verilerinin genel ilkelere aykırı olarak işlenmesi neticesinde hukuka aykırı veri işleme söz konusu olacağından ilgili kişi, kişilik hakkının ihlal edilmesi nedeniyle TMK hükümlerine dayanarak veri sorumlusunun sorumluluğuna gidebilecek ve TMK 23. ve 25. maddeleri arasında düzenlenen "*Kişiliğin Korunması*" başlıklı hükümlerden de yararlanabilecektir. TMK'da düzenlenen koruma davaları ile saldırının önlenmesi, saldırıya son verme, tespit davaları ile hâkimden hakkının korunmasını[580] ve maddi-manevi zararının tazmini ile elde edilen kazancın geri verilmesini "*vekâletsiz iş görme*" hükümlerine göre talep edebilecektir[581]. TMK'nın 5. maddesinde "*Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu'nun genel nitelikli hükümleri uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır*" denilmektedir. Bu hükme göre taraflar arasında sözleşme ilişkisi olması durumunda TBK 112. maddesi vd., sözleşme ilişkisi bulunmuyorsa TBK 49.maddesi vd. ile hüküm altına alınan haksız fiil sorumluluğu ve 58. maddede yer alan manevi tazminata ilişkin düzenlemelerden de yararlanabilecektir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 135 ile 138. maddeleri arasında kişisel verilere ilişkin olarak suçlar düzenlenmiş olup somut olayın özelliklerine göre bu hükümler uygulama alanı bulacaktır. İlgili kişi ile veri sorumlusu arasında iş ilişkisinin olması durumunda da 4857 sayılı İş Kanunu uygulanacaktır. Ayrıca, kişisel verileri genel ilkelere aykırı olarak işleyenin kamu idare ve kurumları olması halinde ise idarenin sorumluluğuna gidilebilecektir. Bu kapsamda idarenin tesis ettiği kişisel veri işlemlerinin iptali için iptal davası ve ilgili kişi veri işlemeden dolayı zarar görmüşse zararının tazmini için tam yargı davası açılabilecektir.

[580] **ÖZER DENİZ**, s. 311, **TEKİN**, Eda, Kişisel Verilerin İşlenmesi Vasıtasıyla Kişiliğin İhlal Edilmesinden Doğan Taleplere Uygulanacak Hukuk, Muhtelif Yönleriyle Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 1273, **KAYIHAN**, Şaban Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, , s. 82, **YÜRÜK**, s. 135.
[581] **ÖZER DENİZ**, s. 311, **ÖKSÜZOĞLU**, s. 128, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 268, **TEKİN**, s. 1274.

II. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KANUNU'NA GÖRE HUKUKİ SONUÇLAR

KKKK'nın 11. maddesine göre ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurma bulunma hakkı düzenlenmiş olup bu doğrultuda Kanun'un 13. maddesinde "*veri sorumlusuna başvuru"*, 14. maddesinde "*Kurul'a şikâyet*" ve 15. maddesinde "*şikâyet üzerine veya resen incelemenin usul ve esasları"* hüküm altına alınmıştır. KVKK kapsamında kişisel veriler kapsamında korunması bakımından kademeli bir koruma benimsenmiştir. Buna göre ilgili kişi kişisel verilerin korunmasına ilişkin taleplerini öncelikle veri sorumlusuna yöneltecektir. Bunun sonucundan tatmin olmazsa Kurul'a şikâyet yoluna gidebilecektir. Ancak veri sorumlusuna başvuru zorunluluğu sadece Kurul'a şikâyet yoluna başvuru yapmadan gerçekleşmesi gereken bir zorunluluk olarak düzenlenmiş olup, ilgili kişinin genel mahkemelere başvurusunda bu zorunluluk aranmamaktadır.

A. Başvuru ve Şikâyet

Veri sorumlusunun başvurusunun nasıl yapması gerektiği "*Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ*"de[582] ayrıntılı olarak açıklanmış, anılan Tebliğ'in 5. maddesinde ilgili kişinin " *Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen hakları kapsamında taleplerini, yazılı olarak veya kayıtlı elektronik posta (KEP) adresi, güvenli elektronik imza, mobil imza ya da ilgili kişi tarafından veri sorumlusuna daha önce bildirilen ve veri sorumlusunun sisteminde kayıtlı bulunan elektronik posta adresini kullanmak suretiyle veya başvuru amacına yönelik geliştirilmiş bir yazılım ya da uygulama vasıtasıyla veri sorumlusuna ileteceği"* belirtilmiştir. Anılan Tebliğ'in 6. maddesine göre veri sorumlusu ise kendisine yapılan başvuruyu talebin niteliğine göre en geç 30 gün içinde cevaplaması gerekmektedir. Veri sorumlusu başvurunun cevabını elektronik ortamda ya da yazılı olarak bildirecektir. Ayrıca KVKK'nın 13. maddesi ile veri sorumlularının ilgili kişilerin taleplerini ücretsiz karşılayacağı belirtilmiş olup veri sorumlusunun yapacağı işlem bir maliyet gerektiriyorsa Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından belirlenen ücret tarifesine göre veri sorumlusu bir ücret talep edebilecektir. Anılan Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasında, ilgili kişinin yazılı olarak cevaplanacak başvuruları için on sayfaya kadar ücretsiz cevap

[582] R.G. Tarih: 10.03.2018, Sayı: 305356.

verileceği belirtilmektedir. On sayfayı aşan her ek sayfa için ise 1 Türk Lirası işlem ücreti talep edilebilecektir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, başvuruya verilecek cevabın CD, flash bellek gibi bir kayıt ortamında sağlanması durumunda, veri sorumlusu tarafından talep edilebilecek ücretin, kayıt ortamının maliyetini aşamayacağı ifade edilmektedir. Ancak başvurunun, veri sorumlusunun hatasından kaynaklanması durumunda alınan ücret, ilgiliye iade edilecektir[583].

Başvurunun sonucunda, veri sorumlusu kabul veya red kararı verebilir. Talepleri kabul etme veya reddetme hakkına sahip olan veri sorumlusu, ret kararlarında açık bir gerekçe sunmalıdır[584]. Bu, ilgili kişinin haklarını etkin bir şekilde kullanmasını sağlamak için gereklidir[585]. Veri sorumlusu, talebi kabul ettiği takdirde talebin gereklerini en kısa sürede ve doğrudan yerine getirmelidir[586]. Ancak, talebi kabul etmesine rağmen gerekleri yerine getirmeyen veri sorumlusu, talebi reddetmiş sayılacaktır[587].

KVKK, başvurulara cevap verme yöntemini yazılı bildirim veya elektronik ortamda bildirim olarak belirlemiştir. Dolayısıyla, ilgili kişi herhangi bir başvuru yöntemini tercih ettiğinde, veri sorumlusu cevabını, ilgili kişinin seçtiği iletişim yöntemine uygun olarak iletecektir. Özellikle kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan başvurularda dikkate alınması gereken bir husus, bu kurumların bildirimlerinin 7201 sayılı Tebligat Kanunu kapsamında düzenlenmesidir. Bu kanunun elektronik tebligatı da öngördüğü göz önüne alındığında, kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili mevzuata uygun olarak yazılı ve elektronik ortamlarda bildirimde bulunabilmesi mümkündür[588].

Veri sorumlusunun başvuruya usulüne uygun olarak cevap vermemesi KVKK'da bir kabahat olarak düzenlenmemiş olup Kurul kararları incelendiğinde, veri sorumlusunun usulüne uygun olarak cevap vermesi hususunda talimatlandırıldığı

[583] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ, m.6/5.
[584] KVKK, m.13.
[585] **YÜZBAŞI TOBAZ**, s. 282.
[586] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ, m.6/6.
[587] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, s. 106, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:04.03.2024).
[588] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, s. 107, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:04.03.2024).

görülmektedir[589]. Veri sorumlusunun 30 günlük süre içinde sessiz kalması durumu da zımni red niteliğinde olacaktır.

İlgili kişi, veri sorumlusunun başvurusuna red kararı vermesi, süresi içinde cevaplamaması ya da cevabın yetersiz görülerek tatmin olmaması durumunda veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren 30 gün ve her halde başvuru tarihinden itibaren 60 gün içinde Kurul'a Şikâyet başvurusunda bulunabilir[590]. Kurul Şikâyet üzerine ya da ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda re'sen inceleme yapabilir. KVKK'nın 15. maddesi gereğince Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na yapılacak ihbar ve şikâyetlerin 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun[591] 6. maddesinde belirtilen şartları taşıması gerekmektedir. Buna göre dilekçenin belirli bir konuyu içermesi ve dilekçenin yargı mercilerinin görev alanına giren konulara ilişkin olmaması gerekmektedir. Örneğin, KVKK'nın 11. maddesinin 1. fıkrasının (ğ) bendi gereğince ilgili kişi zararlarının giderilmesini veri sorumlusundan talep edebilecektir. Veri sorumlusu, bu talebi yerine getirmezse, ilgili kişi Kurul'a başvurabilir veya zararlarının tazmini için genel hükümler çerçevesinde yargı mercilerine başvurabilir. Ancak, TCK'yı ilgilendiren talepler, yargı mercilerinin görev alanına girdiği için bu

[589] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, bir kargo firmasında çalışan ilgili kişinin iş akdinin haksız bir şekilde sonlandırılmasının ardından, özlük dosyasında yer alan kişisel verilerinin bir kopyasının kendisine verilmesine ilişkin talebine veri sorumlusu tarafından cevap verilmemesine ilişkin olarak "*veri sorumlusunun, ilgili kişiler tarafından Kanun kapsamında yapılan başvurulara yasal süresi içerisinde cevap vermesi noktasında azami dikkat ve özeni göstermesi gerektiği hususunda talimatlandırılmasına*" karar vermiştir. "*Bir kargo firmasında çalışan ilgili kişinin iş akdinin haksız feshedilmesi sonrası özlük dosyası kapsamında yer alan kişisel verilerinin birer suretinin tarafına verilmesi talebine veri sorumlusu tarafından cevap verilmemesi*" hakkında Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 28/05/2020 tarihli ve 2020/435 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6916/2020-435, (Erişim tarihi.04.03.2024).

[590] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, şikâyet başvuru sürelerinin hesaplanmasında sorun yaşanması nedeniyle 24.01.2019 tarih ve 2019/9 sayılı Kararında; "*Kurumumuza intikal eden şikâyet başvurularının incelenmesi neticesinde veri sorumlusuna başvuru yolunu tüketen ilgili kişiler tarafından Kurula şikâyette bulunulması sürecinde Kanunda yer alan sürelerin yorumlanmasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Bu itibarla Kanunun 14 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca; İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca 30 gün içinde bir cevap verilmesi halinde ilgili kişinin veri sorumlusunun cevabını müteakip 30 gün içerisinde şikâyette bulunabileceği, bu itibarla söz konusu hallerde ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 günlük süresinin bulunmadığı, İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca bir cevap verilmediği durumda ise İlgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 gün içinde Kurula şikâyette Bulunabileceği, İlgili kişi tarafından yapılan başvuruya veri sorumlusunca Kanunda tanınan 30 günlük süre sonrasında bir cevap verilmesi halinde ilgili kişinin, Kanunda veri sorumlusuna tanınan 30 günlük süre sonrasında verilecek cevabı beklemekle yükümlü olmadığı ve veri sorumlusuna tanınan sürenin dolması ile birlikte Kurula şikâyette bulunabileceği göz önüne alınarak, ilgili kişinin veri sorumlusunun kendisine cevap verdiği tarihten itibaren 30 gün değil, veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 gün içinde Kurula şikâyette bulunabileceği*" hususlarını belirtmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5358/Kamuoyu-Duyurusu, (Erişim Tarihi:04.03.2024).

[591] R.G. Tarih:01.11.1984, Sayı:18571.

madde kapsamında Kurul tarafından değerlendirilmeyecektir[592]. Ayrıca şikâyet veya ihbar dilekçeleri, dilekçe sahibinin adını, soyadını, imzasını ve iş veya ikametgâh adresini içermelidir. Bu nedenle, Kurul'a isimsiz olarak ihbarda bulunulması mümkün değildir[593].

Şikâyetin konusunu, veri sorumlusuna yönetilen başvurunun konusu teşkil etmekte olup başvurunun konusu KVKK'nın 13/1. maddesinde; "*bu Kanunun uygulanmasına ilişkin talepler*" olarak belirtilmiştir. Ancak Kurul kararında genel hükümler kapsamında yapılacak tazminat taleplerinin şikâyetin konusunu oluşturamayacağı, bu taleplerin genel mahkemelere yönetilmesi gerektiği ifade edilmiştir[594].

Kurul veri ihlalini tespit ederse veri sorumlusunun hukuka aykırılığı ortadan kaldırmasına karar verir. Kurul ayrıca farklı kararlar da alabilir; örneğin ihlalin yaygın olduğu kanaatine varırsa ilke kararı alabilir, sonradan giderilmesi güç zararların ortaya çıkması ve açık bir şekilde hukuk aykırılık söz konusuysa veri işlemenin ya da verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilir. Kurul ihlal tespit ederse bunu veri sorumlusuna tebliğ eder. Veri sorumlusunun tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde Kurul kararını yerine getirmesi gerekir. Kurul şikâyet başvurusuna 60 gün

---

[592] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, s. 109, www.kvkk.gov.tr, (Erişim Tarihi:04.03.2024).

[593] Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun, m. 4.

[594] Kişisel Verileri Koruma Kurulu konuya ilişkin olarak; "*6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 11 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında ilgili kişinin haklarının düzenlendiği buna göre herkesin veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili; a) Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme, b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme, c) Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme, d) Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması halinde bunların düzeltilmesini isteme, e) 7'inci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme, f) (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme, g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme, ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması haline zararın giderilmesini talep etme haklarına sahip olduğu, İlgili kişinin veri sorumlusuna başvurusunun 11 inci madde kapsamında bir talep içermediği ve Kuruma şikâyetinde de iddialarını kanıtlayıcı bir belge de sunmadığının görüldüğü, Ayrıca zarara uğradığı ve buna yönelik bir tazminat talebi söz konusuysa, Kanunun 14'üncü maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan "Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır." hükmü çerçevesinde, söz konusu talebini genel mahkemeler huzurunda kullanması gerektiği, hususlarını göz önünde bulundurarak Kanun kapsamında yapılacak bir işlem bulunmadığına*" karar vermiştir. "*İlgili kişinin kişisel verilerinin hukuka aykırı işlendiği iddiası kapsamında veri sorumlusu bankadan talep ettiği tazminat talebinin karşılanmaması hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/01/2020 Tarihli ve 2020/41 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6714/2020-41, (Erişim Tarihi:01.11.2023).

içinde cevap vermezse zımni olarak başvuruyu reddetmiş sayılır. İdari yargıda dava açılırsa dava süresi şikâyet başvuru tarihinden itibaren 60 gün sonra başlar.

İlgili kişi Kurul'un verdiği red ya da veri sorumlusunun talimatlandırılmasına ilişkin kararlarına karşı bu kararın iptali için idari yargıda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu[595] hükümlerine göre iptal davası açabilir[596].

B. İdari Yaptırımlar

KVKK'nın 18. maddesinde "*Kabahatler*" düzenlenmiş olup Kanun'un belirli maddelerinin ihlali durumunda değişen oranlarda idari para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Aydınlatma, veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerinin ihlali ile Kurul kararları yerine getirilmemesi ve veri sorumluları siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğünün ihlali durumlarında idari para cezası yaptırımı uygulanacaktır[597]. Kanun'da idari para cezasına konu olan eylemler sınırlı olarak sayılmıştır. Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelere aykırılık hali, GVKT'deki idari para cezalarına ilişkin yapılan düzenlemeden farklı olarak, KVKK'nın bu maddesinde sayılmamıştır. Bu bakımdan örneğin "meşru" amaçla işlenmeyen kişisel veri işleme faaliyetinde bulunan kişi Kanunun 4/2-c maddesinde düzenlenen "*belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine*" aykırı hareket etmesine rağmen idari para cezası yaptırımı ile karşılaşmayacaktır[598]. Ancak veri güvenliğine ilişkin olarak KVKK'nın 12. maddesinde; **"***veri sorumlusunun kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, kişisel verilerin*

[595] R.G. Tarih: 20.01.1982, Sayı: 17580.

[596] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s.137, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s.136, **BALKAN**, Ali, Türk İdare Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ve İdarenin Sorumluluğu, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hatay, 2023, s. 397.

[597] KVKK'nın 18. maddesi; " *(1) Bu Kanunun; a) 10 uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk Lirasından 100.000 Türk Lirasına kadar,b) 12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk Lirasından 1.000.000 Türk Lirasına kadar, c) 15 inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk Lirasından 1.000.000 Türk Lirasına kadar, ç) 16 ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk Lirasından 1.000.000 Türk Lirasına kadar, idari para cezası verilir. (2) Bu maddede öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır. (3) Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir*."

[598] **KÜZECİ**, s. 439.

muhafazasını sağlamak amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorunda olduğu" belirtilmiş olup veri sorumlusunun meşru amaçla veri işlenmesi sağlamak üzere her türlü teknik ve idari önlemleri alması gerekir. Teknik ve idari önlemelerin kapsamı konuya ilişkin Kişisel Veri Güvenliği Rehberinde (Teknik ve İdari Tedbirler) belirtilmiştir. Bu durumda belirtilen tedbir ve önlemleri kapsamındaki bazı durumlarda idari para cezası uygulanabilecekken, bu önlemler dışında kalan bazı durumlarda idari para cezası uygulanamayacaktır[599]. Kişisel verilerin korunması bakımından uygulanacak idari yaptırımın kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelere uyumlu olması gerekli olup yaptırımın hangi durumlarda uygulanacağı ya da uygulanmayacağı hususunun belirli olmaması hukuksal belirlilik ilkesini tehlikeye sokar[600].

III. TÜRK MEDENİ KANUNU'NA GÖRE HUKUKİ SONUÇLAR

Kişisel veriler kişilik hakkının bir parçası olarak kabul edilir[601]. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi kişilik hakkının ihlali sonucunu oluşturur. Bu kapsamda kişilik haklarını koruyan genel düzenlemelere gidilerek TMK'nın 23 ile 25. maddeleri arasında kişiliğin korunmasına ilişkin hükümlerden yararlanma imkânı bulunur. Kişisel verilerin genel ilkelere aykırı olarak işlenmesi durumunda veri işleme faaliyeti hukuka aykırı olacağından bu hükümlerden faydalanılacaktır. TMK'nın 23. maddesi kişilik hakkının kişinin kendi özgür iradesi ile yaptığı saldırılara karşı korunmasını düzenlemektedir. Bu hükümle kişiliğin kişinin kendi özgür iradesi ile yaptığı hukuki işlemlerle sınırlaması ve bunun sınırı bir başka ifade ile kişiyi kendisinden koruma yani içsel koruma amaçlanmaktadır[602]. Anılan maddenin ilk fıkrasında "*kimsenin, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemeyeceği*", ikinci fıkrasında ise "*kimsenin*

[599] **KÜZECİ**, s. 439.
[600] **KÜZECİ**, s. 439
[601] **ŞAHİN ŞENGÜL,** s. 563, Kişisel değerler ve kişilik hakkının kapsamına ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 187-254, **HELVACI**, s. 103-140, **AYAN**, Mehmet, **AYAN**, Nurşen, Kişiler Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2023, s. 93 vd., **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 341 vd., **YILMAZ**, Süleyman, **YILDIRIM**, Abdülkerim, Temel Hukuk Dizisi Medeni Hukuk-I (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s.105 vd.
[602] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 228, **SEROZAN**, s.467, **ŞAHİN ŞENGÜL**, s. 563, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 359, **ÖZER DENİZ**, s. 313.

özgürlüklerinden vazgeçemeyeceği veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlayamayacağı" hüküm altına alınmıştır. Bu hüküm "*kişilik hakkı üzerinde tasarruf niteliği taşıyan hukuki işlemlerin hukuki sınırını*" belirlenmekte olup TBK'nın 26. ve 27. maddeleri bu maddeyi tamamlayıcı niteliktedir[603].

TMK 24. ve 25. maddeleri ile ise kişiyi, kişinin kendi rızası dışında gerçekleşen üçüncü kişilerin saldırılarına karşı koruma amaçlanmaktadır. TMK 24. maddede; **"***Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir. Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır*" denilmektedir. Bu hükmün ilk fıkrasında kişinin hukuka aykırı saldırılara karşı hâkimden koruma isteyebileceğini hüküm altına alırken, ikinci fıkrasında hukuka uygunluk halleri sayılarak bu durumların dışındaki her saldırının hukuka aykırı olduğu ifade edilmiştir. Bu bakımdan TMK m. 24/2. fıkrasında sayılan hukuka uygunluk sebepleri varsa kişilik haklarına karşı yapılan saldırı ve müdahaleler hukuka aykırı olmayacaktır[604]. Benzer şekilde hukuka uygunluk halleri TBK'nın 63. maddesinde de düzenlenmiştir[605].

TMK'nın 25. maddesi "*Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir. Davacının, maddî ve manevî tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır. Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez. Davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir*."

[603] **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 360, **AYAN/AYAN**, s. 117.
[604] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 240, **SEROZAN**, s. 469, **AYAN/AYAN**, s. 125.
[605] TBK m.63- "*Kanunun verdiği yetkiye dayanan bu yetkinin sınırları içinde kalan bir fiil, zarara yol açsa bile, hukuka aykırı sayılmaz. Zarar görenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hâllerinde de fiil, hukuka aykırı sayılmaz*."

şeklinde ifade edilmiştir. Bu maddeler ile kişi dış etkilere ve ihlallere karşı korunmak istenmiştir[606].

TMK m. 25 ile kişilik haklarına saldırı olması durumunda iki tür dava düzenlendiği görülmektedir. İlk tür davalar, saldırının önlenmesi davası, saldırıya son verilmesi davası, sona erse bile etkisi devam eden saldırıyı tespit davaları; ikinci tür davalar ise saldırı nedeniyle zarara uğranılması durumunda zararın tazminine yönelik davalar olup bunlar maddi ve manevi tazminat davalarıdır. Önleme, son verme, tespit davalarında kişilik hakkına saldırıyı gerçekleştiren kişinin kusurlu olması ya da zararın doğması aranmaz[607]. Maddi ve manevi tazminat davalarında ise saldırı sonucu kişinin zarara uğraması ve kusur aranmaktadır. Bunun dışında ilgili kişi önleme, son verme ve tespit davalarının kararlarının üçüncü kişilere bildirilmesi veya ilan edilmesini talep edebilir. Bu talep ayrı bir dava konusu olmayıp önleme, son verme ve tespit davaları ile birlikte istenebilecektir. Koruyucu nitelikteki bu davaların zaman aşımı süresi belirlenmemiştir. Kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde işlenmesi durumunda, ciddi ve yakın tehlike devam ettiği müddetçe saldırı tehlikesini önleme davası, hukuka aykırı eylemin devam ettiği sürece saldırıyı durdurma davası ve hukuka aykırı eylemin etkisi devam ettiği müddetçe tespit davası açılabilir[608]. Ayrıca, TMK m. 25/3 fıkra ile de hukuka aykırı saldırı sonucunda elde edilen kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre talep edilebileceği hüküm altına alınmıştır.

A. Önleme Davası

Bu dava ile henüz gerçekleşmemiş ancak kişilik hakkına saldırının gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel olması durumunda hukuka aykırı davranışın gerçekleşmesinin engellenmesini talep etme imkânı vermektedir[609]. Önleme davasının açılabilmesi için kişilik hakkına yönelen hukuka aykırı saldırı tehlikesi, ciddi ve yakın olmalıdır[610]. Saldırı tehlikesinin yeni olması veya eski olan bir saldırının tekrarlanma tehlikesi olması arasında fark yoktur. Tehlike varlığı devam ettikçe bu dava açılabilir. Ancak

606 **SEROZAN**, s.467, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 384.
607 **AYAN/AYAN**, s. 141-144.
608 **HELVACI**, s. 162-164,
609 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 281, **SEROZAN**, s. 480, **KAYIHAN**, s. 82, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 399, **YILMAZ/YILDIRIM**, s. 138, **KAYAR**, s. 124, **ÖZDEMİR**, s. 189, **AYAN/AYAN** s. 141.
610 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 281, **HELVACI**, s. 162, **AYAN/AYAN** s. 141, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 399.

tehlike sona ermişse bu davanın açılması mümkün değildir[611]. Ancak tehlike gerçekleşmiş ve saldırı meydana gelmişse artık şartların varlığına göre saldırıya son verme, saldırının hukuka aykırılığının tespiti ve ilanı maddi ve manevi tazminat davalarını açılabilir. Saldırı tehlikesinin varlığını ispatı davacıya ait olup bu konuda ciddi bir saldırının varlığını kanıtlamak zor olduğundan ciddi bir karinenin varlığı yeterlidir[612]. Dava sonunda dava konusu olan davranışın yapılmaması konusunda karar verilir. Kişinin özel hayatına ilişkin bir bilginin bir gazetede yayınlanmak üzere olmasını, gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel bir siber bir saldırı sonucu kişisel verilerin ele geçirilmesi durumlarını bu duruma örnek olarak gösterebiliriz[613]. Bu davada davacı taraf, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi, somut olay bakımından ise kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenme tehlikesi olan ilgili kişidir. Tehlikeye maruz kalan ilgili kişi ayırt etme gücüne sahip değilse yasal temsilcisi bu davayı açabilir. Ancak zarara uğrayan kişi ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlı ise davayı yasal temsilcinin izni olmadan kendisi açabilir[614]. Dava hakkı devredilmez ve miras yoluyla mirasçılara intikal etmez. Ancak hukuka aykırı veri işleme nedeniyle mirasçılar da etkilenecekse bu davayı mirasçılar da açabilir[615]. Davalı taraf ise kişisel verileri hukuka aykırı olarak işleyen kişi; veri sorumlusu, veri işleyen ya da üçüncü kişi olabilecektir. Ayrıca, mahkeme kararı, icra edilebilir nitelikte olduğundan, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun[616] 30. maddesi uyarınca icra takibi başlatılabilir[617]. Mahkeme kararının yerine getirilmemesi durumunda, İİK'nın 343. maddesinde[618] belirtilen cezanın uygulanacağı konusunda ihtar edilir.

[611] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 281, **HELVACI**, s. 163. **AYAN/AYAN** s. 141.
[612] **HELVACI**, s. 163. **AYAN/AYAN** s. 141.
[613] **ÖZER DENİZ**, s. 316.
[614] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 277, **SEROZAN**, s. 482.
[615] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 282, **SEROZAN**, s. 482.
[616] R.G. Tarih:19.06.1932, Sayı:2128.
[617] **YÜRÜK**, s. 136.
[618] İİK m. 343'e göre: "*Yalnız kendisi tarafından yapılacak olan bir işin yapılması veya bir işin yapılmaması yahut bir irtifak hakkının tesisi veya kaldırılması hakkındaki ilâm hükümlerine makbul mazerete müstenit olmayarak muhalefet eden borçluların, lehine hüküm verilmiş kimsenin şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra ilâmın gereği yerine getirilirse, borçlu tahliye edilir*."

B. Son Verme Davası

Saldırıya son verme davası, kişilik hakkına yönelik süregelen bir saldırının durdurulması amacıyla açılır[619]. Kişilik hakkına yönelik saldırı sona ermişse bu dava açılamaz. Bu dava saldırı devam ederken açılabilir. Bu davanın konusuna örnek olarak, kişisel verilerin kişinin rızası olmadan yayınlanması ya da paylaşılmasını gösterebiliriz[620]. Kişisel veri hukuka aykırı işlenmiş ancak etkisi halen devam ediyorsa hukuka aykırılığının tespiti davası açılır[621]. Hukuka aykırı veri işlemeye son verilse bile bunun etkisi devam edecekse, veri ihlalinin sona erdirilmesi talebiyle birlikte ihlalin etkilerinin giderilmesi için mahkeme kararının üçüncü kişilere bildirilmesini veya yayınlanmasını talep etmek mümkündür[622]. Veri ihlali sona ermiş olsa da tekrarlama riski varsa, veri ihlalinin önlenmesine ilişkin bir dava açılabilir[623]. Davanın sonucunda hukuka aykırı saldırının sona erdirilmesine ve yeni ihlallerin engellenmesine karar verilir. Örneğin, bir kişinin günlüğünün rızası olmadan basıldığını düşündüğümüzde dava sonucunda hem günlüğün basımı durdurulur hem de basılmış günlüklerin dağıtımı engellenir[624]. Bu davada davacı kişisel verisi hukuka aykırı olarak işlenen ilgili kişidir. İlgili kişi ayırt etme gücüne sahip değilse yasal temsilcisi bu davayı açabilir. Ancak zarara uğrayan kişi ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlı ise davayı yasal temsilcinin izni olmadan kendisi açabilir[625]. Dava hakkı devredilmez ve miras yoluyla mirasçılara intikal etmez. Ancak hukuka aykırı veri işlenmeden dolayı mirasçılar da etkileniyorsa bu davayı mirasçılar da açabilir[626]. Hukuka aykırı veri işlemeden birden fazla kişi etkileniyorsa her biri diğerlerinden bağımsız olarak bu davayı açabilecek ayrıca birinin bu davadan olumsuz sonuç alması diğerlerini etkilemeyecektir[627]. Davalı ise kişisel veri ihlalinde bulunan kişi veya kişilerdir. Bu davada hâkimin verdiği durdurma kararının uygulanmaması durumunda,

---

619 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 278, **SEROZAN**, s. 480, **HELVACI**, s. 163, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 397, **AYAN/AYAN**, s. 141, **KAYIHAN**, s. 82, **ÖZDEMİR**, s. 192, **YILMAZ/YILDIRIM**, s. 138, **KAYAR**, s. 124.

620 **ÖZER DENİZ**, s. 317, **SEROZAN**, son verme davasına örnek olarak, kişisel verilerin yok edilmesini göstermiştir. Bkz. **SEROZAN**, s. 480.

621 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 278, **KAYIHAN**, s. 83.

622 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 279.

623 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 279.

624 **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 129.

625 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 277, **SEROZAN**, s. 482.

626 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 280, **SEROZAN**, s. 482.

627 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 280, **HELVACI**, s. 173, **ÖZER DENİZ**, s. 318.

İcra ve İflas Kanunu'nun 30. maddesi gereğince mahkeme kararıyla icra takibi başlatılabilir[628].

Diğer taraftan KVKK'nın 11. maddesindeki (d), (e), (f) ve (g) bentleri, ilgili kişilere kişisel verilerinin düzeltilmesini, silinmesini veya yok edilmesini talep etme, yapılan işlemlerin kişisel verilerinin üçüncü kişilere bildirilmesini isteme ve verilerinin işlenmesi sonucunda kendisi aleyhine bir sonuç çıkmasına itiraz etme haklarını içermektedir. Dolayısıyla, ilgili kişilerin, sona erme davası açmadan önce bu haklarını kullanmak için veri sorumlusuna başvurması mümkündür. Ancak, veri sorumlusu yanıt vermezse, KVKK'nın 15/7. maddesi uyarınca Kurul'a şikâyette bulunarak verilerin işlenmesinin veya yurtdışına aktarılmasının durdurulmasına karar verilebilir.

C. Tespit Davası

Tespit davası, hukuka aykırı olan saldırı sona ermiş ancak etkileri devam ediyorsa hukuka aykırılığın tespiti için açılır[629]. Bu davanın amacı hukuka aykırılığı tespit ederek saldırının etkisini ortadan kaldırmaktır[630]. Örneğin bir hastanede ilgilinin kişisel verilerine başkalarınca erişilebiliyorsa bu durumda veri güvenliğinin ihlal edildiğine ilişkin tespit davası açılabileceği gibi, bir işverenin çalışanlarının siyasi düşünce veya inançlarını kayıt altına alındığı öğrenilmişse bunun tespiti için de tespit davası açılabilecektir[631]. Davayı açabilecek kişiler ve davalılar son verme davasında anlattığımız kişiler olabilirler. Veri ihlaline son verilmesi veya maddi ve manevi tazminat davaları açıldığında, hâkim öncelikle ihlalin hukuka aykırılığını tespit edecek ve veri ihlalinin durdurulması veya maddi ve manevi tazminata hükmedecektir. Ayrı olarak açılan tespit davasında ise, önceden meydana gelmiş olan ihlalin hukuka aykırılığını tespit edecektir[632]. Mahkeme bu tespitten sonra davacının talepte bulunması halinde mahkeme kararının üçüncü kişilere bildirilmesine veya yayınlanmasına karar verebilir. Manevi tazminat davası açılmışsa ayrıca tespit davası

[628] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 280, **TAŞTAN**, s. 194.
[629] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 283, **SEROZAN**, s. 480, **HELVACI**, s. 164, **KAYIHAN**, s. 82, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 400, **AYAN/AYAN**, s. 143, **ÖZDEMİR**, s. 187, **YILMAZ/YILDIRIM**, **KAYAR**, s. 125,
[630] **HELVACI**, s. 165, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 400, **AYAN/AYAN**, s. 143.
[631] **ÖZER DENİZ**, s. 319.
[632] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 283, **AYAN/AYAN**, s. 143.

açılmaz. Ancak sona eren veri ihlalinin devam eden etkilerini bertaraf edebilmesi için veri ihlalinin hukuka aykırı olduğunun tespit edilmesi ve kararın yayınlanması talebi ile birlikte şartları mevcutsa manevi tazminat talep edilebilir[633]. Genel olarak tespit davalarında davayı açan kişinin bu davayı açmak için hukuki yararı olması gerekir. TMK 25/1 maddesi gereği saldırı etkisi sürdükçe hukuki yararının bulunduğu kabul edilir[634]. Ayrıca tespit davasının açılabilmesi için diğer davaların açılmasının mümkün olmaması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, eda davası açma imkânının bulunduğu hallerde tespit davası açılmasında hukuki bir yarar bulunmamaktadır[635].

İlgili kişinin aynı zamanda Kurul'a başvuru yapması ve Kurul'un bu konuda inceleme başlatması hatta bu konuda karar vermesi tespit davası açılmasına engel olmayacaktır. Diğer taraftan KVKK'nın 11. maddesinin ilk dört fıkrasında tespit davasının konusu ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmiş olup ilgili kişi veri sorumlusundan kişisel verisini işleyip işlemediği, işlediyse hangi amaçla ve işlediğini ve işlemeyi amacına uygun olarak yapıp yapmadığı, kişisel verilerinin üçüncü kişilere aktarılıp aktarılmadığı konularında bilgi alma hakkına sahiptir. Bu hükmün ilgiliye kişiye dava açmadan kişisel verilerinin korunması hususunda tespit imkânı verdiği söylenebilir[636].

D. Gerçek olmayan Vekâletsiz İş Görmeden Doğan Dava

TMK'nın 25/3. fıkrası vekâletsiz iş görme hükümleri doğrultusunda hukuka aykırı saldırı sonucunda elde edilen kazancın talep edilmesine imkân tanımaktadır. Bu dava ile kişilik hakkına yapılan hukuka aykırı saldırı sonucunda elde edilen kazancın ilgili kişiye iade edilmesi amaçlanmaktadır. Bu davanın açılabilmesi için, davacının kişisel değerlerine yönelik bir saldırının gerçekleşmesi, bu saldırının hukuka aykırı olması,

---

633 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 284.
634 **HELVACI**, s. 166.
635 Yargıtay, konuya ilişkin olarak "*tespit davası, kendine özgü davalardan olup dava sonucunda istihsal edilecek ilamın icra ve infaz kabiliyeti bulunmamaktadır. Bunun doğal sonucu olarak da bu davaların uygulama alanı sınırlıdır. Bilindiği üzere, tespit davalarının görülebilmesi için güncel hukuki yararın bulunması (6100 s.lı HMK mad.106/2) ve dava sonuçlanıncaya kadar da güncelliğini kaybetmemesi gerekir. Tespit davaları eda davalarının öncüsüdür, bu nedenle eda davası açılmasının mümkün olduğu hallerde, tespit davası açılmasında hukuki yararın bulunmadığı kabul edilmektedir. Hukuki yararın bulunması dava şartı olup, yargılamanın her aşamasında taraflarca ileri sürülebileceği gibi, hakim tarafından da re'sen gözetilir. Hukuki yararın bulunmadığının tespiti halinde davanın, dava şartı yokluğu gerekçesiyle usulden reddine karar verilmelidir*." demektedir. Yargıtay 7. H.D., E.2023/259, K.2024/293, T.18.01.2024, Lexpera Hukuk Veri Sistemi, Erişim Tarihi:08.03.2024.
636 **TAŞTAN**, s.196.

failin mağdurun elde etmek istemediği veya elde edemeyeceği bir kazancı elde etmesi, saldırı ile kazanç arasında nedensellik bağının bulunması gerekmektedir[637]. Ayrıca bu davada kusur şartı aranmaz[638]. TMK m.25/3'te düzenlenen bu dava "*gerçek olmayan vekâletsiz iş görme davasının özel bir görünümü*" şeklindedir[639]. Burada söz konusu olan kazanç kişilik hakkı ihlal edilen kişinin tercih etmediği ya da elde edemeyeceği bir kazanç olmalı zira elde etme niyetinin olması ya da elde ediyor olması durumunda yoksun kalınan kar söz konusu olacaktır[640]. Reklam ajansının bir kişinin fotoğraf çekimlerini sadece ajans kataloğu için kullanılacağını belirtilmiş olmasına rağmen ilgili kişinin haberi ve bilgisi olmadan bir reklam kampanyasında kullanılması durumunda elde edilen kazanç vekâletsiz iş görme hükümlerine doğrultusunda istenebilecektir. Bu davada TBK'nın 50/2. maddesinin kıyasen uygulanması söz konusu olur ve geri verilecek kazanç miktarını hâkim belirler. Bu davada zamanaşımı süresi bakımından TBK'nın 72. ve 82. maddesi uygulanacaktır[641].

IV. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NA GÖRE HUKUKİ SONUÇLAR

A. Tazminat Davası

KVKK'nın 11/ğ maddesinde; "*Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme"* hakkına sahip

---

637 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 294, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 414, **HELVACI**, s. 170,

638 **HELVACI**, s. 170.

639 **SEROZAN**, s. 480, **HELVACI**, s. 170, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 415, **HELVACI**, Serap, **AYDIN**, Gülşah, "*Kişilik Hakkı İhlâlinden Doğan Vekâletsiz İş görmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu*" Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.23, S.1, İstanbul, 2017 s. 272, **ÖZDEMİR**, s. 201.

640 **ÖZER DENİZ**, s. 320, **KAYIHAN**, s. 84, **ÖZDEMİR**, s. 202.

641 **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 294. TBK, m. 72; "*Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır. Haksız fiil dolayısıyla zarar gören bakımından bir borç doğmuşsa zarar gören, haksız fiilden doğan tazminat istemi zamanaşımına uğramış olsa bile, her zaman bu borcu ifadan kaçınabilir*." TBK, m. 82; "*Sebepsiz zenginleşmeden doğan istem hakkı, hak sahibinin geri isteme hakkı olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde zenginleşmenin gerçekleştiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Zenginleşme, zenginleşenin bir alacak hakkı kazanması suretiyle gerçekleşmişse diğer taraf, istem hakkı zamanaşımına uğramış olsa bile, her zaman bu borcunu ifadan kaçınabilir."*

olduğu, 14/3 maddesinde ise "*kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkının saklı olduğu"* düzenlenmiştir. Kişisel verilerin genel ilkelere aykırı olarak işlenmesi durumunun kanuna aykırılık anlamına geldiği açık olduğundan ilgili kişi zarar görmüşse hem maddi hem de manevi zararlarının giderilmesi için TMK ve TBK'da yer alan genel hükümlere göre dava yoluna gidebilecektir.

Kişinin kişisel verileri üzerindeki hakkı genel olarak kişilik hakkı olarak kabul edildiğinden TMK'nın kişiliğin korunmasını ilişkin hükümler ilk olarak akla gelecektir. TMK 25/3 maddesine göre kişilik hakkı zarar görenin maddi ve manevi tazminat talep edebileceği belirtilmiştir. Ancak kişilik hakkı sadece TMK hükümleri ile değil TBK'da yer alan hükümlerle de korunmaktadır. Bu nedenle kişisel verileri hukuka aykırı işlenmesinden doğan tazminat sorumluluğunun kaynağı sözleşmeye aykırılık veya haksız fiile dayanabilir.

Geçerli bir sözleşme yoksa sözleşme ilişkisinden doğan sorumluluk hükümlerine göre değil şartları uygunsa haksız fiil sorumluluk hükümlerine göre zarar talep edilebilir. İlgili kişinin kişisel verisi, işçi ile işveren arasındaki iş sözleşmesi[642], tüketici ile satıcı arasındaki satım sözleşmesi, iki tacir arasındaki ticari bir sözleşme ya da kişisel veri işleme sözleşmesi vb. diğer sözleşmelerde yan edim ya da asıl edim olarak işlenebilir. Veri sorumlusu kişisel verileri işleme faaliyetini aralarındaki sözleşme kapsamında hukuka aykırı olarak işlerse bundan doğan zararları TBK 112 vd. maddelerinde düzenlenen sözleşmeye aykırılık hükümlerine göre giderecektir. Sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluğa gidebilmek için de kişisel verilerin sözleşmeye aykırı bir şekilde işlenmesi, ilgili kişinin zarar görmesi, kusur ve uygun illiyet bağının bulunması gerekir. Veri sorumlusu, TBK'nın 112. maddesine göre borcu hiç ya da gereği gibi yerine getirmemesi hususunda kusurlu olmadığını ispat etmedikçe meydana gelen zarardan sorumlu tutulacaktır. Ayrıca, sözleşme öncesi dönemde kişisel veriler paylaşılmış ve paylaşılan bu verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi söz konusu olabilir. Bu durumda kaynağını TMK 2. maddede düzenlenen dürüstlük kuralından alan sözleşme öncesi ve sözleşmenin yapıldığı andaki

[642] Ayrıntılı bilgi için **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 74-101, **UNCULAR**, Selen, İş İlişkisinde Kişisel Verilerin korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 305 vd. **BELGE**, Ayşe Merve, "*Özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde İşçilerin Kişisel Verilerinin İhlâli ve Korunması Yolları"* D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, Cilt: 19, Özel Sayı, 2017, s. 1025-1051.

sorumluluk olarak ifade edilen Culpa in Contrahendo sorumluluğu gündeme gelir[643]. Bu duruma örnek olarak elektronik haberleşme sektörüne ilişkin bir abonelik sözleşmesinde sözleşme kurulmadan önce kişinin adı, soyadı, iletişim bilgileri, adresi gibi bilgilerinin sözleşmenin amacına aykırı olarak kullanılması durumunda sözleşme öncesi sorumluluk söz konusu olacak ve zararın Culpa in Contrahendo sorumluluğu kapsamında giderilmesi talep edilebilecektir[644]. Geçerli olarak kurulan bir sözleşme sona erdikten sonra da dürüstlük kuralı gereğince sözleşme ile taraflar arasında kurulan güven korunur ve tarafların birbirine zarar vermeme yükümlülüğü devam eder[645]. Bu kapsamda aralarındaki sözleşme sona erse bile veri sorumlusu ilgili kişinin kişisel verilerini koruması gerektiği hususu KVKK'nın 14/4. maddesinde de hüküm altına alınmıştır.

Tazminat sorumluluğunun diğer bir kaynağı ise TBK 49 vd. maddelerinde hüküm altına alınan haksız fiil sorumluluğudur. Aralarında sözleşme ilişkisi bulunmuyorsa kişisel verisi hukuka aykırı olarak işlenen ilgili kişi haksız fiil sorumluğu kapsamında tazminat talep edebilecektir. Haksız fiil hükümleri gereğince tazminat talep edilebilmesi için hukuka aykırı veri işleme faaliyetinin varlığı (hukuka aykırılık), hak ihlali (zarar), kişilik hakkının ihlalinin hukuka aykırı veri işleme faaliyeti neticesinde gerçekleşmesi (illiyet bağı)[646] ve kusur[647] şartları aranır. Haksız fiil sorumluluğu deyince ilk olarak sorumluluğun kusur sorumluluğu olması gerektiği düşünülse de tazminat sorumluluğu sadece kusura dayanmaz. Kusur, hukuka aykırı sonucu istemek (kast) ve bu sonucu istemese de hukuka aykırı sonuçtan kaçmak için gerekli dikkat ve özeni göstermeme (ihmal) şeklinde ortaya çıkar. Fakat bazı durumlarda kişinin kusuru

---

[643] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 1, s. 40, **CANSEL**, Erol, **ÖZEL**, Çağlar, Borçlar Hukuk Genel Hükümler Cilt:1, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017,s. 315, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 118-119, **TAŞTAN**, s. 79 vd. Culpa in Contrahendo sorumluluğunda, tarafların dürüstlük kuralından doğan bir borç ilişkisine dayanması nedeniyle, taraflar arasında sözleşme görüşmesinin başlatılması yeterli kabul edilir. Ancak, tarafların daha sonra sözleşme yapmaktan vazgeçmeleri veya sözleşmenin geçersiz kılınması, sorumluluğun sözleşmeye aykırılığa dayanmasını engellemez. Bkz. **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 1, s. 40.

[644] **AYÖZGER ÖNGÜN**, s. 233.

[645] Bazı durumlarda, sözleşmenin sona ermesinden sonra taraflar arasındaki ilişki, zararlı davranışlara yol açabilir. Bu tür zararlı davranışlara "*culpa post contractum*" denir. Sözleşme sona erdikten sonra borç ilişkisinin sona ermesiyle birlikte, bu tür davranışların haksız fiil hükümlerine tabi olması gerekmektedir. Ancak, taraflar arasındaki ilişkinin niteliği, haksız fiilin yanı sıra sözleşmeye aykırılıktan kaynaklanan hükümlerin uygulanmasını da gerektirebilir. Bu nedenle, burada da taraflar arasında dürüstlük kuralından doğan bir borç ilişkisinin bulunduğu düşünülmektedir. Bkz. **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 1, s. 40, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 120.

[646] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 269, **ÖZDEMİR**, s. 208-213.

[647] Sorumluluğun kusurlu bir sorumluluk mu kusursuz bir sorumluluk olduğu doktrinde tartışmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 269-270, **ZOR**, s. 146-149, **TAŞTAN**, s. 107, **ÖZDEMİR**, s. 213-215.

bulunmasa bile sorumlu olacağı kabul edilir. TBK 65 ile 71. maddeleri arasında üç tane kusursuz sorumluluk hali düzenlenmiştir. Bunlar; hakkaniyet sorumluluğu, özen sorumluluğu ve tehlike sorumluluğudur. Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi neticesinde doğan tazminat sorumluluğunun kusura dayalı bir sorumluluk mu kusursuz bir sorumluluk mu olduğu konusu tartışmalıdır. Kusurlu sorumluluk olduğunu savunanlar, KVKK'da özel hüküm bulunmaması ve genel hükümlere atıf yapması nedeniyle kusura dayanan bir sorumluluk olduğunu ifade etmektedir[648]. Kusursuz sorumluluk olduğunu savunan bir görüş; tehlike sorumluluğu kapsamında verileri elinde bulunduranın bu verileri korumada risk taşıdığını, veri güvenliğinin sağlamanın güç olduğunu ve verilerin alınan her türlü önleme rağmen sızabileceğini bu nedenle kusurun aranmaması gerektiğini[649] savunmaktadır. Kusursuz sorumluluğu savunan diğer görüş ise özen sorumluluğu kapsamında verileri elinde bulunduranın özen sorumluluğu olduğunu, objektif özen yükümlülüğünün uygulanma alanın TMK ve TBK ile sınırlı olmadığını belirterek özen sorumluluğunun kişisel veriler için de uygulanabileceğini ifade etmektedir[650]. Ayrıca özen sorumluluğunu savunan bir diğer görüş ise kişisel verilerin ihlalinde en büyük sorunun ispat sorunu olduğunu, tazminat taleplerinde veri sorumlusunun kusur sorumluluğunun kabul edilmesi durumunda kusuru ilgili kişinin ispat etmesi gerektiğini, ancak özen sorumluluğu kabul edilirse özenli davrandığını ispat yükünün veri sorumlusuna geçeceğini ifade etmektedir[651]. Özen sorumluluğu kabul edildiğinde veri sorumlusu "*gerekli özeni gösterse idi dahi zararın gene meydana geleceğini*" ispat ile sorumluluktan kurtulabilecektir[652]. Kanaatimizce de Kanun'un lafzına bakıldığında kusur şartının aranmadığı ve KVKK'nın 12. maddesi kapsamında veri sorumlusunun veri güvenliğini sağlamaya yönelik yükümlülüklerine yer verildiği görüldüğünden veri sorumlusunun sorumluluğu özen sorumluluğudur[653]. Veri sorumlusu ancak gerekli her türlü özeni gösterdiğini ve gösterseydi bile zararın yine de gerçekleşeceğini ispat ederek sorumluluktan kurtulur. Kusurlu ya da kusursuz sorumluluğuna ilişkin bu tartışmaların sona erdirilmesi ve netliğe kavuşturulması için konuya ilişkin açık bir düzenleme yapılmasının çok daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Ayrıca belirtmek gerekir ki zarar

[648] **TAŞTAN**, s. 182, **ÖZDEMİR**, s. 213.
[649] **GÜRPINAR**, s. 691.
[650] **ZOR**, s. 148.
[651] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 269.
[652] **OĞUZMAN**, Cilt:2, s. 148, **ERGÜN/ÇALDAĞ**, s. 180, **ANTALYA**, Osman Gökhan, Borçlar Hukuk Genel Hükümler, Cilt 2, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 326.
[653] Aynı yönde **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 270**, ŞAHİN ŞENGÜL**, s. 571-572.

ile tazminat sorumluluğunu doğuran olay arasında illiyet bağı yoksa veya kesilmişse veri sorumlusunun sorumluluğu söz konusu olmayacaktır[654]. Diğer taraftan hukuka aykırı veri işleme veri sorumlusunun bir çalışanı olan veri işleyen tarafından yapılmışsa, zarar gören TBK'nın 66. maddesi gereğince adam çalıştıranın sorumluluğuna da gidebilir. Bu durumda veri sorumlusu, veri işleyeni seçerken, iş ile ilgili talimat verirken, gözetim ve denetimde bulunurken, zararın oluşmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini kanıtlarsa sorumluluktan kurtulabilir.

Sözleşme ilişkisinin olduğu durumlarda kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi hem sözleşmeye aykırılık hem de haksız fiil sorumluluğunun doğmasına neden olabilir. Bu durumda zarar görenin hangi sorumluluk türüne başvuracağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluğa başvuru imkânı varken haksız fiil sorumluluğuna gidilemeyeceğini savunurken hâkim olan görüş şartları gerçekleşen iki sorumluluğun yarışacağı ve zarar görenin istediği sorumluluk türüne başvurabileceğini ifade etmektedir[655]. Kanaatimizce de bu durumda hakların yarışması söz konusu olacağından zarar gören istediği sorumluluk türüne başvurabilecektir[656]. Ancak haksız fiil sorumluluğuna göre sözleşmeden doğan sorumluluğa başvurmak kusurun ispatı ve zamanaşımı süreleri bakımından daha avantajlı olacaktır.

Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesinden doğan tazminat davaları bakımından maddi ve manevi olarak iki tür tazminat talep edilebilir.

1. Maddi Tazminat Davası

Kişilik hakkı ihlal edilen kişi bu ihlal nedeni ile maddi bir zarara uğramışsa bu zararını maddi tazminat davası ile giderebilir. Maddi zarar "*bir kimsenin mal varlığında iradesi dışında meydana gelen ve para ile ölçülebilen eksilme*" olarak tanımlanır[657]. Bu, malvarlığının aktifinin azalmasından meydana gelebileceği gibi, yoksun kalınan kardan veya pasifinin artmasında da meydana gelebilir[658]. Maddi

[654] **ZOR**, s. 152, **KILIÇOĞLU**, s. 313, **ERGÜN/ÇALDAĞ**, s. 165.
[655] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 1, s. 456-457, **KILIÇOĞLU**, s. 460-461, **ANTALYA**, s. 645.
[656] Aynı yönde **TAŞTAN**, s. 197, **ACAR**, s. 1369.
[657] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 43, **NOMER**, s. 181, **ÜNLÜTEPE**, Mustafa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 156, **KILIÇOĞLU**, s. 306, **ANTALYA**, s. 139, **DOĞAN/ŞAHAN/ATAMOLU**, s. 202.
[658] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 43,

tazminat ile zarar meydana gelmemiş olsaydı zarar görenin mevcut malvarlığı durumu ne halde olacaksa o tazmin etmeye çalışılır[659]. Maddi tazminat talebi için, hukuka aykırı eylem, zarar ve bu eylem ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesinde daha önce ifade ettiğimiz gibi özen sorumluluğu esasını kabul ettiğimizden kusurun varlığı aranmaz. Ancak, sözleşmeye dayalı bir sorumluluk durumunda, veri sorumlusunun kusursuz olduğunu kanıtlaması gerekmektedir. Verilerinin hukuka aykırı bir şekilde ihlal edildiğini iddia eden bir kişi, maddi zararını ve bu zararın kapsamını ispat etmekle yükümlüdür[660]. Zararın tam olarak belirlenememesi durumunda, hâkim, olayın normal seyrine ve zarar gören kişinin aldığı önlemlere dikkate alarak adil bir şekilde zarar miktarını belirler[661]. Ancak, zararın miktarı hükmedilecek tazminatın üst sınırını oluşturur[662].

Tazminat miktarı ve ödeme yöntemi, durumun gerekliliklerini ve kusurun ağırlığını dikkate alarak hâkim tarafından belirlenir[663]. Bu şekilde, hâkime tazminat miktarını belirleme konusunda kusur durumunu göz önünde bulundurma ve indirim yapma takdir hakkı tanınmıştır. Örneğin, veri sorumlusunun hafif ihmali sonucu gerçekleşen bir veri ihlali durumunda, hâkim ilgili kişi lehine tazminatta indirim yapabilir. Ayrıca, zarara sebep olan veri sorumlusu hafif kusurlu ise ve tazminat ödemesi durumunda yoksulluğa düşecekse ve hakkaniyet bunu gerektiriyorsa, hâkim tazminatta indirim yapabilir[664]. Kusura dayanmayan sorumluluklarda sorumlu kişinin kusurunun olması veya olmaması indirim sebebi olarak kabul edilmez[665]. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi kapsamında özen sorumluluğunu kabul ettiğimizden ve kusur sorumluluğun doğması için gerekli bir unsur olmadığından, veri sorumlusunun kusurunun ağırlığının önemi bulunmamaktadır. TBK m. 52/1'e göre, eğer zarar gören, zarara sebep olan eyleme rıza göstermiş veya zararın meydana gelmesinde veya artmasında etkili olmuş veya tazminat yükümlüsünün durumunu

[659] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 73, **NOMER**, s. 182, **ÜNLÜTEPE**, s. 194, **KAYIHAN/ÜNLÜTEPE** s. 260, **DOĞAN/ŞAHAN/ATAMOLU**, s. 235, **AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ**, s. 406. **ANTALYA**, s. 140.

[660] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 91, **NOMER**, s. 258, **ÖZDEMİR**, s. 209.

[661] TBK, m. 50/2; "*Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler*."

[662] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 90, **ÜNLÜTEPE**, s.195, **KILIÇOĞLU**, s. 76.

[663] TBK, m. 51/2; "*Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.*"

[664] **ZOR**, s. 189, **ÜNLÜTEPE**, s. 196.

[665] **NOMER**, s. 287, **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 163.

kötüleştirmişse, hâkim tazminatı azaltabilir veya tamamen kaldırabilir. Buna göre zarar görenin ortak kusuru varsa, indirim yapılabileceği gibi, tazminat sorumluluğu da doğmayabilir[666]. Örneğin, sözleşme ilişkisi kapsamında kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesinde ilgili kişinin kendi kusuru varsa, tazminatta indirime gidilebilir[667]. Ancak, üçüncü kişinin kusuru, veri koruma hukuku çerçevesinde illiyet bağını kesen bir unsur olarak kabul edilmemektedir. Ayrıca, bu durum tazminat sorumluluğunu ortadan kaldıran veya azaltan bir sebep olarak değerlendirilmemektedir. Kişisel Verileri Kuruma Kurulu'nun kararları incelendiğinde üçüncü kişinin davranışı nedeniyle ortaya çıkan ihlallerde veri sorumlusunun alması gereken önlemleri yeterince almadığı bu nedenle sorumlu olduğu kabul edilmektedir[668].

Hâkim maddi tazminat davası sonucunda zararın aynen ya da nakden tazminine karar verebilir. Aynen tazmin ile malvarlığının zarara uğramadan önceki durumuna geri döndürülmesine hükmedilirken nakden tazmin ile mal varlığının zara verici olaydan önceki ve sonrası arasındaki değer farkı para ile ödenmesine hükmedilir[669]. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi durumunda aynen tazmin mümkün olmadığı durumlarda nakden tazmin yoluna gidilecektir.

TMK m. 25'te belirtilen davalara ek olarak, maddi tazminat davası da açılabilir. Saldırının tespit edilmesi, son verilmesi, vekâletsiz iş görmeden dolayı kazancın iadesi ve mahkeme kararının duyurulması ve manevi tazminat davaları, maddi tazminat

---

[666] **NOMER**, s. 279, **ÜNLÜTEPE**, s. 197.
[667] **TAŞTAN**, s. 185, **ZOR**, s. 190.
[668]Kişisel Verileri Koruma Kurulu, bir turizm şirketinin yerel ağ üzerinden yetkisiz şifre girişiyle yapılan siber saldırıya ilişkin bir olayda, çalışan bilgisayarına şirket çalışanı olmayan kişilerin erişebilmesinin idari bir ihmalle sonuçlandığını belirtmiştir. Kurul, çalışanların ihlal sonrasında güvenlik eğitimi almadığını ve bu nedenle kişisel veri güvenliği ve farkındalığında eksiklik olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, şirketin bilgi işlem birimi ve bilgi sistemlerinin düzgün çalışmadığı ve veri sorumlusunun gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı sonucuna vararak şirketi sorumlu tutmuştur. "*Bir turizm şirketi hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27.08.2019 tarih ve 2019/255 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5537/2019-255, (Erişim Tarihi:08.03.2024). Kurul, Yemek Sepeti Elektronik İletişim Perakende Gıda Lojistik AŞ'nin kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından veri sorumlusuna ait bir web uygulama sunucusuna erişildiği olayda, veri sorumlusunun güvenlik kontrolleri ve veri güvenliği takibini düzgün bir şekilde gerçekleştirmediğini tespit etmiştir. Ayrıca, büyük miktarda kişisel veri işleyen veri sorumlusunun bu tür bir ihlal yaşamasının ve müdahalede geç kalmasının, mevcut risk ve tehditleri iyi belirlemediğinin bir göstergesi olduğunu belirterek veri sorumlusunu veri güvenliğini sağlamak için gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı gerekçesiyle sorumlu tutmuştur. "*Yemek Sepeti Elektronik İletişim Perakende Gıda Lojistik AŞ veri ihlal bildirimi hakkında*" Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23/12/2021 tarih ve 2021/1324 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7168/2021-1324, (Erişim tarihi:08.03.2024).
[669] **NOMER**, s. 277, **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 121.

talebiyle birlikte açılabilir. Ancak, saldırının önlenmesi davasıyla maddi tazminat davası, saldırının henüz zarara neden olmadığı aşamada birlikte açılamaz.

2. Manevi Tazminat Davası

Manevi tazminat ise zarar gören kişinin iradesi dışında kişilik değerlerinde veya onun iç dünyasında oluşan acı, keder, elem, ızdırap gibi olumsuz duygularının giderilmesini amaçlayan bir tazminattır[670]. Kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen ilgili kişi, kişilik hakkı ihlal edildiğinden TBK 58/1. maddesi gereğince manevi tazminat talep ederek manevi zararının giderilmesi isteyebilir[671]. Tatmin edici ve cezalandırıcı özelliği olan manevi tazminat haksız fiillerden doğan zararlardan dolayı talep edilebileceği gibi TBK 114/2. maddede yapılan atıfla sözleşmeye aykırılıktan doğan zararlarda da talep edilebilir.

Kişisel verilerin ihlal edilmesi sebebiyle manevi tazminat davası açabilmek için, hukuka aykırı bir fiil sonucunda kişilik hakları ihlal edilen ilgili kişinin manevi zarara uğraması ve bu fiil ile zarar arasında illiyet bağı bulunması gerekmektedir[672]. Bu bakımdan ilgili kişi veri işleme faaliyeti ile kişilik hakkına hukuka aykırı saldırı yapıldığını ve kendisinin bundan zarar gördüğünü ve yansıma bir zarar olmadığını ortaya koymalıdır[673]. Kusura dayanan veya kusursuz sorumluluk sonucu oluşan hukuka aykırı saldırı sonucu manevi zarara uğrayan kişi uğradığı zarara karşılık manevi tazminat davası açılabilir[674]. Veri sorumlusunun özen sorunluluğu söz konusu olduğunda ise kusurlu olup olmaması önemli değildir[675]. Manevi tazminat miktarı

---

[670] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 293, **NOMER**, s. 288, **KILIÇOĞLU**, s. 71, **ÜNLÜTEPE**, s.165**, ERGÜN/ÇALDAĞ**, s. 203, **DOĞAN/ŞAHAN/ATAMOLU**, s. 240, **YILMAZ/ÇAVUŞOĞLU**, s. 126, **KAYIHAN**, s. 203.

[671] Yargıtay manevi tazminatın amacını; *zarara uğrayan kişinin duyduğu manevi acıyı bir dereceye kadar yumuşatmak, bozulan manevi dengeyi onarıp düzeltmek, bir teselli, bir savunma ve ruhu tatmin etmek olması, hâkimin manevi tazminat miktarını tarafların kusur oranlarına, sosyal ve ekonomik durumlarına, hakkaniyete ve adalete uygun olarak, sebepsiz zenginleşme de teşkil etmeyecek şekilde takdir etmesinin gerekmesi, takdir edilecek miktarın manevi tazminatın tutarını etkileyecek özel hal ve şartlar da göz önünde tutularak, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olması gerekmesi*" olarak açıklamıştır. Yargıtay 4. H.D., E.2021/9996, K.2023/2138, T.21.02.2023, Lexpera Hukuk Veri Sistemi, Erişim Tarihi:08.03.2024.

[672] **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 274-286, **HELVACI**, s. 168, **ZOR**, s. 193, **ŞAHİN/ŞENGÜL**, s. 578,

[673] Örneğin tecavüze uğrayan kişiden başka tecavüze uğrayan kişinin eşi, kardeşi, babası, annesi ve diğer yakınları bu olaydan yansıma yoluyla etkilenir. **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 280.

[674] **HELVACI**, s. 168, **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 286.

[675] **ZOR**, s. 193, **ŞAHİN/ŞENGÜL**, s. 578.

belirlenirken özellikle, kusur sorumluluğu durumunda zarar verenin kusurunun derecesi, kusursuz sorumlulukta ise zarar görenin kusur durumu dikkate alınır[676].

Kişilik değerlerinde meydana gelen eksilmenin aynen iadesi ve ekonomik olarak tespit edilmesi mümkün olmadığından hâkim zarar görene bir miktar para ödenmesine veya parayla birlikte bu zararın giderilmesi için farklı bir giderim biçimine karar verebilir[677]. Örneğin ilgili kişinin kişisel verisi yanlış işlenmişse hâkim ilgilinin kişisel verisinin doğru olarak işlenmesine karar verebileceği gibi yanlış işleme faaliyeti kamuoyu önünde yapılmışsa bundan dolayı kişi itibar kaybına uğramışsa bu kararın yayımlanmasına karar verebilir ve kişinin böylece iade-i itibarı yapılır[678]. Hâkime manevi tazminatı belirlerken çok geniş takdir yetkisi verilmekle birlikte hâkim TBK 51 ile 52. maddelerde yer alan indirim sebeplerini de göz önünde bulundurur.

B. Davanın Tarafları, Zamanaşımı ve Görevli Mahkeme

Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi sebebiyle maddi ve manevi tazminat taleplerinde davacı kişisel verisi hukuka aykırı işlenen ilgili kişidir. İlgili kişi birden çok kişi olabilir. Birden çok ilgili kişinin kişisel verisinin sözleşme ilişkisi içinde veya hukuka aykırı olarak işlenmesi durumunda her biri ayrı ayrı dava açabilir[679]. Biri hakkında verilen karar diğerlerini etkilemez. İlgili kişi ayırt etme gücüne sahipse kendisi, ayırt etme gücüne sahip değilse yasal temsilcisi davayı açabilir. Ancak zarara uğrayan kişi ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlı ise davayı yasal temsilcinin izni olmadan kendisi açabilir[680]. Kişiye bağlı olan ve devredilemez nitelikteki kişilik hakları genellikle mirasçılara geçmez ve ölümle sona erer[681]. Ancak, kişinin ölmeden önce kişisel verilerinin ihlal edilmesi sonucunda mal varlığına uğradığı zararın tazmin edilmesi için mirasçıları dava açabilir[682]. Ancak TMK 25/4. maddesi gereğince manevi tazminat talebi karşı tarafça kabul edilmedikçe devredilemez ve miras bırakanın hayatta iken kişisel verilerinin ihlal edilmesi nedeniyle manevi tazminat talebi olması

[676] **HELVACI**, s. 169, **OĞUZMAN/ÖZ**, Cilt 2, s. 286.
[677] **OĞUZMAN/ ÖZ**, Cilt 2, s. 296, **NOMER**, s. 296-297, **DOĞAN/ŞAHAN/ATAMOLU**, s. 235, **KAYAR**, s. 127, **KAYIHAN/ÜNLÜTEPE** s. 274.
[678] **TAŞTAN**, s.190.
[679] **HELVACI**, s. 173, **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 280.
[680] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 277, **SEROZAN**, s. 482, **AYAN/AYAN**, s. 150.
[681] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 276, **HELVACI**, s. 172.
[682] **OĞUZMAN/SELİÇİ/OKTAY ÖZDEMİR**, s. 287, **ZOR**, s. 206, **SEROZAN**, s. 482, **AYAN/AYAN**, s. 151.

durumunda, mirasçılar bu talebi ileri sürebilirler. Mirasçılar ayrıca miras bırakan tarafından açılmış bir manevi tazminat davasına devam edebilirler. Eğer miras bırakanın kişisel verileri aynı zamanda mirasçılarının da kişisel verisi ise, mirasçılar da manevi tazminat talebinde bulunabilirler[683].

KVKK kapsamında sadece gerçek kişilerin kişisel verileri korunduğundan sadece gerçek kişilerin davacı olabileceği düşünülebilir. Ancak tüzel kişiler de hukuka aykırı veri işleme nedeniyle maddi veya manevi zarara uğrayabilir. Bu durumda KVKK kapsamındaki korumalardan yararlanamayacaklarsa da TMK, TBK ve TTK'nın sağladığı korumalardan yararlanabilirler[684]. Tüzel kişiler kişisel verilerinin hukuka aykırı işlenmesi nedeniyle koşulları mevcutsa genel hükümlere göre maddi ve manevi tazminat davası açabilecekleri gibi, TTK'nın 56. maddesine göre haksız rekabet hükümlerinin sağladığı korumalardan da yararlanabilirler[685].

Davalı ise hukuka aykırı olarak veri işleme faaliyetinde bulunan veri sorumlusudur. Veri sorumlusu gerçek veya tüzel kişi olabilir. KVKK'da veri işleyenin tazminat sorumluğuna ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, KVKK'nın 12/2. maddesine göre kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi durumunda, veri sorumlusuyla birlikte, onun adına veri işleyen gerçek veya tüzel kişinin de müteselsilen sorumlu olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, genel hükümlere göre veri sorumlusuna veya veri işleyene ya da her ikisine de dava açılabilir[686]. Veri sorumlusu ile veri işleyen arasında veri işleme sözleşmesiyle ilgili bir anlaşmazlık ortaya çıkması durumunda, yine taraflardan biri davalı konumunda olabilir[687]. Veri sorumlusunun adam çalıştırması durumunda bu kişilere karşı da dava açabilecektir. Eğer aralarında sözleşme ilişkisi olmayan bir üçüncü kişi, kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlemişse, bu durumda davalı zarara neden olan kişi olacaktır[688].

Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi sebebiyle maddi ve manevi tazminat taleplerinde zamanaşımı bakımından ikili bir ayrıma gidilebilir[689]. Haksız fiil

[683] **ZOR**, s. 206, **TAŞTAN**, s. 202.
[684] **TAŞTAN**, s. 33, **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 93, **SELEK**, s. 8-9, **ÇELİKEL**, s. 218.
[685] **ÇEKİN/BERKTAŞ/AKINCI**, s. 93, **ÇELİKEL**, s. 218.
[686] **TAŞTAN**, s. 202, **ÇELİKEL**, s. 219.
[687] **TAŞTAN,** s. 202.
[688] **ÖZER DENİZ**, s. 347.
[689] **AKÇAAL/ YELMEN**, s. 107.

hükümlerine dayanan tazminat taleplerinde TBK'nın 72. maddesi uygulanacaktır[690]. Buna göre; kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi bakımından; kişilik hakkı ihlalini ve veri sorumlusunu öğrendiği tarihten itibaren iki yıl, hukuka aykırı işleme fiilinden itibaren on yıl, ancak ceza kanunlarında daha uzun bir süre belirlenmişse ceza zamanaşımı süresi uygulanacaktır. Sözleşmeye aykırılığa dayanan tazminat taleplerinde ise TBK'nın 146. maddesi uygulanacak olup on yıllık zamanaşımı süresine tabi olacaktır.

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesinden doğan tazminat davalarında genel hükümler uygulanacağından davaların adli veya idari yargıda görülmesi mümkündür. Bu davaların yargı yolu somut olayın özelliklerine göre belirlenmeli, veri sorumlusunun özel hukuk kişisi olması durumunda dava adli yargıda, kamu tüzel kişisi olması durumunda ise idari yargıda dava açılmalıdır[691]. Veri sorumlusunun özel hukuk kişisi olması halinde görevli mahkeme genel görevli mahkeme olan Asliye Hukuk Mahkemeleri olacaktır[692]. Ancak bu davalar açılmadan önce özel mahkemelerin görevli olup olmadığı incelenmelidir. Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesinden doğan tüketici uyuşmazlığı niteliğindeki tazminat davaları tüketici mahkemelerinde, ticari uyuşmazlık niteliğindeki tazminat talepleri ticaret mahkemelerinde, işçinin iş sözleşmesi kapsamında doğan tazminat taleplerinin iş mahkemelerinde görülmesi gerekir[693].

V. DİĞER DÜZENLEMELER BAKIMINDAN HUKUKİ SONUÇLAR

Kişisel verilerle ilgili düzenlemelere anayasa hukuku, ceza hukuku, iş hukuku, idare hukuku gibi birçok mevzuatta yer verilmiştir. KVKK'nın "*Suçlar ve Kabahatler*" başlıklı 17. maddesinde kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 5237

[690] **DOĞAN/ŞAHAN/ATAMOLU**, s. 242, **KAYAR**, s. 124, **KILIÇOĞLU**, s. 77, **ÇELİKEL**, s. 222, **ERGÜN/ÇALDAĞ,** s.207, **AKÇAAL/YELMEN,** s.107, **AYAN/AYAN**, s. 154.
[691] **BADUR**, Emel, **KURT KONCA**, Nesibe, "*Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı İşlenmesinden Doğan Zararların Tazmini ve Görevli Mahkeme*", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, s. 484, **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 140-143
[692] **BADUR/KURT KONCA**, s. 486.
[693] **BADUR/KURT KONCA**, s. 486-488.

sayılı Türk Ceza Kanunu'na atıfta bulunulmuştur. Bu kapsamda kişisel verileri hukuka aykırı olarak kaydetme, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme, verileri yok etmeme suç olarak düzenlenmiştir.

TCK'nın 135. maddesinde "*kişisel verilerin kaydedilmesi*" suçu düzenlenmiş olup bu suçu işleyenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı, TCK'nın 136. maddesinde ise "*verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme*" suçu düzenlenerek bu suçu işleyenlerin iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı ifade edilmiş olup 137. maddede ise bu iki suçun nitelikli halleri sayılmıştır. Bu iki suç tipi ile ortak hukuksal değerler korunmakta olup kişilerin "*özel hayatı, hayatın gizli alanı ve kişisel verilerin korunması*" amaçlanır[694]. TCK'nın 138. maddesinde ise yasaların belirlediği sürenin dolmasına rağmen kişisel verileri sistemlerinden yok etmekle görevli olan kişilerin bu görevlerini yerine getirmemeleri "*verileri yok etmeme suçu"* olarak düzenlenmiş ve bu suçu işleyenlerin bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı ifade edilmiştir. Bu suç tipi ile "*kişisel veriler ve kişisel veriler açısından güvenlik*" ikincisi ise "*kamu idaresinin güvenirliği ve işleyişi*" korunmak istenmektedir[695]. TCK'nın 139. maddesinde ise bu üç suçun soruşturma ve kovuşturmasının şikâyete bağlı olmadığı hüküm altına alınmıştır. Diğer taraftan, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi özel hayatın gizliliğini ihlal edeceğinden TCK'nın 134. maddesinde "*özel hayatın gizliğini ihlal*" suçu düzenlenmiş ve bu suçun bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilerek bu suçun görüntü ve ses kaydı ile işlenmesi durumunda cezanın bir kat artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

TCK'da sayılan suçlara baktığımızda kişisel verilerin genel ilkelere aykırı olarak işlenmesi ya da hukuka aykırı olarak işlenmesinin bir suç olarak düzenlenmediği görülmektedir. KVKK'da kişisel verilerin işlenmesi, veriler üzerinde gerçekleşen her türlü işlem şeklinde geniş olarak tanımlanmış ancak TCK'da suç olarak sayılan hallerin kaydetme, ele geçirme veya yayma ve yok etmeme ile olarak sınırlı olarak sayıldığı görülmektedir. Bu nedenle doktrinde kişisel verilerin hukuka aykırı olarak

[694] **DÜLGER**, Ceza, s. 120.
[695] **DÜLGER**, Ceza, s. 123.

işlenmesinin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir[696]. Ancak kişisel veriler genel ilkelere aykırı olarak işlenmişse somut olayın özellikleri dikkate alınarak TCK'da sayılan bu cezalar uygulanabilecektir.

İlgili kişi ile veri sorumlusu arasında iş ilişkisi olması durumunda 4857 sayılı İş Kanunu da uygulama alanı bulacaktır. İşveren, işçinin kişisel verileri çeşitli gerekçelerle işleyebilmektedir. Ancak işverenin, işçinin kişisel verilerini genel ilkelere uygun olarak işlemesi gerekmektedir. Ayrıca, burada hem "*işçi*" hem de "*iş başvurusunda bulunan aday*" veri koruma hukukundan yararlanacaktır. Genel ilkelere aykırı bir biçimde kişisel verileri işlenen işçi iş sözleşmesini, İş Kanunu'nun "*ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan halle*r" başlıklı 24/II. maddesi gereğince haklı nedene dayanarak feshedebilecektir[697]. İş Kanunu'nun 75. maddesine göre işveren çalıştırdığı işçi için özlük dosyası tutar. İşveren özlük dosyasında işçinin kimlik bilgileri ve İş Kanunu ve diğer kanunlarca düzenlenmesi gereken bilgi ve belgeleri kayıt altında tutarak gerekli olduğunda yetkili mercii ve kurumlara sunmakla yükümlüdür. Ancak işveren elinde bulunan bu bilgileri dürüstlük kuralları ve hukuka uygun olarak kullanmak işçi için gizli olarak kalmasında menfaati varsa bu bilgileri açıklamamakla yükümlüdür. Ancak, İş Kanunu'nda bu yükümlüğe aykırı davranılması durumunda yaptırımının ne olacağı düzenlenmediğinden bu hükme aykırılık söz konusu olduğunda TBK ve TMK genel hükümlerden yararlanabilecektir[698]. Hukukumuzda işçinin kişisel verilerinin korunmasına ilişkin özel bir kanun bulunmadığından kişisel verilerin işlenmesine ilişkin olarak iş ilişkisinde uygulanması gereken özel bir düzenleme niteliğinde olan TBK'nın 419. maddesinin İş Kanunu kapsamında çalışanlara uygulanması gerekir[699]. Bu maddeye göre; işçiye ilişkin kişisel veriler ancak "*işçinin işe yatkınlığı veya hizmet sözleşmesinin ifası için zorunlu olması*"

---

[696]**DÜLGER**, Ceza, s. 163, **ORHAN**, Uğur, "*Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Türk Ceza Hukuku Düzenlemeleri Üzerine Değerlendirmeler*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.70, S. 4, Ankara,2022, s.1375, https://doi.org/10.33629/auhfd.912286 (Erişim Tarihi:05.11.2023).

[697] **UNCULAR,** s. 314, **ADA**, Berke, "*İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Kullanılması ve Hukuki Sonuçları*" Ankara Bilim Akademisi Bilim Üniversitesi Dergisi, Cilt:8, Sayı:16, Ankara, 2020, s.1004, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 97, **DURSUN**, Yonca, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında İşçinin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 123.

[698]**ADA**, s. 1004, **ÖZER DENİZ,** Miray, "*İşçilerin Özel Nitelikli Kişisel Verilerinin Korunması ve Bundan Doğan Sorumluluk*", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2021, Cilt:12, Sayı:4, s. 373, (Kısaltma:İşçi).

[699] **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 37, **ÖZER DENİZ**, s. 24, **KIPCAK CAN**, Hazar, Çalışanların Kişisel Verilerinin İş İlişkisi Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 76, **DURSUN**, s. 32.

durumunda işlenebilecektir. Bu amaçla işveren, işçinin kişisel verisini işlemeden önce ilk olarak açık, belirli ve meşru amaçlarına bu verileri işlemeden ulaşabilir mi bunu tespit etmeli; açık, belirli ve meşru olan amacına bu verileri işlemeden ulaşamaması durumunda kişisel verileri koruma hakkına en uygun olan veri işleme yöntemi seçerek işçinin kişisel verisini işlemedir[700]. Ayrıca çalışanlarla ile ilgili olarak düzenlenen 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun[701] 15. maddesinde sağlık muayenesinden geçen çalışanının sağlık bilgilerinin gizli tutulacağı düzenlemiş olup işverenin sır saklama yükümlülüğü öngörülmüştür. Sonuç olarak kişisel verisi genel ilkelere ve dolayısıyla hukuka aykırı olarak işlenen işçi iş hukuku mevzuatını KVKK hükümleriyle birlikte yorumlayarak TMK ve TBK'da yer alan genel hükümlerin sağladığı korumalardan faydalanabilecektir.

Elektronik ticaret yapılırken ilgilinin birçok kişisel verisi kayıt altına alınmaktadır. 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlemesi Hakkında Kanun'da[702] (ETDHK) elektronik ticaret "*fiziki olarak karşı karşıya gelmeksizin, elektronik ortamda gerçekleştirilen çevrim içi iktisadi ve ticari her türlü faaliyet*" olarak tanımlanmış olup elektronik ticaretin, işletme ile tüketici, idare ile işletme, idare ile tüketici, tüketici ile tüketici veya işletmeler arasında olabilir[703]. Bu nedenle ilgilerin kişisel verilerin koruma altına alınması için ETDHK'da kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. ETDHK'nın 10. maddesinde hizmet sağlayıcıların ve aracı hizmet sağlayıcıların kişisel verileri korumak için gerekli önlemleri alacağı ve başka bir amaç için kullanamayacakları düzenlenmiştir. Ancak buna aykırı hareket edilmesi durumunda nasıl bir yaptırım uygulanacağı konusunda bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle KVKK'da yer alan yaptırımlardan uygun olanlar uygulanacaktır[704].

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun[705] ile "…*içerik*

[700] **UNCULAR**, s. 135, **BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU**, s. 37.
[701] R.G. Tarih:30.06.2012, Sayı:28339.
[702] R.G. Tarih:05.10.2014, Sayı:6563.
[703] **KUNTOĞLU**, Ömer Faruk. "*Elektronik Ticarette Kişisel Verilerin Korunması*". Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, 2021, s. 202, https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilisimhukukudergisi/issue/63317/747224, (Erişim Tarihi:12.11.2023).
[704] **KUNTOĞLU**, s. 207.
[705] R.G. Tarih:23.05.2007, Sayı:26530.

sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usuller" düzenlenmiştir. Sosyal Medya Yasası olarak da bilinen bu yasada 2020 yılında yapılan değişiklikle birlikte internet ortamında kişisel verisi ihlal edilen kişi gerçek ve tüzel kişi ile kurum ve kuruluşlara başvuruda bulunarak kişisel veriye erişimin engellenmesini talep edebileceği düzenlenmiş olup böylelikle unutulma hakkı yasal zemine kavuşturulmuştur[706].

Kamu hizmetini yürüten kamu idare ve kurumlarının vatandaşların kişisel verilerine ihtiyaç duyması doğal bir durum olup, kişisel verileri işlerken hukuka ve genel ilkelere uygun davranması gerekir. Bunlara aykırı davrandığında kusurlu davranışı nedeniyle meydan gelen zarardan da sorumlu olacaktır. Kişisel veri ihlali idarenin hizmet kusuru ile meydana gelebilir. Hizmet kusuru ise hizmetin hiç işlememesi, hizmetin geç işlemesi ve hizmetin kötü işlemesi sonucu oluşur. İdare hizmet kusuru nedeniyle neden olduğu zararı gidermekle sorumludur. Ancak, kamu görevlisinin kusuru varsa idare zararı kamu görevlisinden rücu eder. İdarenin hizmet kusuru idarenin eylemi ile oluşur[707]. İdarenin eylemi nedeniyle zarar oluşmuşsa idari yargıda usulüne uygun olarak tam yargı davası açılır. Ancak İYUK 13. madde gereğince tam yargı davası açılmadan önce idareye başvuru yapma zorunluluğu vardır. Bu nedenle ilgili idareye başvurarak zararının giderilmesini talep etmelidir. İdarenin red cevabından veya zımnen reddinden sonra atmış günlük dava açma süresi içinde tam yargı davası açılması gerekir. Kişisel verilerin işlenmesi bazen de idarenin bir işlemi ile gerçekleşebilir. İdari işlem idarenin tek yanlı hareketiyle hukuk âleminde sonuç doğuran işlem olup ilgili kişi idari yargıda bu işlemin iptali için iptal davası açılabileceği gibi kişisel verilerinin bu hukuka aykırı işlemeden dolayı zarara uğramışsa iptal davası ile birlikte zararını tazmin etmek için idari yargıda tam yargı davası açabilir[708]. İlgili tam yargı davasını doğrudan açabileceği gibi, iptal davası ile birlikte veya iptal davası sonuçlandıktan sonra da açabilir. KVVK kapsamında

[706] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 55, **YILMAZ**, s. 356.
[707] **SAYGI**, Samet "*6698 Sayılı Kanun'un Sistematiğinde Yargısal Başvuru Yolları*" Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, 2020, s. 39.
[708] **KOPARAN BİLHAN**, Hümeyra, İdare Hukuku Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması, Hacı Bayram Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2022, s. 141.

öngörülen idareye başvuru yolu, idarenin eylem ve işlemlerine karşı dava açmadan önce zorunlu olarak tüketilmesi gereken bir yol değildir[709]. Bu nedenle kişisel verileri genel ilkelere aykırı işleyen kamu tüzel kişisine karşı idareye başvuru yapmadan idari iptal davası veya tam yargı davası açabilecektir. Ayrıca veri sorumlusunun bir kamu kurumu olması TMK'nın 25. maddesine istinaden açılacak kişilik hakkına saldırının önlenmesi, son verilmesi ve tespit davalarının açılmasına da bir engel değildir[710].

2010 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile hukukumuza Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu getirilmiştir. Bireysel başvuru; Anayasa ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiası nedeniyle, kanunlarda öngörülmüş olan idari ve yargı yollarının tamamen tüketilmesi ancak bir sonuca ulaşılamaması halinde hak ihlalinin Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edilerek giderilmesi için başvurulabilecek bir hak arama yoludur[711]. Anayasa'nın 20. maddesi ile "*kişisel verilerin korunması isteme hakkı*" temel bir hak olarak düzenlenmiş olup kişisel verisi hukuka aykırı olarak işlenen ilgili kişi idari başvuru ve yargı yollarını tüketmiş ve sonuç alamamışsa Anayasa Mahkemesi'ne usulüne uygun bir şekilde bireysel başvuruda bulunabilecektir. Anayasa'nın 20. maddesi ile korunan "*kişisel verilerin korunması isteme hakkı*" ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesi ile güvence altına alınan "*özel hayatın gizliliği hakkı*"nın ihlal edildiği iddiası başvurunun konusu olacaktır[712]. Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvurunun reddedilmesi durumunda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamında "*özel hayatın gizliliği hakkının*" devlet tarafından ihlal edildiği gerekçesi ile usulüne uygun bir şekilde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurulabilir. Ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru yapabilmek için Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapılmış olması şarttır.

---

[709] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s.140, **ALTINDAĞ**, Halil, "*Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında İdarenin Sorumluluğu*", İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2, Temmuz 2019, s. 399, www.jurix.com.tr, (Erişim Tarihi:21.12.2023).
[710] **SAYGI**, s. 38, **ALTINDAĞ**, s. 399.
[711] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 144.
[712] **ÖZTÜRK/ALTINOK ÇALIŞKAN/SEYHAN**, s. 144, **KÜZECİ**, s. 233.

VI. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNA GÖRE HUKUKİ SONUÇLAR

GVKT'nin 77 ile 84. maddeleri arasında veri sahibinin kişisel verilerinin hukuka aykırı işlenmesine ilişkin idari, hukuki ve cezai yaptırımlar düzenlenmiştir. GVKT ile 95/46/EC sayılı Direktif karşılaştırıldığında kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi durumunda veri sorumlusu ile veri işleyenin sorumluluğunun genişletildiği ve eşit düzeye getirildiği anlaşılmaktadır[713]. Tüzüğe göre veri sahibinin denetim makamlarına şikâyet hakkı ve kişisel verilerinin hukuka aykırı işlenmesi durumunda maddi ve manevi zararlarını tazmin etme hakkı vardır[714].

GVKT kişisel verilerin daha geniş kapsamlı korunması sağlamak üzere kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi durumunda veri sahibine şikâyet hakkı öngörmüştür. GVKT'nin 77. maddesinde; veri sahibinin kişisel verilerinin hukuka aykırı işlenmesi durumunda mutat meskeninin, iş yerinin veya hukuka aykırı veri işlemenin yapıldığı yerdeki üye devlet başta olmak üzere denetim makamlarına şikâyette bulunabileceği, denetim makamının ise şikâyette bulunan veri sahibini, başvurabileceği yargı yolları da dâhil olmak üzere şikâyetin durumu ve sonucu hakkında bilgilendireceği ifade edilmiştir[715]. GVKT ile öngörülen denetim makamları, temel hak ve özgürlükleri korumak ve AB içinde verilerin serbest olarak akışını denetlemek amacıyla kurulan bağımsız kamu otoriteleridir[716]. GVKT ile veri sahibine denetim makamına karşı kanun yoluna başvuru hakkı getirilmiştir. Veri sahibi olan gerçek veya tüzel kişi, idari ve yargı dışı yollara başvuru hakkı saklı kalmak kaydıyla bir denetçi makamın kendisine ilişkin aldığı kararlara karşı *"etkili bir kanun yoluna başvurma hakkına"*[717]

---

[713] **ÇİMEN BULUT**, s. 135.

[714] 95/46/EC sayılı Direktif m. 23/1'e göre "*Üye Devletler, bu Direktif uyarınca kabul edilen ulusal hükümlerle uyumsuz herhangi bir işlemenin veya yasadışı bir işleme faaliyetinin sonucu olarak zarara uğrayan herhangi bir kişinin, uğradığı zarar için denetleyiciden tazminat almaya hak kazanmasını sağlayacaktır.*" Bkz. **DÜLGER**, Mevzuat, s. 548.

[715] GVKT, m.77, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

[716] **YILMAZ**, AB, s. 120, **OVALIOĞLU SEYİS**, s. 109.

[717] "*Etkili bir kanun yoluna başvurma hakkı*" hem AİHS'de hem de Avrupa Temel Haklar Şartında temel haklardan biri olarak kabul edilmiştir. **DÜLGER**, GVKT, s. 162, , Avrupa Temel Haklar Şartı 47.maddesinde düzenlenen "Etkili Hukuki Bir Yola Başvurma ve Adil Yargılanma Hakkı" da bu esasta düzenlenmiştir. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, 47.madde; "*Etkili Hukuki Bir Yola Başvurma ve Adil Yargılanma Hakkı; Birlik hukuku tarafından teminat altına alınmış olan hakları ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak bir mahkemede hukuki yola başvurma hakkına sahiptir. Herkes daha önceden yasa ile tesis edilmiş bağımsız ve tarafsız bir mahkemede makul bir sure içinde yapılacak adil ve kamuya açık bir duruşma yapılması hakkına sahiptir. Herkes kendisine bilgi verilmesi, savunulması ve temsil edilmesi fırsatına sahip olmalıdır. Gerekli imkânlara sahip olmayan herkese, bu yardımın adalete etkin bir şekilde ulaşmasının sağlanması için gerekli olması*

sahip olduğu gibi, denetim makamının şikâyetine cevap vermemesi veya şikâyetinin durumu ve sonucu ile ilgili olarak üç ay içerisinde bilgilendirme yapmaması halinde de denetim makamlarına karşı da *"etkili bir kanun yoluna başvurma hakkına"* sahiptir[718]. Denetçi makamın bağlayıcı kararlarına karşı dava açılması durumunda mahkemeler tam yargı yetkisi ile uyuşmazlığın çözümü için her türlü konuyu soruşturabilecektir[719]. Denetçi makama karşı açılacak davalarda yetkili mahkeme denetçi makamın bulunduğu üye devlet mahkemeleri olacaktır.

GVKT 79. maddesi gereğince veri sahibi, veri sorumlusu ve veri işleyene karşı *"etkili bir kanun yoluna başvurma hakkına"* sahip olup, denetim makamına şikâyet hakkı da dâhil olmak üzere idari ve yargı dışı yollara başvuru hakkı saklı kalmak kaydıyla kişisel verilerinin hukuka aykırı işlenmesi nedeniyle adli yargı yoluna başvurabilir. Veri sahibinin veri sorumlusuna veya veri işleyene karşı açacağı davalarda veri sorumlusunun veya veri işleyenin işletmesinin bulunduğu üye devlet mahkemeleri yetkili olacaktır. Ayrıca, veri sorumlusu veya veri işleyen bir kamu idaresi değilse veri sahibinin mutat meskeninin bulunduğu yerdeki mahkemede de dava açılabilecektir[720].

Veri sahibi herhangi bir Avrupa Birliği kuruluşu veya organının kişisel verilerini hukuka aykırı olarak işlemesi nedeniyle ABAD'a başvurabileceği gibi, veri sahibi, veri sorumlusu, veri işleyen ya da denetim makamının Avrupa Veri Koruma Kurulu'nun kendileri ile alakalı bir kararını iptal etmek için ABAD'a başvurabilir[721]. Veri sahibi, kişisel verilerinin hukuka aykırı işlenmesi nedeniyle, ABAD'ın ilk derece mahkemesi olan Avrupa Birliği Genel Mahkemesi'ne başvuru yapar[722].

---

koşulu ile hukuki yardım sağlanacaktır." **KALAY**, Mehmet, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı ve Türkiye, 2013, s. 566 https://www.muharrembalci.com/hukukdunyasi/insanhaklari/88.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

[718] GVKT, m.78, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

[719] **ÇİMEN BULUT**, s. 136.

[720] GVKT, m. 79, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

[721] Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), Avrupa Birliği'nin en üst düzey yargı organıdır ve Adalet Divanı ile Genel Mahkeme olmak üzere iki ana bölümden oluşur. Adalet Divan'ın ana misyonu, Avrupa Birliği hukukunun tüm AB ülkelerinde aynı şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlamaktır. Bu kapsamda Divan, AB hukukunun yorumlanması, ulusal hukuk sistemleriyle uyumlu hale getirilmesi, hukuki denetim, ihtilafların çözümü ve hukuk yaratma ve boşluk doldurma gibi önemli görevleri yerine getirir. AB Başkanlığı, Avrupa Birliği Adalet Divanı, https://www.ab.gov.tr/avrupa-birligi-adalet-divani_45632.html, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

[722] **DÜLGER**, GVKT, s. 163.

GVKT'nin "*Tazminat Hakkı ve Sorumluluk*" başlıklı 82. maddesine göre kişisel verileri hukuka aykırı işlenen veri sahibi bu nedenle bir maddi veya manevi bir zarara uğramışsa bu zararlarının giderimi için veri sorumlusu ve veri işleyenden tazminat talep edebilir. Veri sorumlusu dâhil olduğu her veri işleme faaliyetinden doğan zarardan sorumlu iken, veri işleyen GVKT ile kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getirmediği ve veri sorumlusunun hukuka uygun talimatları dışında ya da bu talimatlara aykırı bir şekilde veri işleme faaliyetinde bulunduğu durumlarda bundan doğan zarardan sorumlu olacaktır[723]. Veri sorumlusu veya veri işleyenin birden fazla olması halinde ya da veri sorumlusu ile veri işleyenin birlikte sorumlu olması durumlarında, veri sahibinin zararının etkin bir şekilde giderilmesi amacıyla her bir veri sorumlusu ve veri işleyen zararın hepsinden müteselsilen sorumlu tutulmuştur[724]. GVKT'de ispat yükü veri sorumlusu ve veri işleyene yüklenmiş olup veri sorumlusu ve veri işleyen zarara neden olan veri işleme faaliyetinden hiçbir şekilde sorumlu olmadıkları ispat etmeleri halinde sorumluluktan kurtulabilecektir[725]. Ayrıca, zararın tamamı bir veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından tazmin edilirse, bu veri sorumlusu veya veri işleyen, zarara neden olan veri işleme faaliyetine dâhil olan diğer veri sorumlusu veya veri işleyenlerden zarardan sorumlu oldukları kısma tekabül eden tazminat kısmını rücu edebilecektir[726].

GVKT'nin 80. maddesinde yer alan düzenleme ile veri sahibi 77, 78, 79, 80 ve 82. maddelerdeki haklarını kendisi kullanabilir ya da üye devletlerin hukukuna uygun olarak kurulan, kamu yararı amacıyla hareket eden, kar amacı olmayan, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hak ve özgürlükleri korunması için çalışan organ, birlik veya kuruluşlara bu haklarını kullanma yetkisi verebilir[727]. Böylece bu organ, birlik

---

[723] GVKT m. 82/2, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).
[724] GVKT m. 82/4, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).
[725] GVKT m. 82/3, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024). 95/46/EC sayılı Direktif, mücbir sebep hallerinde veri sorumlusuna tanınan tazminat yükümlülüğünden kurtulabilmeye ilişkin istisna, 2016/679 sayılı Tüzük ile tanınmamıştır. **ÇİMEN BULUT**, s. 137, bkz. 95/46/EC sayılı Direktif, Giriş, m. 55, **DÜLGER**, Mevzuat, s. 532.
[726] GVKT m. 82/5, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).
[727] GVKT'nin "*Veri öznelerinin temsili*" başlıklı m.80; "*1. Veri öznesi; bir Üye Devlet hukuku uyarınca uygun bir şekilde kurulmuş olan, kamu yararına yasal hedefleri bulunan ve veri öznelerinin kişisel verilerinin korunmasına ilişkin hakları ve özgürlüklerinin korunması alanında aktif olan kâr amacı*

veya kuruluşların uzmanlığı, organizasyonel ve finansal gücü sayesinde veri sahibi haklarını daha etkin kullanma olanağına sahip olur[728].

GVKT'de kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak Tüzük'te yer alan düzenlemelere aykırı davranılması durumlarında denetim makamlarına somut olayın özelliklerine göre etkili, orantılı ve caydırıcı olmak üzere idari para cezası vermesi hususunda yetki verilmiştir. Bu cezalar 83. maddede düzenlenmiş olup AB ülkelerinde uygulamada yeknesaklık sağlayabilmek için idari para cezalarının seviyeleri, denetim makamlarının idari para cezası verip vermeme noktasında takdir yetkisi olduğu durumlar ve uygulanabilecek en yüksek ceza gibi kriterler açık bir şekilde düzenlenmiştir[729]. Bu kapsamda, idare para cezasının miktarı belirlenirken veri işleme faaliyetinin niteliği, kapsamı ve amacı veri ihlalin ciddiyeti ve süresi, veri ihlalinden etkilenen kişi sayısı, zarar seviyeleri, veri ihlaline kasıt veya ihmalin sebep olması, veri sorumlusu veya veri işleyenin bu zararın meydana gelmesindeki sorumluluk payı ve zararın azaltılması için herhangi bir işlem yapıp yapmadığı, daha önce bu konuyla ilgili veri ihlalinin olup olmaması, ihlali düzeltmek ve zararı azaltmak için denetim makamıyla işbirliği seviyesi gibi durumlar dikkate alınacaktır[730].

Ayrıca Tüzük'te kişisel verilerin ihlal edilmesi durumları bu ihlalin kapsam ve niteliğine göre, ağır ihlaller ve daha hafif ihlaller olarak iki kategoriye ayırılmıştır[731]. Kişisel verilerin temel ilkelere aykırı olarak işlenmesi durumu ağır ihlaller kategorisinde sayılmış ve bu işleme faaliyetini yapanlara 20.000.000 Euro'ya kadar idari para cezası verilebilecektir. Ayrıca kişisel veriyi genel ilkelere aykırı olarak işleyenin bir işletme olması durumunda bir önceki mali yılın yıllık dünya çapındaki

---

gütmeyen bir organ, organizasyon veya birliğe, kendi adına şikâyette bulunma, 77, 78 ve 79. maddelerde atıfta bulunulan hakları kendisi adına kullanma ve Üye Devlet hukukunda öngörülmesi hâlinde, 82. maddede atıfta bulunulan tazminat alma hakkını kullanma yetkilerini verme hakkına sahiptir. 2. Üye Devletler, veri öznesinin verdiği yetkiden bağımsız olarak, bu maddenin 1. Paragrafında atıfta bulunulan herhangi bir organ, organizasyon veya birliğin, bir veri öznesinin bu Tüzük kapsamındaki haklarının işleme sonucu ihlâl edilmiş olduğunu değerlendirmesi hâlinde, söz konusu Üye Devlet'te, 77. madde uyarınca yetkili olan denetim makamına şikâyette bulunma ve 78 ve 79. maddelerde atıfta bulunulan hakları kullanma hakkına sahip olmasını öngörebilirler." AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

[728] **DÜLGER**, GVKT, s. 164.

[729] **DÜLGER**, GVKT, s. 165, **YILMAZ**, AB, s. 130, **OVALIOĞLU SEYİS**, s. 119.

[730] GVKT, m.83, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

[731] **ÇİMEN BULUT**, s. 137.

cirosunun % 4'üne kadar idari para cezası da verilebilecektir. Bu durumda işletmeye iki idari para cezası miktarından hangisi daha yüksek ise o verilecektir. Bunun dışında GVKT'nin 84/1. maddesine göre AB üyesi olan devletler, veri ihlallerinde geçerli olan diğer cezalara ilişkin kuralları belirleme yetkisine sahiptir[732].

[732] GVKT, m.84/1, AB Başkanlığı Türkçe Çevirisi, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/Nihai-ABB-HCDB-GDPR.pdf, (Erişim Tarihi:08.03.2024).

SONUÇ

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na göre kişisel verilerin işlenmesi kural olarak yasak olup kişisel veriler ancak kanunda öngörülen durumlarda ve kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kanun'da kişisel veri işlenmesine ilişkin şartlar sayılmadan önce bu veriler işlenirken uyulması gereken genel ilkeler belirtilmiştir. Bunlar; "*hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma*", "*belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme*", "*işlendikleri amaçla bağlantılı sınırlı ve ölçülü olma*", "*doğru ve gerektiğinde güncel olma*", "*işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme*" ilkeleridir. Kişisel verilerin bu ilkelere uygun olarak işlenmesi zorunlu olup bu ilkeler veri işleme sürecine belirli ve katı kurallar getirmek yerine, ilgili süreçlerin veri koruma mevzuatına uygunluğunu sağlamaya yönelik prensipleri belirlemektedir. Ancak, hukuka uygun veri işlemeden bahsedebilmek için kişisel verilerin genel ilkelere uygun olarak işlenmesi yeterli değildir. Bu nedenle, kişisel veriler işlenirken genel ilkeler ile KVKK'da ve diğer kanunlarda belirtilen hukuka uygunluk sebepleri birlikte gözetilmelidir.

KVKK'da kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler, 108 sayılı Sözleşme ve 95/46/EC sayılı Direktif ile uyumlu bir biçimde düzenlenmiştir. Ancak, teknolojinin hızlı gelişimi ve veri işleme faaliyetlerinin artışıyla birlikte, kişisel veri korumasını güçlendirmek ve Avrupa Birliği ülkelerindeki veri koruma mevzuatını birleştirmek amacıyla uygulanmaya başlanan GVKT, 95/46/EC sayılı Direktif'i yürürlükten kaldırarak önceki düzenlemelerde yer alan bazı ilkelere netlik kazandırmış ve aynı zamanda kapsamını genişleterek, veri koruma alanında daha etkili bir çerçeve sunmayı amaçlamıştır. GVKT'de kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler ise; "*a)hukuka uygun, adil ve şeffaf bir biçimde işlenme b)belirli, açık ve meşru amaçlarla toplanma ve bu amaçlara uygun olarak işlenme c)işlenme amaçlarına uygun, işlenme amaçlarıyla ilgili ve bunlarla sınırlı olma d) doğru ve gerektiğinde güncel olma e)amaç için gereken süre kadar tutulma, f) veri güvenliğini sağlama g) hesap verebilirlik"* olarak belirtilmiştir.

KVKK'da düzenlenen kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler 95/46/EC sayılı Direktif esas alınarak düzenlendiği için Direktif ile genel olarak uyumlu iken

GVKT ile karşılaştırdığımızda bazı farklılıklar içermektedir. Bu bakımdan çalışmamızda çıkardığımız sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

KVKK'nın 4/2. maddesinin (a) bendinde düzenlenen hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi, diğer ilkeleri kapsaması ve bu ilkelere kaynaklık etmesi nedeniyle kişisel veri koruma hukukunun en önemli ve temel ilkesidir. KVKK'da yer alan bu ilke GVKT ile de uyumludur. Ancak, KVKK'da GVKT'den farklı olarak şeffaflık ilkesinden bahsedilmemiştir. Ancak bu eksiklik, dürüstlük kuralı ve belirli, açık ve meşru amaçlara ilişkin olma ilkesi ile tamamlanmaktadır. Şeffaf olmayan bir veri işleme faaliyetinin hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olması oldukça mümkün değildir.

KVKK'nın 4/2. maddesinin (b) bendinde belirtilen kişisel verilerin doğru ve güncel olması gerekliliği, GVKT kapsamında da benzer şekilde düzenlenmiştir. Veri sorumlusunun, kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması için aktif bir özen gösterme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu çerçevede, veri sorumlusu, işlenme amaçlarını göz önünde bulundurarak yanlış kişisel verilerin hızla düzeltilmesi veya silinmesi için gerekli adımları atmalı ve verilerin güncelliğini sağlamak için gerekli önlemleri almalıdır. Bu bağlamda, ilgili kişinin kişisel verilerine erişim hakkı tanımak, verilerin doğruluğunun ve güncelliğinin korunması açısından önemli bir adım olacaktır.

KVKK'nın 4/2. maddesinin (c) bendinde düzenlenen kişisel verilerin belirli açık ve meşru amaçlarla işlenmesi ilkesi gereğince veri sorumlusu veri işlemeden önce hangi amaçlar için veri işleyeceğini açık ve net olarak belirlemeli ve işlenme amacı meşru olmalıdır. Ayrıca kişisel veriler toplanma amacına uygun olarak işlenmelidir. GVKT'de sonraki veri işleme amacının toplanma amacına uyumlu olması durumunda kişisel verilerin işlenebileceği ifade edilerek amacın uyumlu sayılacağı durumlar belirlenmiştir. KVKK ile GVKT bu noktada ayrılmaktadır. KVKK amaca uygunluk konusunda herhangi bir düzenleme içermemektedir. Ancak bu konuda GVKT'ye benzer bir yaklaşım benimsenebilir. Bu bakımdan asıl amaca uygun ve öngörülebilir nitelikte yeni bir amaç ortaya çıktığında, ilgili kişinin makul beklentileri göz önünde

bulundurularak temel hak ve özgürlüklere zarar verilmemesi koşuluyla kişisel veriler işlenebilir.

KVKK'nın 4/2. maddesinin (ç) bendi gereğince kişisel veriler işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olmalıdır. Bu ilke verileri hem nitelik hem de nicelik bakımından sınırlandırmaktadır. GVKT ile uyumlu bir şekilde düzenlenen bu ilke gereğince işlendikleri amaçla ilgili ve bağlantılı veriler işlenebilirken amaca ulaşmak için yetecek kadar veri toplamalı ve gereksiz veriler işlememeli ve amacı aşmamalıdır. Ancak GVKT'de bu ilkeyi somutlaştıran hükme yer verilirken KVKK'da bu ilkeyi somutlaştıran bir hükme yer verilmediği görülmektedir. GVKT'de veri minimizasyonunun sağlanması için teknik ve idari önlemler alınması ile birlikte "*tasarımdan itibaren veri koruma*" ve "*varsayılan olarak veri koruma*" ilkelerinin etkili olacağı ifade edilmiştir. Bu ilkelere göre veri korumaya ilişkin güvencelerin en erken aşamada sağlanması ve ürün veya hizmetlere ilişkin iş süreçlerinin veri koruma ilkelerine uygun olarak tasarlanması gerekmektedir. Ülkemizde de veri işleme sürecinin başında veri ihlallerini önlemek ve ihlallerin gerçekleşmesini beklemeden kişisel verilerde koruma sağlamak üzere KVKK'da bu yeni ilkelere yer verilmesi uygun olacaktır.

KVKK'nın genel ilkelerini düzenleyen son bendine göre kişisel veriler, ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmelidir. Benzer şekilde GVKT'de de düzenlenen bu ilke, veri sorumlularının, gereksiz veri saklamadan kaçınarak kişisel verileri belirli bir süreyle sınırlı tutmalarını amaçlamaktadır. Bu sürelerin belirlenmesinde, işlenen verinin özelliği, amaç doğrultusundaki gereklilikler ve ilgili kişilerin hakları gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır.

KVKK'nın genel ilkeleri düzenleyen 4. maddesinde "*Veri güvenliği*" ilkesine değinmez. Ancak bu ilke veri sorumlularının, kişisel verilerin kazara ortadan kaldırılma, yetkisiz erişim, değiştirilme, silinme ve yayılma gibi durumları önlemek için gerekli tedbirleri almasını gerektirmektedir. KVKK'nın 12. maddesi, veri sorumlularının veri güvenliğini sağlama yükümlülüklerini düzenler ve bu yükümlülükler, "*veri güvenliği*" ilkesinin yerine getirilmesini sağlar. GVKT'de, KVKK'dan farklı olarak, veri güvenliği ilkesi genel ilkelerin düzenlendiği maddede

belirtilmektedir. Ayrıca, GVKT'de veri sorumlusu ve veri işleyenin yükümlülükleri ve bu ilke doğrultusunda almaları gereken önlemler detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Ancak KVKK'da, veri güvenliğine ilişkin olarak alınacak teknik ve idari önlemlerin neler olduğu belirtilmemiş, bu konu Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından Kişisel Veri Güvenliği Rehberi yayınlanarak netliğe kavuşturulmuştur. Veri güvenliği, bireylerin mahremiyetini ve haklarını korumakla kalmayıp toplumun genel güvenliğini de sağlamaktadır. Bu güvenliği sağlamak için teknik ve idari tedbirler alınmalı, çalışanlar eğitilmeli ve veri ihlallerine etkili yanıt planları oluşturulmalıdır. Bununla birlikte, veri güvenliği sadece teknik önlemlerle sınırlı kalmamalı, veri işleme sürecine katılanlarla iş birliği sağlanmalı ve alınacak önlemlerin teknolojik ve yasal gelişmelere uyum sağlaması için sürekli bir iyileştirme ve güncelleme süreci oluşturulmalıdır.

"*Hesap verebilirlik*" ilkesi veri sorumlusu veya veri işleyenin burada sayılan diğer ilkelere uygun davranma bakımından sorumlu olmaları ve bu yönde davrandıklarını ortaya koyabilmelerini ifade etmektedir. GVKT açıkça düzenlenen bu ilkeye KVKK'da yer verilmemiştir. Ancak veri sorumlularının veri güvenliği ile ilgili yükümlülükleri bu ilke gereğince yerine getirilmektedir. Ayrıca, Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun da hesap verebilirlik ilkesini GVKT'de yer alan anlamıyla değerlendirdiği görülmektedir. Yine de veri koruma hükümlerinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için bu ilke somut bir yasal temele oturtulmalıdır.

Kişisel verilerin genel ilkelere aykırı olarak işlenmesi durumunda kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi söz konusu olacaktır. Bu bakımdan verisi hukuka aykırı işlenen veri sahibi için hem kamu hukukunda hem de özel hukukta koruma sağlanmıştır. KVKK'da genel ilkelere aykırılığın yaptırımının ne olacağı ilişkin açık bir düzenleme yapılmayarak genel hükümlere atıfta bulunulmuştur. Kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenen kişinin başvurabileceği birden fazla dava yolu mevcuttur. Veri sahibi, KVKK kapsamında, hukuka aykırılığın giderilmesini sağlamak üzere veri sorumlusuna başvurma ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'na şikâyette bulunma haklarına sahiptir. Aynı zamanda, TBK ve TMK belirlenen genel hükümlere göre farklı sorumluluk türlerine dayanan dava haklarını da kullanabilir. TBK ve TMK'da yer alan hukuki korumaların genellikle hukuka aykırılık gerçekleştikten sonra zararın giderilmesine yönelik olduğu görülmektedir. Bu kapsamda hukuka aykırı veri

işlemenin önüne geçmeye yönelik yasal düzenlemeler yapılmalıdır. GVKT'de veri sahibine şikâyet hakkı, etkili kanun yoluna başvuru hakkı ve maddi-manevi tazminat hakkı düzenlenmiştir. GVKT ile getirilen yeniliklerden biri de hukuka aykırı veri işlemeden dolayı zarar görenin, veri sorumlusu ya da veri işleyenden herhangi birine karşı başvuruda bulunabilecek olmasıdır. Veri sorumlusu ile veri işleyenin müteselsil sorumluluğu kabul edilmiş olup veri sorumlusu ya da veri işleyen ancak zarara neden olan olaydan sorumlu olmadıklarını kanıtlamaları halinde sorumluluktan kurtulabileceklerdir. KVKK'da ise veri işleyenin tazminat sorumluğuna ve tazminat sorumluluğunun hukuki niteliğine ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu bakımdan veri sahibinin zararının etkili bir şekilde giderilmesi için KVKK'da veri sorumlusu ile veri işleyenin sorumluluğuna ve sorumluluğunun niteliğine ilişkin açık bir düzenleme yapılmalıdır.

GVKT'de kişisel verilerin genel ilkelere aykırı işlenmesi durumunda idari para cezası yaptırımı öngörülmesine rağmen KVKK'da genel ilkelere aykırılık idari yaptırım uygulanacak kabahatler kapsamında sayılmamıştır. Kişisel verilerin korunması bakımından uygulanacak idari yaptırımın kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelere uyumlu olması gerektiğinden genel ilkelere aykırılık durumu kabahatler kapsamına dâhil edilmelidir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişimlere paralel olarak, bireylerin kişisel verilerini koruma hakkının güçlendirilmesi amacıyla yapılacak yasal düzenlemeler, sadece bugünkü ihtiyaçlara hitap etmekle kalmamalı; aynı zamanda geleceğin dinamiklerini göz önünde bulunduran, esnek ve proaktif bir yaklaşımı benimsemelidir. Bu sayede, kişisel veri güvenliği, teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak ortaya çıkacak yeni zorluklara karşı etkili bir koruma mekanizması sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

ACAR ÜNAL, Özlem, "*Veri Sorumlusunun Aydınlatma Yükümlüğü*", Banka ve Finans Hukuku Dergisi, Prof. Dr. Ali Necip Ortan'a Armağan Cilt: 1, Sayı: 32, 2019, s. 1325-1378.

ADA, Berke, "*İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Kullanılması ve Hukuki Sonuçları*" Ankara Bilim Akademisi Bilim Üniversitesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 16, Ankara, 2020, s. 967-1011.

AKÇAAL, Mehmet, **YELMEN**, Adem, "*Kişisel Verilerin Kişilik Hakları Bakımından Değerlendirilmesi*", Muhtelif Yönleriyle Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 81-118.

AKÇAKOCA, Mehmet, Kişisel Sağlık Verilerinin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.

AKGÜL Aydın, Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayıncılık, İstanbul 2014.

AKGÜL, Aydın, "*Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Bir Hak: "Unutulma Hakkı ve Ab Adalet Divanı'nın "Google Kararı*" TBBD, Sayı: 116, 2015, s.11-38. (Kısaltma: Unutulma).

AKİPEK, Jale, **AKINTÜRK**, Turgut, **ATEŞ**, Derya**,** Tük Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Birinci Cilt, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2022.

AKSOY, Hüseyin Can, Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, Ankara, 2010.

ANAYURT, Ömer, Anayasa Hukuku, Temel Kavramlar ve Türk Anayasa Hukuku, Temel Hukuk Dizisi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ALTINDAĞ, Halil, "*Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında İdarenin Sorumluluğu*", İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2, 2019, s.387-401, www.jurix.com.tr, (Erişim Tarihi:21.12.2023).

ALTINDERE, Murat, Kişisel Verileri Koruma Hukuku ve Uygulanması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

ANI, Nevzat Ali, Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.

ANTALYA, Osman Gökhan, Borçlar Hukuk Genel Hükümler, Cilt:2, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

AŞIKOĞLU, Şehriban İpek, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.

ATAR, Yavuz, Türk Anayasa Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

AYAN, Mehmet, **AYAN**, Nurşen, Kişiler Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.

AYAN, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

AYAN, Mehmet, Eşya Hukuku II (Mülkiyet), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

AYDIN, Sedat Erdem, AİHM İçtihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, On İki Levha Yayıncılık, 2015.

AYDOĞDU, Yasin, "*Kamu İdaresinde Kişisel verilerin Korunması*", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:29, Sayı:1, 2021, s. 263-293.

AYDOS, Oğuz Sadık, Temel hukuk Dizisi Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

AYÖZGER ÖNGÜN, Çiğdem, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2019.

BADUR, Emel, **KURT KONCA**, Nesibe, "*Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı İşlenmesinden Doğan Zararların Tazmini ve Görevli Mahkeme*", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, s. 476-490.

BAKIREL, Nur Buğçe, Veri Sorumlusu Ve Veri İşleyen Arasındaki Sorumluluk Paylaşımı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

BASKIN, Onur, Kişilik hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

BAŞALP, Nilgün Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, Yetkin Yayınları, Ankara, 2004.

BAŞALP, Nilgün, "*Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri*", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 2 Sayı: 1, 2015, s. 77-105, (Kısaltma: AB Veri Koruması).

BELGE, Ayşe Merve, "*Özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde İşçilerin Kişisel Verilerinin İhlâli ve Korunması Yolları"* D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, Cilt: 19, Özel Sayı-2017, s. 1025-1051.

BEYTAR, Erbil, İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018.

BOZKURT GÜMRÜKÇÜOĞLU, Yeliz, "*İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunmasına İlişkin Sorunlar ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*", İş Hukukunda Yeni Yaklaşımlar, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 19-101.

BOZKURT, Habip, Kişisel Verilerin İşlenmesinin Hukuki Boyutu, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021.

BRAUN, Cihan Avcı, "*Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza*", Yeditepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, 2018, s. 13-33, https://www.jurix.com.tr/article/17391, (Erişim Tarihi:02.02.2023).

BÜK, Alaattin, Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

ÇAĞLAYAN, Ramazan, **KOCA**, Mahmut, **SAKA**, Rıza, Avrupa Birliği Hukuku, İdare Hukuku Ve Ceza Hukuku Açısından Kişisel Verilerin İmhası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ÇAKIRKAPTAN, Tuğba, Çiğse, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri*", İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 96, Sayı: 2, 2022, s. 224-231, www.jurix.com.tr, (Erişim Tarihi:15.12.2023)

ÇEKİN, Mesut Serdar, **BERKTAŞ**, Ahmet Esad, **AKINCI**, M. Furkan, Veri Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023.

ÇEKİN, Mesut Serdar, "*6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'un Big Data (Büyük Veri) Ve İrade Serbestisi Açısından Değerlendirilmesi*", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: 74, Sayı: 2, 2016, s. 629-644, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/291147, (Erişim tarihi:15.02.2024),

ÇELİK, Yeşim, "*Özel Hayatin Gizliliğinin Yansıması Olarak Kişisel Verilerin Korunması ve Bu Bağlamda Unutulma Hakk*ı", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi Yıl:8, Sayı: 32, Ankara, 2017, s. 391-410.

ÇELİKEL, Serdar, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Veri Sorumlusu Ve Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ÇELİKEL, Serdar, Özel Okullarda Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, (Kısaltma: Özel Okul).

ÇELİKEL, Serdar, "*Kişisel Verilerin İşlenmesinde, Açık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin, 95/46 Sayılı Direktif e GDPR'la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*" Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi Sayı:17, s. 161-190, https://doi.org/10.18771/mdergi.957894, (Erişim Tarihi:15.11.2023), (Kısaltma: Açık Rıza).

ÇİFTÇİOĞLU, Cengiz TOPEL, Sırrın Korunması Boyutuyla Ticari Sır, Bankacılık Sırrı Veya Müşteri Sırrının Açıklanması Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

ÇİMEN BULUT, İpek, "*Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Kapsamında Getirilen Yeni Teknik ve Yaptırım Mekanizmaları*", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 2, 2020, s.127-142.

DENİZ, İlknur, Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Türk Medeni Kanunu ve Kişisel Verileri Koruma Kanunu Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

DEVELİOĞLU, Hüseyin Murat, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017.

DOĞAN, Bayram Karşılaştırmalı Hukukta Bir Anayasal Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022.

DOĞAN, Buse, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları Bağlamında Açık Rıza, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019, (Kısaltma: Açık Rıza).

DOĞAN, Murat, **ŞAHAN**, Gökhan, **ATAMOLU**, İsmail, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

DOĞAN, Korcan, **ARSLANTEKİN**, Sacit, "*Büyük Veri: Önemi, Yapısı ve Günümüzdeki Durum*". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt: 56, Sayı: 1, Ankara, 2016, s. 15-36.

DÖNMEZ Zeynep, **TAŞTAN**, Furkan Güven, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunda Rızanın Geri Alınmasının Dürüstlük Kuralı İle İlişkisi*", Muhtelif Yönleriyle Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s.199-218.

DURSUN, Yonca, 698 Sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu Kapsamında İşçinin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

DÜLGER, Murat Volkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, İstanbul, 2020.

DÜLGER, Murat Volkan, Bilişim, Kişisel Verilerin Korunması ve İnternet İletişimi Mevzuatı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, (Kısaltma: Mevzuat).

DÜLGER, Murat Volkan, "*İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması*" İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, İstanbul, 2018, Cilt: 5, Sayı: 1, s. 71-144, (Kısaltma: İnsan Hakları).

DÜLGER, Murat Volkan, "*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması*", İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 2, İstanbul, 2016, s. 101-168, (Kısaltma: Ceza).

DÜLGER, Murat Volkan. "*Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması*". Yaşar Hukuk Dergisi, Cilt: 1, Sayı:2, 2019, s. 71-174. https://dergipark.org.tr/tr/pub/yhd/issue/52537/807628#article_cite, (Erişim Tarihi:13.11.2023), (Kısaltma: GVKT).

EGEMEN, Emir Efe. "*Kişisel Verilerin İşlenmesinde 'Doğru Ve Gerektiğinde Güncel Olma' İlkesi Ve Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 2023/78 Sayılı Kararı*". Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: I, Sayı: 1, 2023, s. 105-133, https://dergipark.org.tr/tr/pub/truhfd/issue/80765/1345375#article_cite, (Erişim Tarihi:16.12.2023).

ERASLAN TÜRKMEN, Sevgi, Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2019.

ERARSLAN, Sevgi. "*Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması Sorunu: Açık Rıza Kapsamında Bir Değerlendirme*". Kırıkkale Hukuk Mecmuası, 2021, Cilt: 1, Sayı: 1, 2021, s. 82-115.

ERDİNÇ, Göksu, Hazar, "*Ölçülülük İlkesi ve Açık Rıza Kapsamında Biyometrik Verilerin İşlenmesi*", Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, 2020, s. 1-19.

ERDOĞMUŞ, Elif, 6698 Sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu Kapsamında Açık Rıza, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ERGÜN, Ömer**, ÇALDAĞ,** Coşkun, Borçlar hukuku Genel Hükümler Ders Notları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

GÖÇMEN UYARER, Sinem, Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin, Ankara, 2020.

GÖÇMEN, İlke, **ŞEKER**, Emriye Özlem, "*Kişisel Verilerin Korunması Tüzüğü'ne İlişkin Avrupa Birliği Adalet Divanının İlk Kararları*", Muhtelif Yönleri ile Kişisel Veriler Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

GÜRPINAR, Damla "*Kişisel Verilerin Korunamamasından Doğan Hukuki Sorumluluk*",Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, Cilt: 19, Özel Sayı: 2017, s. 679-694.

GÜRSEL, İlke, İşçinin Kişisel Verisinin Korunması Hakkı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.

HALICIOĞLU, Mesut, Türk Hukukunda Veri Sorumlusu Kavramı, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

HAN, Işık Aslı, "*Kişisel Verilerin İşlenmesi Bağlamında Hukuka Uygunluk Sebebi Olarak Veri Sahibinin Rızası*", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2019, İstanbul, 2019, s. 417-459, https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/322898/kisisel-verilerin-islenmesi-baglaminda-hukuka-uygunluk-sebebi-olarak-veri-sahibinin-rizasi (Erişim Tarihi: 01.03.2023)

HELVACI, Serap Gerçek Kişiler, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2021.

HELVACI, Serap, **AYDIN**, Gülşah, "*Kişilik Hakkı İhlâlinden Doğan Vekâletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu*" Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1, İstanbul, 2017, s.265-302.

KAYA, Afra Ece, "*Kişilik Hakkı Olarak Kişisel Veriler ve Yeni Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*" Terazi Hukuk Dergisi, Cilt:12, Sayı:125, Ankara, 2017, s. 67-80.

KAYA, Mehmet Bedii, Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Paradigma: Hesap Verebilirlik İlkesi, İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt:78, Sayı:4, 2020, s.1859-1897. https://doi.org/10.26650/mecmua.2020.78.4.0005, (Erişim Tarihi:01.04.2023).

KAYAR, İsmail, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler / Özel Borç İlişkileri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

KAYIHAN, Şaban Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

KAYIHAN, Şaban**, ÜNLÜTEPE,** Mustafa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

KESER BERBER, Leyla, **ÜLGÜ**, M. Murat, **ER**, Cüneyt, Bilişimde Biyometrik Yöntemler, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2006.

KETİZMEN, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Turhan Kitapevi, Ankara, 2023.

KIRATLI, Metin, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Temel İlkeleri",* Muhtelif Yönleri ile Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınevi, 2022, s. 219-237.

KOPARAN BİLHAN, Hümeyra, İdare Hukuku Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması, Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2022.

KORKMAZ, İbrahim, Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019.

KÖSE AYSUN, Melike, Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

KUNTOĞLU, Ömer Faruk. "*Elektronik Ticarette Kişisel Verilerin Korunması*". Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2021, s.176-229, https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilisimhukukudergisi/issue/63317/747224, (Erişim Tarihi:12.11.2023).

KUŞKONMAZ, Elif Mendos, Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

KÜZECİ Elif**,** "*İstatistiki Birimler ve Bilgilerin Geleceğini Belirleme Hakkı*" İnsan Hakları Yıllığı, Cilt: 32, Sayı: 1-23, s. 53-75.

KÜZECİ, Elif, Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2021.

MALKOÇ, Seda, **BUDAK**, Muhammed Alparslan, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na Aykırı Davranılmasında Hukuki Sorumluluk, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.

MUTLU, Muhammet Sefa, Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

NOMER, Haluk Nami, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2023.

OĞUZMAN, M. Kemal, **SELİÇİ**, Özer , **OKTAY-ÖZDEMİR** Saibe, Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2023.

OĞUZMAN, M. Kemal, **SELİÇİ**, Özer , **OKTAY-ÖZDEMİR** Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), Filiz Kitapevi, İstanbul, 2024.

OĞUZMAN, M.Kemal, **BARLAS**, Nami, Medeni Hukuk, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023.

OĞUZMAN, M. Kemal, **ÖZ,** M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt:1 Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2023.

OĞUZMAN, M. Kemal, **ÖZ,** M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt:2, Vedat Yayıncılık, İstanbul, 2023.

OKUR, Zeki, Okur, Zeki, "*Türk İş Hukukunda İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması Hakkı*", İş Dünyası ve Hukuk, Prof. Dr. Tankut Centel'e Armağan, İstanbul 2011, s. 368-408.

ORHAN, Uğur, "*Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Türk Ceza Hukuku Düzenlemeleri Üzerine Değerlendirmeler*", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 70, Sayı: 4, Ankara, 2022, s. 1359-84. https://doi.org/10.33629/auhfd.912286, (Erişim Tarihi:05.11.2023)

ÖZKAN, Rabia. "*Kişisel Veri Koruma Hukukunun Kişilik Hakkının Korunması Çerçevesinde Değerlendirilmesi*", ASBU Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:3, Sayı. 2, Ankara, 2021, s.675-733, www.heinonline.org, (Erişim Tarihi:05.02.2023).

ÖKSÜZOĞLU, Hilal Tuğba, "*KVKK ve Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Silinmesi ve Düzeltilmesi*", Bilişim Hukuk Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, 2019, s. 185-242. https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilisimhukukudergisi/issue/52214/621356, (Erişim Tarihi: 05.05.2023).

ÖMEROĞLU, Abdullah. "*Kişilik Haklarının Alkaya-Türkiye Davası Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması Hukukuna Göre İncelenmesi*". Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı:15, 2020, s. 309-42, https://doi.org/10.18771/mdergi.757592, (Erişim Tarihi:21.12.2023).

ÖNOK, R.Murat, **ÖNAY**, Işık, "*Hukuk Düzeninin Birliği Ilkesi Çerçevesinde Zorunluluk Hâlinin Hukukî Niteliği*" İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt: 77, Sayı: 2, 2019, s.847-895, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/950396, (Erişim Tarihi:25.04.2023)

ÖZDEMİR, Hayrunnisa, Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

ÖZER DENİZ, Miray Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bundan Doğan Sorumluluk, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2022.

ÖZER DENİZ, Miray, "*İşçilerin Özel Nitelikli Kişisel Verilerinin Korunması ve Bundan Doğan Sorumluluk*", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2021, Cilt:12, Sayı:4, s. 355-377, (Kısaltma: İşçi).

ÖZTÜRK, Bahri, **ALTINOK ÇALIŞKAN**, Elif, **SEYHAN**, Serkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Teorik ve Pratik Çalışma Kitabı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ÖZTÜRK, Bahri, **ALTINOK ÇALIŞKAN**, Elif, "*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Genel Değerlendirmeler ve Anayasaya Aykırılık Sorunu*", Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 100, 2018, s. 277-336, www.jurix.com.tr, (Erişim tarihi:15.12.2023).

ÖZTÜRK, Namık Kemal, Anayasa Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 202.

SAYGI, Samet "*6698 Sayılı Kanun'un Sistematiğinde Yargısal Başvuru Yolları*" Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, 2020, s. 30-60.

SEFER, Oğuz, "*Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri*" . Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2, 2018, s. 121-138.

SELEK, Ozan, Kişisel Verilerin Korunması ve Verileri Yok Etme Suçu (TCK m.138), On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021.

SEROZAN, Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.

SERT Şeyma, Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

SEVİMLİ, Ahmet, İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2006.

SOLMAZ, Eren. "*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları'nın "Kişisel Verilerin Korunması"na Katkısı*" . İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 1, 2019, s. 61-78.

ŞAHİN ŞENGÜL, Eda, "*Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Olarak İşlenmesinden Kaynaklanan Sözleşme Dışı Tazminat Sorumluluğu*", Muhtelif Yönleri ile Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2022, s. 557-586.

ŞENOCAK, Kemal, "*Kişisel Veri Kavramının Kapsamı ve Unsurları"*, Muhtelif Yönleri ile Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2022, s. 1-49.

TAŞCI AYDEMİR, Ece, Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022,

TAŞTAN, Furkan Güven, Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

TEKİN, Eda, "*Kişisel Verilerin İşlenmesi Vasıtasıyla Kişiliğin İhlal Edilmesinden Doğan Taleplere Uygulanacak Hukuk*", Muhtelif Yönleriyle Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 1265-1285.

TEKİN, Nurullah, "*Kişisel Verilerin Korunması İle İlgili Türkiye'deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi"* Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı:4, Ankara, 2014, s. 222-262.

TEPE, Esra, Özel Hukuk Açısından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.

TEZCAN, Durmuş, "*Bilgisayar Karşısında Özel Hayatın Korunması*", Anayasa Yargısı Dergisi, Cilt: 8, 1991, s. 385-392, https://ayam.anayasa.gov.tr/media/6398/dtezcan.pdf, (Erişim Tarihi:14.12.2023).

TUNÇ, Hasan, Anayasa Hukuku Genel Esaslar, Gazi Kitapevi, Ankara, 2019.

TURAN, Metin, Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

UÇAK, Murat, "*Kişisel Verilerin Ölümden Sonra Korunması"* İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: VI, Sayı: 10, İstanbul, 2021, s. 97-123.

UNCULAR Selen, İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara. 2018.

ÜNLÜTEPE, Mustafa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

YILMAZ, Berrak, Türk Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

YILMAZ, Süleyman, **ÇAVUŞOĞLU**, Gökçe Filiz, Kişisel Verileri Koruma Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2020, s. 38.

YILMAZ, Süleyman, **YILDIRIM**, Abdülkerim, Temel Hukuk Dizisi Medeni Hukuk I (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

YILMAZ, Tüze, Avrupa Birliğinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, (Kısaltma: AB).

YOSİF, Umniyahasghar "*Kişisel Verilerin İşlenmesi Şartları Ve 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun Ruhu Olarak Genel İlkeler"*, Selçuk Üniversitesi Adalet Yüksekokulu Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, s. 1-22, (Erişim Tarihi.01.04.2023).

YÜCEDAĞ, Nafiye, "*Kişisel Verilerin Korunması Kapsamında Genel İlkeler*", Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, 2019, s. 47-63, (Kısaltma: Genel İlkeler).

YÜCEDAĞ, Nafiye, "*Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı Ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri*" İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: 2, Sayı: 2, 2017, s. 765-790.

YÜRÜK, Zehra, Kişisel Verilerin İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2023.

ZOR, Abdülhamid, Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri Ve Bu Yükümlülükleri İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020.